ASKERÎ TARİH BELGELERİ Dergisi

Haziran 2011 YIL: 60 SAYI: 127

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Başkanlığı Yayınları

ANKARA
GENELKURMAY BASIMEVİ
2011

ISSN: 1300-0241

NSN: 7610270542208

YAYIN KURULU BAŞKANI

Hv.Korg.Nejat BİLGİN

YAYIN KURULU

Dr.Kur.Alb.Sertif DEMİR

Arş.Uzm.Arzu TUNÇ

Arş.Uzm.F.Gökçen TOKEŞER

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Dr.Öğ.Alb.Suat AKGÜL

Arş.Uzm.Nurcan ASLAN

Arş.Uzm.Çiğdem AKSU

BELGE ARAŞTIRMA

Arş.Uzm.Nuri BAYRAK

DÜZELTİ

Red.Uzm.Yasemin YILMAZ

KAPAK TASARIMI

Ceyhan YALÇIN

SUNUŞ

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivindeki belgelerden derlenerek hazırlanan ve "Birinci İnönü Muharebesi (06-11 Ocak 1921)" konulu 65 belgeyi kapsayan 127 sayılı Askerî Tarih Belgeleri Dergisi'ni muharebelerin 90'ıncı yıl dönümü anısına yayımlıyoruz.

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda İtilaf devletleri ile Osmanlı Devleti arasında 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan ve çok ağır şartları kapsayan Mondros Mütarekesi, İtilaf devletleri tarafından Türk milletinin varlığı hiçe sayılarak istedikleri şekilde uygulanmış ve ülke işgal edilmiştir. Bağımsızlığı elinden alınmaya çalışılan, can, mal ve namusuna saldırılarda bulunulan Türk milleti, bağımsızlığını, vatanını ve varlığını korumak için silaha sarılmıştır.

İtilaf devletlerinin yardımı ile "büyük Yunanistan" hayallerini gerçekleştirmek ve Anadolu'yu istila etmek isteyen Yunanlar, 15 Mayıs 1919'da İzmir'e asker çıkarmışlar ve daha sonra kuvvetlerini artırarak işgal bölgelerini genişletmişlerdir.

1920 yılı Haziran ayı sonlarında Batı Anadolu'da genel taarruza başlayan Yunan birlikleri, Bursa-Uşak-Sarayköy hattına kadar ilerlemişlerdir. Üstün Yunan kuvvetleri karşısında büyük kısmı milis kuvvetlerden oluşan ve ellerinden silahlarının çoğu alınan zayıf birliklerimizle kesin sonuçlu bir mücadele yapılamayacağı anlaşıldığından düzenli ordu kurma çalışmalarına hız verilmiştir.

TBMM Hükûmeti, bir taraftan düşman işgali ile uğraşırken diğer taraftan da ülke içindeki isyanlarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Yunanlar, yeni kurulmakta olan düzenli Türk ordusunu daha kuruluş aşamasında iken yok etmek istemişlerdir. Bu amaçla asıl kuvvetleriyle 6 Ocak 1921 tarihinde Bursa-Uşak istikametinden Eskişehir genel doğrultusunda harekete geçen Yunanlarla düzenli Türk ordusunun Batı Cephesi'nde yaptığı ilk muharebe olan Birinci İnönü Muharebesi, Eskişehir'in 40 km kadar kuzeybatısında Gündüzbey-İnönü hattında yapılmıştır.

TBMM Hükûmetinin kurduğu düzenli ordunun tüm imkânsızlıklara rağmen kazandığı Birinci İnönü Zaferi'nin Türk İstiklal Harbi'nde ayrı bir yeri ve önemi vardır. Muharebenin sonunda Yunanlar üstün kuvvetlerine rağmen zayıf kuvvetlerimizle tutulan Beşkardeş-Zemzemiye-Oklubalı mevzisine taarruz etmeye cesaret edemeyerek Bursa'ya çekilmek zorunda kalmıştır. Bu zaferin önemini Mustafa Kemal ATATÜRK şu şekilde ifade etmektedir: "…Yeni Türkiye Devleti'nin küçük, ancak millî ülkülü genç ordusu, en dar bir hesapla üç kat düşmanı İnönü Meydan Savaşı'nda yendi. Savaş stratejisi sanatının en ince gereklerini yerinde uyguladı. İç sınırların kullanılmasında savaş tarihine parlak bir örnek yazdı…"[1] "…Birinci İnönü Zaferi, İkinci İnönü Zaferi'nin, Sakarya Büyük kanlı savaşının ve en sonunda Türk vatanının;

---

[1] ATATÜRK'ün Söylev ve Demeçleri (Bugünkü Dille), ATATÜRK Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2006, s.584.

Türk bağımsızlığının ilk zafer müjdecisi olmuştur. Bu sebeple Birinci İnönü Meydan Savaşı'nı kazanan Türk ordusunun bütün üyeleri, dünya tarihinde unutulmaz şanlı bir destan sahibi olarak sonsuza dek yaşayacaklardır…"[2]

Askerî Tarih Belgeleri Dergisi'nin daha önceki çeşitli sayılarında Birinci İnönü Muharebesi'ne ait az sayıda belge yayımlanmıştı. Yayımladığımız bu 127'nci sayı ile konu daha kapsamlı ve muharebenin oluş ve gelişimi oldukça ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Türk İstiklal Harbi'nde önemli bir yeri olan ve kritik muharebelerinden biri sayılan Birinci İnönü Muharebesi'ne ait yayımladığımız 65 belgenin bu konuda araştırma yapanlara ve gelecek nesillere ışık tutması açısından önemli olduğu inancındayım.

Nejat BİLGİN
Hava Korgeneral
ATASE Bşk.Vek.

[2] age.; s.648.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ
İÇİNDEKİLER III

BELGELER — **SAYFA NUMARASI**

1. 24'üncü Tümen Komutanlığının Yunanların Yenişehir ve İnegöl cephelerine karşı taarruza başladıkları ve düşmanın durumu hakkında Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına verdiği rapor .....……. 3

2. Genelkurmay Başkanı Vekili Fevzi Paşa'nın düşmanın taarruza başlaması üzerine İnönü cephesine gönderilebilecek birliklerden hangisinin önce gönderilmesi hususunda Batı Cephesi Komutanlığına sorusu ve makine başında verilen cevap …… 8

3. Batı Cephesi Komutanlığının, düşmanın durumu hakkında bilgi verilmesinden sonra 4'üncü, 11'inci, 24'üncü ve 61'inci Tümen Komutanlıklarına alacakları vaziyet ve yapacakları harekât hususunda 7 Ocak 1921 tarihli emri ..……. 12

4. Batı Cephesi Kurmay Başkanlığının, Yenişehir cephesindeki Yunanların püskürtüldüğü, İnegöl cephesindeki birliklerimizin çekildiği ve bu cephenin takviye edildiği hususundaki raporu ile 4'üncü Tümen birlikleri tarafından Akpınar-Kovalca hattının işgal edilerek savunulması hakkındaki emri …… 17

5. 4'üncü Tümen Komutanlığı tarafından verilen 8 Ocak 1921 tarihli Tümen emri ……. 20

6. Batı Cephesi Komutanlığının 4'üncü ve 24'üncü Tümenlerin alacağı durum hakkındaki emri …… 26

7. 24'üncü Tümen Komutanlığınca verilen 8 Ocak 1921 tarihli Tümen emri ..……... 29

8. 24'üncü Tümen Komutanlığı tarafından Batı Cephesi Komutanlığına verilen 8 Ocak 1921 tarihli akşam raporu ... 34

9. Batı Cephesi Komutanlığının 24'üncü Tümen Komutanlığına 9 Ocak 1921 sabahı Söğüt'e varmış olmalarının çok önemli olduğu konusunda çekmiş oldukları telgraf ..…… 37

10. Batı Cephesi Komutanlığı tarafından Genelkurmay Başkanlığına verilen 8 Ocak 1921 tarihli akşam harp raporu ..…… 40

11. Batı Cephesi Askerî Polis Teşkilatının, Batı Cephesi Komutanlığına Bilecik ve çevresindeki Yunanların faaliyetleri hakkında verdiği rapor……. 43

12. Batı Cephesi Askerî Polis Teşkilatının, Batı Cephesi Komutanlığına Bozüyük ve çevresindeki durumu bildirir raporu ..…… 46

13. Batı Cephesi Komutanlığının Yunanların Köprühisar üzerinden ilerlemesini engellemek amacıyla Gökbayrak Taburunun düşmana yandan taarruz etmesi hususundaki telgrafı ..…….. 49

14. 4'üncü Tümen Komutanı tarafından verilen 9 Ocak 1921 tarihli Tümen emri ..……. 52

15. Batı Cephesi Kurmay Başkanı tarafından Bozüyük istikametinde düşmanın bombardıman edildiğine dair Batı Cephesi Komutanlığına verilen rapor ..…….. 57

16. Batı Cephesi Kurmay Başkanlığı tarafından Batı Cephesi Komutanlığına son durum hakkında 9 Ocak 1921'de verilen rapor ..…….. 59

17. 9 Ocak 1921 tarihinde ikinci defa uçurulan tayyare tarafından verilen keşif raporu ……... 62

18. Gökbayrak Taburu Komutanlığı tarafından Batı Cephesi Komutanlığına düşmanın faaliyeti hususunda verilen rapor ..……. 65

19. Batı Cephesi Komutanının 9 Ocak 1921'de 4'üncü, 11'inci ve 24'üncü Tümenlere verdiği emir……. 68

20. 24'üncü Tümen Komutanlığı tarafından birliklerinin durumu ve yapılan harekât konusunda verilen rapor ..…… 71

21. Batı Cephesi Komutanlığının 9 Ocak 1921 tarihli akşam raporu ..……... 75

22. İnönü İstasyonu'nda bir seyyar yaralı sevk merkezi kurulduğu ve birliklerin ihtiyaçlarının karşılanması hususlarında 4'üncü, 11'inci ve 24'üncü Tümen Komutanlıklarına verilen bilgi ...…… 78

23. 4'üncü, 11'inci ve 24'üncü Tümenlere demir yolu hattı ve çevresinin savunulması hususunda Batı Cephesi Komutanlığı tarafından verilen emir ..……. 81

24. 24'üncü Tümen Komutanlığı tarafından verilen 10 Ocak 1921 tarihli Tümen emri ……..... 84

25. Batı Cephesi Komutanlığının 24'üncü Tümen Komutanlığına Eskişehir istikametini örtmesi hususundaki emri 87

26. 11'inci Tümen Komutanlığına 4'üncü Tümen ile birlikte İnönü ile Oklubalı arasını 10 Ocak 1921 tarihinden itibaren tutmaları hususunda Batı Cephesi Komutanlığının emri 90

27. Genelkurmay Başkanlığının Eskişehir'in korunmasının mümkün olmaması durumunda, birliklerin Eskişehir'in doğusuna alınması ve silahların düşman eline geçmesinin önlenmesi ile Güney Cephesi birliklerinin Asi Ethem'e karşı kullanılmasına dair Batı Cephesi Komutanlığına emri 93

28. Batı Cephesi Komutanlığının 24'üncü Tümene Çukurhisar İstasyonu'na çıkarılan 174'üncü Alaydan iki taburla Eskişehir istikametini örtmesi, 4'üncü ve 11'inci Tümenlerin Oklubalı ile İnönü arasına gelmesi hususundaki emri 97

29. Batı Cephesi Komutanlığının 2'nci Süvari Grubu Komutanlığına düşman ve cephedeki birliklerin durumu hakkında bilgi vermesi ve Eskişehir'e doğru giden yolları örtmesi konusundaki emri 100

30. 11'inci ve 4'üncü Tümenlerin başarıyla muharebe etmekte oldukları ve Çukurhisar İstasyonu'na indirilen 174'üncü Alayın iki taburuyla Çukurhisar'a gelecek olan 132'nci Alayın iki taburunu emrine alarak savunma yapması hususunda Batı Cephesi Komutanlığının 24'üncü Tümen Komutanlığına gönderdiği emir 103

31. 24'üncü Tümen Komutanlığının Çukurhisar'ın kuzeyindeki sırtlarda Zemzemiye'nin doğusundaki dere ile demir yolu arasındaki bölgeyi örtmesi hususunda 174'üncü Alay Komutanlığına gönderdiği emir 106

32. 4'üncü Tümen Komutanlığının 10/11 Ocak 1921 tarihinde verdiği Tümen emri 109

33. Ordunun 11 Ocak 1921'de Beşkardeş Dağı-Zemzemiye'nin batısındaki sırtlar-Oklubalı'nın batısındaki sırtlar hattında savunma yapacağı 112

34. 24'üncü Tümen Komutanlığının 10 Ocak 1921 tarihli akşam harp raporu 115

35. 9 Ocak 1921 tarihli 4'üncü Tümenin ve 10 Ocak 1921 tarihli 132'nci Alay 1'inci Taburun muharebe meydanında bulunan birliklerinin kısaltılmış genel kuvvelerini gösterir çizelge 121

36. 70'inci Alayın 9 ve 10 Ocak 1921 günlerine ait muharebe raporu 124

37. Genelkurmay Başkanı Vekili Fevzi Paşa tarafından 10 Ocak 1921'de İnönü mevzisinde meydana gelen muharebeye dair Refet Bey'e gönderdiği şifre ile alınan cevap sureti 147

38. 9 ve 10 Ocak 1921 muharebelerinde düşmanın önemli kayba uğradığı ve birliklerin Beşkardeş Dağı-Zemzemiye-Oklubalı doğusu hattını savunması hakkında Batı Cephesi Komutanlığının 11 Ocak 1921 tarihli yazısı 153

39. Başyaver Şükrü Bey'in 72'nci Alay 2'nci Tabur ile 127'nci Alay 3'üncü Taburun durumu hakkında Eskişehir'de Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına gönderdiği rapor ile cevap sureti 156

40. Batı Cephesi Kurmay Başkanlığının düşmanın çekildiği ve İnönü'de kalan cephane ve erzak vagonlarımızın kurtarıldığı hakkında Genelkurmay II. Başkanlığına gönderdiği rapor 159

41. Batı Cephesi Komutanlığının 4'üncü Tümen Komutanlığına 12 Ocak 1921 günü için verdiği cephe emri 161

42. 24'üncü Tümen Komutanlığının 11 Ocak 1921 tarihli akşam harp raporu 167

43. 24'üncü Tümen Komutanlığının 11 Ocak 1921 tarihli akşam harp raporunun eki 170

44. Batı Cephesi Kurmay Başkanlığının, Çukurhisar-Poyra-Bozalan-Karaağaç-İnönü-Eskisaray istikametlerinde yapılan keşfe dair 11 Ocak 1921 tarihli tayyare keşif raporu 173

45. Genelkurmay Başkanı Vekili Fevzi Paşa'nın Batı Cephesindeki genel durum hakkındaki raporu 176

46. Batı Cephesi Komutanlığının Gökbayrak Taburu Komutanlığına durumunu koruyarak karşısındaki düşman kollarına ve kafilelerine gece ve gündüz taarruz etmesi hususundaki emri 179

47. 11'inci Tümen Komutanlığı tarafından 12 Ocak 1921 günü için verilen cephe emri 182

48. Genelkurmay Başkanı Vekili Fevzi Paşa'nın İnönü Meydan Muharebesi'nin kazanılması dolayısıyla Batı Cephesi Komutanı İsmet Bey'e gönderdiği tebrik telgrafı 185

49. 12'nci Kolordu Komutanının İnönü Muharebesi'nde düşmanın geri çekilmesi dolayısıyla Batı Cephesi subay ve erlerini tebrik etmesi 188

50. 24'üncü Tümen Komutanlığı tarafından 12 Ocak 1921 günü için verilen cephe emri 190

51. 24'üncü Tümen Komutanlığının Batı Cephesi Komutanlığına Rızapaşa köyü çevresindeki birliklerin ve düşmanın durumunu bildiren raporu 198

52. 24'üncü Tümen Komutanlığının 12 Ocak 1921 tarihinde geri çekilen düşmanın takip edildiğine dair Rızapaşa köyünden Batı Cephesi Komutanlığına gönderdiği rapor 202

53. Keşif Kolu Komutanı tarafından düşmanın son kuvvetlerinin Karaköy'den Pazarcık'a ve Ahi Dağı'na doğru geri çekildiği ve Karaköy İstasyonu'nu yaktığı hususunda Batı Cephesi Komutanlığına gönderilen rapor 205

54. Batı Cephesi Komutanlığı tarafından Millî Savunma Bakanlığına geri çekilen düşmanın takip edildiği ve cephedeki birliklerimizin durumu hakkında verilen akşam raporu 207

55. Batı Cephesi Komutanlığının 13 Ocak 1921 günü için verdiği cephe emri 210

56. Batı Cephesi Komutanı tarafından İnönü ve Bozüyük Nahiye Müdürlüklerine İnönü Meydan Muharebesi'nde şehit düşen askerlerimiz için muntazam bir şehitlik yapılması hususunda gönderilen yazı 216

57. İnönü Meydan Muharebesi'nin kazanılması dolayısıyla Büyük Millet Meclisi Başkanlığının tebrik telgrafı ve Batı Cephesi Komutanlığı tarafından verilen cevap sureti 218

58. 12'nci Kolordu Komutanlığının, Batı ordusunun düşmanı yenmesinden dolayı Afyonkarahisar halkının ordu ve hükûmete tebriklerini sunduklarını bildiren yazısı 221

59. Batı Cephesi Komutanlığı tarafından 12'nci Kolordu Komutanlığının tebrik telgrafına verilen cevap yazısı 223

60. Batı Cephesi Komutanlığı tarafından 14 Ocak 1921 günü için verilen cephe emri 226

61. Batı Cephesi Komutanlığının Millî Savunma Bakanlığına, düşmanın Bilecik'ten çekildiği ve takip edildiği hususunda gönderdiği rapor 229

62. Adnan, Hikmet, Hamdullah Suphi Beylerin ve Halide Edip Hanımefendi'nin Genelkurmay Başkanı ve Batı Cephesi Komutanı İsmet Bey'e tebrik telgrafları..... 232

63. Batı Cephesi Komutanı İsmet Bey'in Halide Hanım'a tebrik telgrafından dolayı teşekkür yazısı ...……... 234

64. Birinci İnönü Zaferi dolayısıyla Moskova Büyükelçisi Ali Fuat Paşa'nın Batı ordusuna gönderdiği tebrik telgrafı ve Batı Cephesi Komutanı tarafından verilen cevap yazısı 236

65. Birinci İnönü Muharebesi'nin kazanılması dolayısıyla Doğu Cephesi Komutanı Kâzım Karabekir Paşa'nın tebrik telgrafı ile verilen cevap sureti ...…….. 239

EKLER..... 243

"Birinci İnönü Meydan Savaşı, inkılap tarihimizin çok önemli, çok verimli bir sayfasıdır. Geleceğimiz ve bütün dünya bu sayfayı düşündükçe ve araştırdıkça Türk inkılabını yapan bugünkü Türk ordusunu ve bu orduyu bağrından çıkaran bugünkü Türk milletini, elbette saygıyla anacak ve takdir edecektir."

Mustafa Kemal

(ATATÜRK'ün Söylev ve Demeçleri (Bugünkü Dille), ATATÜRK Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2006, s.647.)

BELGE NU. 1

6 Ocak 1921

Akşam Harp Raporu
Dakika geciktirilemez.

Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına

1. Düşman bugün Yenişehir ve İnegöl cephelerine karşı dört koldan taarruza başlamıştır.

2. Yenişehir cephesinde iki alay piyade, üç bölüklü bir süvari alayı ve üç batarya toptan oluşan bir düşman kuvveti, Yenişehir cephesi ve Kabaçınar-Barçin yoluyla doğuya doğru ilerlemiş ve saat 12.30'da, Yenişehir'in doğusuna geçerek Umran Çiftliği civarında durmuştur. Saat 15.30'da diğer bir piyade alayının da caddeyi takiben Yenişehir'in doğusuna geçtiği görülmüştür. Bu alayın Barçin yolunu takip eden piyade alayı olması ihtimali de vardır. Bu kuvvet, saat 17.00'de Ebeköy hattını işgal etmiştir. Ayrıca bir piyade alayıyla bir süvari bölüğü Boğaz köyüne gelmiştir. Bu alayın istikamet hareketi hakkında bilgi alınamamış ise de Yeniyörük ve Sülüklü Dere üzerinden Nazifpaşa'ya doğru ilerlemesi muhtemeldir. İnegöl cephesinde bir piyade alayıyla bir süvari alayı caddeyi takiben ilerlemiş ve süvarisiyle Kurşunlu'nun doğusuna geçerek buradaki piyade taburumuzla muharebeye başlamıştır. Topçumuz tarafından düşman piyadesine ateş açılmıştır. Saat 16.30'a kadar düşman piyadesi Kurşunlu'nun doğusuna geçmemiştir.

3. 32'nci Alay bu gece Pelitözü'nden Osmaniye'ye[1] doğru yola çıkarılacaktır. Bozüyük'teki taburu Pazarcık'a hareket ettirilmiş ve 126'ncı Alay Komutanının emrine verilmiştir. Mekece'deki 2'nci Alaya bağlı tabura da bu gece Lefke'ye[2] gelerek yarın sabah Pelitözü istikametine hareket etmesi emredilmiştir.

4. Düşmanın bu gece veya yarın sabah, Köprühisar ve Nazifpaşa mevzilerine taarruzu hâlinde 143'üncü Alay ile 126'ncı Alayın Rüstemköy ve Nazifpaşa mevzilerinde savunma yapması emredilmiştir.

5. Ben, yarın sabah saat 07.30'a kadar Karargâhta kalacağım. Daha sonra Osmaniye'ye gideceğim.

---

[1] Belgede Osmanlı olarak yazılan yerin Osmaniye olduğu değerlendirilmektedir.
[2] Bilecik'e bağlı ilçe. Bugünkü adı Osmaneli.

6. Saat 18.45'te Batı Cephesi Komutanlığına, Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına ve Ankara'da Genelkurmay Başkanlığına yazılmıştır.

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf[3]

Açtım. / 6 Ocak 1921
(İmza)

[3] Mehmet Atıf Ateşdağlı, 1876 yılında Girit'te doğmuştur. 13 Mart 1896'da girdiği Harp Okulundan 13 Ocak 1899'da teğmen olarak mezun olmuştur. Mezun olduktan sonra sırasıyla 5'inci Ordu 29'uncu Süvari Alayı 3'üncü Bölük Takım Komutanlığına, 30'uncu Süvari Alayı 3'üncü Bölüğüne, Şam'da Askerî Ortaokul Dâhiliye Subaylığına, Halep Askerî Ortaokul Müdürlüğü emrine atanmıştır. 1912 yılında jandarma sınıfına nakledilmiştir. 21 Temmuz 1912'de Müntefik (Irak'ta) Jandarma Tabur Komutanlığına, 29 Temmuz 1913'te Bağdat Jandarma Komutanlığına ve 14 Ağustos 1914'te Seyyar Jandarma Birliğine tayin edilmiştir. Daha sonra Musul ve Nablus Jandarma Tabur Komutanlıkları görevlerinde bulunmuştur. 21 Eylül 1916'da 6'ncı Hecin (Deve) Süvari Alay Komutanı, 8 Mayıs 1917'de Beyrut Jandarma Alay Komutanı, 1919 yılında Kara Kuvvetleri emrine verilerek Eskişehir Bölge Komutanı olarak atanmıştır. 9 Eylül 1919'da İngilizler tarafından tutuklanarak İstanbul'a gönderilmiş ve Çanakkale'de hapsedilmiştir. Üç ay sonra İstanbul dışına çıkmamak şartıyla serbest bırakılmıştır. 24 Aralık 1919'da İstanbul Merkez Dairesi İnşaat Komisyonu emrine tayin edilmiş ise de İstiklal Savaşı'na katılmak üzere 1920 yılında kaçarak Ankara'ya gelmiş ve o sırada kurulmakta olan Jandarma Genel Komutanlığına atanmıştır. 6 Haziran 1920'de 24'üncü Tümen Komutanı olmuş, bu görevde iken ayaklanmaların bastırılması harekâtına ve Birinci İnönü Muharebesi'ne katılmıştır. 18 Ağustos 1921'de atandığı 2'nci Süvari Tümeni Komutanlığı görevini kabul etmemiş ve izinli olarak Niğde'de ikamet etmiştir. 18 Şubat 1923'te Samsun Askeralma Dairesi Başkanı olarak atanmış ancak kabul etmediği için açığa alınmış ve 1926 yılına kadar Mersin'de ikamet etmiştir. 27 Ekim 1926'da Ankara İstiklal Mahkemesi kararıyla emekli edilmiştir. 3 Aralık 1947 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Birinci Dünya Savaşı'na Katılan Alay ve Daha Üst Kademedeki Komutanların Biyografileri; C II, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2009, s.615-616.

BELGE NU. 1

6/1/337

Akşam Harb Raporu
Dakika te'hîr edilemez.

Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine

1. Düşman bugün Yenişehir ve İnegöl cebhelerine karşı dört koldan taarruza başlamışdır.

2. Yenişehir cebhesinde iki âlây piyâde, üç bölüklü bir süvâri âlâyı ve üç batarya topdan mürekkeb bir düşman kuvveti, Yenişehir cebhesi ve Kabaçınar-Barçin yoluyla şarka doğru ilerlemiş, sâat 12.30 sonrada, Yenişehir şarkına geçerek Umran Çiftliği civârında tevakkuf etmiş. 3.30 sonrada diğer bir piyâde âlâyı câddeyi ta'kîben Yenişehir'in şarkına geçdiği görülmüşdür. Bu âlâyın Barçin yolunu ta'kîb, piyâde âlâyı olması ihtimâli de vardır. Bu kuvvet sâat beş sonrada Ebeköy hattını işgal etmişdir. Ayrıca bir piyâde âlâyıyla bir süvâri bölüğü Boğaz köyüne gelmişdir. Bu âlâyın istikamet hareketi hakkında ma'lûmât alınamamış ise de, Yeniyörük ve Sülüklü Dere üzerinden Nazifpaşa'ya doğru ilerlemesi muhtemeldir. İnegöl cebhesinde bir piyâde âlâyıyla bir süvâri âlâyı câddeyi ta'kîben ilerlemiş ve süvârisiyle Kurşunlu şarkına geçerek Kurşunlu şarkındaki piyâde taburumuzla muhârebeye başlamış ve topçumuz tarafından düşman piyâdesine âteş açmışdır. 4.30 sonraya kadar düşman piyâdesi Kurşunlu şarkına geçmemişdir.

3. 32. Âlây bu gece Pelidözü'nden Osmanlı'ya tahrîk edilecekdir. Bozüyük'deki taburu Pazarcık'a hareket etdirilmiş ve 126. Âlây Kumandanının emrine verilmişdir. Mekece'deki 2. Âlâya mensûb tabur da bu gece Lefke'ye gelib yarın sabâh Pelidözü istikametine hareket etmesi emr edilmişdir.

4. Düşmanın bu gece veya yarın sabâh, Köprühisar ve Nazifpaşa mevzilerine taarruzu hâlinde 143. Âlây ve 126. Âlâyın Rüstemköy ve Nazifpaşa mevzilerinde müdâfaa etmesi emr edilmişdir.

5. Ben yarın sabâh 7.30 evvele kadar Karâr-gâhda kalacağım. Ba'de Osmaniye'ye gideceğim.

6. 6.45 sonrada Garb Cebhesi K., Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine, Ankara'da Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine yazılmışdır.

24. Fırka K.
Âtıf

Açdım.
6/1/37
(İmza)

BELGE NU. 1

GNKUR ATASE ARŞİVİ

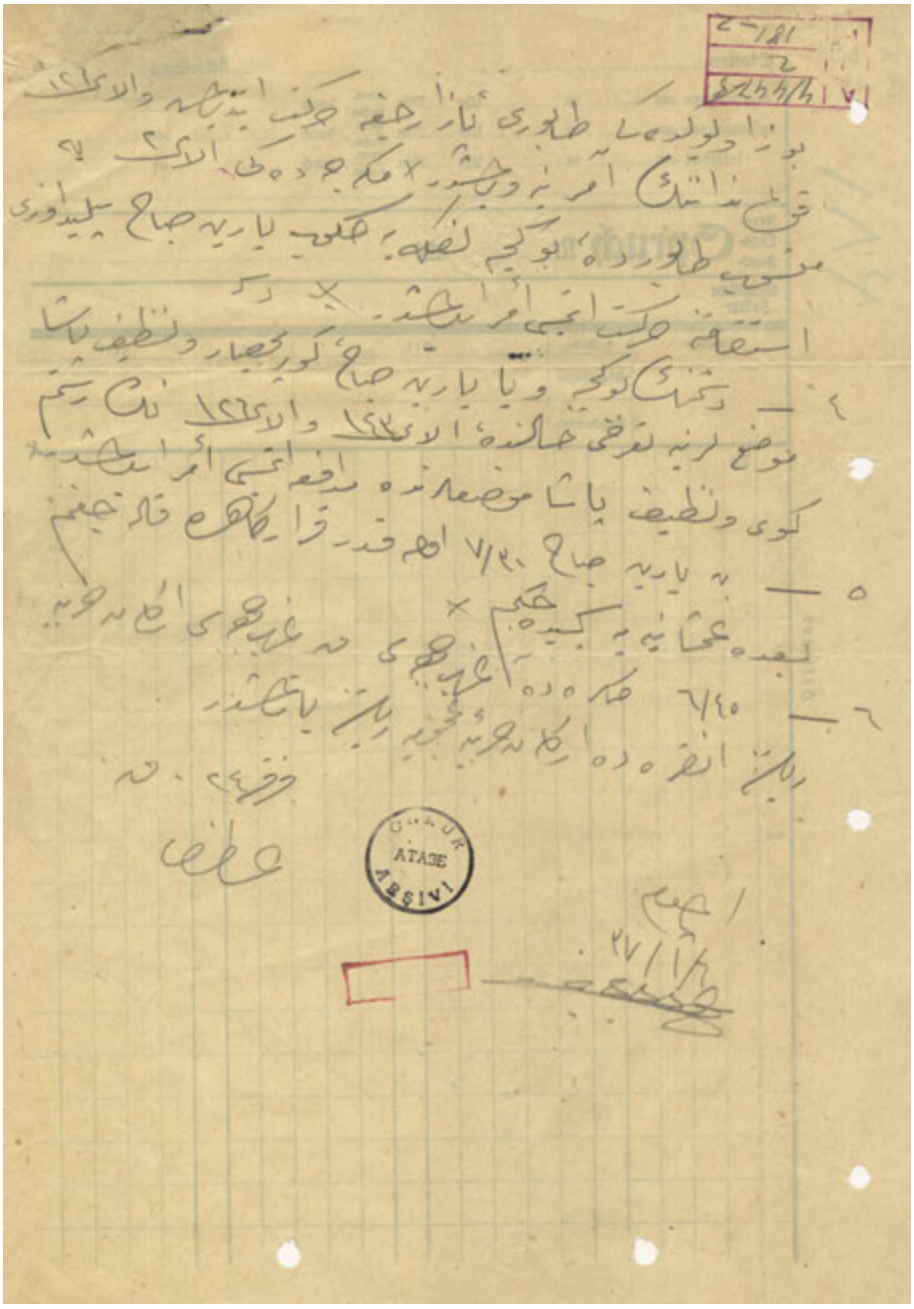

BELGE NU. 2

Genelkurmay Başkanlığı

Batı Cephesi Komutanlığına

Doğruca makine başında verilecektir.

1. Bu sabah 24'üncü Tümenden ve Afyonkarahisar'daki 12'nci Kolordu Kurmay Başkanlığından alınan raporlara göre Yunanlar Yenişehir-İnegöl-Dumlupınar istikametlerinde ileri harekete geçmişlerdir. Bu hareketin ne kadar ciddi olduğu henüz belli değildir. Diğer taraftan 1'inci Kuvvei Seyyareden ayrılan 50 ila 150 kişilik çetelerin Eskişehir'in güneyinden Seyitgazi istikametinde ve Dumlupınar'ın batısında Sandıklı istikametlerinden geçtikleri haber alınmış, bunların sığınma veya başka bir amaçlarının olup olmadığı henüz kesin olarak anlaşılamamıştır.

2. 3'üncü Süvari Tümeni adını alan İbrahim Bey Kuvayı Seyyaresi ancak 7 Ocak 1921 sabahından itibaren İnönü'ye nakledilebilecektir. Buna karşılık 4'üncü Tümen birlikleri en geç bu gece yarısında hareket ettirilebiliyor.

3. Yeni duruma göre bu birliklerden hangisinin naklinin daha önce istenildiğinin makine başında bildirilmesini rica ederim.

Genelkurmay Başkanı Vekili
Korgeneral
Fevzi[4]

Gelişi 6 Ocak 1921

---

[4] Mustafa Fevzi Çakmak, 12 Ocak 1876'da İstanbul'da doğmuştur. 25 Aralık 1898'de Harp Akademisinden kurmay yüzbaşı olarak mezun olduktan sonra çeşitli görevlerde bulunmuş, 1908 yılında İttihat ve Terakki Cemiyetinin bir şubesinde Gizli İdare Heyeti Başkanı olmuştur. 1910 ve 1911 yıllarında Taşlıca, İşkodra, Kosova, İpek sancağı taraflarında çeşitli mutasarrıflık, ordu ve kolordu kurmay başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. 1912 yılında Yakova Tümen Komutan Vekili, Kosova Genel Kuvvetler Komutanlığı Kurmay Başkanlığı, Vardar Ordusu Komutanlığı 1'inci Şube Müdürlüğü, 1913'te Ankara Redif Tümeni Komutanlığı görevleri ile Balkan Savaşı'na katılmıştır. 6 Kasım 1913'te 2'inci Tümen Komutanı, 22 Aralık 1915'te 5'inci Kolordu Komutanı olarak atanmış ve bu görevi ile Çanakkale Muharebeleri'nde bulunmuştur. 10 Aralık 1915'te ayrıca Anafartalar Grubu Komutan Vekili olarak görevlendirilmiştir. 19 Nisan 1916'da Doğu Cephesi'nde 3'üncü Mıntıka Komutanı olarak atanmış ve Ruslarla çarpışmıştır. 7 Eylül 1916'da 2'nci Kafkas Kolordu Komutanı, 5 Temmuz 1917'de Diyarbakır'da bulunan 2'nci Ordu Komutanı, 9 Ekim 1917'de Filistin Cephesi'nde bulunan 7'nci Ordu Komutanı olarak atanmış ve buradaki muharebelere katılmıştır. 24 Aralık 1918'de Genelkurmay Başkanı, 14 Mayıs 1919'da 1'inci Ordu Kıtaatı Müfettişi olarak tayin edilmiştir. Daha sonra Askerî Şûra Üyeliği yapmıştır. 3 Şubat 1920 ve 8 Mart 1920 tarihlerinde Harbiye Nazırı olarak görev almıştır. 27 Nisan 1920'de Millî Mücadele'ye katılmak üzere Ankara'ya gelmiştir. 3 Mayıs 1920'de Kozan Milletvekili sıfatıyla Millîi Savunma Bakanı olarak seçilmiş, aynı zamanda İcra Vekilleri Heyeti Başkan Vekilliği görevini yapmıştır. 9 Kasım 1920'de bu görevlerine ek olarak Genelkurmay Başkan Vekilliği görevini de yürütmüştür. 24 Ocak 1921'de İcra Vekilleri Heyeti Başkanı olarak atanmıştır. 5 Ağustos 1921'de Millî Savunma Bakanlığı görevinden çekilip asaleten Genelkurmay Başkanı olarak atanmış, 10 Temmuz 1922 tarihinde İcra Vekilleri Heyeti Başkanlığından da istifa etmiştir. 27 Ekim 1922'de İsmet İnönü'nün Dışişleri Bakanı olması üzerine Genelkurmay Başkanlığı uhdesinde kalmak üzere Batı Cephesi Komutanı olarak atanmıştır. 14 Ağustos 1923'e kadar Kozan, bu tarihten itibaren de İstanbul Milletvekili olarak görev yapmıştır. 31 Ekim 1924 tarihinde milletvekilliğinden istifa etmiş, 12 Ocak 1944'te Genelkurmay Başkanlığı görevinden emekliye ayrılmıştır.1946 yılında Demokrat Parti listesinden İstanbul Milletvekili olarak seçilmiştir. 1948'de Millet Partisinin kurulmasında görev almış ve şeref başkanlığı yapmıştır. 10 Nisan 1950'de vefat etmiştir. Birinci Dünya Savaşı'na Katılan Alay ve Daha Üst Kademedeki Komutanların Biyografileri; C II, s.129-133.

(İmza)
Saat 19.40

Kapadım. 6 Ocak 1921
(İmza)
Saat 20.30

Genelkurmay Başkanlığına

Şifre-Çok Acele

C. 6 Ocak 1921'de Seyitgazi üzerinden giden çete, Kaplan Naci çetesi olabilir. Kaplan Naci, sığınma fikri olduğunu Kütahya'ya yazmıştır. 4'üncü Tümenin, 3'üncü Süvari Tümeninden önce İnönü mıntıkasına naklini rica ederim.

6 Ocak 1921 Saat 20.30

Batı Cephesi Komutanı
İsmet[5]

[5] Mustafa İsmet İnönü, 24 Eylül 1884'te İzmir'de doğmuştur. 26 Eylül 1906'da Harp Akademisinden birincilikle mezun olduktan sonra 2'nci Ordu emrinde, 8'inci Topçu Alayı 3'üncü Batarya Komutanlığında, ordu, kolordu ve tümen kurmay başkanlıklarında görevler almıştır. 26 Şubat 1911'de Yemen Kuvayı Mürettebe Komutanlığı Kurmaylığına, Şubat 1912'de Yemen Kuvayı Umumiye Komutanlığı Kurmay Başkanlığına, 2 Nisan 1913'te Çatalca Ordusu Sağ Kanat Komutanlığı Kurmaylığına, 11 Haziran 1913'te Harbiye Nezaretinde Büyük Genel Karargâh 1'inci Şubeye, 8 Eylül 1913'te Bulgar delegeleriyle müzakereye memur heyetin askerî danışmanlığına atanmıştır. Daha sonra sırasıyla Genelkurmay 3'üncü Şubeye, 1'inci Ordu 1'inci Şube Müdürlüğü Kurmaylığına, 1'inci Ordu Kurmaylığına, Genel Karargâh 1'inci Şube Müdürlüğüne, 2'nci Ordu Kurmay Başkanlığına, 12 Ocak 1917'de Kafkas Cephesi'nde 4'üncü Kolordu Komutanlığına, 1 Mayıs 1917'de 20'nci Kolordu Komutanlığına, 20 Haziran 1917'de Filistin ve Suriye Cephesi'nde 3'üncü Kolordu Komutanlığına, 24 Ekim 1918'de Harbiye Nezareti Müsteşarlığına tayin edilmiştir. 4 Ağustos 1919'da Kolordu Komutanlığı yetkisi ile Askerî Şûra Muamelat-ı Umumiye Müdürü olarak atanmış ise de sekiz gün sonra bu görevden affedilmiştir. 1920 yılı başlarında İstanbul'dan izinli ayrılarak Ankara'ya gelmiş ve Mustafa Kemal ATATÜRK ve Heyeti Temsiliye ile özel temaslarda bulunmuştur. 3 Şubat 1920'de Harbiye Nezaretinin çağırması üzerine İstanbul'a geri dönmüştür. 19 Mart 1920'de İstanbul'dan gizlice kaçıp 9 Nisan 1920'de tekrar Ankara'ya gelerek Büyük Millet Meclisinin açılması hazırlıklarına katılmıştır. 23 Nisan 1920'de Edirne Milletvekili sıfatıyla TBMM üyeliğine, 3 Mayıs 1920'de Genelkurmay Başkanlığı Vekâletine, 10 Kasım 1920'de Genelkurmay Başkanlığı Vekâleti görevi uhdesinde kalmak üzere bu göreve Millî Savunma Bakanı Fevzi Paşa vekâlet etmek üzere Ordu Komutanı yetkisiyle Batı Cephesi Kuzey Kesim Komutanı, 4 Mayıs 1921'de Genelkurmay Başkanlığı Vekâleti görevi uhdesinde kalmak üzere Batı Cephesi Komutanı, 5 Ağustos 1921'de Batı Cephesi Komutanı ve Mudanya Konferansı Türk Heyeti Başkanı, 27 Ekim 1922'de Dışişleri Bakanlığı ve bu arada Lozan Barış Konferansı'nda Türkiye Baş Delegesi olarak atanmıştır. 30 Ekim 1923'te Dışişleri Bakanlığı görevi uhdesinde kalmak üzere Başbakan, 6 Mart 1925'te ikinci kez Başbakan olarak seçilmiştir. 30 Haziran 1927'de emekli olmuştur. 25 Ekim 1937'ye kadar Başbakan ve aynı zamanda ek görev olarak 1 Ocak-28 Şubat 1929'a kadar Millî Eğitim Bakanı, 11 Kasım 1938-14 Mayıs 1950 tarihleri arasında dört devre Cumhurbaşkanı, 20 Kasım 1961-5 Mart 1965 tarihleri arasında Başbakan olarak görev yapmıştır. 25 Aralık 1973'te vefat etmiştir. Birinci Dünya Savaşı'na Katılan Alay ve Daha Üst Kademedeki Komutanların Biyografileri; C III, s.319-322.

BELGE NU. 2

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye

Garb Cebhesi Kumandanlığına

Doğruca makine başında verilecekdir.

Mâdde 1. Bu sabâh 24'üncü Fırkadan ve Afyonkarahisarı'ndaki 12. K. Erkân-ı Harbiyyesinden alınan raporlara nazaran Yunanîler Yenişehir, İnegöl ve Dumlupınar istikametlerinde ileri harekete geçmişlerdir. Bu hareketin derece-i ciddiyyeti henüz mechûldür. Diğer tarafdan Birinci Kuvve-i Seyyâreden ayrılan elli ilâ yüz elli kişilik çetelerin, Eskişehir cenûbundan Seyidgazi istikametinde ve Dumlupınar garbında Sandıklı istikametlerinden geçdikleri haber alınmış, bunların dehâlet veya diğer bir maksad ta'kîb etdikleri henüz kat'iyyetle anlaşılamamışdır.

2. Üçüncü Süvâri Fırkası nâmını alan İbrahim Bey Kuvâ-yi Seyyâresinin ancak 7/1/37 sabâhından i'tibâren, İnönü'ne nakl olunabilecekdir. Buna mukabil Dördüncü Fırka kıtaâtı, en geç bu gece, nısf-ül-leylde tahrîk edilebiliyor.

3. Yeni vaz'iyyete nazaran, bu kıtaâtdan hangisinin daha evvel naklinin ârzû edildiğinin makine başında iş'ârını ricâ ederim.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîsi Vekîli
Ferîk
Fevzî

Vürûdu 6/1/37
(İmza)
Sâat 7.40 sonra

Kapadım. / 6 minh
(İmza)
Sâat 8.30 sonra

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Şifre-Gayet müsta'celdir.

C. 6/1/37 Seyidgazi üzerinden giden çete Kaplan Naci olabilir. Dehâlet fikri olduğunu Kütahya'ya yazmışdır. Dördüncü Fırkanın, Üçüncü Süvâri Fırkasından evvel İnönü mıntıkasına naklini istirhâm ederim.

6/1/37 Sâat 8.30 sonra

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 2

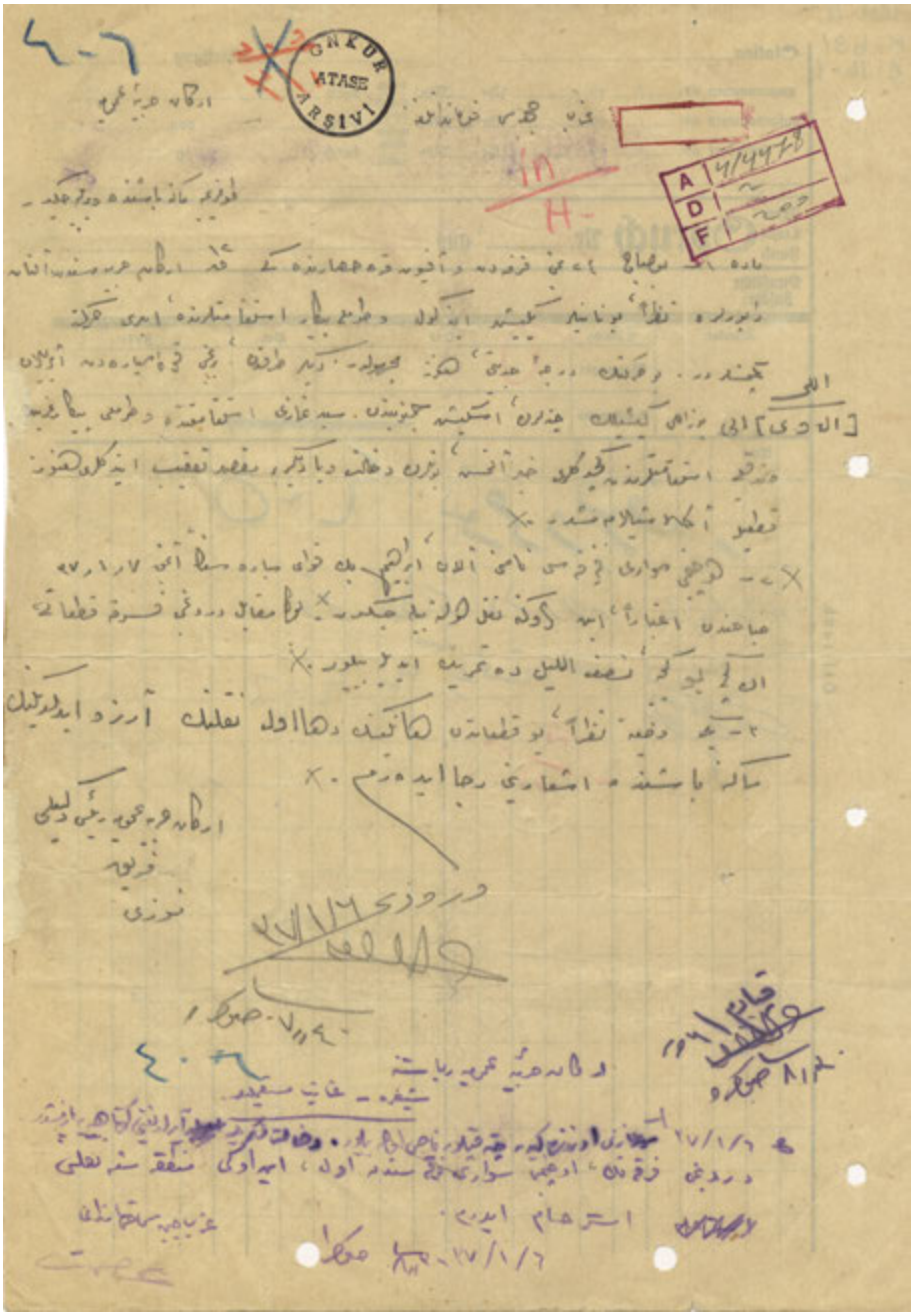

BELGE NU. 3

Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına

Batı Cephesi Kurmay Başkanlığı Vasıtasıyla 4'üncü Tümen Komutanlığına

1. 7 Ocak 1921 günü sabah Köprühisar cephesine taarruz eden düşman, birliklerimizin kahramanlığı karşısında püskürtülmüştür. Nazifpaşa mevzisini savunan 126'ncı Alay üstün düşman karşısında Pazarcık'a doğru çekilmeye mecbur olmuştur.

2. 24'üncü Tümen İncirli mevzisinde bir miktar artçı bıraktıktan sonra bir kısım piyade ve topçusu ile Gökpınar-Köpürler hattını ele geçirecektir. Düşmanın Nazifpaşa veya Pazarcık'tan Yenişehir Müfrezesinin gerisine yapacağı muhtemel bir taarruzuna karşı da Bilecik civarında bir ihtiyat bulunduracaktır.

İnegöl Müfrezesi Pazarcık'ın 1 km batısındaki mevziyi savunmalıdır.

24'üncü Tümen Hücûm Taburu ve Eskişehir'den gönderilecek olan bir depo taburu da Karaköy'e sevk edilerek bu gece Müfrezeye katılacaklardır. İnegöl Müfrezesinin Pazarcık mıntıkasında toplanmasını ve beş tabur piyade ile bir sahra bataryasından oluşan bu Müfrezeye Tümen Piyade Komutanı Şevki Bey'in komuta etmesini uygun görmekteyim.

3. 4'üncü Tümen, Akpınar civarında mevziye sokulmalıdır. Obüsler 4'üncü Tümen emrine verilmiştir. Tümen özellikle Pazarcık havalisinde muharebeyi irtibat subayı vasıtasıyla çok dikkatli takip etmelidir.

4. 11'inci Tümen 8 Ocak 1921'de Alayunt etrafında toplanacak ve demir yoluyla Eskişehir istikametinde nakledilecektir. İndirileceği istasyon daha sonra belirlenecektir.

5. 61'inci Tümen ve Süvari Tugayı 7/8 Ocak 1921 gecesi Gediz havalisini bırakarak Susuzkaya köyünün Viran, Yalnızsaray, Karadiken bölgesine çekilecek ve son emre kadar bu mıntıkada kalacaktır. Tümen emrindeki öküz kolu, sahra ve dağ obüs topları Kütahya'ya gönderilecektir. Asi Ethem çetelerinin kuzeyden Tümenin gerilerine sarkmaları muhtemel görülüyor. Ethem çetelerinin kuvveti ve harekâtı hakkında bilgi edinilmeli ve çetenin içten çökertilmesi ile beraber birliklerimizin kargaşalıklara karşı korunması için sağlam tedbirler alınmalıdır.

6. Ben, 8 Ocak 1921'de Kütahya'dayım. Bu emir, 24'üncü, 11'inci, 61'inci, 4'üncü Tümen Komutanlıklarına, Batı Cephesi Kurmay Başkanı Muzaffer Bey'e,[6] bilgi için Genelkurmay Başkanlığına, Güney Cephesi Komutanlığına 7 Ocak 1921 tarihinde saat 20.00'de yazılmıştır.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Aslı gibidir. / 14 Şubat 1921
4'üncü Tümen Kurmayı
(İmza)

[6] Muzaffer Ergüder, 1886 yılında Bursa'da doğmuştur. 28 Temmuz 1914'te Harp Akademisinden kurmay yüzbaşı olarak mezun olduktan sonra sırasıyla Rumeli'deki birliklerde Sadaret Yaverliğinde ve İstanbul Harp Divanı Üyeliğinde görevler almıştır. 1910-1911 yıllarında Çanakkale, Arnavutluk ve Makedonya'da çeşitli görevler yürütmüştür. 1914-1918 yılları arasında 1'inci, 2'nci ve 5'inci Orduların kurmaylığında olmak üzere Kafkasya, Suriye, Filistin ve Trakya cephelerinde bulunmuştur. 1920-1922 yıllarında İstiklal Savaşı'nda sırasıyla Batı Cephesi Kurmay Başkanı, Genel Levazım Hizmetleri Başkanı, Sevkiyat ve Nakliyat Umum Müdürü olmuştur. 22 Temmuz 1922'de Hava Kuvvetleri Müfettişliğine atanmıştır. 1927-1929 yılları arasında Millî Savunma Bakanlığı Hava Müsteşarı, 1929-1931'de 4'üncü Tugay Komutanı, 1931-1934'te 4'üncü Tümen Komutanı, 1934-1935'te 33'üncü Tümen Komutanı, 1935-1936'da 20'nci Tümen Komutanı, 1936-1938'de 9'uncu Kolordu Komutanı, 1938-1943'te 6'ncı Kolordu Komutanı, 1943-1950'de Dördüncü Genel Müfettiş, Tunceli Vali ve Komutanı, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ve Askerî Yargıtay Başkanı olarak görev yapmıştır. 1 Ağustos 1950'de emekli olmuştur. 1954-1957 yılları arasında Ankara Milletvekili olarak TBMM'de bulunmuştur. 19 Şubat 1962'de vefat etmiştir. Cumhuriyet Devrinde 1923-1972 Generallerin Biyografileri 2, Basılmamış Daktilo Eser, s.3-4.

BELGE NU. 3

Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine

Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Vâsıtasıyla 4. Fırka K.

1. 7/1/37 sabâh Köprühisar cebhesine taarruz eden düşman kıtaâtımızın kahramânlığı karşısında püskürtülmüşdür. Nazifpaşa mevziini müdâfaa eden 126. Âlây fâik düşman karşısında Pazarcık'a doğru çekilmeğe mecbûr olmuşdur.

2. 24. Fırka İncirli mevziinde bir mikdâr düm-dâr terk etdikden sonra bir kısım piyâde ve topçusu ile Gökpınar-Köpürler hattını işgal edecek düşmanın Nazifpaşa veya Pazarcık'dan Yenişehir Müfrezesinin gerisine teşebbüs etmesi muhtemel bir taarruza karşı Bilecik civârında bir ihtiyât bulunduracakdır.

İnegöl Müfrezesi Pazarcık'ın bir kilometre garbındaki mevzii müdâfaa etmelidir.

24. Fırka Hücûm Taburu ve Eskişehir'den gönderilecek olan bir depo taburu da Karaköy'e sevk olunarak bu gece Müfrezeye iltihâk olunacaklardır. Pazarcık mıntıkasında toplanmak ve beş tabur piyâde bir sahrâ bataryasından mürekkeb iş bu Müfrezeye Fırka Piyâde Kumandanı Şevkî Bey'in kumanda etmesini münâsib görmekdeyim.

3. 4. Fırka Akpınar civârında mevzie idhâl edilmelidir. Obüsler 4. Fırka emrine verilmişdir. Fırka bi-l-hâssa Pazarcık havâlîsindeki muhârebeyi irtibât zâbiti vâsıtasıyla kemâl-i dikkatle ta'kîb etmelidir.

4. 11. Fırka 8/1/37'de Alayund etrâfında toplanacak ve şimendiferle Eskişehir istikametinde nakl olunacakdır. İhrâc istasyonu bil'âhire ta'yîn olunacakdır.

5. 61. Fırka ve Süvâri Livâsı 7-8/1/37 gecesi Gediz havâlîsini bırakarak Susuzkaya köyünün Viran, Yalnızsaray, Karadiken mıntıkasına çekilecek ve emr-i ahîre kadar mezkûr havâlîde kalacakdır. Fırka nezdindeki öküz kolu, sahrâ ve cebel obüs topları Kütahya'ya gönderilecekdir. Âsî Edhem çetelerinin Fırkanın gerilerine sarkmaları şimâlden muhtemel görülüyor. Edhem çetelerinin kuvveti ve harekâtı hakkında ma'lûmât istihsâl ve dâhilen inhilâli ile berâber kıtaâtımızın ifsâdâta karşı muhâfazası için esâslı tertîbât alınmalıdır.

6. Ben 8/1/37'de Kütahya'dayım. Bu emir 24. Fırka, 11, 61, 4. Fırka Kumandanlıklarına ve Erkân-ı Harbiyye Reîsi Muzaffer Bey'e ve berây-i ma'lûmat Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine ve Cenûb Cebhesi K. 7/1/37 sâat 8 sonrada yazılmışdır.

Garb Cebhesi K.
İsmet

Aslına mutâbıkdır. / 14 Şubat 37
4. Fırka Erkân-ı Harbi
(İmza)

BELGE NU. 3

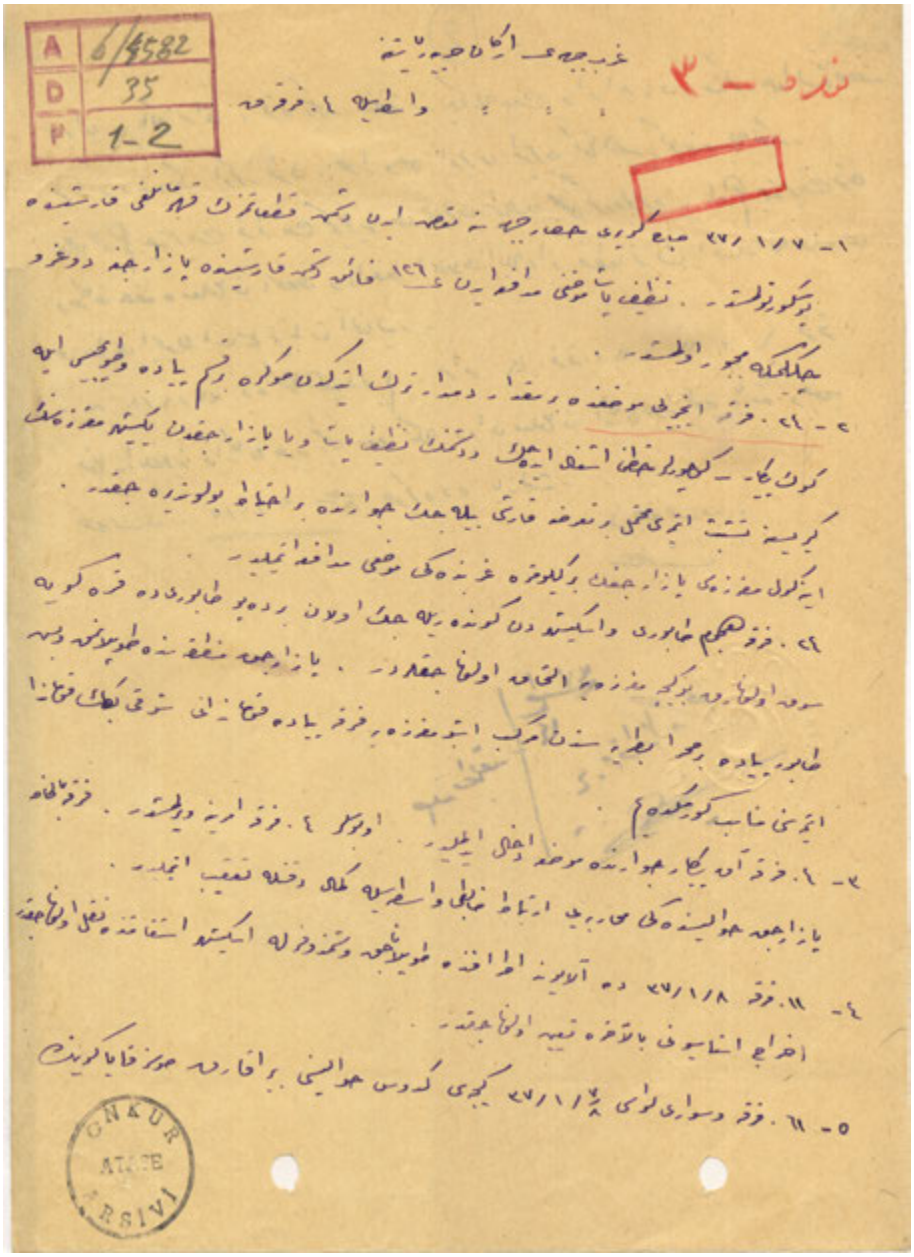

A 6/4582
D 35
P 1-2

غرب جبهه‌سی اکنا جبهه‌یاتنه

نمره — ۳

واسطه‌یله ۱. فرقه‌سی

۱ — ۲۷/۱/۷ صباح کوری حصار جبهه‌سنه قطعه‌ایله دشمن قطعاتنک قلعه‌ماغنی قارشیسنده بوکولمشدر. نظیف پاشا موضعی مدافعه‌ایله ۱۲۶ فائقه دشمن قارشیسنده بازارجغ دوغرو چکیلمکده بولونمشدر.

۲ — ۲۴. فرقه اینجیلی موضعنده بعض دمیرلرک ایکدن صوکره رقم پیاده و توپچی ایله کوک یکه — کیوبلو خطی استقامتنده دشمنک نظیف پاشا ویا بازارجغدن یکیشهر مفرزه‌سنک کریسنه نشت اینجی محلی برنجه قارتی یلاجغ جوارنده بر اخیاط بولونوره جغدر.

ایکنجی مفرزه‌ی بازارجغک برکلومتره غربنده‌کی موضعی مدافعه ایتمکدر.

۲۴. فرقه‌نک طابوری واسکیشهردن کونده‌ریله جغ اولان برده‌بو طابوری ده قره کویه سوقه اولنمشدر. بوکیجه مفرزه‌یه التحاقه اولنمشدر. بازارجغه منفرد نه طوپلرنه دبه طابور پیاده برجوا بطاریه‌سنک مرکب اشبو مفرزه‌یه فرقه پیاده فتحانی شرقی کبک قتانا اینجی مناسب کورلمکده‌در.

اورتو ۴. فرقه‌ایله ویلمشدر. فرقه‌نک

۲ — ۴. فرقه‌نک یکار جوارنده موضع اخذ ایلیه‌جغدر.

بازارجغه جوالینده‌کی محاربه‌یه ارتباط غایه‌سی واسطه‌سیله کمال دقتله تعقیب ایتمکدر.

۴ — ۱۱. فرقه ۲۷/۱/۸ ده آلایونه احاطه طوپلرنه طوپلرنه وتمنه‌ذخیره اسکیشهر استقامتنده نقل اولنمشدر.

اخراج اسلیوف بالاخره تعیه اولنمشدر.

۵ — ۱۱. فرقه وسواری لوای ۲۷/۱/۸ کیجه‌سی کدوس جوالینی برافاره جوز فابا کوینک

ONKUR ATATÜRK ARŞİVİ

1514-13
w916
B:104-3

(2)

دیران ، بالکز برای ، قره دیکه منطقه سنه چکیلمه جک و اراضی در مذکور حوالیده بولونمقده
فرقه نزدنده کی اوکوز قولی ، محوا وجهی اوبس لمجوی کتاهیه یه کونده یلاجکدر .
علی ادهم جیه اینک فرقه نک کوچینه حاضرلری تماملن محتی کوردیلیور . ادهم جیه اینک قوتی
وحکای حقنده معلومات اشخاصی و داخلنده اخلالی ایلابرار قطعاتزک افسرانه قارشی
محافظه ایچون اسلحه زیاده آلنمالیدر .

۶ - به ۲۷/۱/۸ ده کتاهیه ده . بولنان ۲۶ . فرقه ، ۱۱ ، ۱۱ ، ۶ فرقه
قوماندانلرینه واکان جیه کبی منفرد بلکه درای معلومات ایکان جیه عمومیه یاننه وجوب
جیه مسدر . ۲۷/۱/۷ ۸ حوکاره ده بازلمشدر .

عزیزجه عرض ده .

عصمت

۲۷/۱
۱۴
صدر معاونت
۴ . فرقه ایکان جیه

BELGE NU. 4

Batı Cephesi
Harekât Şubesi

Eskişehir
7 Ocak 1921

1. Düşman, 7 Ocak 1921'de Bursa cephesinden bir tümen kuvvetle taarruz etmiş, Yenişehir cephesinde bu taarruz püskürtülmüş ve İnegöl cephesindeki birliklerimiz Pazarcık'ın doğusundaki müstahkem mevzilere çekilmiştir.

2. Pazarcık cephesi bu akşam bir hücum ve bir depo taburuyla takviye edilmiş, Mezit Vadisi istikametinde vadinin örtülmesi ve keşif yapılması için bir süvari bölüğü sevk edilmiştir.

3. 4'üncü Tümen birlikleri, Eskişehir'den katılan 15 cm'lik obüs bataryasıyla birlikte İnönü'ye çıkarılacaktır. Ayrıca Tümen savunma için, İnönü hazırlanmış mevzisini inceleyerek birlikleri arasında paylaştıracak ve gerektiği zaman hemen işgal edecek şekilde konaklayacaktır. Başlangıçta işgal edilecek ve savunulacak kısımlar, demir yolu hattının batısındaki Akpınar-Kovalca hattıdır. Mevziyi iyi şekilde tanıyan ve Tümene katılan obüs bataryası komutanı, Tümen birliklerine mevzileri gösterecektir. Tümenin Mezit Vadisi'ndeki süvari bölüğüyle irtibat kurması ve bu istikamette sıkı bir ileri keşif yapması önemlidir.

4. 4'üncü Tümen birlikleri İnönü Nokta Komutanlığınca iaşe edilecektir.

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

Aslı gibidir. / 14 Şubat 1921
4'üncü Tümen Kurmayı
(İmza)

BELGE NU. 4

Garb Cebhesi
Harekât Şu'besi

Eskişehir
7/1/37

1. Düşman 7/1/37'de Bursa cebhesinden bir fırka kuvvetle taarruz etmiş; Yenişehir cebhesinde bu taarruz tard edilmiş; İnegöl cebhesinde kıtaâtımız Pazarcık şarkındaki müstahkem mevâzıya çekilmişdir.

2. Pazarcık cebhesi bu akşam bir hücûm; bir depo taburuyla takviye edilmiş ve Mezid Vâdîsi istikametinde vâdîyi setr ve keşif icrâsı için bir süvâri bölüğü sevk edilmişdir.

3. 4. Fırka kıtaâtı, Eskişehir'den ilhâk olunan 15 sa.lik obüs bataryasıyla birlikde İnönü'de ihrâc olunacak ve İnönü mevzi'-i müstahzarını müdâfaa için tedkik, kıtaâtı arasında taksîm edecek ve sırasında sür'atle işgal eyleyecek vechle konaklayacakdır. Bidâyetde işgal ve müdâfaa olunacak aksâm, şimendifer hattının garbındaki Akpınar-Kavalca hattıdır. Mevzii iyi bir sûretde tanıyan ve fırkaya ilhâk edilen obüs bataryası kumandanı fırka kıtaâtına mevâzıı irâe edecekdir. Fırkanın Mezid Vâdîsi'ndeki süvâri bölüğüyle te'sîs-i irtibât etmesi ve bu istikametde pek sıkı uzak keşif icrâsı mühimdir.

4. 4. Fırka kıtaâtı İnönü Nokta Kumandanlığınca iâşe edilecekdir.

Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Reîsi
Muzaffer

Aslına mutâbıkdır. / 14 Şubat 37
4. Fırka Erkân-ı Harbi
(İmza)

BELGE NU. 4

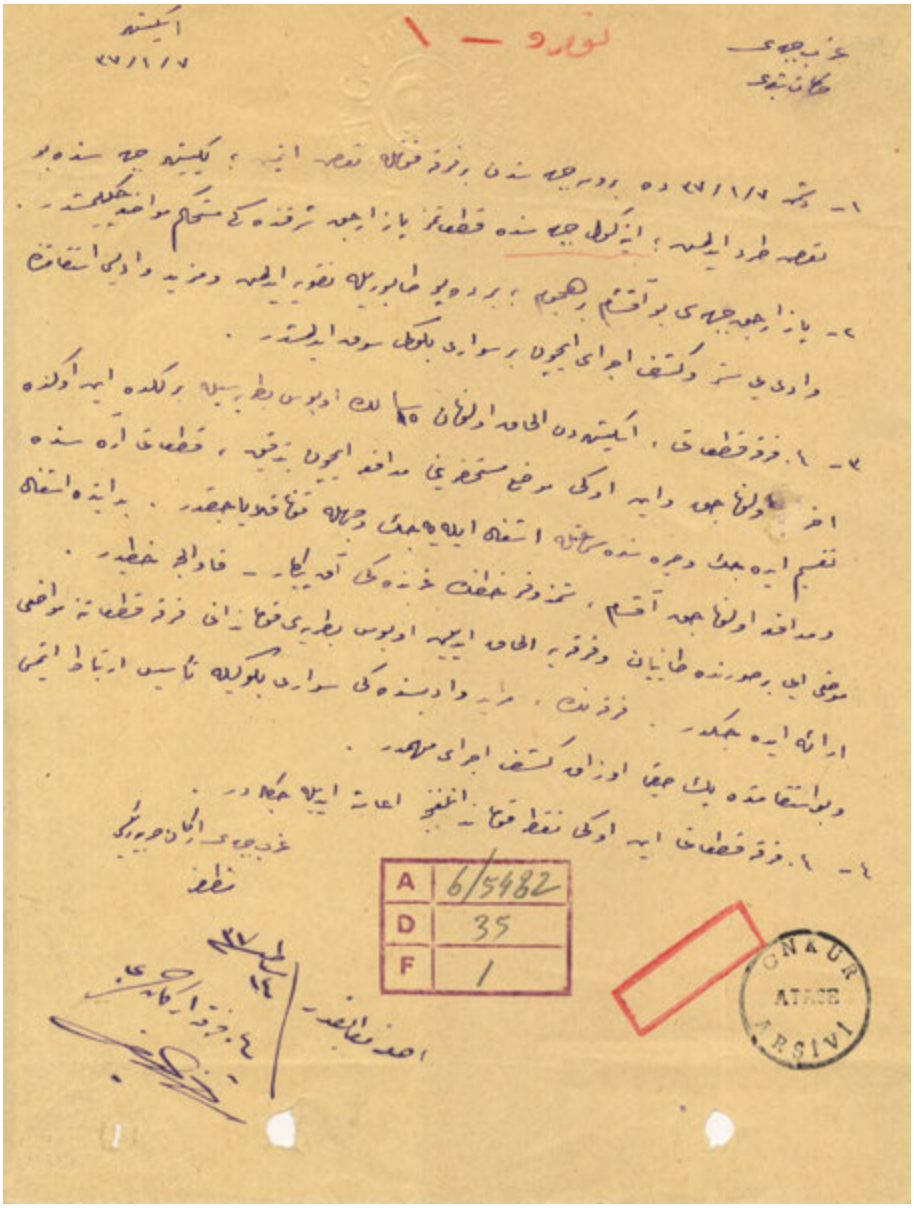

A 6/5482
D 35
F 1
GNAUR ATASE ARSIVI

BELGE NU. 5

4'üncü Tümen Komutanlığı
Kurmay Başkanlığı
1'inci Şube

İnönü İstasyonu
8 Ocak 1921
Saat 09.00

Tümen Emri

1. Tümen birlikleri İnönü İstasyonu'nda inecekler ve bu havalide konaklara gireceklerdir.

2. 58'inci Alay Akpınar ve Kovalca köylerinde konaklayacak, Hücum Bölüğü şimdilik İnönü İstasyonu'nda kalacaktır. Obüs Bataryası Akpınar'da, Dağ Takımı da Kovalca'da yerleşeceklerdir. Obüs Bataryası ve Dağ Takımının konaklama işlerini, kalacakları köylerdeki 58'inci Alaya bağlı en kıdemli komutanlar düzenleyeceklerdir.

3. Birlikler, gösterilen köylere sığmazsa köylerin doğu tarafında çadır kurulacaktır.

4. Akpınar ve Kovalca köylerine yerleşecek olan 58'inci Alay birlikleri bu köyleri, kuzeybatı ve batı istikametlerine karşı yakından koruyacaklardır.

5. 58'inci Alay, Mezit Vadisi'ni örtmek ve keşfetmekle meşgul olan Batı Cephesi Süvari Bölüğüyle irtibat sağlamak üzere köylülerden iki kılavuz öncülüğünde bu vadi istikametinde bir bölük göndererek bu bölüğün komutanını talimat almak üzere Tümen Kurmay Başkanlığına yollayacaktır.

6. 58'inci Alay ve tabur komutanlarıyla Hücum Bölüğü ve Dağ Takımı komutanları konaklama ve güvenliği sağlamak, süratle silah başı edebilmek için ilk tertibatı aldıktan ve bu hususa ait emirlerini verdikten sonra saat 11.00'de Akpınar'da toplanacaklardır.

7. Birlikler; bir günlük erzak, cephane ve istihkâm(?) malzemesinden başka diğer eşyalarını istasyonda bırakacaklardır. Bu malzemeler çadırlarda bırakılacak, gerekirse tekrar aldırılacaktır. Bu eşyaların başında Alaydan bir subay bırakılacaktır. Bu subay, aynı zamanda diğer küçük birliklerin de eşyalarına bakacaktır. Geride tek bir muharip asker dahi bırakılmayacaktır.

8. Tümenin geri hizmetlerini Binbaşı Şevki idare edecek, kendisi İnönü İstasyonu'nda bulunacak ve geri hizmetlere ait emirlerini birlikler aynen uygulayacaklardır. Birlik komutanları artık geri hizmetleriyle meşgul olmayacaklardır.

9. Birliklerin iaşesini İnönü Noktası sağlayacak, birlikler iaşe maddelerini kendi vasıtalarıyla doğrudan doğruya bu noktadan aldıracaklardır.

10. Tümen Karargâhı şimdilik İnönü İstasyonu'nda bulunacaktır.

4'üncü Tümen Komutanı
Nazım[7]

Tebligat:

58'inci Alay Komutanlığı Vekâleti Hücum Bölüğü Komutanlığı Obüs Bataryası Komutanlığı Dağ Takımı Komutanlığı	Not ettirilmiştir.
Binbaşı Şevki'ye	Bir suret verilmiştir.

Aslı gibidir. / 17 Şubat 1921
4'üncü Tümen Kurmayı
(İmza)

Daha sonra, Obüs Bataryasının şimdiden Akpınar'ın güneydoğusundaki mevziye sokulması ve Hücum Bölüğünün İnönü'ye gitmesi şifahi olarak emredilmiştir.

4'üncü Tümen Kurmay Başkanı
(İmza)

[7] Mehmet Nazım Yücel, 1886 yılında İstanbul'da doğmuştur. 13 Ağustos 1910'da Harp Akademisinden mezun olduktan sonra Genelkurmay Dairesi 1'inci Şubeye, 13 Şubat 1911'de Yemen Kuvayı Umumiyesi Kurmaylığı Mülhak Subaylığına, 8 Ocak 1914'te 7'nci Yemen Kolordusu Kurmaylığına, 12 Şubat 1914'te Genelkurmay Başkanlığı 3'üncü Şubeye, 1 Ağustos 1914'te 6'ncı Kolordu Kurmaylığına, Kasım 1914'te 16'ncı Tümen Kurmaylığına, 15 Temmuz 1916'da 19'uncu Tümen Kurmaylığına, 30 Kasım 1916'da Makedonya Cephesi'nde 177'nci Alay Komutanlığına, 18 Temmuz 1917'de Alman Asya Kolu Kurmaylığına, 25 Eylül 1917'de Romanya Cephesi'nde Mareşal Mackenzen Karargâhına, 25 Ağustos 1918'de Kafkas İslam Ordusu emrine atanmıştır. Daha sonra Personel Dairesi emrine, 27 Ocak 1919'da 12'nci Kolordu emrine, 27 Mart 1919'da geçici olarak 7'nci Süvari Alayı Komutan Vekili, daha sonra Mürettep Tümen Komutanı, Ocak 1921'de 4'üncü Piyade Tümeni Komutanı olarak tayin edilmiştir. Bu görevde iken Eskişehir Muharebesi'nde Yumruçal'da 15 Temmuz 1921'de şehit olmuştur. Türk İstiklal Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri; Genelkurmay ATASE Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1989, s.256-257.

BELGE NU. 5

Dördüncü Fırka Kumandanlığı
Erkân-ı Harbiyyesi
Şu'be 1
Aded

İnönü İstasyonu
8/1/37
9.00 evvel

Fırka Emri

1. Fırka kıtaâtı İnönü İstasyonu'nda inecekler ve bu havâlîde konaklara gireceklerdir.

2. 58. Âlây Akpınar, Kovalca köylerinde konaklayacak, Hücûm Bölüğü şimdilik İnönü İstasyonu'nda kalacakdır. Obüs Bataryası Akpınar'da, Cebel Takımı da Kovalca'da yerleşeceklerdir. Obüs Bataryası ve Cebel Takımının konak umûrunu ikamet edecekleri köylerdeki 58. Âlâya mensûb en kıdemli kumandanlar tanzîm edeceklerdir.

3. Gösterilen köyler kıtaâtı istîâb etmezse köylerin şark tarafında olmak üzere çadır kurulacakdır.

4. Akpınar, Kovalca köylerine yerleşecek 58. Âlây kıtaâtı bu köyleri şimâl-i garbî ve garb istikametlerine karşı yakından te'mîn edeceklerdir.

5. 58. Âlây, Mezid Vâdîsi'ni setr ve keşifle meşgul olan Garb Cebhesi süvâri bölüğüyle irtibât te'sîs etmek üzere köylülerden iki kılavuz delâletiyle bu vâdî istikametinde bir bölük ve bu bölüğün kumandanını ta'lîmât almak üzere Fırka Erkân-ı Harbiyyesine gönderecekdir.

6. 58. Âlây ve tabur kumandanlarıyla Hücûm Bölüğü ve Cebel Takımı kumandanları ikamet ve emniyyet ve serîan silâh başına edebilmek için ilk tertîbâtı ittihâz ve bu husûsa âid emirlerini i'tâ etdikden sonra sâat 11 evvelde Akpınar'da toplanacaklardır.

7. Kıtaât bir günlük erzâk, ceb-hâne ve edevât-ı istihkâmiyyeden(?) mâ-adâ diğer eşyâlarını istasyonda terk edeceklerdir. Çadırlarda bırakılacak, îcâb ederse tekrâr aldırılacakdır. Bu eşyâların başında âlâydan bir zâbit terk edilecekdir. Bu zâbit aynı zamânda diğer küçük kıtaâtın da eşyâlarına bakacakdır. Geride tek bir muhârib nefer dahi bırakılmayacakdır.

8. Fırkanın geri hidemâtına Binbaşı Şevkî Bey nezâret edecek ve mûmâ-ileyh İnönü İstasyonu'nda bulunacak ve geri hidemâtına müteallik emirlerini kıtaât tamamen îfâ edeceklerdir. Kıt'a kumandanları artık geri hidemâtıyla meşgul olmayacaklardır.

9. Kıtaâtın iâşesini İnönü noktası te'mîn edecek, kıtaât mevâdd-ı iâşelerini kendi vâsıtalarıyla doğrudan doğruya bu noktadan aldıracaklardır.

10. Fırka Karârgâhı şimdilik İnönü İstasyonu'nda bulunacakdır.

4. Fırka K.
Nâzım

Teblîgat:

58. Âlây K. V. Hücûm Bölüğü K. Obüs Bataryası K. Cebel Takımı K.	Not etdirilmişdir.
Şevkî Bey'e	Bir sûret verilmişdir.

Aslına mutâbıkdır ./ 17 Şubat 37
4. Fırka Erkân-ı Harbi
(İmza)

Bil'âhire, obüs bataryasının şimdiden Akpınar cenûb-i şarkîsindeki mevzie idhâl edilmesi ve Hücûm Bölüğünün İnönü köyüne gitmesi şifâhî emirlerle emr edilmişdir.

E. H.
(İmza)

BELGE NU. 5

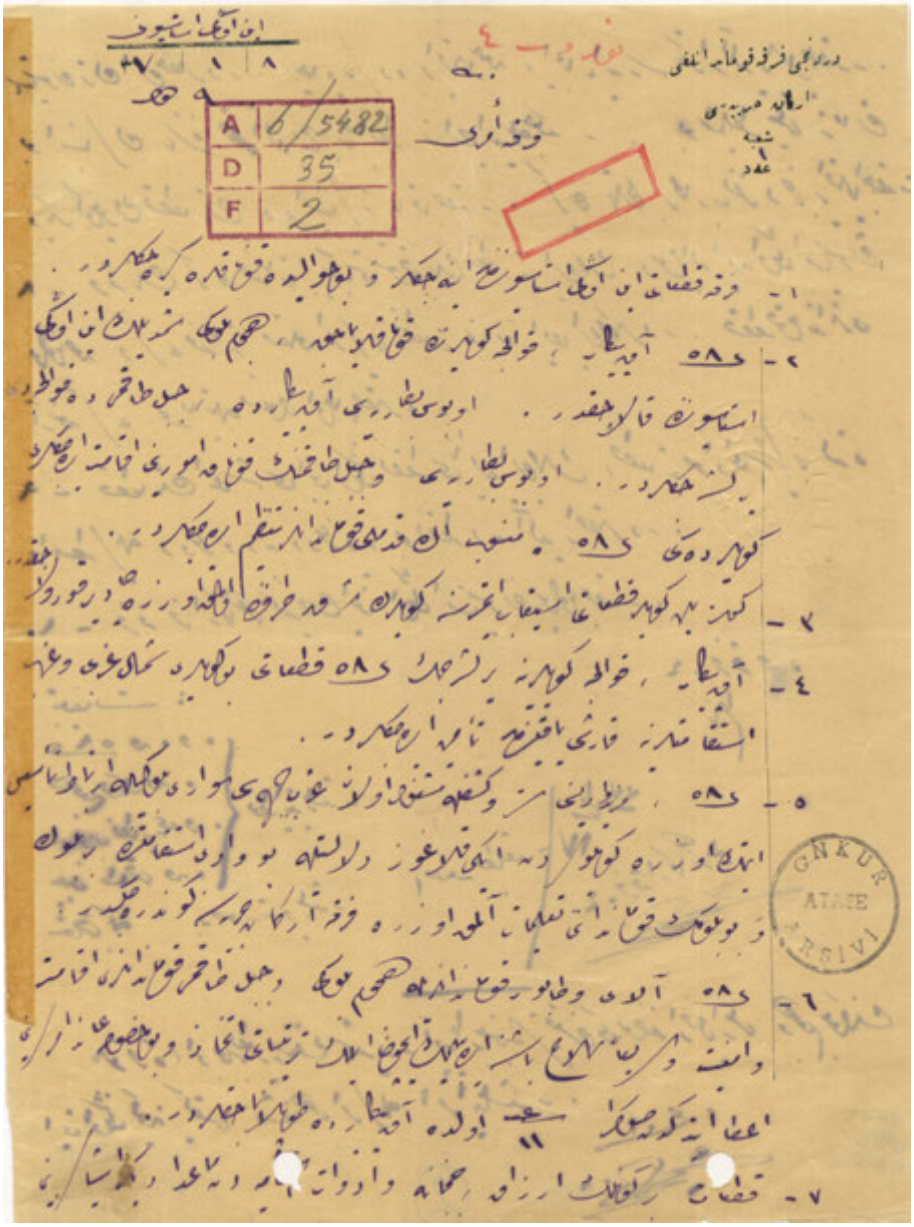

A 6/5482
D 35
F 2

GNKUR ATATÜRK ARŞİVİ

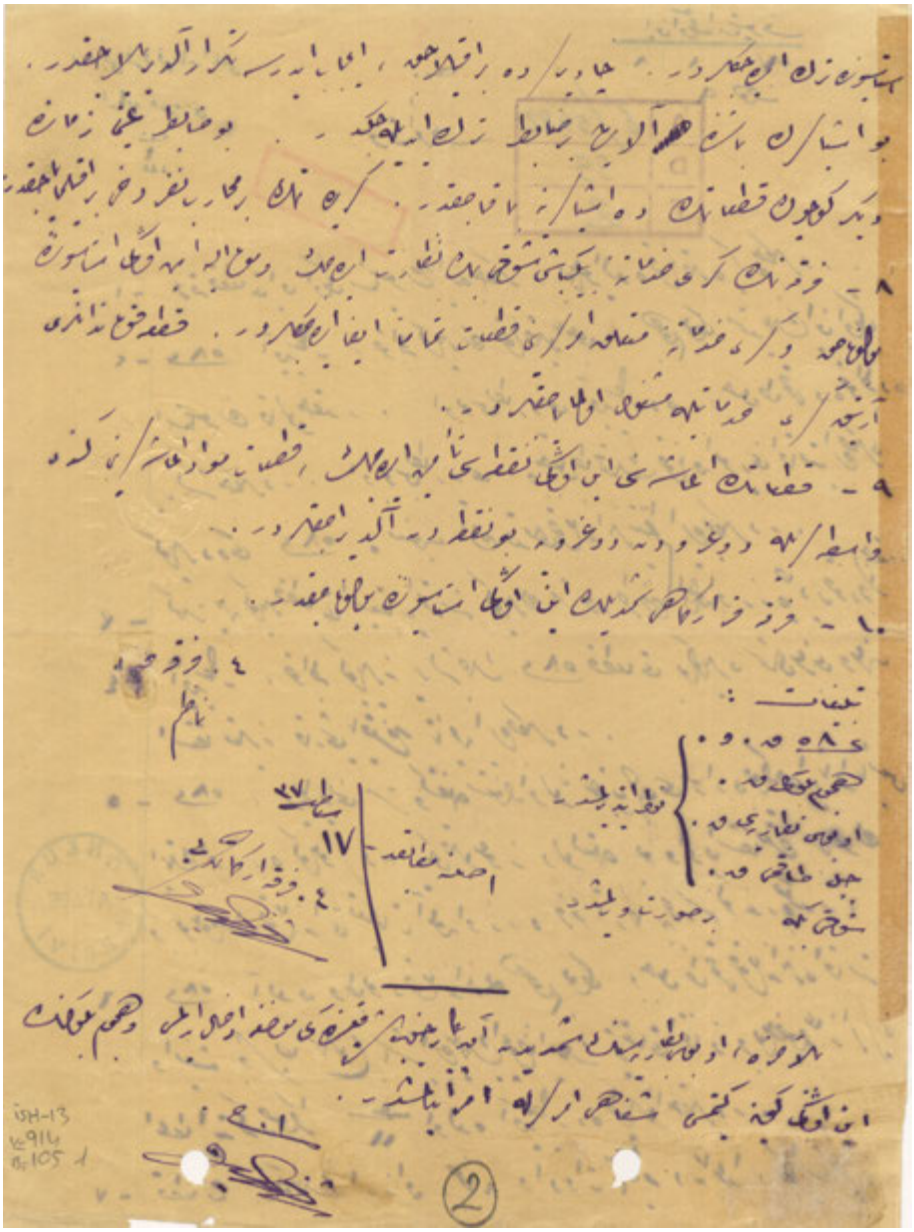

BELGE NU. 6

Kütahya
8 Ocak 1921

Batı Cephesi Kurmay Başkanı Muzaffer Bey'e

4'üncü Tümen ile haberleşmemiz olmadığından aşağıdaki emri ulaştıramadım. Emir, 24'üncü Tümenin Yaverine yazdırıldı. Yalnız tarafınızdan 4'üncü Tümene demir yolu teli vasıtasıyla gönderilmesini rica ederim. Tümen İnönü'de atlı bulundursun.

Harekât Şubesi Müdürü
Tevfik

Suret

4'üncü Tümen Komutanlığına

1. 24'üncü Tümen, Bilecik'in doğusunda zayıf bir artçı bırakarak bugün akşama kadar Bozüyük'ün doğusunda Çepni ve Yörük havalisinde toplanacak ve İnönü mevzisinin demir yolu hattının kuzeyindeki kısmını savunacaktır. Yürüyüş sırasında zaman zaman rapor vermenizi rica ederim.

2. 4'üncü Tümen İnönü mevzisinin sol kısmını savunacaktır.

3. 11'inci Tümen trenle yetişiyor.

4. 24'üncü ve 4'üncü Tümen Komutanlıklarına 8 Ocak 1921 tarihinde saat 15.00'te yazılmıştır.

8 Ocak 1921

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 6

Kütahya

Erkân-ı Harb Reîsi Muzaffer Bey'e

4'üncü Fırka ile muhâberemiz yok. Âtîdeki emri îsâl edemedim. 24'üncü Fırkanın Yâverine yazdırıldı. Yalnız taraf-ı âlîlerinden 4'üncü Fırkaya şimendifer teli vâsıtasıyla îsâlini istirhâm ederim. Fırka İnönü'nde atlı bulundursun efendim.

8/1/37

Harekât Şu'besi Müdîri
Tevfîk

Sûret

4. Fırka K.

1. Yirmi Dördüncü Fırka Bilecik şarkında zaîf bir düm-dâr terk ederek kâmilen bugün 8 Kânûn-ı sânî akşama kadar Bozüyük şarkında Çepni ve Yörük havâlîsinde toplanacak ve İnönü mevziinin şimendifer hattının şimâlindeki kısmını müdâfaa edecekdir. Yürüyüş esnâsında vakit vakit rapor vermenizi ricâ ederim. 2. Dördüncü Fırka İnönü mevziinin sol kısmını müdâfaa edecekdir. 3. On Birinci Fırka trenle yetişiyor. 4. Yirmi Dördüncü Fırka ve Dördüncü Fırka K. 8/1/37 sâat 3 sonrada yazılmışdır.

8/1/37

Garb Cebhesi K.
İsmet

BELGE NU. 6

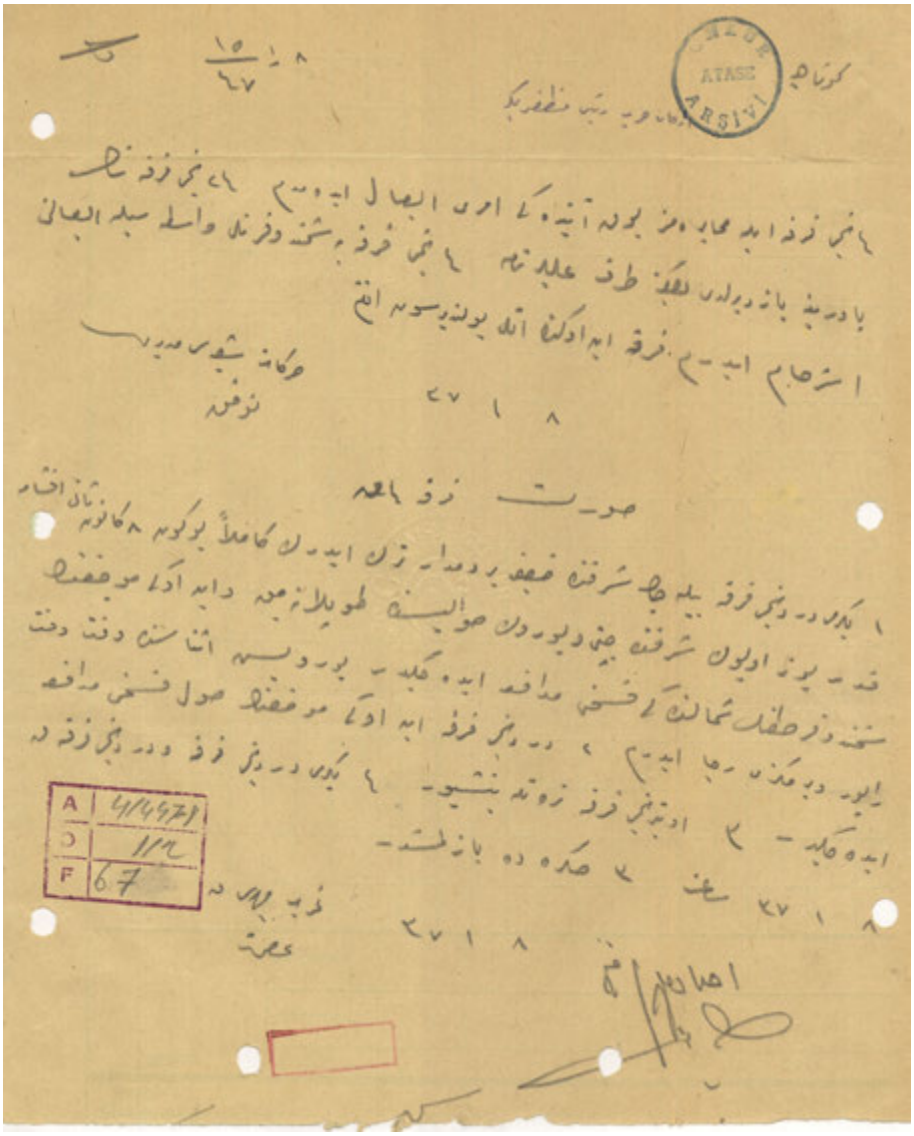

BELGE NU. 7

Küplü'den
8 Ocak 1921
Saat 16.30

Tümen Emri

1. Düşman bugün sabah Pazarcık'ın batısındaki müfrezemize taarruz ederek müfrezeyi Bozüyük istikametinde geri çekilmek zorunda bırakmış ve saat 14.30'da Karaköy İstasyonu'nu işgal etmiştir. Düşmanın Yenişehir cephesinde bir hareketi olmamıştır.

2. 4'üncü Tümen bir piyade alayıyla İnönü'nün kuzeybatısındaki mevzisine ulaşmıştır. Diğer birlikleri de sevk edilmektedir. Ordu, İnönü mevzisinde savunma yapılması emrini vermiştir.

3. 24'üncü Tümen Bilecik'in doğu sırtlarında zayıf bir artçı bırakıp bu gece Söğüt istikametinde yürüyerek yarın Savcıbey civarındaki mevziyi işgal edecektir.

4. 2'nci Alayın 1'inci Taburu Yeniköy'de kalacak ve artçı görevini yerine getirecek, Yeniköy'ün batısındaki sırtlarda Bilecik istikametinden yapılacak düşman harekâtını erteleyecek ve düşmanın üstün kuvvetleri karşısında adım adım Söğüt istikametinde çekilecektir. Taburun emrine bir süvari bölüğü bırakıyorum. Tabur bu bölüğü Karaköy'ün kuzeydoğusundaki Kurt köyü civarında bulundurarak Karaköy istikametini keşfettirecektir. Bu bölük, düşman hakkındaki mühim raporları aynı zamanda Tümen Karargâhına da gönderecek ve birlikler geçtikten sonra düşmanın taarruzuna uğramazsa 10 Ocak 1921 sabahı Söğüt'e hareket edecektir.

5. 32'nci ve 143'üncü Alaylar bu emri alır almaz Söğüt istikametinde yürüyüşe devam edeceklerdir.

6. Obüs ve sahra bataryaları 32'nci Alayı takiben ilerleyecekler, dağ bataryası da 143'üncü Alay ile birlikte yürüyecektir. 143'üncü Alay emrindeki Süvari Bölüğü, Yeniköy'de 2'nci Alay 1'inci Tabur Komutanının emrine bırakılacaktır.

7. İstihkâm Bölüğü müfrezelerini toplayarak birliklerle beraber Söğüt istikametinde yürüyecektir.

8. Sıhhiye Bölüğü Söğüt'e gidecektir.

9. Birlikler, ellerindeki halka ait nakil araçlarını kesinlikle bırakmayarak birlikte götürecek ve ağırlıkları daha ileriye hareket ettirecektir.

10. Tümen Karargâhı önce Yeniköy'e gidecek ve 143'üncü Alay Yeniköy'e geçene kadar orada kaldıktan sonra Söğüt istikametinde hareket edecektir. Karargâh ağırlığı daha önce yola çıkacaktır.

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

Tebligat:

32’nci Alay 143’üncü Alay 2’nci Alay 1’inci Tabur Söğüt Taburu	Yazılı olarak tebliğ edilmiştir
İstihkâm Bölüğü	Özel olarak

BELGE NU. 7

Küplü'den
8/1/37
Sâat 4.30 sonra

Fırka Emri

1. Düşman bugün öğleden evvel Pazarcık garbındaki müfrezemize taarruzla müfrezeyi Bozüyük istikametinde ric'ate mecbûr ederek sâat 2.5 sonrada Karaköy İstasyonu'nu işgal etmişdir. Yenişehir cebhesinden düşmanın bir hareketi olmamışdır.

2. 4. Fırka bir piyâde âlâyıyla İnönü şimâl-i garbîsindeki mevziine muvâsalat etmiş ve kıtaât-ı sâiresi de sevk edilmekdedir. Ordu İnönü mevziinde müdâfaa edilmesi emrini vermişdir.

3. 24. Fırka Bilecik şark sırtlarında zaîf bir düm-dâr bırakarak bu gece Söğüd istikametinde yürüyerek yarın Savacıbey civârındaki mevzii işgal edecekdir.

4. 2. Âlây 1. Tabur Yeniköy'de kalacak ve düm-dâr vazifesini îfâ ve Yeniköy garbındaki sırtların Bilecik istikametinden vâki' olacak düşman harekâtını te'hîr edecek ve düşmanın fâik kuvvetleri karşısında adım adım Söğüd istikametinde çekilecekdir. Taburun emrine bir süvâri bölüğü bırakıyorum. Bu bölüğü Karaköy şimâl-i şarkîsindeki Kurt köyü civârında bulundurarak Karaköy istikametini keşf etdirecekdir. Bu bölük düşman hakkındaki mühim raporları aynı zamânda Fırka Karâr-gâhına da gönderecekdir. Ve kıtaât geçdikden sonra düşmanın taarruzuna ma'rûz kalmadığı takdîrde 10/1/37 sabâhı Söğüd'e hareket edecekdir.

5. 32. Âlây ve 143. Âlây bu emri alır almaz Söğüd istikametinde yürüyüşe devâm edecekdir.

6. Obüs ve sahrâ bataryaları 32. Âlâyı ta'kîben yürüyecekler, cebel bataryası 143. Âlây ile birlikde yürüyecekdir. 143. Âlây emrinde süvâri bölüğü Yeniköy'de 2. Âlây 1. Tabur Kumandanının emrine bırakılacakdır.

7. İstihkâm bölüğü müfrezelerini toplayarak kıtaâtla birlikde Söğüd istikametinde yürüyecekdir.

8. Sıhhiyye Bölüğü Söğüd'e gidecekdir.

9. Kıtaât elindeki ahâlî vesâit-i nakliyyesini kat'iyyen bırakmayarak birlikde götürecek ve ağırlıkları daha ileriye hareket etdirecekdir.

10. Fırka Karâr-gâhı evvelâ Yeniköy'e gidecek ve 143. Âlâyın Yeniköy'e geçmesine kadar orada kalarak ba'de Söğüd istikametinde hareket edecekdir. Karâr-gâh ağırlığı daha evvel yola çıkacakdır.

24. Fırka K.
Âtıf

Tarz-ı Teblîg	
32. Âlây 143. Âlây 2. Âlây 1. Tabur Söğüd Taburu	Tahrîren teblîg edilmişdir.
İstihkâm Bölüğü	Mahsûsen

BELGE NU. 7

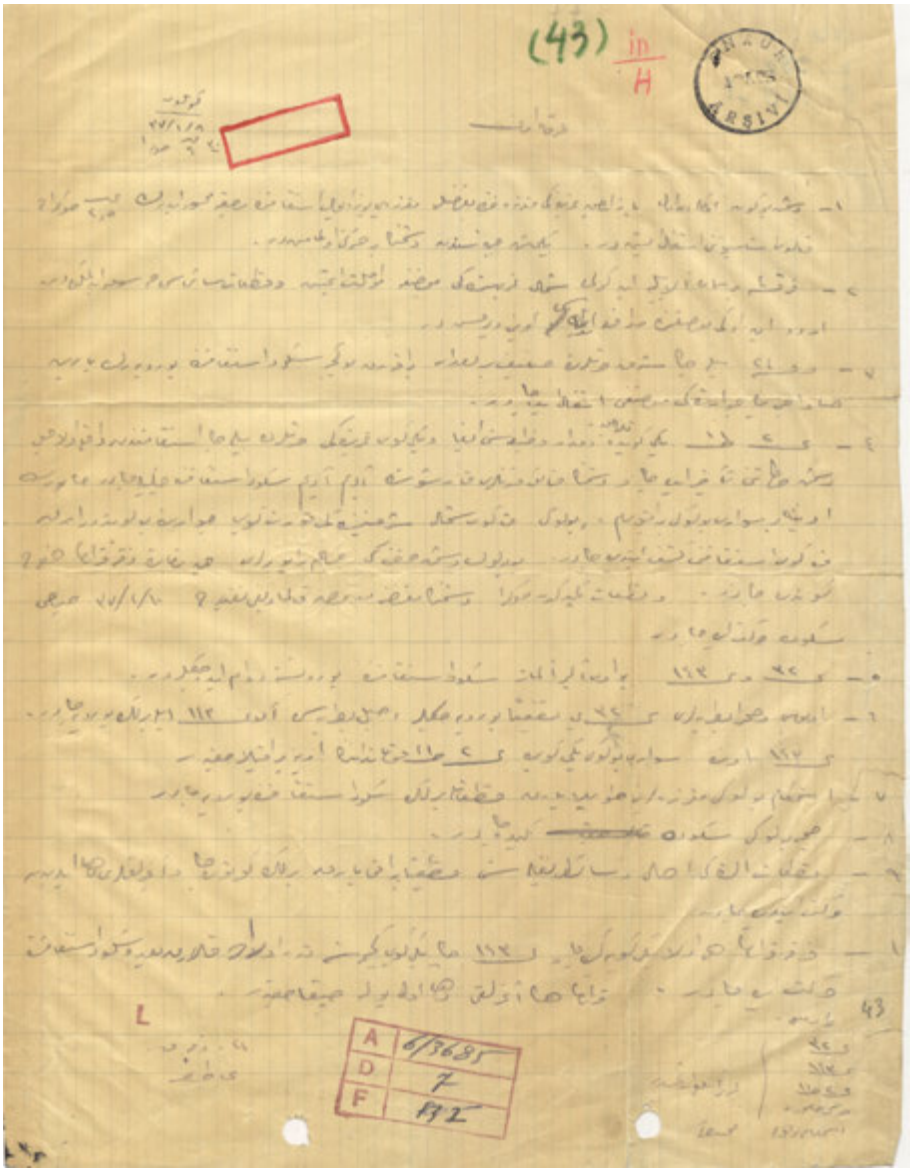

BELGE NU. 8

8 Ocak 1921

Akşam Harp Raporu

Batı Cephesi Komutanlığına

1. Saat 19.30'da Yeniköy'e geldim. Birlikler henüz Yeniköy'e doğru yürüyüştedir.

2. Bilecik İstasyonu'yla Karaköy arasındaki demir yolu köprüleri ve Bilecik İstasyonu tahrip edilmiştir. Birlikler ancak yarın öğleye kadar Söğüt'e varabilirler.

3. Ben, birliklerin arkasını alıncaya kadar Yeniköy'de kalacağım. 2'nci Alayın 1'inci Taburu Yeniköy'ün batısında artçı olarak bırakılacak ve Bilecik istikametinde düşmanın bir hareketi olmazsa 10 Ocak 1921'de Söğüt istikametinde çekilecektir.

4. Geyve Komutanlığına, bundan sonra raporlarını Eskişehir'e ve Bolu Mıntıkası Komutanlığına yazmasını, Lefke noktasının kendi emrinde olduğunu, Gökbayrak Taburuna da Geyve Komutanlığı ile irtibat kurarak onunla ortak hareket etmesini ve cephe ile Geyve yoluyla haberleşmesini yazdım.

5. Pazarcık'tan çekilen müfreze ile irtibat olmadığından bu müfrezeye 4'üncü Tümen tarafından emir verdirilmesi arz olunur.

6. Bu rapor, 8 Ocak 1921 tarihinde saat 19.30'da Yeniköy'den Batı Cephesi Komutanlığı Kurmay Başkanlığına, Genelkurmay Başkanlığına ve İnönü'de 4'üncü Tümen Komutanlığına yazılmıştır.

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

BELGE NU. 8

8/1/37

Akşam harb raporudur.

Garb Cebhesi K.

1. Sâat 7.30 sonrada Yeniköy'e geldim. Kıtaât henüz Yeniköy'e doğru yürüyüşdedir.

2. Bilecik İstasyonu'yla Karaköy arasındaki şimendifer köprüleri ve Bilecik İstasyonu tahrîb edilmişdir. Kıtaâtın ancak yarın öğleye kadar Söğüd'e varabilmesi muhtemeldir.

3. Ben kıtaâtın arkasını alıncaya kadar Yeniköy'de kalacağım. 2. Âlây 1. Tabur Yeniköy garbında düm-dâr olarak terk edilecek ve Bilecik istikametinden düşmanın bir hareketi olmaz ise 10/1/37'de Söğüd istikametinde çekilecekdir.

4. Geyve Kumandanlığına ba'de-mâ raporlarının Eskişehir'e ve Bolu Mıntıkası Kumandanlığına yazmasını ve Lefke noktasının kendi emrinde olduğu Gökbayrak Taburuna da Geyve Kumandanlığı ile irtibâtda bulunarak onunla teşrîk-i harekât eylemesi ve cebhe ile Geyve tarîkiyle muhâbere etmesini yazdım.

5. Pazarcık'dan çekilen müfreze ile irtibât olmadığından bu müfrezeye 4. Fırka tarafından emir verdirilmesi arz olunur.

6. Bu rapor 8/1/37 sâat 7.30 sonrada Yeniköy'den Garb Cebhesi K. Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine ve Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine, İnönü'nde 4. Fırka K. yazılmışdır.

24. Fırka K.
Âtıf

BELGE NU. 8

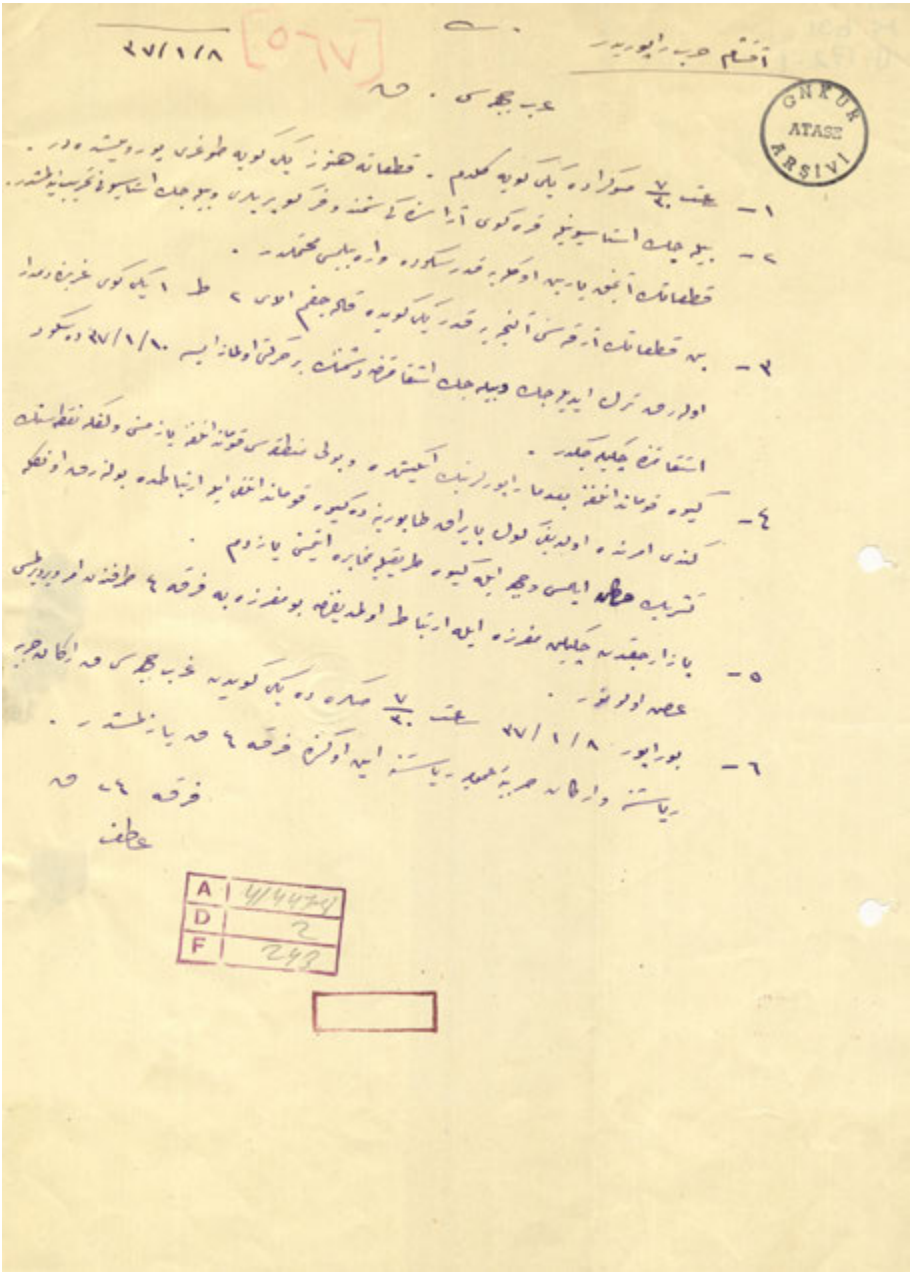

BELGE NU. 9

24'üncü Tümen Komutanlığına

Harp Telgrafı-Çok Acele

Birliklerinizin bir iki günden beri muharebede ve yürüyüşte büyük başarı gösterdiğini iftiharla takdir ediyorum. Düşman Karaköy'de bulunduğuna göre yarın sabaha kadar Söğüt'e varmış olmanız çok önemlidir. (Düşmanın Karaköy'den ileri hareketi olmazsa Söğüt civarında istirahat verilebilir. Fakat düşmanın ileri hareketi olursa öğleye kadar düşman mevziye girmiş ve 24'üncü Tümeni de önlemiş olur.) Bugün Karabayır'a keşif kolu gönderdim. İnegöl Müfrezesi ile Bozüyük'ten temas kurmaktayız.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

8 Ocak 1921 tarihinde saat 21.00'de yazılmıştır.

Şifresi yapılarak bir sureti telgrafhaneye verilmiştir. 8 Ocak 1921

BELGE NU. 9

24'üncü Fırka Kumandanlığına

Harb Telgrafı-Gâyet müsta'celdir.

Kıtaâtınızın bir iki günden beri muhârebede ve yürüyüşde büyük kabiliyyet ve kıymet gösterdiğini maa-l-iftihâr takdîr ediyorum. Düşman Karaköy'de bulunduğuna nazaran yarın sabâha kadar Söğüd'e varmış olmanız pek mühimdir. [Düşmanın Karaköy'den ileri hareketi olmazsa Söğüd civârında esâslı istirâhat verilebilir. Fakat düşmanın ileri hareketi olursa öğleye kadar düşman mevzie girmiş ve 24'üncü Fırkayı da önlemiş bulunur]. Bugünden Karabayır'a keşif kolu gönderdim. İnegöl Müfrezesi ile Bozüyük'den temasımız vardır.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

8/1/37 Sâat 9 sonrada yazılmışdır.

Şifresi yapılarak bir sûreti telgraf-hâneye verilmişdir./ 8 minh.

BELGE NU. 9

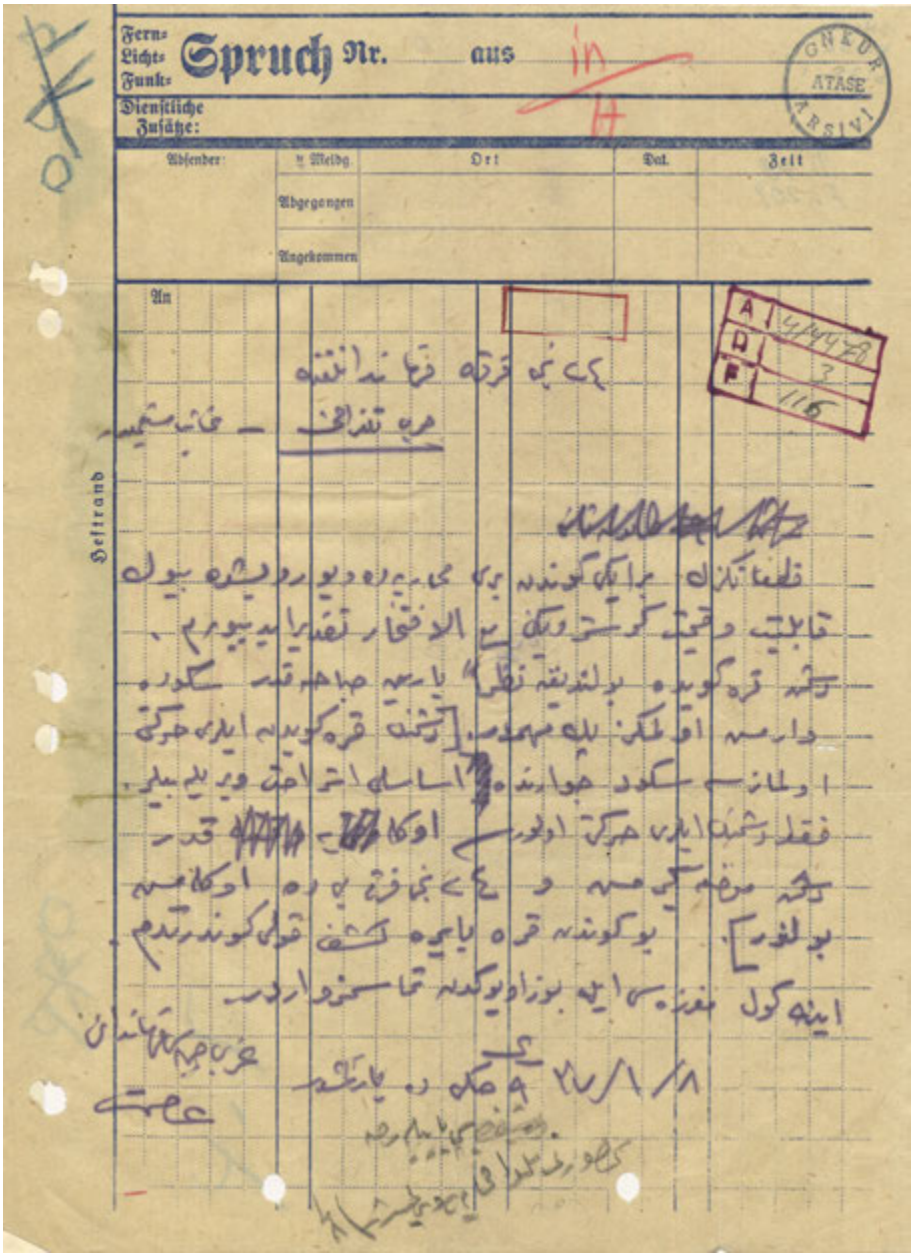

Fern- Licht- Funk- **Spruch** Nr. ..... aus ..... in

Dienstliche Zusätze:

Absender:	v. Meldg.	Ort	Dat.	Zeit
	Abgegangen			
	Angekommen			

An

Heftrand

GNKUR ATASE ARSIVI

A 44428 B 3 F 115

BELGE NU. 10

Kütahya
8 Ocak 1921

Akşam Harp Raporu

Genelkurmay Başkanlığına

1. Bursa cephesinde 7/8 gecesi sükûnetle geçmiştir. 8 Ocak 1921 günü saat 09.30'da üç kol ile Pazarcık'ın batısından 126'ncı Alaya taarruza başlamış olan düşmanın Köprühisar cephesinde ciddi bir faaliyeti görülmemiştir. Üstün kuvvetler karşısında 24'üncü Hücum Taburuyla takviye edilen 126'ncı Alay, Karaköy-Bozüyük istikametinde çekilmeye başladığından saat 14.45'e doğru Karaköy düşman tarafından işgal edilmiştir.

2. Bu durum karşısında 24'üncü Tümenin, Bilecik'in doğusunda zayıf bir artçı bırakarak büyük kısmıyla Bozüyük'ün doğusunda Çepni mıntıkasında önceden hazırlanmış mevzilere çekilmesi emredilmiştir. Saat 19.00'a kadar 4'üncü Tümenden bir piyade alayıyla hücum taburu, kudretli dağ bataryası, 15 cm'lik obüs bataryası İnönü mevzisine yerleşmiştir.

3. Alayunt mıntıkasında toplanmış olan 11'inci Tümenin hücum taburu, istihkâm bölüğü ve bir sahra bataryası trenle bugün saat 19.00'a kadar Eskişehir istikametinde sevk edilmiştir. Geri kalan birlikler Alayunt'ta bindirilmeye hazırdır.

4. 61'inci Tümen bu geceyi Yalnızsaray, Karadiken, Pazarcık, Ortaca mıntıkasında, 1'inci Süvari Tugayı Hacıköy ve Çavdarhisar mıntıkasında geçireceklerdir. Süvari Tugayından henüz bir rapor alınamamıştır. Yalnız önceden Şeyhler'e gönderilen süvari keşif bölüğünün bugün Emet'e baskın yaparak orada bulunan 300 mevcutlu Doktor Fazıl idaresindeki atlı asileri püskürtmüş olduğunu bizzat Bölük Komutanı telefonla söylemiştir. Bölüğün bu akşam Şeyhler ve Çavdarhisar üzerinden Hacıköy'de Süvari Tugayına katılması tebliğ edildi.

5. 8 Ocak 1921 akşam raporu Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına, Millî Savunma Bakanlığına, Güney Cephesi Komutanlığına, 12'nci Kolordu Komutanlığına, Kastamonu Çevresi Komutanlığına ve Eskişehir'de Batı Cephesine yazılmıştır.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 10

Kütahya
8/1/37

Akşam Harb Raporu

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

1. Bursa cebhesinde 7/7 gecesi sükûnetle geçmiş ve 8/1/37 sâat 9.30 evvelde düşman üç kol ile Pazarcık garbından 126. Âlâya taarruza başlamış ve Köprühisar cebhesinde ciddî bir hareket ve fa'âliyyeti görülmemişdir. Fâik kuvvetler karşısında 24. Hücûm Taburuyla takviye edilen 126. Âlây Karaköy, Bozüyük istikametinde çekilmeye başladığından sâat 2.45 sonraya doğru Karaköy düşman tarafından işgal edilmişdir.

2. Bu vaz'iyyet karşısında 24'üncü Fırkanın Bilecik şarkında zaîf bir düm-dâr terk ederek kısm-ı küllîsiyle Bozüyük şarkında Çepni mıntıkasında evvelce müstahzar mevâzıa çekilmesi emr edilmişdir. Sâat 7 sonraya kadar 4. Fırkadan bir piyâde âlâyıyla hücûm taburu, kudretli cebel bataryası, 15 sa.lik obüs bataryası İnönü mevziine yerleşmişdir.

3. Alayund mıntıkasında ictimâ' etmiş olan On Birinci Fırkanın bugün sâat 7 sonraya kadar trenle hücûm taburu, istihkâm bölüğü, bir sahrâ bataryası Eskişehir istikametinde sevk edilmişdir. Kıtaât-ı mütebâkiye Alayund'da irkâba hâzırdır.

4. 61'inci Fırka bu geceyi Yalnızsaray, Karadiken, Pazarcık, Ortaca mıntıkasında, Birinci Süvâri Livâsı Hacıköy, Çavdarhisar mıntıkasında geçireceklerdir. Süvâri Livâsından henüz bir rapor alınamamış ve yalnız evvelce Şeyhler'e gönderilen Süvâri Keşif Bölüğü'nün bugün Emed'e baskın yaparak orada bulunan 300 mevcûdunda Doktor Fazıl idâresinde atlı usâtı püskürtmüş olduğunu bi-z-zât Bölük Kumandanı telefonla söylemişdir. Bölüğün bu akşam Şeyhler, Çavdarhisar üzerinden Hacıköy'de (bir kelime noksândır "Süvâri") Livâsına iltihâkı teblîğ edildi.

5. 8/1/37 akşam raporu Erkân-ı Harbiyye, Müdâfaa-i Milliyye, Cenûb Cebhesi K., 12. K. K., Kastamonu Havâlîsi K., Eskişehir'de Garb Cebhesi yazılmışdır.

Garb Cebhesi K.
İsmet

BELGE NU. 10

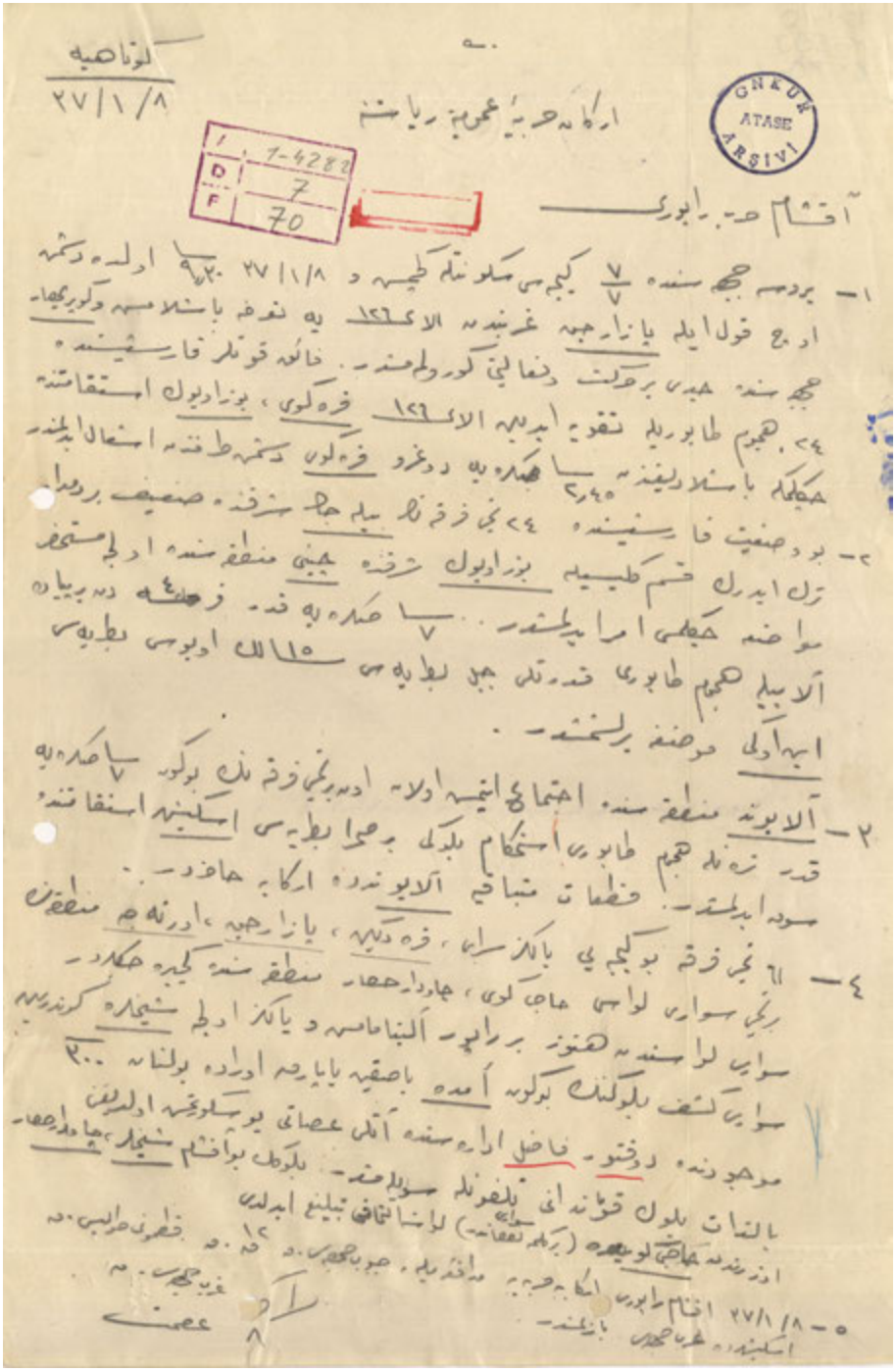

GNKUK ATASE ARSIVI

1-4282 D 7 F 70

BELGE NU. 11

Sayı 2 / 31

Eskişehir
8 Ocak 1921

Batı Cephesi Komutanlığına

1. Bilecik Şubesinden:

a. Düşman, 7 Ocak 1921 sabahı iki alay piyade, bir alay süvari ve üç batarya top ile Köprühisar savunma hattına; iki alay piyade ve bir alay süvari ile İnegöl cephesine taarruz etmiştir.

b. Köprühisar savunma hattına üç defa taarruz eden düşman üçünde de kanlı bir şekilde uzaklaştırılmıştır.

c. İnegöl mıntıkasında Nazifpaşa savunma hattı güç bir duruma düşmüş ise de daha sonra durumunun düzeltildiği haber alınmıştır.

d. İznik Gölü'nün kuzey ve güneyinden taarruz eden düşman kuvvetinin, gölün kuzeyindeki Çongara Boğazı ve güneyindeki Pamucak derbendinde durdurulduğu Lefke Şubesinden bildirilmiştir.

e. Bilecik ve havalisinde genel bir sükûnet olup Müslüman halk olayları heyecanla takip etmektedir.

2. Gökbayrak Taburunuzdaki memurumuzun verdiği bilgiye göre, düşmanın Ebe köyü civarına top yerleştirdiği köylülerin ifadesinden anlaşılmıştır.

3. Bu rapor Batı Cephesi Komutanlığına ve Genelkurmay Başkanlığına yazılmıştır.

Batı Cephesi
Askerî Polis Teşkilatı Başkanı Adına
Binbaşı
(İmza)

BELGE NU. 11

Numro
2 / 31

Eskişehir
8/1/37

Garb Cebhesi Kumandanlığına

1. Bilecik Şu'besinden:

a. Düşman 7/1/37 sabâhı iki âlây piyâde ve bir âlây süvâri ve üç batarya top ile Köprühisar hatt-ı müdâfaasına; ve iki âlây piyâde ve bir âlây süvâri ile İnegöl cebhesine taarruz etmişdir.

b. Köprühisar hatt-ı müdâfaasına üç def'a taarruz eden düşman üçünde de kanlı bir sûretde def' edilmişdir.

c. İnegöl mıntıkasında Nazifpaşa hatt-ı müdâfaası müşkil mevkie düşmüş ise de son zamânda ıslâh edildiği müstahberdir.

d. İznik Gölü'nün şimâl ve cenûbundan taarruz eden düşman kuvveti Göl'ün şimâlindeki Çongara Boğazı ve cenûbundaki Pamucak derbendinde tevkif edildiği Lefke Şu'besinden bildirilmişdir.

e. Bilecik ve havâlîsinde umûmî bir sükûnet olub İslâm ahâlî vekayii heyecânla ta'kîb etmekdedir.

2. Gökbayrak Taburunuzdaki me'mûrumuzdan:

Düşmanın Ebe köyü civârına top yerleşdirdiği köylülerin ifâdesinden anlaşılmışdır.

3. Bu rapor Garb Cebhesi K., Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine yazılmışdır.

Garb Cebhesi
Askerî P. Teşkîlâtı Reîsi Nâmına
Binbaşı
(İmza)

BELGE NU. 11

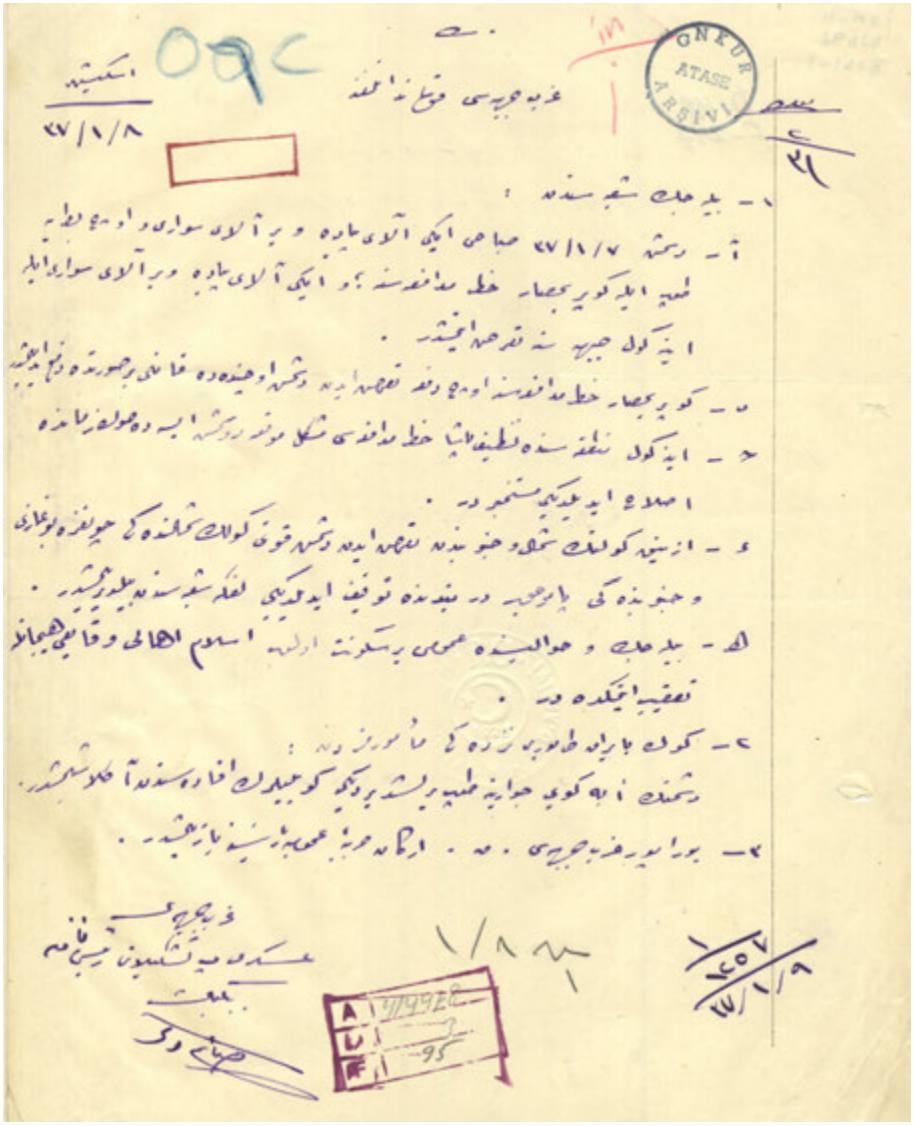

BELGE NU. 12

Batı Cephesi Askerî Polis Teşkilatı
Heyeti Başkanlığı
Sayı 2 / 34

8 Ocak 1921

Batı Cephesi Komutanlığına

1. Düşman, Tokuş-Bayramşah-Sülüklü Dere üzerinden Gümüş Dere'deki 126'ncı Alayın iki taburunu kuşatmış ve bir müddet devam eden muharebeden sonra bu taburlar dağılmıştır. 3'üncü Tabur ve topçu Pazarcık yakınındaki mevzilere girmişlerdir.

2. Bozüyük'e gelen perakende askerler Şube tarafından toplanarak tekrar cepheye sevk edilmektedir.

3. Mezit'ten vadiyi takiben Bozüyük'e ilerlemek isteyen düşman Kınık'ta Mezitlilerin direnişiyle karşılaşınca durmuştur. Halkın tümü Mezit Boğazı'nı savunmaktadır.

4. Karaköy ile Bozüyük İstasyonları arasındaki hat, düşman tarafından işgal edilmiştir.

5. Bozüyük Şubesinin verdiği bilgiye atfen yukarıdaki rapor arz olunur.

6. Bu rapor, Batı Cephesi Komutanlığına ve Genelkurmay Başkanlığına yazılmıştır.

Batı Cephesi
Askerî Polis Teşkilatı Başkanı Adına
Binbaşı
(İmza)

BELGE NU. 12

Garb Cebhesi Askerî P. Teşkîlâtı
Hey'eti Riyâseti
Numro
2 / 34

8/1/37

Garb Cebhesi Kumandanlığına

1. Düşman, Tokuş-Bayramşah-Sülüklü Dere üzerinden Gümüş Dere'deki 126. Âlâyın iki taburunu ihâta etmiş ve bir müddet muhârebeden sonra bu taburlar dağılmışdır. 3. Tabur ve topcu Pazarcık kurbundaki mevzilere girmişlerdir.

2. Bozüyük'e gelen perâkende efrâd Şu'bece toplanarak tekrâr cebheye sevk edilmekdedir.

3. Mezid'den vâdîyi ta'kîben Bozüyük'e ilerlemek isteyen düşman Kınık'da Mezidlilerin mukavemetine ma'rûz kalarak şimdilik tevkife muvaffak olmuşlardır. Ahâlî kâmilen Mezid Boğazı'nı müdâfaa etmekdedir.

4. Karaköy ile Bozüyük İstasyonları arasında hatt düşman tarafından işgal edilmişdir.

5. Bozüyük Şu'besinin iş'ârına atfen ber-vech-i bâlâ ma'lûmât arz olunur.

6. Bu rapor Garb Cebhesi K. Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine yazılmışdır.

Garb Cebhesi
Askerî P. Teşkîlâtı Reîsi Nâmına
Binbaşı
(İmza)

BELGE NU. 12

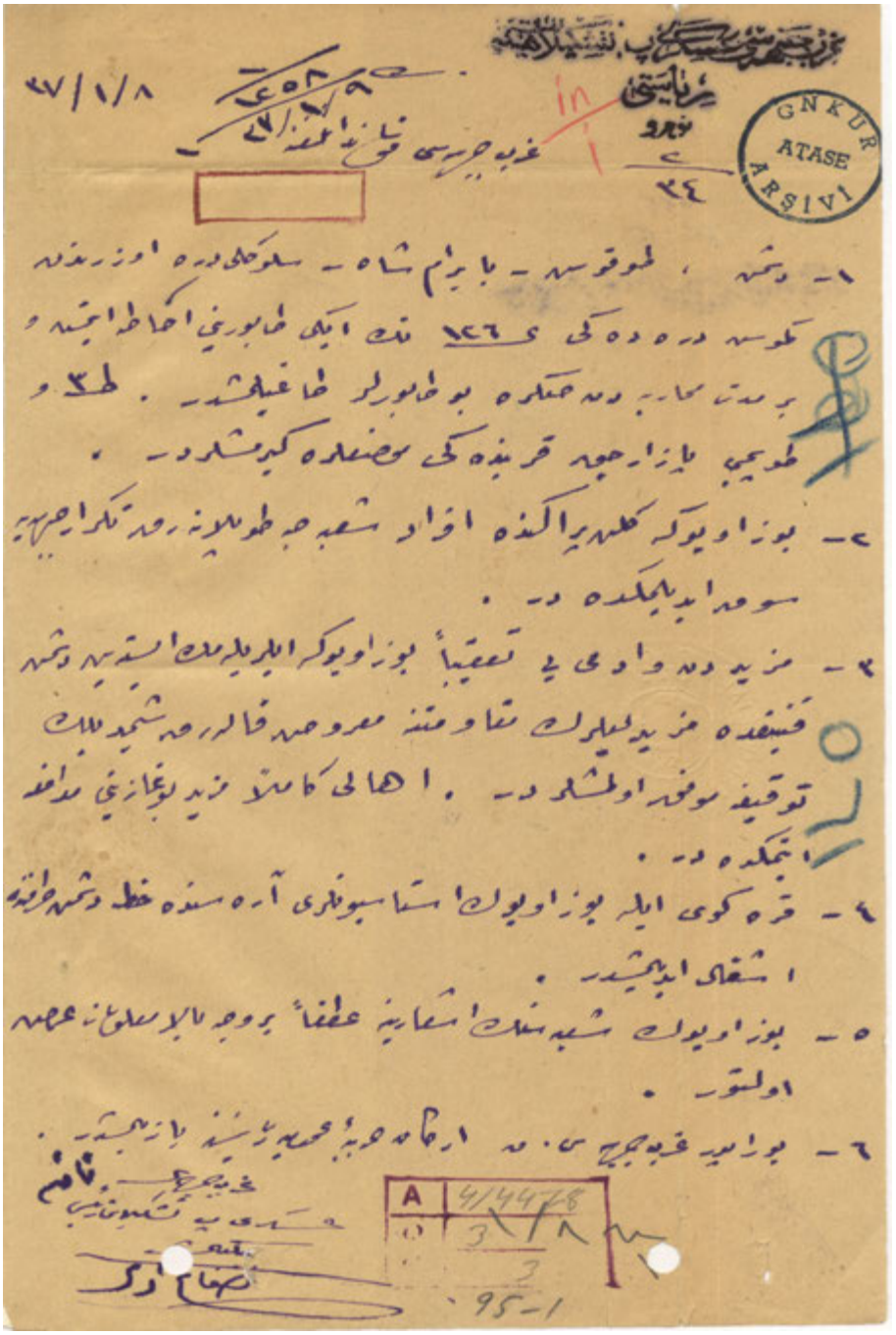

GNKUR ATASE ARSIVI

BELGE NU. 13

9 Ocak 1921
Saat 03.00

Konya Vasıtasıyla

Lefke Vasıtasıyla Gökbayrak Taburu Komutanlığına - Harp Telgrafı

Düşman bugün Yenişehir cephesinde durmuş ve üstün kuvvetiyle Pazarcık üzerinden Karaköy'e kadar ilerlemiştir. Bu kola kesin bir darbe vurmak için geçici olarak bütün kuvvetleri topluyorum. 24'üncü Tümenin büyük kısmının alınması bu nedenledir. Bu süre içinde arkanızı Lefke'ye vererek Lefke-Köprühisar yolu üzerine bir bölük yerleştiriniz. Orhangazi ve İznik havalisindeki kuvvetlerinizi çekmeyiniz ve güneye cephe alarak düşmanın yanında kalınız. Bir iki gün sonra düşman Allah'ın yardımıyla geri çekilmeye mecbur edileceğinden taarruzi bir şekilde düşmanın yanında elinizden gelen gayreti gösteriniz. Gökbayrak Taburunun durumunda tehlike olmayıp aksine faaliyetlerinin etkisi olağanüstü artmıştır. Yandan faaliyetiniz düşmanın Köprühisar üzerinden ilerlemesini engelleyecektir. Bu hizmetlerinizin devamını beklerim. Her gün önceden olduğu gibi akşam ve sabah cephe karargâhıyla bağlantı kurunuz.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Görülmüştür.
(İmza)

BELGE NU. 13

Konya Vâsıtasıyla

Lefke Vâsıtasıyla Gökbayrak Taburu Kumandanlığına - Tel (Harb Telgrafı)

Düşman bugün Yenişehir cebhesinde tevakkuf etmiş ve fevk(?) bir kuvvetiyle Pazarcık üzerinden Karaköy'e kadar ilerlemişdir. Bu kola kat'î bir darbe urmak için muvakkaten bütün kuvvetleri topluyorum. Yirmi Dördüncü Fırkanın kısm-ı küllîsinin alınması bu sebebdendir. Bu müddet zarfında arkanızı Lefke'ye vererek Lefke-Köprühisar yolu üzerine bir bölük koymak muvâfık ve lâzımdır. Orhangazi ve İznik havâlîsindeki kuvvetlerinizi çekmeyiniz ve cenûba cebhe ederek düşmanın yanında kalınız. Bir iki gün sonra düşman avn-i Hakk'la ric'ate icbâr edileceğinden taarruzî bir sûretde düşmanın yanında a'zamî fa'âliyyeti gösteriniz. Gökbayrak Taburunun vaz'iyyetinde tehlike olmayıb bil-akis fa'âliyyetinin te'sîri fevk-al-âde tezâyüd etmişdir. Yandan fa'âliyyetiniz düşmanın Köprühisar üzerinden ilerlemesini men' edecekdir. Hidemâtınıza ve meâsir himmetinize intizâr ederim. Her gün kemâ-kân akşam ve sabâh cebhe karâr-gâhıyla ittisâl te'sîs ediniz.

9 Kânûn-ı sânî 337 Sâat üç evvel

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

Görülmüşdür.
(İmza)

BELGE NU. 13

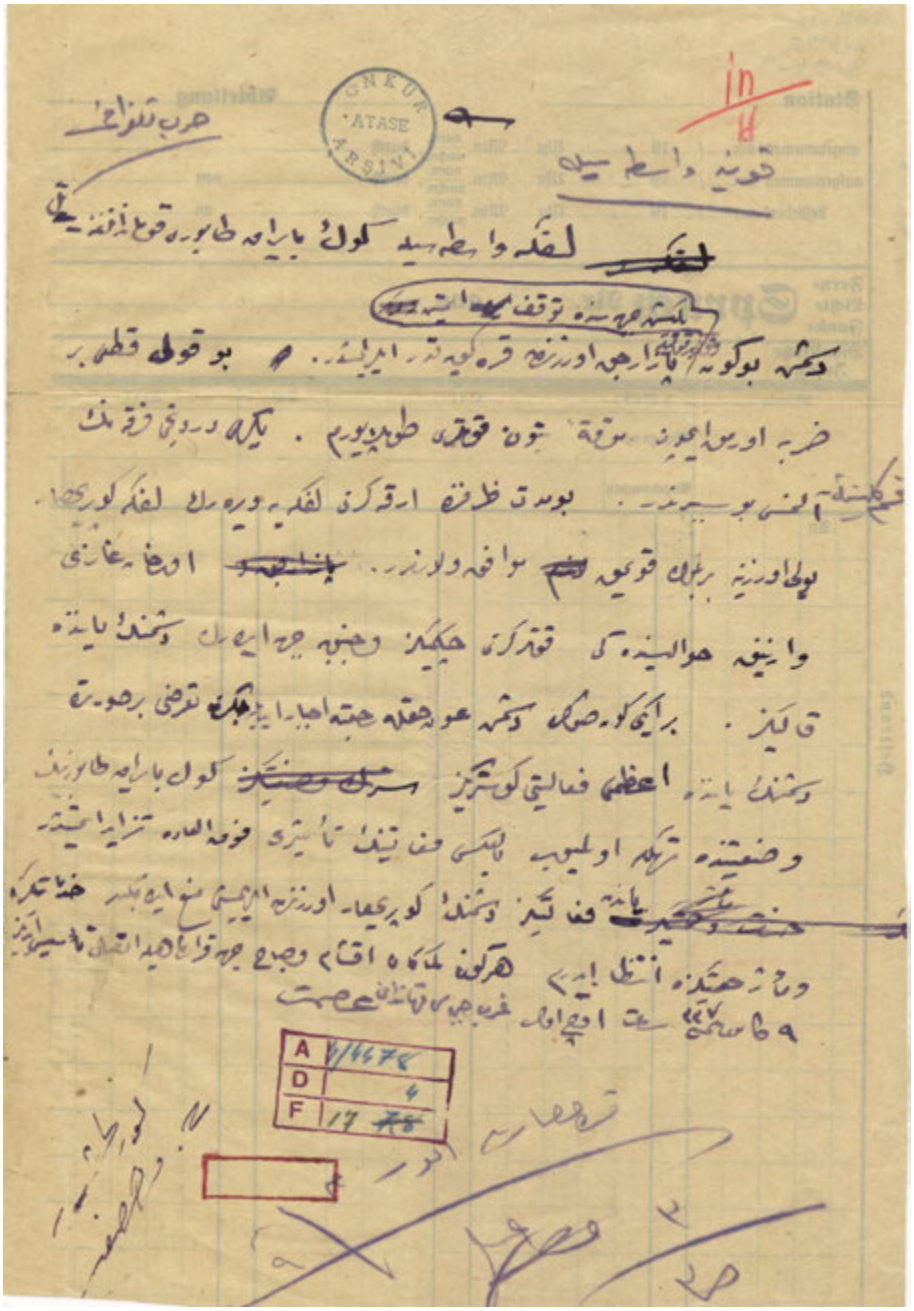

BELGE NU. 14

4'üncü Tümen Komutanlığı
Kurmay Başkanlığı
1'inci Şube

9 Ocak 1921
Saat 07.30

Tümen Emri

1. Karaköy'e gelen düşmanın, iki piyade alayı ve bir süvari birliğinden ibaret olduğu anlaşılmıştır.

2. Bozüyük'te Kurmay Yüzbaşı Faruk komutasında 50-60 atlı toplanmıştır. Bu atlılardan Karabayır-Karaköy demir yolu hattı boyunca Karaköy ve Murat Vadisi istikametlerine keşif kolları sürülmüştür. Kurmay Yüzbaşı Faruk son raporunda, Bozüyük'ten kuzeybatıya hareket edeceğini bildirmiştir. 24'üncü Tümen, Pazarcık'taki Müfrezenin çekilmesi üzerine Yenişehir cephesindeki mevzisinde daha fazla durmayı tehlikeli görerek Bilecik-Yeniköy-Söğüt istikametinde düzenli bir şekilde çekilmektedir. Gece yarısından sonra Söğüt'e hareket edecek olan bu Tümen, Yörük ve Çepni'de toplanmak ve savunma mevzisinin demir yolu hattının kuzeyindeki kısmını savunmak için emir almıştır.

11'inci Tümen birlikleri art arda İnönü'ye gelmektedir.

3. Tümenimiz Akpınar-Kovalca-Karaağaç hattını inatla savunacaktır.

4. Süvari Bölüğü Bozalan'a gitmek, oradan Kızılcapınar istikametini ve Karasu Vadisi'ni keşfetmek için emir almış ve hareket etmiştir. Bu bölükten bir subay keşif kolu Bozüyük-Karaköy istikametinde sevk edilmiştir.

5. Obüs bataryası işgal etmekte olduğu mevziden atış yapabilmek için elinden geleni yapacaktır. Gözetleme yerini daha yakın bir yerde kurabilir. Her durumda demir yolu hattı ve bu hattın uzunluğunca giden şose istikametini iyice dövebilmelidir. Gözetleme yapılamasa da askerin moralini yükseltmek için kendi askerlerimize zarar vermemek şartıyla söz konusu istikametleri ateş altına almalıdır. Sahra bataryası ve dağ takımı özel emirlerle emredilen mevzilere sabahleyin girmiş bulunacaklardır.

6. Hücum Bölüğü ve İstihkâm Bölüğü şimdilik bulundukları yerlerde ihtiyatta kalacaklardır.

7. Telgraf Takımı, Karargâhla birlikte İnönü'den hareket ederek Karargâhın kurulacağı yer ile cephe arasında telefon irtibatı kuracaktır.

8. Cepheye giren her birlik firara engel olacak tedbirleri alacaktır. Bunun için geriye giden yolları postalarla tutmak uygundur.

9. Birliklerin emrindeki büyük ağırlıklar İnönü'ye gönderilecek ve burada Tümen Büyük Ağırlık Komutanının komutası altında toplanacaklardır. Bunlar park kuracaklardır.

10. Ben, şimdilik İnönü İstasyonu'ndayım.

4'üncü Tümen Komutanı
Nazım

Tebligat:

58'inci Alay Komutanlığı Vekâleti
58'inci Alay 1'inci Tabur Komutanlığı
Hücum Bölüğü Komutanlığı
Obüs Bataryası Komutanlığı
Sahra Bataryası Komutanlığı
Dağ Takımı Komutanlığı
İstihkâm Bölüğü Komutanlığı
Telgraf Takımı Komutanlığı
Büyük Ağırlık Komutanlığı

BELGE NU. 14

Dördüncü Fırka Kumandanlığı
Erkân-ı Harbiyyesi
1. Ş.

9/1/37
7.30 evvel

Fırka Emri

1. Karaköy'e gelen düşmanın iki piyâde âlâyı ve bir süvâri kıt'asından ibâret olduğu anlaşılmışdır.

2. Bozüyük'de Erkân-ı Harb Yüzbaşı Fârûk Bey kumandasında 50:60 atlı toplanmışdır. Bu atlılardan Karabayır-Karaköy şimendifer hattı boyunca Karaköy ve Murâd Vâdîsi istikametlerine keşif kolları sürülmüşdür. Fârûk Bey son raporunda Bozüyük'den şimâl-i garbîye hareket edeceğini bildirmişdir. 24. Fırka mahzâ Pazarcık'daki Müfrezenin ric'ati üzerine Yenişehir cebhesindeki mevziinde daha ziyâde durmağı tehlikeli görerek Bilecik-Yeniköy-Söğüd istikametinde muntazamân çekilmekdedir. Gece yarısından sonra Söğüd'e hareket edecek olan bu Fırka Yörük ve Çepni'de toplanmak ve müdâfaa mevziinin şimendifer hattının şimâlindeki kısmını müdâfaa etmek için emir almışdır.

11. Fırka kıtaâtı pey-der-pey İnönü'ne gelmekdedir.

3. Fırkamız Akpınar-Kovalca-Karaağaç hattını muannidâne müdâfaa edecekdir.

4. Süvâri bölüğü Bozalan'a gitmek ve oradan Kızılcapınar istikametini ve Karasu Vâdîsi'ni keşf etmek için emr almış ve hareket eylemişdir. Bu bölükden bir zâbit keşif kolu Bozüyük-Karaköy istikametinde sevk edilmişdir.

5. Obüs bataryası işgal etmekde olduğu mevziden endâht edebilmek için mümkünü yapacakdır. Tarassud mahallinin daha yakın bir yerde te'sîs edebilir. Her hâlde şimendifer hattı ve bu hattın imtidâdınca giden şose istikametini iyice döğebilmelidir. Hiç tarassud kabil olmasa dahi efrâdın ma'neviyyâtını takviye etmek için kendi askerlerimize zarar vermemek şartıyla mârr-üz-zikr istikametleri tarassudsuz âteş altına almalıdır. Sahrâ bataryası ve cebel takımı husûsî emirlerle emr olunan mevzilere ale-s-sabâh girmiş bulunacaklardır.

6. Hücûm bölüğü ve istihkâm bölüğü şimdilik bulundukları mahallerde ihtiyâtda kalacaklardır.

7. Telgraf takımı Karâr-gâhla birlikde İnönü'nden hareket ederek Karâr-gâhın teessüs edeceği mahal ile cebhe arasında telefon irtibâtı te'sîs edecekdir.

8. Cebheye giren her kıt'a firâra mâni' olacak tedâbîri ittihâz edecekdir. Bunun için geriye giden yolları postalarla tutmak muvâfıkdır.

9. Kıtaât nezdindeki büyük ağırlıklar İnönü'ne gönderilecek ve burada Fırka Büyük Ağırlık Kumandanının kumandası altında toplanacaklardır. Bunlar park te'sîs edeceklerdir.

10. Ben şimdilik İnönü İstasyonu'ndayım.

4. Fırka K.
Nâzım

Teblîgat:

58. Âlây K. V.
58. Âlây 1. Tabur K.
Hücûm Bölüğü K.
Obüs Bataryası K.
Sahrâ Bataryası K.
Cebel Takımı K.
İsh. Bölüğü K.
Tlgr. Takımı K.
Büyük Ağırlık K.

BELGE NU. 14

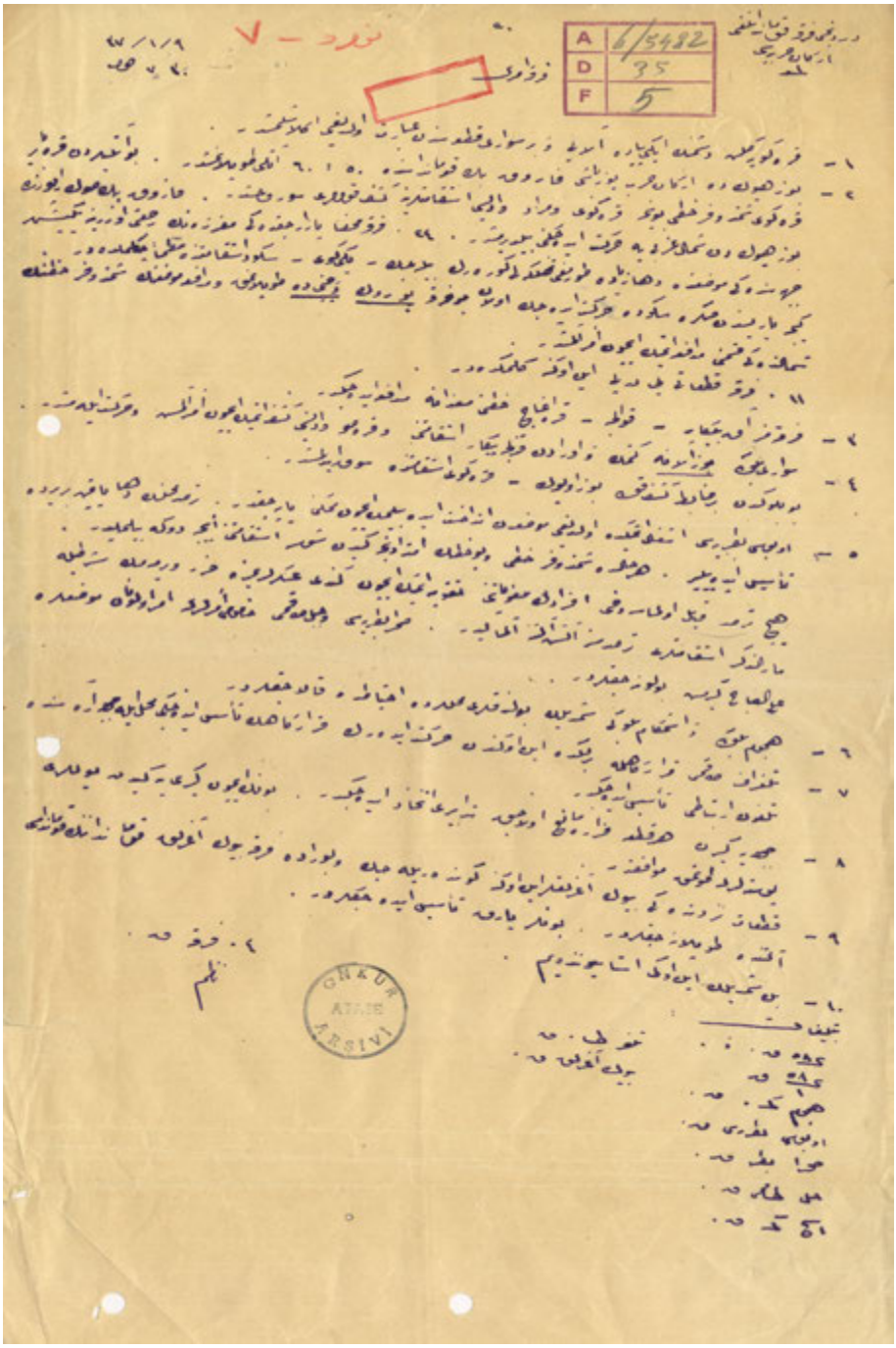

BELGE NU. 15

Batı Cephesi
205/40
Saat 11.45

9 Ocak 1921

İsmet Bey'e

4'üncü Tümen Yaveri Mithat imzasıyla gönderilen raporda, saat 11.30'da topçularımızın Bozüyük istikametinde düşmanı bombardımana başladıkları bildirildi. Açıklama istedik. Henüz alamadık. Takip ediyoruz. Tayyare keşif raporunu şimdi takdim ettim. Saat 11.50

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

BELGE NU. 15

Garb Cebhesi
205/40
Sâat 11.45

12.25/9 minh

İsmet Beyefendi'ye

Dördüncü Fırka Yâveri Midhat Efendi imzâsıyla 11.30 evvelde topçularımızın Bozüyük istikametinde düşmanı bombardımana başladıkları bildirildi. Îzâhât istedik henüz alamadık ta'kîb ediyoruz. Tayyâre keşif raporunu şimdi takdîm etdim efendim. Sâat 11.50

Muzaffer

9 Kânûn-ı sânî 37

BELGE NU. 15

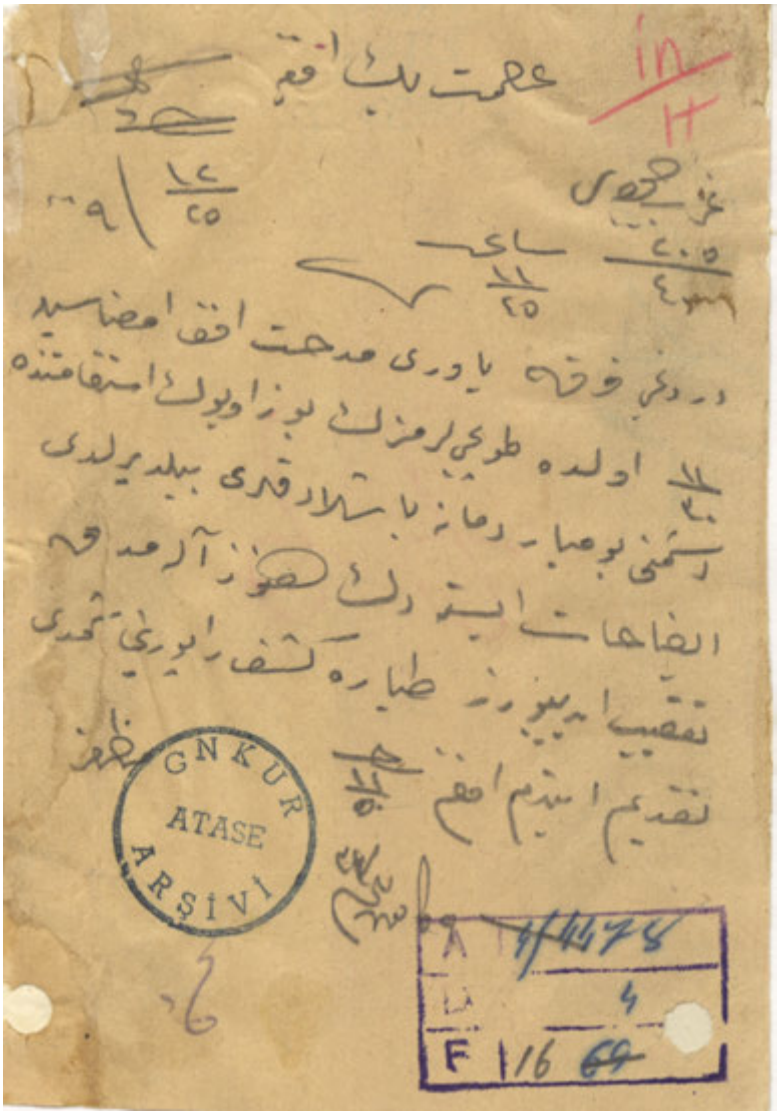

BELGE NU. 16

9 Ocak 1921

Batı Cephesi Komutanlığına

Son durum hakkında bilgi:
Saat 12.50

1. İnönü'de 4'üncü Tümen Kurmay Başkanlığı 2'nci Şubedeki Yüzbaşı Kâmil'den telefonla durum hakkında aldığım bilgi aşağıda arz edilmiştir.

2. Düşmanla henüz temas yoktur. Komutan askerler üzerinde iyi etki yapmak ve morallerini artırmak için obüslerle Bozüyük yolu civarına atış yaptırmıştır. Bozüyük'te de düşman yoktur. Faruk Bey'in keşif kolları ileride düşmanla temastadır. Karaköy ile Bozüyük arasında Derbent mevkisini süvarimiz işgal ediyor. Durumumuz çok iyidir. 70'inci Alay tamamen trenden indirilmiş ve yerine gitmiştir. Sahra bataryası da trenden indirilmiş ve mevziye girmiştir. 127'nci Alayın treni henüz İnönü'ye ulaşmamıştır. Fakat ulaşmak üzeredir.

3. Eskişehir'den ikinci defa bir tayyaremiz Karaköy istikametine saat 12.30'da hareket etmiştir.

4. İzin verilirse Eskişehir'deki iki toplu ve koşulu tayyare bataryasını İnönü mevzisine 11'inci Tümen emrine göndereceğim. Emrinizi makine başında bekliyorum.

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

BELGE NU. 16

9/1/37

Kumandan Beyefendi'ye

Son vaz'iyyet hakkında ma'lûmât sâat 12.50 sonra.

1. İnönü'nde 4. Fırka Erkân-ı Harbiyye İkinci Şu'beden Yüzbaşı Kâmil Efendi'den telefonla vaz'iyyet hakkında aldığım ma'lûmât ber-vech-i zîr ma'rûzdur.

2. Düşmanla henüz temas yokdur. Kumandan Bey efrâd üzerinde iyi te'sîr yapmak için kuvve-i ma'nevîyyeyi artırmak üzere obüslerle Bozüyük'ün şosesi civârına endâht yapdırmışdır. Bozüyük'de de düşman yokdur. Fârûk Bey'in keşif kolları ileride düşmanla temasdadır. Karaköy'le Bozüyük arasında Derbend mevkiini süvârimiz işgal ediyor. Vaz'iyyetimiz gâyet iyidir. 70. Âlây tamâmen ihrâc edilmiş yerine gitmişdir. Sahrâ Bataryası ihrâc edilmiş mevzie girmişdir. 127. Âlây treni henüz İnönü'ne vâsıl olmamışdır. Fakat vâsıl olmak üzeredir.

3. Eskişehir'den ikinci def'a olarak bir tayyâremiz Karaköy istikametine sâat 12.30 sonrada hareket etmişdir.

4. Müsâade buyurulursa Eskişehir'deki iki toplu ve koşulu tayyâre bataryasını İnönü mevziine On Birinci Fırka emrine göndereceğim. Emrinizi makine başında bekliyorum efendim.

Erkân-ı Harbiyye Reîsi
Muzaffer

BELGE NU. 16

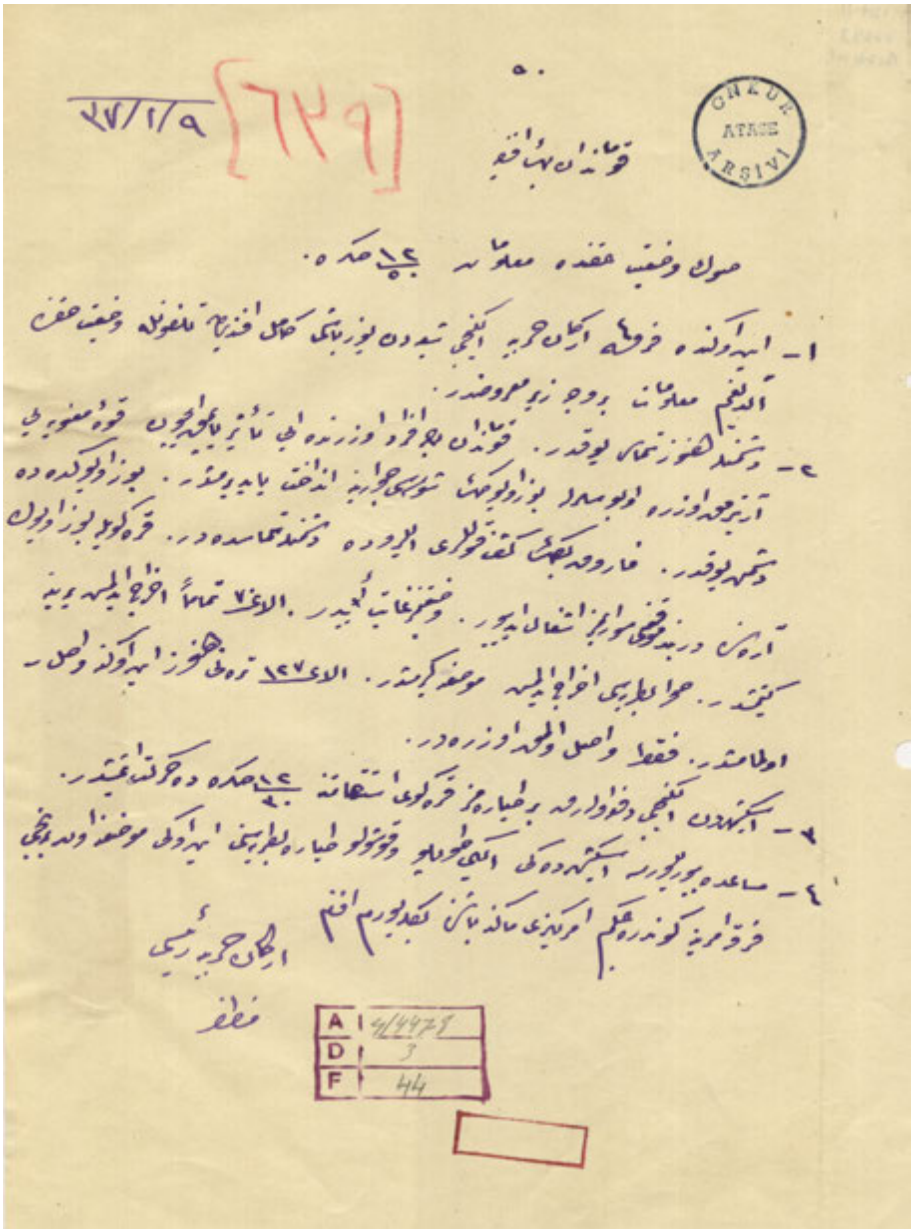

٥٠

قومانده‌ان بهاقیه

٢٧/١/٩ [٦٢٩]

صوك وخيف عقده معلومه ٢٤/٥٠ حكده.

١ـ ايه‌كنده فرقه‌ك اركان حربيه انكجى تبدن يوزباشى كامل افندى تلفونله وخيف حقنده آلدغم معلومات بوجه زير معروضدر.

٢ـ دشمك هنوز تماس يوقدر. قومانده‌ان بلا فرق اوزرنده‌كى تأثير بلاغيه‌لريله قوه معنويه‌سى آز مجهد اوزره اولوب مدار بوزولوجه‌لى شوسه‌لى جوانبه اندفاع ايديورلر. بوزولوكده‌ده دشمه يوقدر. فاروجه بكك كفه‌قولرى ايلرو ده دشمك تماسده‌در. قره‌كوى بوزولوك آرهسى درينلشمكه موازى اشغال ايديور. خيفنغاب ايدر. الاغ ٧ تماماً اخراج ايلمه‌يه كيتدى. حوالى طرفى اخراج ايلمه موضعه كيتدى. الاغ ١٤٧ توه‌لى هنوز ايه‌كنده واصل اولامشدر. فقط واصل اولمه اوزره‌در.

٣ـ اسكيهدن انكجى دخولارى ده بر طيارمز قره‌كوى استحكامات ٢٤/٤٠ حكده ده حركت ايتمشدر.

٤ـ ساعده بوزيورى اسكيهده‌كى اكى طوپلر وقوتولو طياره طرفنى ايه‌كى موضعنه ويرمكجى

فرقه‌مزه كوندره‌جكم مركزى ماكه‌ناسى بكدبورم افندم

اركان حربيه رئيسى

مغلق

ATATÜRK ARŞİVİ
A 4/4479
D 3
F 44

BELGE NU. 17

9 Ocak 1921
Saat 13.25

Batı Cephesi Komutanı İsmet Bey'e

9 Ocak 1921'de ikinci defa uçurulan tayyaremizin keşif raporu:

Saat 13.00'te iki bölük düşman süvarisi Bozüyük istikametinde yürüyüştedir. Kolbaşı Bozüyük'ten bir kilometre geridedir. Bu süvariyi 500 metre mesafe ile yaklaşık bir alay kadar olduğu tahmin edilen piyade takip ediyor.

Tayyaremiz süvari üzerine iki bomba atmış ve piyadelere makineli tüfekle ateş açmıştır. Süvari ve piyadenin bu ateşler sebebiyle yürüyüş kolları bozulmuştur.

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

Raporun birer sureti şimdi 11'inci, 4'üncü ve 24'üncü Tümenlere veriliyor.

Yarım saat sonra iki tayyaremiz yeniden Karaköy istikametinde uçacaklardır.

BELGE NU. 17

Garb Cebhesi Kumandanı İsmet Beyefendi'ye

9/1/37'de ikinci def'a uçurulan tayyâremizin keşif raporu:

Sâat bir sonrada 2 bölük düşman süvârisi Bozüyük istikametinde yürüyüşdedir. Bozüyük'den kolbaşı 1 kilometre geridedir. Bu süvâriyi beş yüz metre mesâfe ile a'zamî bir âlây tahmîn edilen piyâde ta'kîb ediyor.

Tayyâremiz süvâri üzerine 2 bomba atmış ve piyâdelere makineli tüfenk âteşi yapmışdır. Süvâri ve piyâdenin bu âteşler sebebiyle yürüyüş kolları bozulmuşdur efendim.

9/1/37 1.25 sonra

Erkân-ı Harb Reîsi
Muzaffer

Raporun birer aynı şimdi 11., 4., 24. Fırkalara veriliyor.

Yarım sâat sonra iki tayyâremiz yeniden Karaköy istikametinde uçacaklardır.

BELGE NU. 17

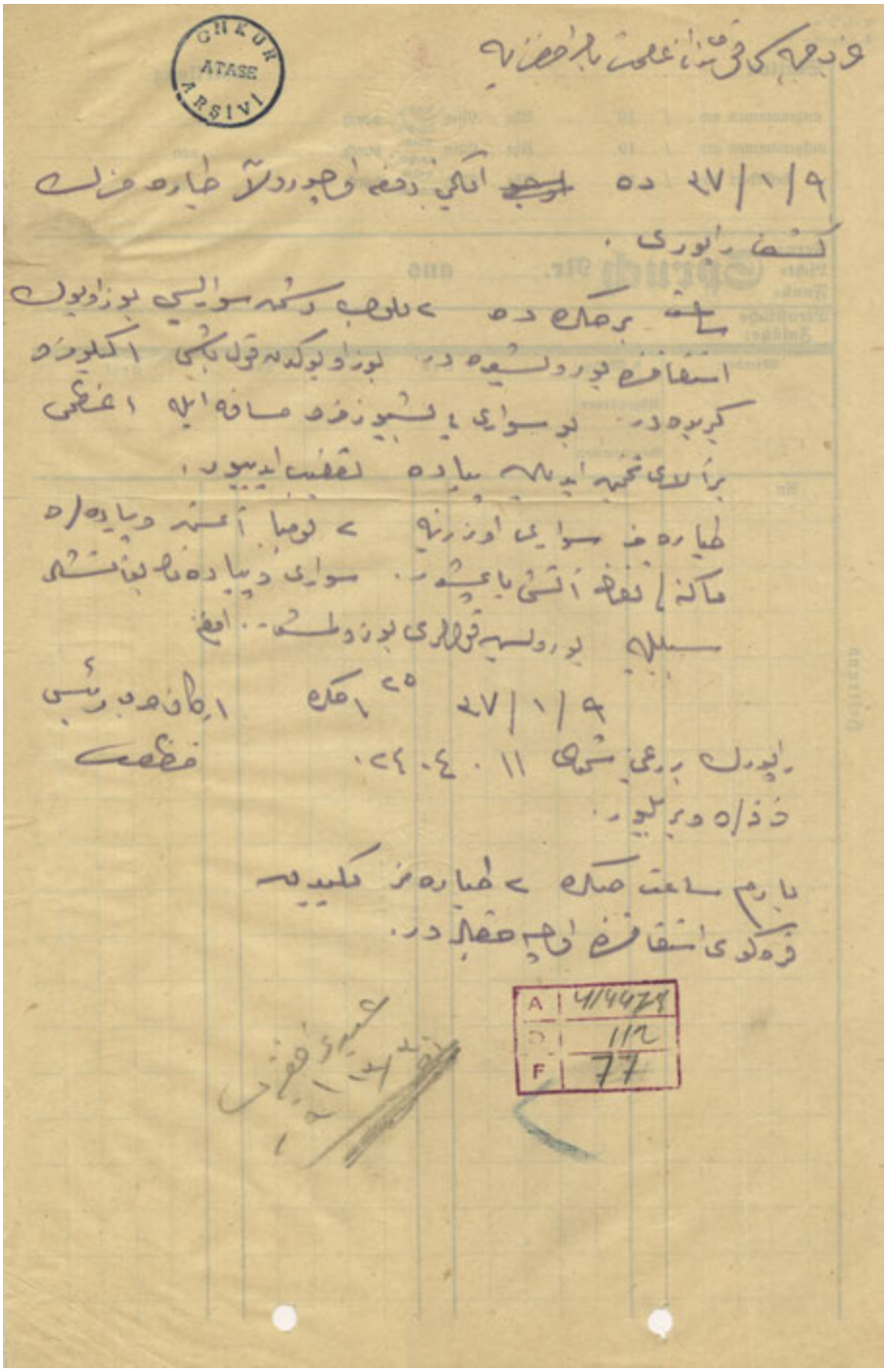

GENELKURMAY ATASE ARŞİVİ

A 41/4478
D 112
F 77

BELGE NU. 18

Osmaneli
9 Ocak 1921
Saat 14.15

Batı Cephesi Komutanlığına

1. 9 Ocak 1921 tarihli emrinizi aldım.

2. Dün Derbent'te bir keşif taarruzu yaptım. Üç saat devam eden muharebede düşmanın bir piyade alayıyla iki topu ve iki makineli tüfeği olduğunu anladım. Şükürler olsun ki zayiatımız hafiftir.

3. Düşmanın bu gece Yenişehir'den Köprühisar'a büyük çapta nakliyat yaptığı görülmüştür.

4. Düşman, Ebe köyünün geri kalanını yakmakta ve diğer Müslüman köylerindeki bütün kadınların ırzına saldırmaktadır.

5. Tarafınızdan Karaköy cephesinde taarruza geçilecek tarihin bir gün önce bize bildirilmesini rica ederim.

Saat 14.15

Gökbayrak Taburu Komutanı
Cemal

BELGE NU. 18

Osmaneli
9/1/37
Sâat 2.15

Garb Cebhesi Kumandanlığına

1. 9/1/37 târihli emrinizi aldım.

2. Dün Derbend'de bir keşif taarruzu yapdım. Üç sâat devâm eden muhârebede düşmanın bir piyâde âlâyıyla iki topu ve iki makineli tüfengi olduğunu anladım. Lede-l-hamd zâyiâtımız hafifdir.

3. Düşman bu gece Yenişehir'den Köprühisar'a külliyâtlı nakliyyât yapdığı geceleyin tarassud edilmişdir.

4. Düşman Ebe köyünün bakıyyesini yakmakda ve diğer İslâm köylerindeki bütün kadınların ırzına tasallut etmekdedir.

5. Tarafınızda Karaköy cebhesinde taarruza geçilecek târihin bir gün evvel bize bildirilmesini ricâ ederim.

Sâat 14.15'dir.

Gökbayrak K.
Cemâl

BELGE NU. 18

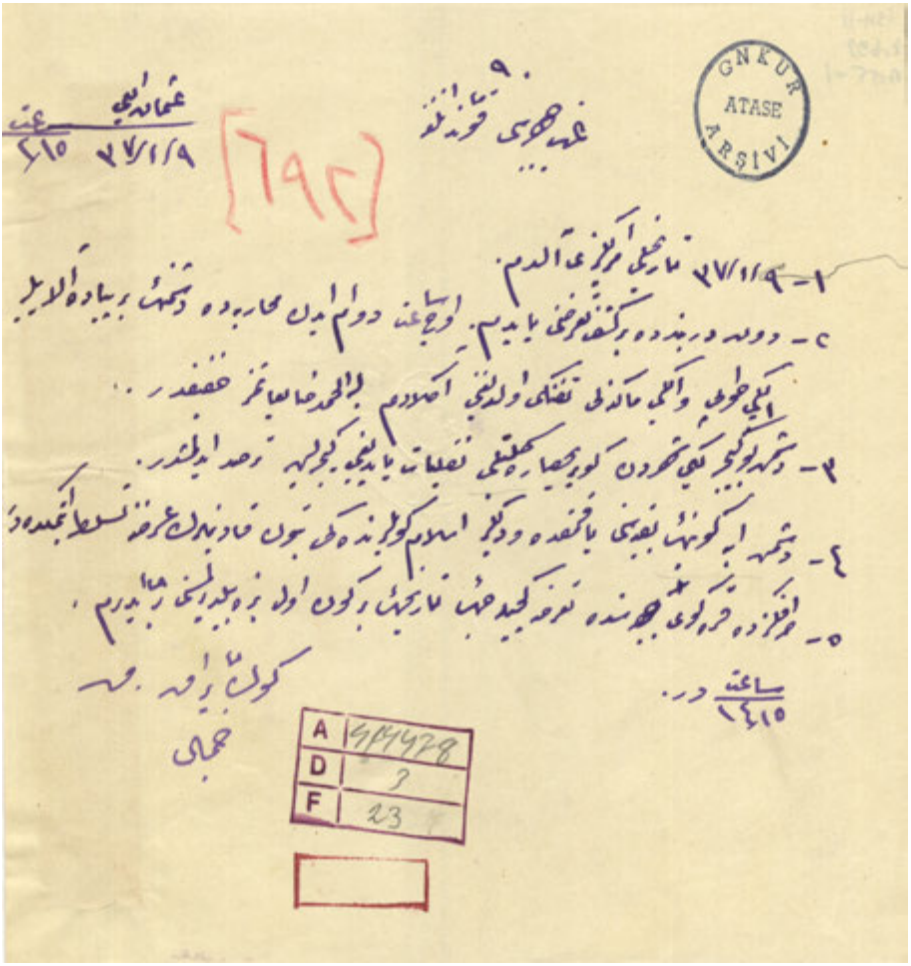

ATATÜRK ATASE ARŞİVİ

A 54428
D 3
F 23

BELGE NU. 19

Çok Acele

4'üncü, 11'inci ve 24'üncü Tümen Komutanlıklarına

1. 10 Ocak 1921 sabahı muharebe meydanında olacağım. Ben gelinceye kadar Karaköy-Çepni-Zemzemiye hattının batısında bulunan 11'inci ve 4'üncü Tümenlere 11'inci Tümen Komutanı Arif Bey[8] komuta edecektir.

2. 24'üncü Tümen gerektiğinde 11'inci Tümene yardım etmek üzere Çepni'de bir alay bulunduracaktır.

3. Bu emir 24'üncü, 11'inci ve 4'üncü Tümenlere 9 Ocak 1921 tarihinde saat 16.30'da yazılmıştır.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

4'üncü Tümenden telefona bakan Binbaşı Şevki, Komutanın bu emrinin kendi Tümeninden başka 11'inci Tümen Komutanına gönderilmesinden ve bana bilgi verilmesinden sorumludur.

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

Aslı gibidir. / 13 Şubat 1921
4'üncü Tümen Kurmay Başkanı
(İmza)

---

[8] Mehmet Arif, 1883 yılında Adana'da doğmuştur. 11 Ocak 1905'te Harp Akademisinden mümtaz (kurmaylığı onanmayan) yüzbaşı olarak mezun olmuştur. Kurmaylığı 21 Kasım 1915'te onanmıştır. Mezuniyetinden sonra 2'nci Ordu emrine, 11 Şubat 1905'te 5'inci Ordu 35'inci Alay 4'üncü Tabur 2'nci Bölük Komutanı olarak tayin edilmiştir. 27 Haziran 1909'da mesleki öğrenim için Almanya'ya gitmiştir. 15 Ekim 1911'de Piyade Atış Okulu Makineli Tüfek Bölüğü Komutanlığına, 11 Nisan 1912'de 3'üncü Kolordu Kurmaylığına, 28 Mayıs 1914'te Piyade Atış Okulu Komutan Yardımcılığına, 3 Ağustos 1914'te 5'inci Tümen Kurmay Başkanlığına, 14 Eylül 1915'te 11'inci Tümen Kurmay Başkanlığına, 10 Nisan 1916'da 3'üncü Kolordu Kurmaylığına, 30 Haziran 1917'de 20'nci Kolordu Kurmaylığına, 5 Nisan 1919'da Piyade Okul Müdürlüğüne, 3 Mayıs 1919'da Şark Orduları Menzil Müfettişliği Kurmay Başkanlığına, daha sonra 11'inci Tümen Komutanlığına atanmıştır. 4 Mayıs 1921'de 3'üncü Grup Komutanlığına getirildi ise de Sakarya Muharebesi'nden önce 14 Ağustos 1921'de Başkomutanlık Kalemine ve sonradan bu makamın lağvı üzerine 16 Eylül 1921'de Başkomutanlık refakatine alınmıştır. 14 Ocak 1922'de 3'üncü Kolordu Komutanlığına tayin edilmiştir. 29 Haziran 1922 tarihinde açığa alınmıştır. ATATÜRK'e karşı suikast düzenlemek suçundan İstiklal Mahkemesi kararıyla 13 Temmuz 1926'da İzmir'de idam edilmiştir. Türk İstiklâl Harbi'ne Katılan Tümen ve Daha Üst Kademelerdeki Komutanların Biyografileri; s.163-164.

BELGE NU. 19

Gayet müsta'celdir.

4., 11., 24. Fırka K.

1. Ben 10 Kânûn-ı sânî 37 sabâhı muhârebe meydânında bulunacağım. Ben gelinceye kadar Karaköy, Çepni, Zemzemiye hattının garbında bulunan 11. ve 4. Fırkalara 11. Fırka Kumandanı Arif Bey kumanda edecekdir.

2. 24. Fırka lüzûmunda 11. Fırkaya muâvenet etmek üzere Çepni'de bir âlây bulunduracakdır.

3. Bu emir 24., 11., 4. Fırkalara 9 Kânûn-ı sânî 37 sâat 4.30 sonrada yazılmışdır.

Garb Cebhesi K.
İsmet

Kumandan Beyefendi'nin bu emrini 4. Fırkadan telefona nezâret eden Binbaşı Şevkî Efendi kendi Fırkasından başka 11. Fırka Kumandanına irsâlinden ve bana ma'lûmât i'tâsından mes'ûldür.

Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Reîsi
Muzaffer

Aslına mutâbıkdır. / 13 Şubat 37
4. Fırka Erkân-ı Harbi
(İmza)

BELGE NU. 19

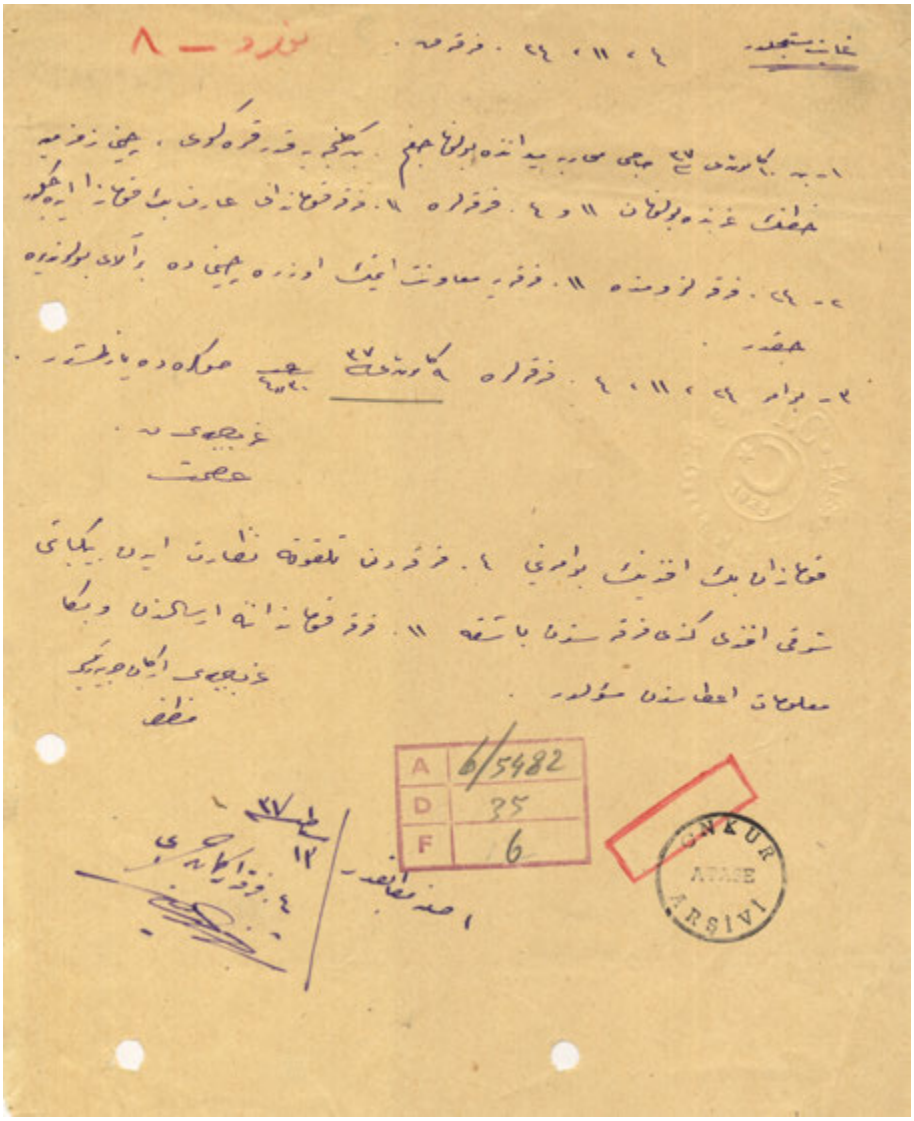

BELGE NU. 20

Gündüzbey
9 Ocak 1921
Saat 19.00

Harp Telgrafı

Batı Cephesi Komutanlığına
Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına
Ankara'da Genelkurmay Başkanlığına
Eskişehir Vasıtasıyla 11'inci Tümen Komutanlığına

1. Bugün saat 12.55'te, Yeniköy'ün batısında artçı taburumuz Yenişehir cephesinden ilerleyen düşmanla temas etmiş ve saat 16.00'ya kadar farklı aralıklarla devam eden top ve piyade ateşinden etkilenmeyerek kademe kademe Söğüt istikametinde çekilmiştir. Tabur bu gece Söğüt'te kalarak yarın sabah Savcıbey'in güneyindeki tahkimat hattına gelecektir.

2. 143'üncü Alay ve Dağ Takımı bu gece Teke köyündedir. Sahra Bataryası ve 32'nci Alaydan bir tabur Oluklu'dadır. Bu Alayın diğer bir taburu da Hayriye köyündedir. Obüs takımını Gündüzbey'de bulunduracağım.

3. Oluklu'daki batarya ve taburun gerektiğinde 11'inci Tümen tarafından verilecek emre göre hareket etmesi emredilmiş ve 11'inci Tümene de yazılmıştır. Tümenden bir irtibat subayı bu gece 11'inci Tümen Komutanının emriyle İnönü İstasyonu'na gönderilecektir.

4. Ben, bu gece Gündüzbey'deyim. Yarın Oluklu'nun batısındaki sırtlarda bulunacağım.

5. Bu rapor Batı Cephesi Komutanlığına, Eskişehir'de Cephe Kurmay Başkanlığına, Ankara'da Genelkurmay Başkanlığına ve Eskişehir vasıtasıyla 11'inci Tümen Komutanlığına 9 Ocak 1921 tarihinde saat 19.00'da yazılmıştır.

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

BELGE NU. 20

Gündüzbey
9/1/37
Sâat 7 sonra

Harb Telgrafı

Garb Cebhesi Kumandanlığına
Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine
Ankara'da Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine
Eskişehir Vâsıtasıyla 11. Fırka Kumandanlığına

1. Bugün sâat 12.55 sonrada Yeniköy garbında düm-dâr taburumuz Yenişehir cebhesinden ilerleyen düşmanla temas etmiş ve sâat 4 sonraya kadar muhtelif fâsıla ile devâm eden top ve piyâde âteşinden müteessir olmayarak kademe kademe Söğüd istikametinde çekilmişdir. Tabur bu gece Söğüd'de kalarak yarın sabâh Savcıbey cenûbundaki tahkîmât hattına gelecekdir.

2. 143. Âlây ve Cebel Takımı bu gece Teke köyündedir. Sahrâ Bataryası ve 32. Âlâydan bir tabur Oluklu'dadır. Bu Âlâyın diğer bir taburu da Hayriye köyündedir. Obüs Takımını Gündüzbey'de bulunduracağım.

3. Oluklu'daki batarya ve taburun îcâbında On Birinci Fırka tarafından verilecek emre göre hareket etmesi emr edilmiş ve 11. Fırkaya da yazılmışdır. Fırkadan bir irtibât zâbiti bu gece 11. Fırka Kumandanının emri üzerine(?) İnönü İstasyonu'na gönderilecekdir.

4. Ben bu gece Gündüzbey'deyim. Yarın Oluklu garbındaki sırtlarda bulunacağım.

5. Bu rapor Garb Cebhesi Kumandanlığına, Eskişehir'de Cebhe Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine, Ankara'da Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine, Eskişehir vâsıtasıyla 11. Fırka Kumandanlığına 9/1/37 sâat 7 sonrada yazılmışdır.

24. Fırka Kumandanı
Âtıf

BELGE NU. 20

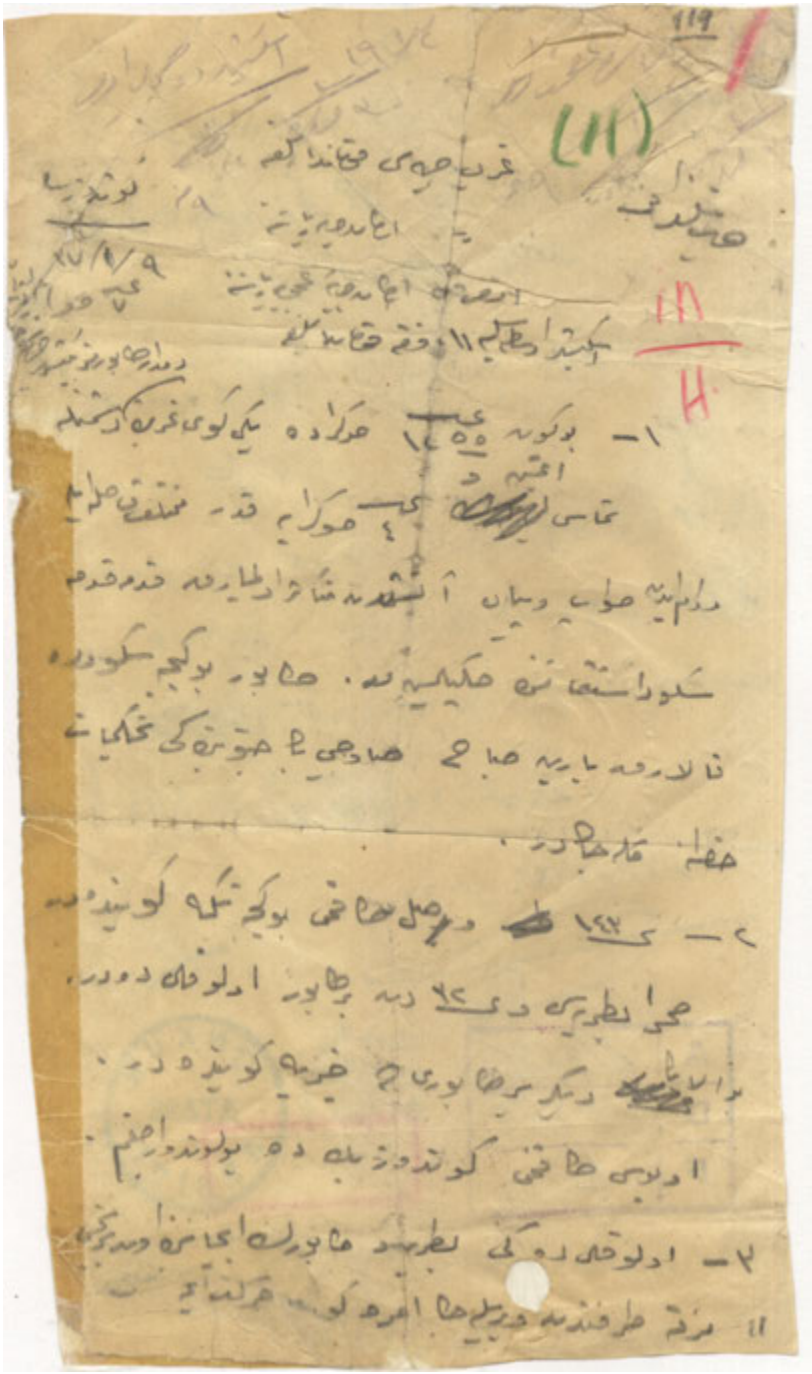

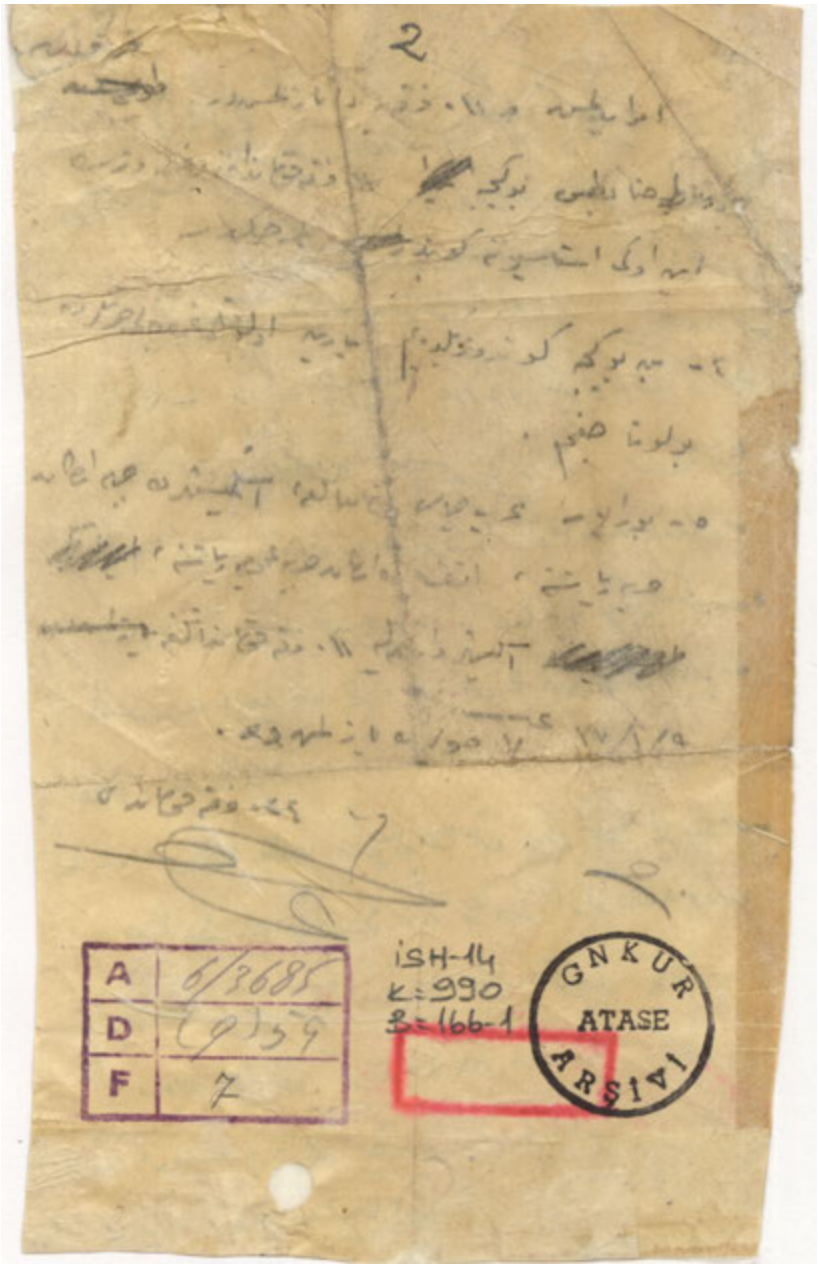

A 6/3685
D 6/39
F Z
İSH-14
K:990
S:166-1
GNKUR ATASE ARŞİVİ

BELGE NU. 21

Kütahya
9 Ocak 1921

Akşam Harp Raporu

Millî Savunma Bakanlığına

1. 8/9 Ocak 1921 gecesi sükûnetle geçmiştir. Düşman Karaköy'den daha güneye ilerlememiştir. Köprühisar'ın güneyindeki mevziden ve Bilecik üzerinden asıl mevzilere çekilmesi bildirilen 24'üncü Tümen, Yeniköy'de bir tabur artçı bırakarak saat 02.00'ye doğru Söğüt'e ulaşmış ve sabahleyin Gündüzbey-Savcıbey-Teke mevzisine çekilmiştir. 4'üncü Tümen ise geceden bu mevzi boyunca uzanan Akpınar-Kovalca-Karaağaç kısmını bir piyade alayı ve obüs toplarıyla işgal etmiştir. Saat 14.00'de 24'üncü Tümen artçısı Yenişehir cephesinden ve Bilecik üzerinden ilerleyen düşmanla temas etmiş, kendisini piyade ve topçu ateşiyle takip eden düşmanla teması koruyarak Söğüt'e çekilmiştir. Taburlar geceyi Söğüt'te geçirerek yarın sabahleyin asıl mevziye çekilecektir.

2. Saat 14.00'de bir alay piyade, bir obüs ve bir dağ bataryasından oluşan düşman asıl mevzinin sol kanadına Karaağaç istikametinde taarruz etmiş ve iki saat devam eden şiddetli muharebede Karaağaç'ta bulunan 58'inci Alayın bir taburu mevzisini terke mecbur olmuş ise de 70'inci Alay ile derhâl takviye edilerek düşmanın ileri harekâtı durdurulmuştur. Ayrıca Kovalca istikametinden ilerlemek isteyen diğer bir düşman kolunun taarruzu da durdurulmuştur. 127'nci Alay İnönü'de ihtiyattadır. 61'inci Tümene bağlı 174'üncü Alayın yarın öğleye kadar trenle Kütahya'dan İnönü'ye ulaştırılmasına çalışılmaktadır. Üç süvari alayından oluşan 2'nci Süvari Grubu topçusuz olarak bu akşam Kütahya'ya ulaşmıştır. Grup trenle Eskişehir istikametinde hareket ettirilecektir.

3. 61'inci Tümenden 190'ıncı Alay ile Tümen birlikleri Ballıbaba, Gelinkaya; 1'inci Süvari Tugayı da Yalnızsaray, Susuzkaya bölgesindedir. 300 kadar oldukları tahmin edilen asilerin makineli ve otomatik tüfeklerle Susuzkaya'da bulunan 14'üncü Süvari Alayına taarruz ettikleri ve bu Alayın Ortaca sırtlarına çekildiği 61'inci Tümenden bildirilmiştir. Diğer bir asi kolu Derbentköy civarındaki bir piyade bölüğümüze taarruz etmiş ve İnönü'ye nakle hazırlanan 174'üncü Alayın hareketini geciktirmiştir.

4. Genelkurmay Başkanlığına, Millî Savunma Bakanlığına, cephe ve kolordulara yazılmıştır.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Açtım. / 10 Ocak 1921
(İmza)

BELGE NU. 21

Kütahya
9/1/37

Akşam Harb Raporu

Müdâfaa-i Milliyye Vekâletine

1. 8-9/1/37 gecesi sükûnetle geçmişdir. Düşman Karaköy'den daha cenûba ilerlememişdir. Köprühisar cenûbundan mevziden ve Bilecik üzerinden mevâzı'-ı aslîye çekilmesi teblîg edilen 24. Fırka şimâlde Yeniköy'de bir tabur düm-dâr terk ederek sâat 2 evvele doğru Söğüd'e muvâsalatla ale-s-sabâh Gündüzbey, Savacıbey, Teke mevziine çekilmiş ve 4. Fırka ise geceden iş bu mevziin imtidâdı olan Akpınar, Kovalca, Karaağaç kısmını bir piyâde âlâyıyla ve obüs toplarıyla işgal eylemişdir. Sâat 2 sonrada 24. Fırka düm-dârı Yenişehir cebhesinden ve Bilecik üzerinden ilerleyen düşmanla temas etmiş ve piyâde ve topçu âteşiyle ta'kîb eden düşmanla teması muhâfaza ederek Söğüd'e çekilmişdir. Taburlar geceyi Söğüd'de geçirerek yarın ale-s-sabâh mevzi'-i aslîye çekilecekdir.

2. Sâat 2 sonrada bir âlây piyâde, bir obüs ve bir cebel bataryasından mürekkeb düşman mevzi'-i aslînin sol cenâhına Karaağaç istikametinde taarruz etmiş ve iki sâat devâm eden şiddetli bir muhârebede Karaağaç'da bulunan 58. Âlâydan bir taburu mevziini terke mecbûr olmuş ise de 70. Âlây ile derhâl takviye edilerek düşmanın ileri harekâtı tevkif edilmişdir. Ayrıca Kovalca istikametinden ilerlemek isteyen diğer bir düşman kolunun taarruzu da durdurulmuşdur. 127. Âlây İnönü'nde ihtiyâtdadır. 61. Fırkanın 174. Âlâyı Kütahya'dan trenle yarın zevâle kadar İnönü'nde bulundurulmasına çalışılmakdadır. Üç süvâri âlâyından mürekkeb İkinci Süvâri Grubu topçusuz olarak bu akşam Kütahya'ya muvâsalat etmişdir. Grub şimendiferle Eskişehir istikametinde tahrîk kılınacakdır.

3. 61. Fırkadan 190. Âlây ile Fırka kıtaâtı Ballıbaba, Gelinkaya, Birinci Süvâri Livâsı Yalnızsaray, Susuzkaya mıntıkasındadır. Üç yüz kadar tahmîn edilen usâtın makineli ve otomatik tüfenklerle mücehhez olarak Susuzkaya'da bulunan 14. Âlây Süvâri Âlâyına taarruz ederek mezkûr Âlâyın Ortaca sırtlarda çekildiği 61. Fırkadan bildirilmişdir. Diğer bir usât kolu Derbendköy civârındaki bir piyâde bölüğümüze taarruz etmiş ve İnönü'ne nakle hâzırlanan 174. Âlâyın hareketini te'hîr eylemişdir.

4. Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyyeye, Müdâfaa-i Milliyyeye, cebhe ve kolordulara yazılmışdır.

Garb Cebhesi K.
İsmet

Açdım. / 10 minh
(İmza)

BELGE NU. 21

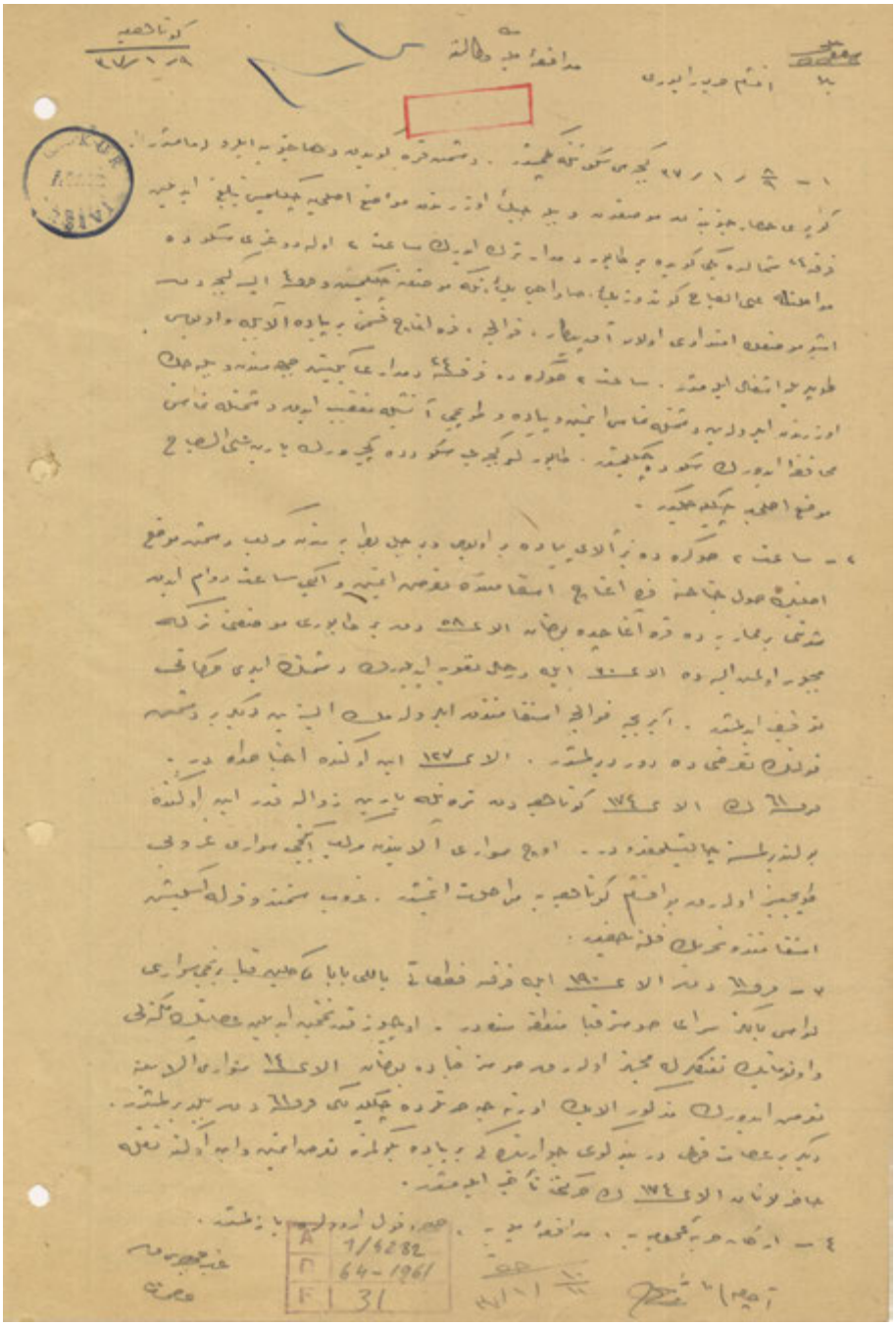

BELGE NU. 22

9 Ocak 1921

4'üncü, 11'inci, 24'üncü Tümen Komutanlıklarına

1. İnönü İstasyonu'nda bir seyyar cephane deposu, bir nokta komutanlığı, erzak ambarı ve üç sıhhiye vagonundan oluşan bir seyyar yaralı sevk merkezi kurulmuştur.

2. Birlikler kendi iaşe ihtiyaçlarını nokta komutanlığından, cephanelerini seyyar cephane deposundan alacaklardır.

3. Hasta ve yaralılar sıhhiye vagonlarına sevk edileceklerdir.

4. 4'üncü, 11'inci ve 24'üncü Tümen Komutanlıklarına yazılmıştır.

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

4'üncü ve 11'inci Tümenlere verilmek üzere Eskişehir'de Kâmil ve 24'üncü Tümende Kemal Beylere.

BELGE NU. 22

24. Fırka Kumandanlığına
11. Fırka Kumandanlığına
4. Fırka Kumandanlığına

1. İnönü İstasyonu'nda bir seyyâr ceb-hâne deposu, bir nokta kumandanlığı ve erzâk anbârı ve üç sıhhiyye vagonundan mürekkeb bir seyyâr sevk-i mecrûhîn merkezi te'sîs olunmuşdur.

2. Kıtaât kendi iâşe ihtiyâclarını nokta kumandanlığından alacaklar ve ceb-hânelerini seyyâr ceb-hâne deposundan ikmâl edeceklerdir.

3. Hasta ve mecrûhîn sıhhiyye vagonlarına sevk olunacaklardır. Efendim.

4. 4., 11., 24. Fırka Kumandanlıklarına yazılmışdır.

9/1/37

Cebhe Erkân-ı Harbiyye Reîsi
Muzaffer

4. Fırka, 11. Fırkaya verilmek üzere Eskişehir'de Kâmil ve 24. Fırka Kemal Efendilere.

BELGE NU. 22

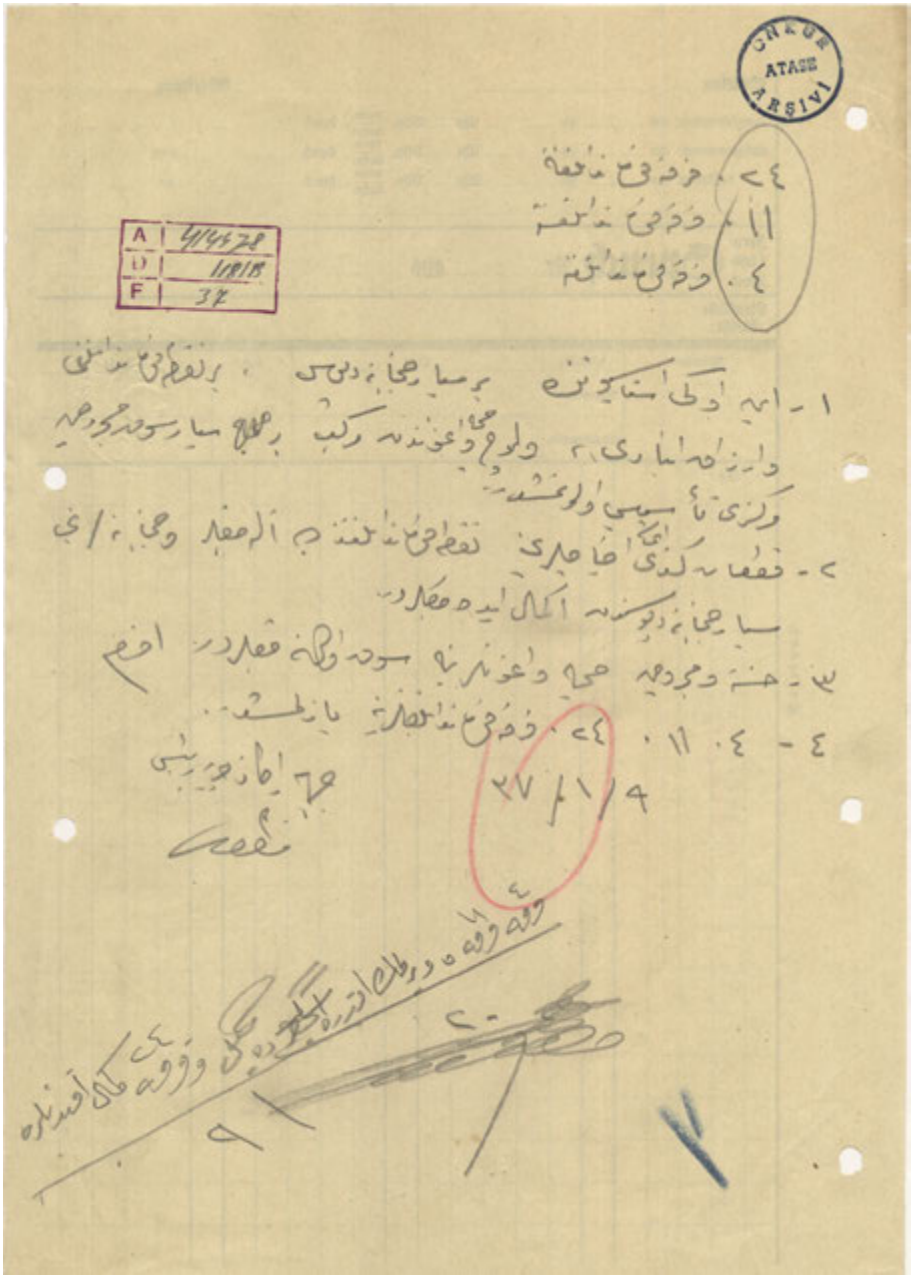

BELGE NU. 23

İnönü İstasyonu
10 Ocak 1921
Saat 10.00

11'inci Tümen Komutanlığına

1. 4'üncü ve 11'inci Tümenler, 11'inci Tümen Komutanı Arif Bey'in komutasında olmak üzere mevzinin demir yolu hattının (dâhil) batısındaki Akpınar-Karaağaç-Kandilli kısmını savunacaklardır.

2. 24'üncü Tümen, mevzinin Savcıbey-Teke-Nane Deresi güneyinde Çiftlik'ten demir yolu hattına kadar olan kısmını işgal edecek ve savunacaktır. 24'üncü Tümenin sol kanadı, 4'üncü Tümenin sağ kanadıyla irtibat kurmalıdır. 24'üncü Tümen, gerektiğinde 11'inci Tümene yardım etmek üzere Çepni'de birlikler bulundurup bulundurmamak hususunda serbesttir.

3. Şimdi saat 09.30'da İnönü İstasyonu'na gelen 174'üncü Alayın 1'inci Taburu emrimde olmak üzere İstasyon civarında kalacaktır. Bugün gelecek olan Alayın diğer iki taburu da emrimde bulunacaktır.

4. Bir süvari tümenimiz bugün Sofça-Sobran üzerinden Kümbet istikametinde yürümek üzere saat 05.30'da Kütahya'dan hareket etmiştir.

5. Ben, şimdilik İnönü İstasyonu'ndayım. Tümenlerin birer irtibat subayı bulundurmalarını rica ederim.

6. Bu emir 24'üncü Tümene telgrafla, 11'inci ve 4'üncü Tümenlere yazı ile gönderilmiştir.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 23

İnönü İstasyonu
10 Kânûn-ı sânî 37
Sâat 10 evvel

On Birinci Fırka Kumandanlığına

1. Dördüncü ve On Birinci Fırkalar 11. Fırka Kumandanı Arif Bey'in kumandasında olmak üzere mevziin şimendifer hattının (dâhil) garbındaki Akpınar-Karaağaç-Kandilli kısmını müdâfaa edeceklerdir.

2. 24. Fırka mevziin Savacıbey-Teke-Nane Deresi cenûbunda Çiftlik'den şimendifer hattına kadar olan kısmını işgal ve müdâfaa edecekdir. 24'üncü Fırkanın sol cenâhı 4'üncü Fırkanın sağ cenâhıyla irtibât peydâ etmelidir. 24'üncü Fırka lüzûmunda 11'inci Fırkaya muâvenet etmek üzere Çepni'de kıtaât bulundurmak kaydından âzâdedir.

3. Şimdi sâat 9.30 evvelde İnönü İstasyonu'na gelen 174'üncü Âlây 1'inci Tabur emrimde olmak üzere İstasyon civârında kalacakdır. Bugün gelecek olan Âlâyın diğer iki taburu da emrimde bulunacakdır.

4. Bir süvâri fırkamız bugün Sofca-Sobran üzerinden Kümbet istikametinde yürümek üzere sâat 5.30 evvelde Kütahya'dan hareket etmişdir.

5. Ben şimdilik İnönü İstasyonu'ndayım. Fırkaların birer irtibât zâbiti bulundurmalarını ricâ ederim.

6. Bu emir 24. Fırkaya telgrafla 11 ve 4'üncü Fırkalara tahriren gönderilmişdir.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 23

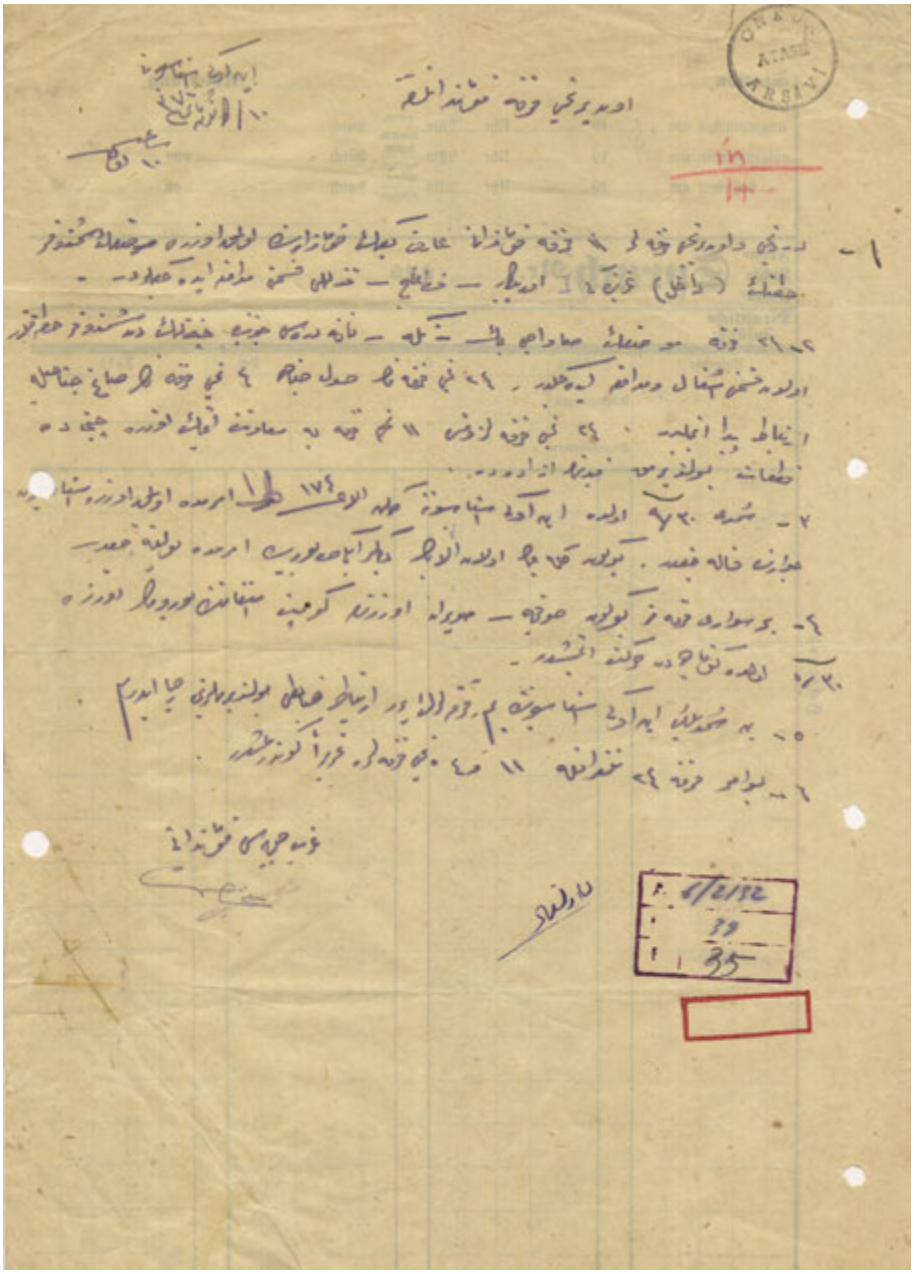

BELGE NU. 24

Gündüzbey
10 Ocak 1921
Saat 10.30

Tümen Emri

1. Düşmanın şimdiye kadar İnönü mevzisine yeni bir taarruzu olmamıştır. Söğüt istikametinde de düşmanın henüz bir hareketi yoktur.

2. 4'üncü ve 11'inci Tümenler demir yolu hattının güneyinde Akpınar-Karaağaç-Kandilli mevzisindedir. Takviye birlikleri kısım kısım İnönü'ye gelmektedir. Bu akşam bir süvari tümeni de İnönü'ye gelecektir.

3. 24'üncü Tümen Savcıbey-Teke-Nane Deresi güneyindeki Çiftlik-demir yolu hattına kadar olan cepheyi savunacak ve gerektiğinde 11'inci Tümen de yardım edecektir.

4. 143'üncü Alay demir yolu dirsek noktasından itibaren (demir yolu hariç) kuzeye doğru Yeniköy-Nane Deresi güneyindeki Çiftlik hattından geçen mevzinin Teke-Düzdağ hattına kadar olan kısmını savunmakla görevlidir. Hayriye'deki 32'nci Alay 3'üncü Tabur da Alay ihtiyatı olmak üzere 143'üncü Alay Komutanlığı emrine verilmiştir. Dağ Takımı da Alayın emrindedir. Bu takımın Çiftlik-Yeniköy civarında mevzi alması uygundur. Alay, sol kanadındaki 4'üncü Tümenin sağ kanadıyla irtibat kuracaktır. Bozüyük'ten Düzdağ istikametine giden yol ve Bozüyük'ün kuzeyindeki Alibeyköy istikametleri gözetlenmelidir.

Alay, aldığı tertibatı ve bulunacağı yeri Tümene bildirecektir.

5. 32'nci Alay 2'nci Tabur ile bir sahra bataryası Poyra köyünde ve 32'nci Alay 1'inci Tabur Çepni köyünde Tümen ihtiyatı olmak üzere bulunacaktır.

6. 2'nci Alayın 1'inci Taburu ve obüs takımı Söğüt istikametine karşı Gündüzbey tahkimatını savunmakla görevlidir.

7. İnönü İstasyonu'nda erzak ve cephane mevcuttur. Birlikler, İnönü noktasına müracaat ederek eksiklerini tamamlayacaklardır.

8. Ben, şimdi Oluklu'nun batısındaki tepeye gidiyorum.

Tebligat:

143'üncü Alay
32'nci Alay 3'üncü Tabur } Komutanlıklarına
32'nci Alay

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

Aslı gibidir.

BELGE NU. 24

Gündüzbey
10/1/37
Sâ. 10 D. 30 evvel

Fırka Emri

1. Düşmanın şimdiye kadar İnönü mevziine henüz yeni bir taarruzu olmamışdır. Söğüd istikametinde de düşmanın henüz bir hareketi yokdur.

2. 4 ve 11'inci Fırkalar şimendifer hattı cenûbunda Akpınar, Karaağaç, Kandilli mevziindedir. Takviye kıtaâtı pey-der-pey İnönü'ne gelmekdedir. Bu akşam bir süvâri fırkası da İnönü'ne gelecekdir.

3. 24. Fırka Savcıbey-Teke-Nane Deresi cenûbundaki Çiftlik-şimendifer hattına kadar olan cebheyi müdâfaa edecek ve îcâbında 11. Fırka da muâvenet edecekdir.

4. 143. Âlây şimendifer dirsek noktasından i'tibâren (şimendifer yolu hâric) şimâle doğru Yeniköy-Nane Deresi cenûbundaki Çiftlik hattından geçen mevziin Teke-Düzdağ hattına kadar olan kısmını müdâfaaya me'mûrdur. Hayriye'deki 32. Âlây 3. Tabur dahi Âlây ihtiyâtı olmak üzere 143. Âlây K. emrine verilmişdir. Cebel Takımı da Âlâyın emrindedir. Bu takımın Çiftlik, Yeniköy civârında mevzi' alması muvâfıkdır. Âlây, sol cenâhındaki Dördüncü Fırkanın sağ cenâhıyla irtibât te'sîs edecekdir. Bozüyük'den Düzdağ istikametine giden yol ve Bozüyük şimâlindeki Alibey köyü istikametleri tarassud etdirilmelidir.

Âlây aldığı tertîbât ve bulunacağı mahalli Fırkaya bildirecekdir.

5. 32. Âlây 2. Tabur ile bir sahrâ bataryası Poyra köyünde ve 32. Âlây 1. Tabur Çepni köyünde Fırka ihtiyâtı olmak üzere bulunacakdır.

6. 2. Âlây 1. Tabur ve obüs takımı Söğüd istikametine karşı Gündüzbey tahkîmâtını müdâfaaya me'mûrdur.

7. Erzâk ve ceb-hâne İnönü İstasyonu'nda mevcûddur. Kıtaât İnönü noktasına mürâcaat ederek noksânını ikmâl edecekdir.

8. Ben şimdi Oluklu garbındaki tepeye gidiyorum.

Tarz-ı teblîg: 143. Âlây
32. Âlây 3. Tabur } K.
32. Âlây

24. Fırka Kumandanı
Âtıf

Aslı gibidir.

BELGE NU. 24

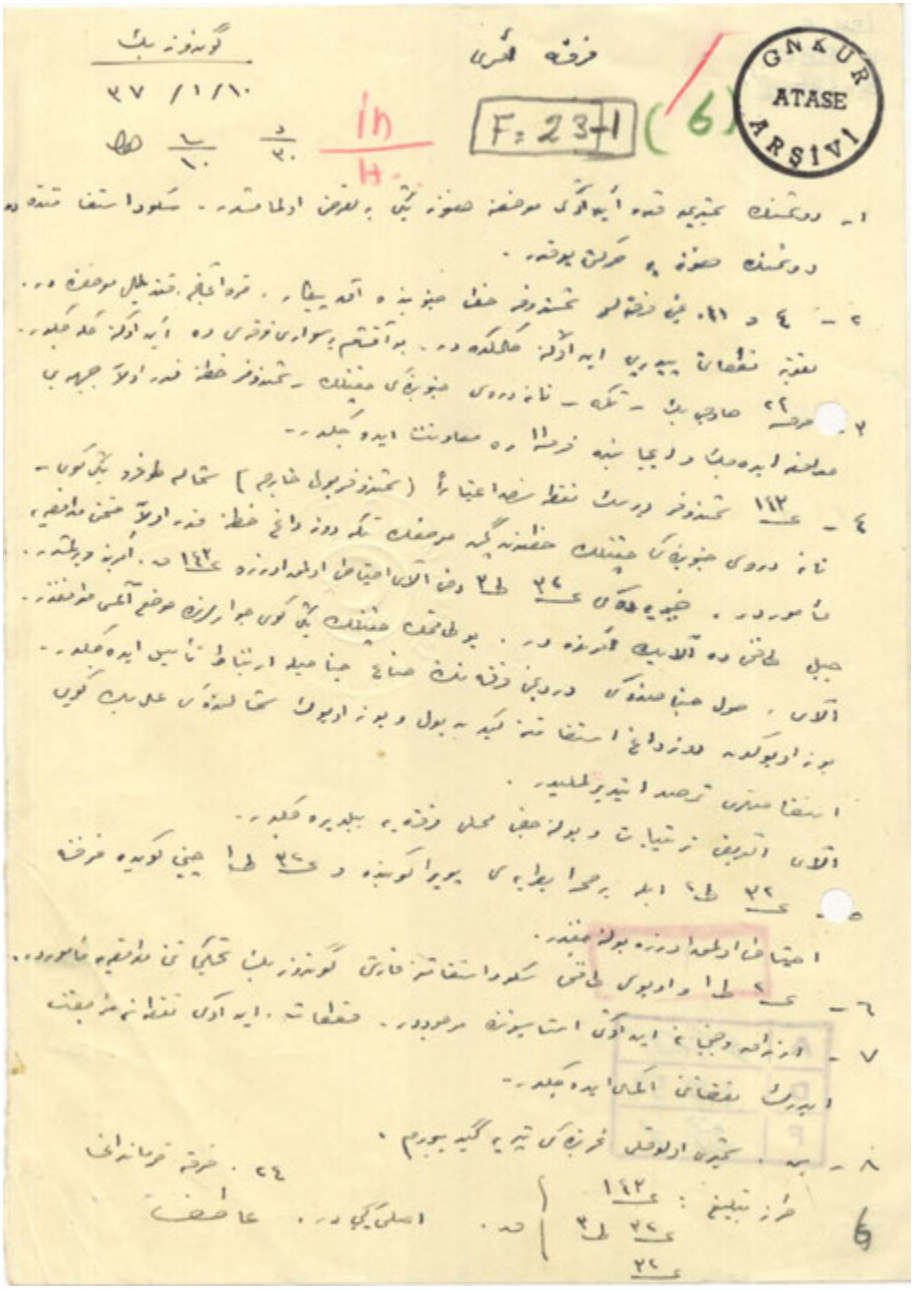

BELGE NU. 25

Çukurhisar
10 Ocak 1921

Batı Cephesi Kurmay Başkanı Muzaffer Bey Vasıtasıyla 24'üncü Tümen Komutanlığına

24'üncü Tümen, Çukurhisar'a saat 13.00'te indirilen 174'üncü Alayın 2'nci ve 3'üncü Taburlarını da emrine alarak Eskişehir istikametini örtecektir. 4'üncü ve 11'inci Tümenlerin Oklubalı[9] ile İnönü arasındaki sırtlara çekilmesi bildirilmiştir. Saat 13.10 İnönü'nün doğusundan.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

132'nci Alay Çukurhisar'a indirilecektir. 174'üncü Alay 16.30'da hâlâ Çukurhisar'dadır. 174'üncü Alay Komutanına, dinlenmeksizin Tümen emrine girmesi Çukurhisar telgrafhanesi vasıtasıyla bildirilmiştir.

Saat 16.30

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

Başka vasıta ile elinize geçemez düşüncesiyle emir subayı vasıtasıyla gönderilmiştir.

(İmza)

[9] Belgelerde Otlubaba ve Otlubalı olarak geçen yer isminin günümüzde Oklubalı olduğu değerlendirilmektedir. Türkiye Mülki İdare Bölümleri; İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1985, s.334.

BELGE NU. 25

Çukurhisar

Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Reîsi Muzaffer Bey Vâsıtasıyla 24. Fırka Kumandanlığına

24. Fırka Çukurhisar'a sâat 1 sonrada ihrâc edilen 174. Âlâyın İkinci ve Üçüncü Taburlarını da emrine alarak Eskişehir istikametini setr edecekdir. 4. ve 11. Fırkaların Otlubaba ile İnönü arasındaki sırtlara çekilmesi teblîg kılınmışdır. Sâat 1.10 İnönü'nün şarkından

10/1/37

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

132. Âlây Çukurhisar'a ihrâc olunacakdır. 174. Âlây 4.30 sonrada yine Çukurhisar'dadır. 174. Âlây Kumandanına fırka bî-ârâmî(?) emrinize girmesi Çukurhisar telgraf-hânesi vâsıtasıyla teblîg edilmişdir efendim.

Sâ. 4 D. 30

Erkân-ı Harb Reîsi
Muzaffer

Başka vâsıta ile elinize geçemez ümîdiyle emir zâbiti vâsıtasıyla takdîm edilmişdir.

(İmza)

BELGE NU. 25

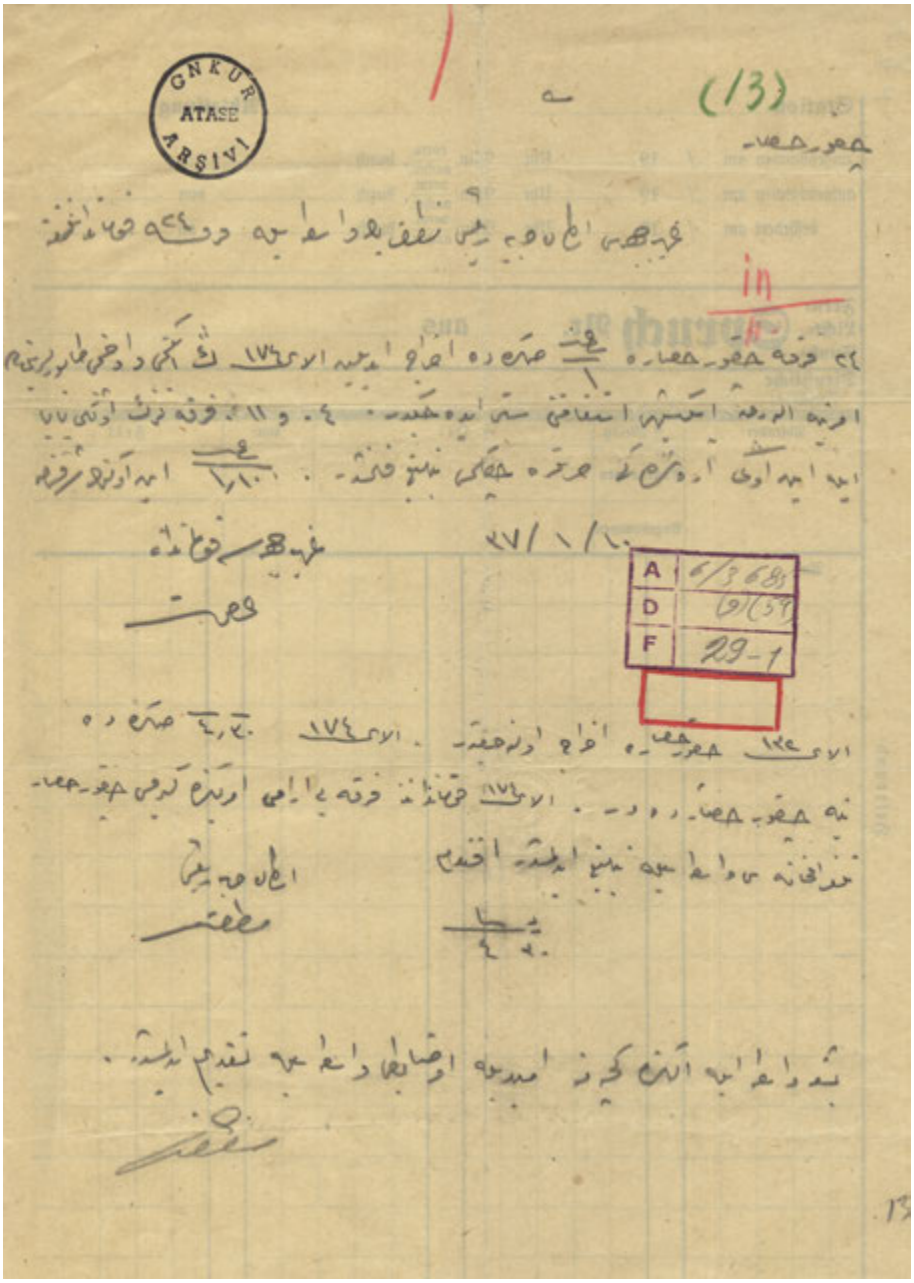

BELGE NU. 26

İnönü'nün Doğusundaki Sırttan
10 Ocak 1921
Saat 13.10

11'inci Tümen Komutanlığına

1. Büyük ihtimalle Poyra istikametinden ilerleyen düşman İnönü İstasyonu'nu işgal etmek üzeredir.

2. 174'üncü Alay Çukurhisar'a çıkarılmıştır.

24'üncü Tümen 174'üncü Alay ile birleşerek Eskişehir istikametini mümkün olduğu kadar fazla zaman kazanmak için örtecektir. Tümenin Rızapaşa köyünün güneydoğusunda muharebe ettiği tahmin edilmekte ve gözlenmektedir.

11'inci ve 4'üncü Tümenler İnönü ile Oklubalı arasını bugünden tutacaklardır.

3. Bu emrin alınıp alınmadığı bildirilecektir.

4. Ben, şimdilik İnönü'nün doğusundayım.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 26

İnönü'nün Şarkındaki Sırtdan
10/1/37
Sâat 1.10 sonra

11. Fırka Kumandanlığına

1. Agleb-i ihtimâl Poyra istikametinden ilerleyen düşman İnönü İstasyonu'nu işgal etmek üzeredir.

2. 174. Âlây Çukurhisar'a çıkarılmışdır.

24. Fırka bununla birleşerek Eskişehir istikametini mümkün olduğu kadar çok zamân kazanmak üzere setr edecekdir. Fırkanın Rızapaşa köyünün cenûb-i şarkîsi havâlîsinde muhârebe ettiği tahmîn ve tarassud edilmekdedir.

11. ve 4. Fırkalar İnönü ile Otlubalı arasını bugünden tutacaklardır.

3. Bu emrin alınıb alınmadığı bildirilecekdir.

4. Ben şimdilik İnönü şarkındayım.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 26

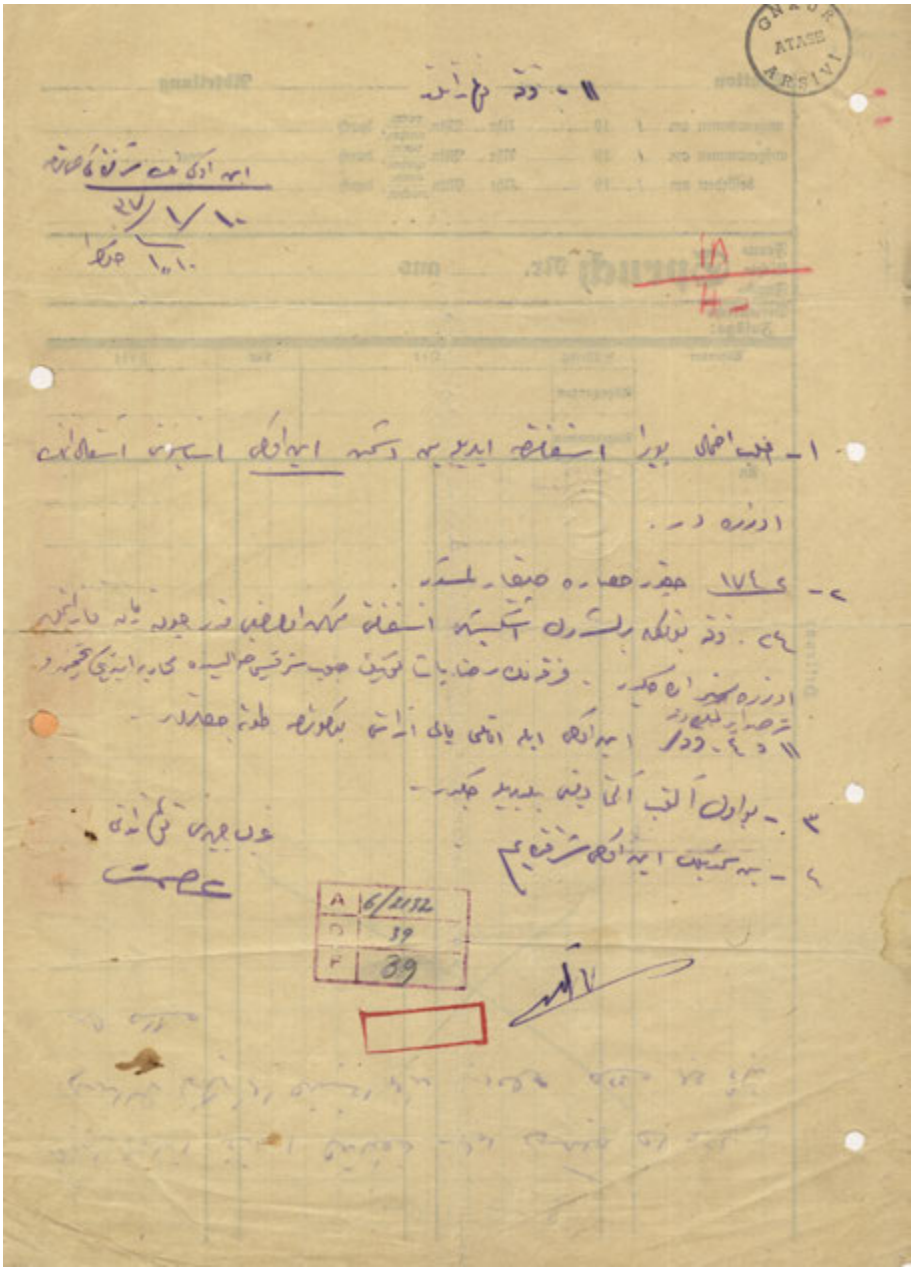

BELGE NU. 27

Genelkurmay Başkanlığı

Batı Cephesi Komutanlığına

1. Bugün 10 Ocak 1921 günü saat 11.00'de başlayan ve 24'üncü Tümenin Teke sırtlarından Rızapaşa köyüne çekilmesi, 4'üncü ve 11'inci Tümenlerin de İnönü doğusuna alınmasıyla neticelenen muharebenin sonucu henüz anlaşılamamış ise de Batı Cephesi'nin bu bölgede şu anda toplanmış olan kısımlarının düşmanı ne dereceye kadar durdurmayı başarabileceği kestirilememektedir.

2. Durum Eskişehir'in başarıyla korunmasına uygun değilse Batı Cephesi, özellikle topçu ve makineli tüfek malzemesini kayba uğratmayacak ve birliklerin büsbütün elden çıkmasına meydan vermeyecek şekilde birliklerini Eskişehir doğusuna almalıdır. Bu sırada Seyitgazi-Sivrihisar-Ankara istikametinin özellikle asi Ethem kuvvetlerine karşı kapatılması ve korunması için batıdan Ankara'ya gelen istikametlerin örtülmesi göz önünde tutulmalıdır.

3. Batı Cephesi emrindeki tren malzemesinin düşman eline geçmemesi, Eskişehir'deki İmalat-ı Harbiyeye vesaireye ait malzeme ve mühimmatın da emniyetle geriye alınmasının sağlanması ve bırakılacak demir yolu hatlarının büyük ölçüde tahrip edilmesi gereklidir.

4. Eskişehir'in kaybedilmesi hâlinde hatta doğrudan doğruya düşman tarafından ciddi taarruza maruz kalmadıkça Güney Cephesi, bugün bulunduğu durumu koruyacak, süvari kuvvetini memleketin içine sarkması muhtemel asi Ethem kuvvetlerine karşı kullanabilecek şekilde kendi sağ kanadında bulunduracak ve Batı Cephesi sol kanadıyla irtibat kuracaktır.

5. Düşmanın üstün kuvvetlerle ciddi bir taarruzu hâlinde Güney Cephesi, birliklerini ezdirmeyecek ve malzemesini kayba uğratmayacak şekilde demir yolu hatları üzerinde büyük ölçüde tahribat yaparak yavaş yavaş Afyonkarahisar-Konya istikametinde çekilmelidir.

6. Batı ve Güney Cepheleri Komutanlıklarına ve Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına 10 Ocak 1921 tarihinde saat 15.00'de yazılmıştır.

Genelkurmay Başkanı Vekili
Fevzi

Gelişi
10 Ocak 1921
Saat 22.00

BELGE NU. 27

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye

Garb Cebhesi K.

1. Bugün 10 Kânûn-ı sânî 37 sâat 11 evvelde başlayan ve 24'üncü Fırkanın Teke sırtlarından Rızapaşa köyüne çekilmesi ve Dördüncü ve 11'inci Fırkaların da İnönü şarkına alınmasını intac eyleyen muhârebenin netîcesi henüz anlaşılamamış olmağla berâber Garb Cebhesini ve cebhede hâlen toplanmış olan aksâmının düşmanı ne dereceye kadar tevkife muvaffak olabileceğini kesdirilememekdedir.

2. Vaz'iyyet Eskişehir'in muvaffakıyyetle muhâfazasına müsâid değilse Garb Cebhesi bi-l-hâssa topçu ve makineli tüfenk malzemesini zıyâa uğratmayacak ve kıtaâtın büsbütün elden çıkmasına mahal bırakmayacak vechle kıtaâtının Eskişehir şarkına almalı ve bu esnâda Seyidgazi, Sivrihisar Ankara istikametine bi-l-hâssa âsî Edhem kuvvetlerine karşı setr ve muhâfazası ve garbdan Ankara'ya gelen istikametlerin setri nazar-ı dikkatde tutulmalıdır.

3. Garb Cebhesi emrindeki tren malzemesinin düşman eline bırakılmaması ve Eskişehir'deki Î'malât-ı Harbiyye'ye vesâireye âid malzeme ve mühimmâtın da emniyyetle geri alınmasının ve bırakılacak şimendifer hatları üzerinde a'zamî tahrîbât yapılmasının te'mîni lâzımdır.

4. Eskişehir'in zıyâı hâlinde ve hatta doğrudan doğruya düşman tarafından ciddî taarruza ma'rûz kalmadıkça Cenûb Cebhesi el-yevm bulunduğu vaz'iyyeti muhâfaza edecek ve süvâri kuvvetinin dâhil-i memlekete sarkması muhtemel âsî Edhem kuvvetlerine karşı kullanabilecek vechle kendi sağ cenâhında bulunduracak ve Garb Cebhesi sol cenâhıyla te'sîs-i irtibât edecekdir.

5. Düşmanın fâik kuvvetlerle ciddî bir taarruzu hâlinde Cenûb Cebhesi kıtaâtını ezdirmeyecek ve malzemesini zıyâa uğratmayacak üzere şimendifer hatları üzerinde a'zamî tahrîbât yaparak tedrîcen Afyonkarahisar-Konya istikametinde çekilmelidir.

6. Garb ve Cenûb Cebheleri Kumandanlıklarına ve Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine 10 Kânûn-ı sânî 37 sâat 3 sonrada yazılmışdır.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîsi Vekîli
Fevzî

Vürûdu
10/1/37
Sâat 10 sonra

BELGE NU. 27

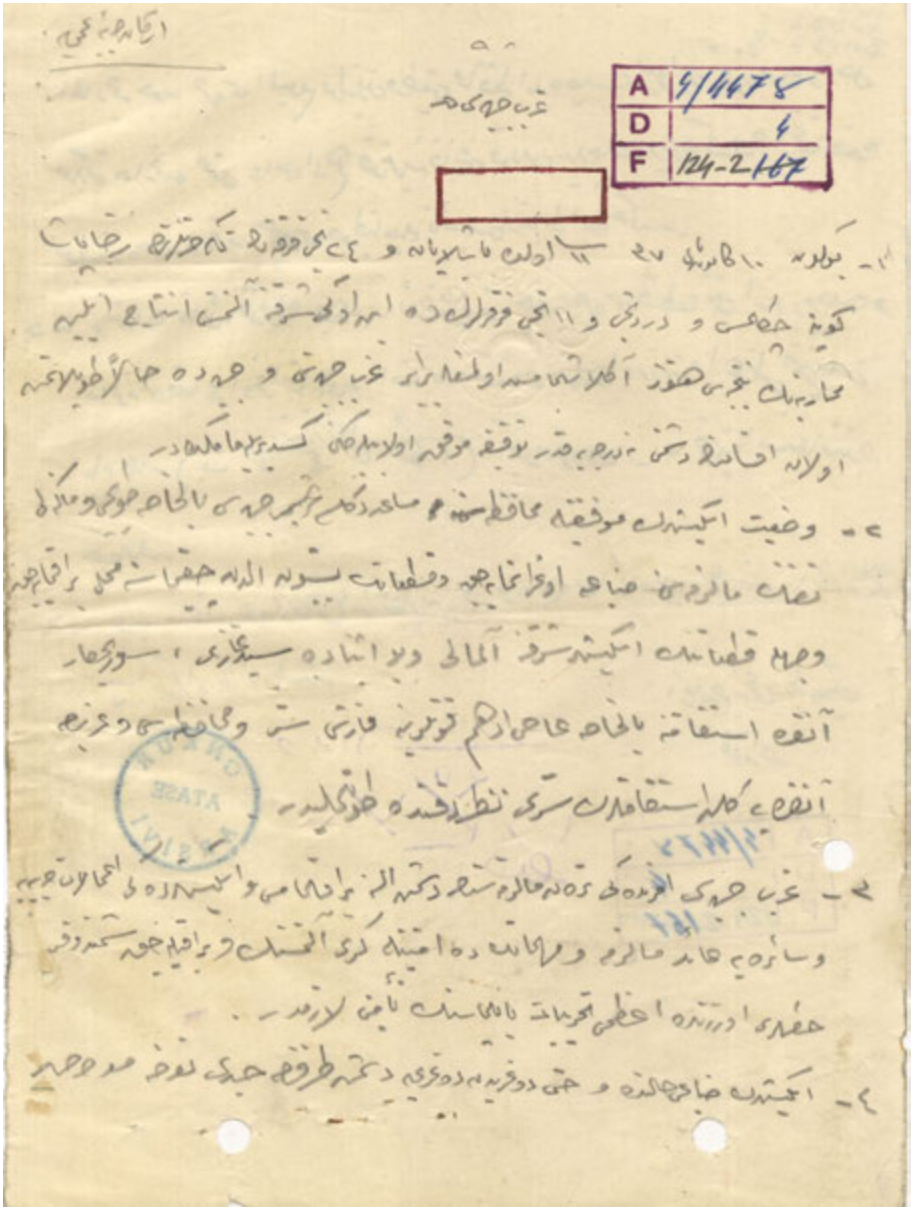

ISU-11
Ki692
B.1137-3

ناظارتجه جنوب جبهه‌سی الیوم بولنان وضعیتی محافظه ایده‌جک و سواری قوماندانلغی داخل
مملکت حاضره محتمل عاصی ارمنی قوتلرینه قارشی قولاینلیق ایچون وجوده کتیرلمش حاضر بولنان
بولنان جبهه و غرب جبهه‌سی جوارنجه تأسیس ارتباط ایده‌جکدر.

۵ - دشمنه قارشی قوتلرله جدی بر تعرض حالنده جنوب جبهه‌سی قطعاتنی ازدیاد و
مالزومی جهاتی اوغراتماجق اوندن سمت و وظیفه‌سی اورنده اعظمی تحریباتدن
باره‌جه (بنه دکه‌سی ۱۵) آقیره‌فره‌جقدر - قوتینه استفاده‌سنه
جهت بلکه -

۶ - غرب و جنوب جبهه‌لری قوماندانلغنه و غرب جبهه‌سی ارکانحربیه ریاستنه ۱۰ کانون ثانی ۳۵
یاهوراده بابلشه

ارکانحربیه رئیسی
فوزی

A 4/4474
D 4
F 124-2167
GNKUR ATASE ARŞİVİ

BELGE NU. 28

İnönü'nün Doğusundaki Sırttan
10 Ocak 1921
Saat 15.20

Eskişehir'de Batı Cephesi Kurmay Başkanı Muzaffer Bey'e

1. 24'üncü Tümenin Rızapaşa köyünden Çukurhisar'a doğru çekilmekte olduğu tahmin ediliyor.

11'inci ve 4'üncü Tümenler mevzilerinde direniyorlar.

2. 24'üncü Tümenin Çukurhisar İstasyonu'na çıkarılan 174'üncü Alaydan iki taburla Eskişehir istikametini örtmesi ve 4'üncü, 11'inci Tümenlerin Oklubalı ile İnönü arasına gelmeleri emredilmiştir. 132'nci Alayın iki taburunu da 24'üncü Tümen ile birleştirmeye çalışınız.

3. 24'üncü Tümene ulaşıp ulaşmadığı şüpheli olan bu emrin bir suretini güvenli bir şekilde Çukurhisar yoluna doğru göndererek yetiştiriniz ve Tümenin durumuyla ilgili bilgi alınız. Diğer tümenlerin ihtiyatı için 24'üncü Tümenin Poyra sırtlarına doğru mümkün olduğu kadar ileride durması gerekmektedir.

4. Ben, bu akşam 11'inci Tümen ile beraber bulunacağım.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 28

İnönü Şarkındaki Sırtdan
10/1/37 Sâat 3.20 sonra

Eskişehir'de Erkân-ı Harb Reîsi Muzaffer Bey'e

1. 24. Fırkanın Rızapaşa köyünden Çukurhisar'a doğru çekilmekde olduğu tahmîn olunuyor.

11. ve 4. Fırkalar şimdiye kadar mevzilerinde mukavemet ediyorlar.

2. 24. Fırkanın Çukurhisar İstasyonu'na çıkarılan 174. Âlâydan iki taburla Eskişehir istikametini setr etmesi ve 4., 11. Fırkaların Otlubalı ile İnönü arasına gelmeleri emrolunmuşdur. 132. Âlâyın iki taburunu da Yirmi Dördüncü Fırka ile birleşdirmeye çalışınız.

3. 24. Fırkaya bu emrin vâsıl olub olmadığının şübheli olduğundan sizce emîn vâsıta ile Çukurhisar yoluna doğru bu emrin bir sûretini göndererek Fırkaya yetişdiriniz ve Fırkanın vaz'iyyetinden ma'lûmât alınız. Diğer fırkaların ihtiyâtı için Yirmi Dördüncü Fırkanın Poyra sırtlarına doğru mümkün olduğu kadar ileride durması lâzımdır.

4. Ben bu akşam On Birinci Fırka ile berâber bulunacağım.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 28

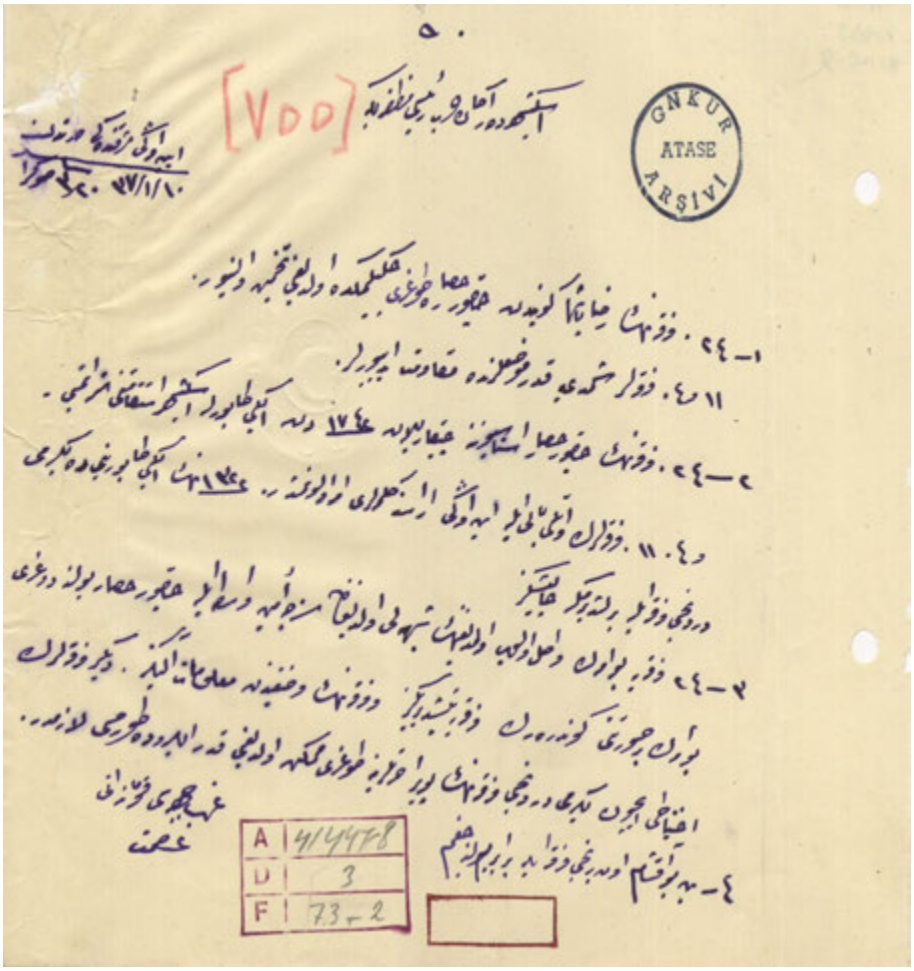

GNKUR ATASE ARŞIVI

A 414478
D 3
F 73-2

BELGE NU. 29

İnönü'nün Doğusundaki Sırttan
10 Ocak 1921
Saat 15.20

Harp Telgrafı

2'nci Süvari Grubu Komutanlığına

1. Saat 10.00'dan itibaren düşman bütün cephede taarruza başlamıştır. Teke civarındaki 143'üncü Alay çekilmeye başladığından düşman Poyra istikametinden ve doğudan ilerleyerek İnönü'nün kuzeyindeki sırtları işgal etmek üzeredir.

2. Çukurhisar İstasyonu'na çıkarılan 174'üncü Alaya, 24'üncü Tümen emrine girerek Eskişehir istikametini mümkün olduğu kadar fazla zaman kazanmak için örtmesi tebliğ edilmiştir. Demir yolunun batısında Akpınar-Karaağaç sırtlarında direnmekte olan 4'üncü ve 11'inci Tümenlerin bugün İnönü ile Oklubalı arasını tutmaları emredilmiştir.

3. Bu akşam Eskişehir'in batısında Mollaoğlu-Çerkeskartal-Nemli-Yukarı Kartal bölgesinde bulunarak batıdan Eskişehir'e doğru giden yolları örtünüz.

4. Ben, İnönü'den doğuya doğru çekilecek tümenler ile beraber bulunacağım. Hem Dutluca-İnönü caddesinden Oklubalı-Eskişehir üzerinden tümenlerle hem de benimle irtibat kurarak emrimi bekleyiniz. Yarın Eskişehir civarından birliklerimizin geçmesini sağlayacaksınız.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 29

İnönü'nün Şarkındaki Sırtdan
10/1/37 Sâat 3.20 sonra

Harb Telgrafı

İkinci Süvâri Grubu Kumandanlığına

1. Sâat 10 evvelden i'tibâren düşman bütün cebhede taarruza başlamış ve Teke civârındaki 143. Âlâyın çekilmeğe başladığından düşman Poyra istikametinden ve şarkdan ilerlemiş ve İnönü şimâlindeki sırtları işgal etmek üzere bulunmuşdur.

2. Çukurhisar İstasyonu'na çıkarılan 174. Âlây, 24. Fırka emrine verilerek Eskişehir istikametini mümkün olduğu kadar çok zamân kazanmak üzere setr etmesini teblîğ olunmuşdur. Demiryolunun garbında [Akpınar-Karaağaç] sırtlarında sebât etmekde olan 4. ve 11. Fırkaların bugün İnönü ile Otlubaba arasını tutmaları emrolunmuşdur.

3. İkinci Süvâri Grubu bu akşam Eskişehir garbında [Mollaoğlu-Çerkeskartal-Nemli-Kartal-ı bâlâ] mıntıkasında bulunarak garbdan Eskişehir'e doğru giden yolları setr ediniz.

4. Ben İnönü'nden şarka doğru çekilecek fırkalar ile berâber bulunacağım. Hem Dutluca-İnönü câddesinden Otlukbalı-Eskişehir üzerinden fırkalar ile ve benim ile irtibât ve emr arayınız. Yarın Eskişehir civârından kıtaâtımızın geçmesini te'mîn edeceksiniz.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 29

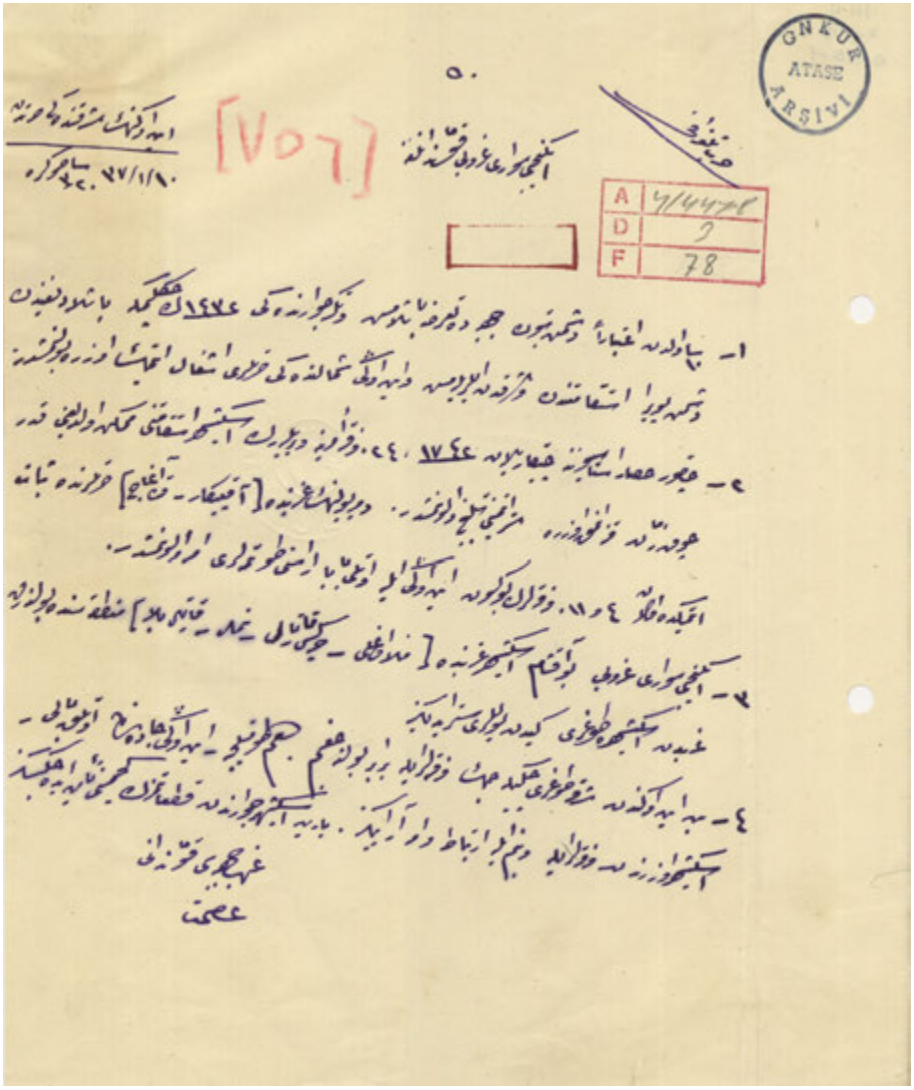

ATATÜRK ARŞİVİ
A 7/4444
D 3
F 78

BELGE NU. 30

İnönü'nün Doğusundaki Sırttan
10 Ocak 1921
Saat 16.30

24'üncü Tümen Komutanlığına

1. 11'inci ve 4'üncü Tümenler başarıyla muharebe etmektedirler.

11'inci Tümen, Hücum Taburu ve iki sahra topuyla Çepni'ye doğru ilerleyen düşmanın yanına taarruz etmektedir.

2. Çukurhisar İstasyonu'na indirilen 174'üncü Alayın iki taburuyla Eskişehir'den trenle Çukurhisar'a gelecek olan 132'nci Alayın iki taburunu emrinize alarak mümkün olacak bir hatta savunmaya çalışınız. Alacağınız tertibat, bulunduğunuz yer, emriniz altına aldığınız birlikler ve Tümenin durumu hakkında bu akşam İnönü'ye bilgi vermenizi rica ederim.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 30

İnönü Şarkındaki Sırtdan
10/1/37
Sâat 4.30 sonra

24'üncü Fırka Kumandanlığına

1. 11, 4'üncü Fırkalar muvaffakıyyetle muhârebe etmekdedirler.

11'inci Fırka Hücûm Taburu ve iki sahrâ topuyla Çepni'ye doğru ilerleyen düşmanın yanına taarruz etmekdedir.

2. 24'üncü Fırka Çukurhisar'da ihrâc edilen 174. Âlâyın iki taburuyla Eskişehir'den şimendiferle Çukurhisar'a gelecek olan 132. Âlâyın iki taburunu emrinize alarak mümkün olacak bir hatda müdâfaaya çalışınız. Alacağınız tertîbâtdan, bulunduğunuz mahalden ve emriniz altına aldığınız kıtaâtdan ve Fırkanın hâlinden bu akşam İnönü'ne ma'lûmât yetişdirmenizi ricâ ederim.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 30

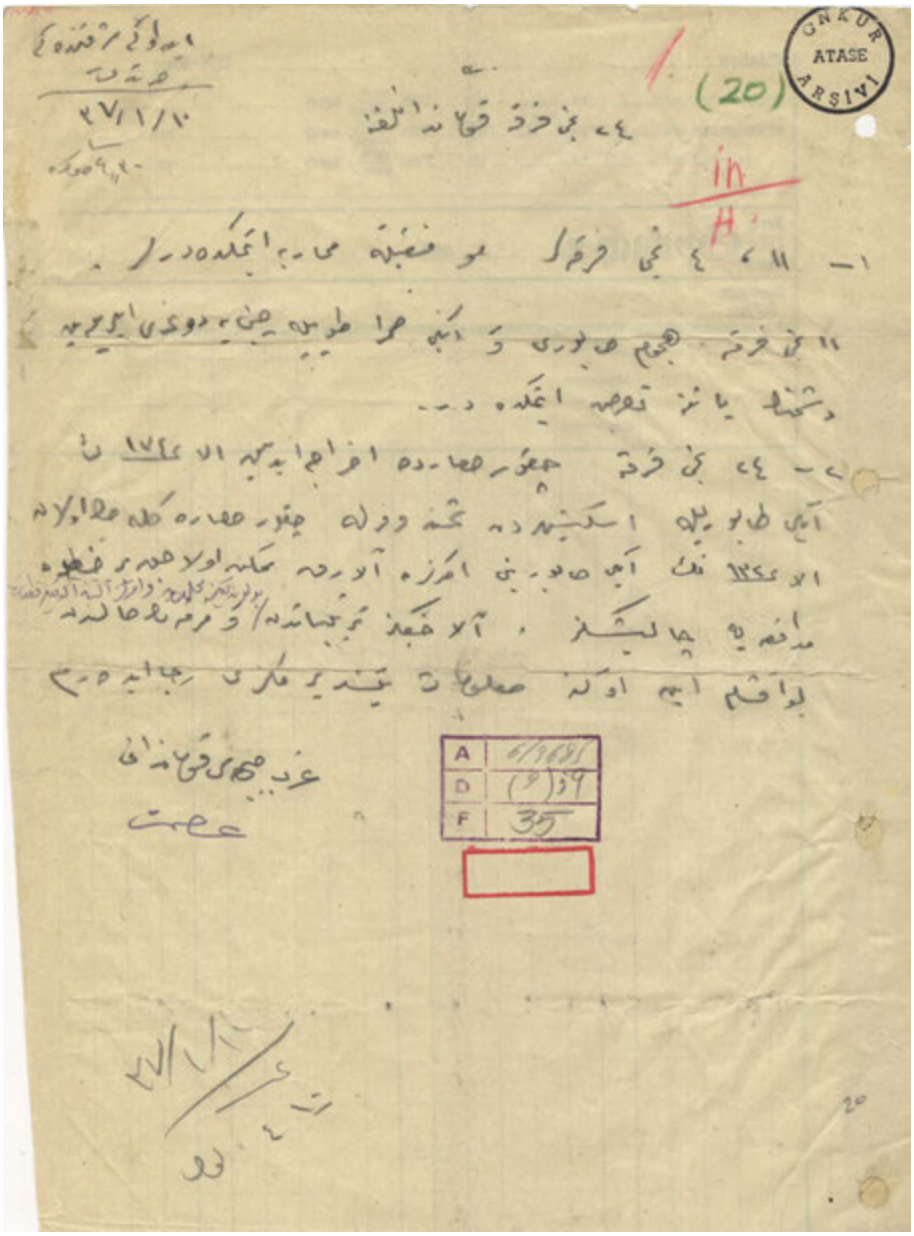

ANKARA ATASE ARŞİVİ

(20)

A 6/3/1931
D (P) 39
F 35

BELGE NU. 31

Beştaş Yazısının Kuzeybatısındaki
Çeşme Civarından
10 Ocak 1921
Saat 18.10

174'üncü Alay Komutanlığına

174'üncü Alay, Çukurhisar'ın kuzeyindeki sırtlarda Zemzemiye'nin doğusundaki dere ile demir yolu hattı arasındaki mıntıkayı örtecektir. Buna göre bu akşam tertibat almalıdır. Alayın sağ kanadında 143'üncü Alay vardır. Bu Alay da telgraf hattı boyunca giden yolu örtmek üzere Beşkardeş Dağı'nda mevzi alacaktır. Ben, Beşkardeş Dağı'nda telgraf hattı boyunda bulunacağım. Alaylar daima benimle irtibatta bulunmalıdır. Düşmanın üstün kuvvetle Tümen cephesine taarruzu hâlinde mecbur kalınırsa Tümen Yukarı Söğütönü kuzey ve güneyindeki hatta çekilecektir. Askerin daima el altında bulunmasına fazlasıyla gayret sarf edilecek ve emirsiz geri çekilme teşebbüsünde bulunacak her bir fert, en küçük rütbeli komutanlar tarafından dahi kurşunla karşılanacaktır. Topçunun yanında bulunacak her bir birlik emir almaksızın topçunun korunmasından sorumludur.

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

BELGE NU. 31

Beştaş Yazısının Şimâl-i
Garbîsindeki Çeşme Civârından
Sâat 6.10 sonra

10/1/37

174. Âlây Kumandanlığına

174. Âlây Çukurhisar'ın şimâlindeki sırtlarda Zemzemiye şarkındaki dere ile şimendifer hattı arasındaki mıntıkayı setr edecekdir. Buna nazaran bu akşam tertîbât almalıdır. Âlâyın sağ cenâhında 143'üncü Âlây vardır. Bu Âlây da telgraf hattı boyunca giden yolu setr etmek üzere Beşkardaş Dağı'nda mevzi' alacakdır. Ben Beşkardaş Dağı'nda telgraf hattı boyunda bulunacağım. Âlâylar dâimâ benimle irtibâtda bulunmalıdır. Düşmanın fâik kuvvetle Fırka cebhesine taarruzu hâlinde mecbûriyyet olursa Fırka Yukarı Söğüdönü şimâl ve cenûbundaki hatda çekilecekdir. Askerin dâimâ el altında bulunmasına pek ziyâde sarf-ı gayret edilecek ve emirsiz geri çekilmek teşebbüsünde bulunacak her bir ferd en küçük kumandanlar tarafından dahi kurşunla karşılanacakdır. Topçunun yanında bulunacak her bir kıt'a bilâ emr topçunun muhâfazasından mes'ûldür.

24'üncü Fırka Kumandanı
Âtıf

BELGE NU. 31

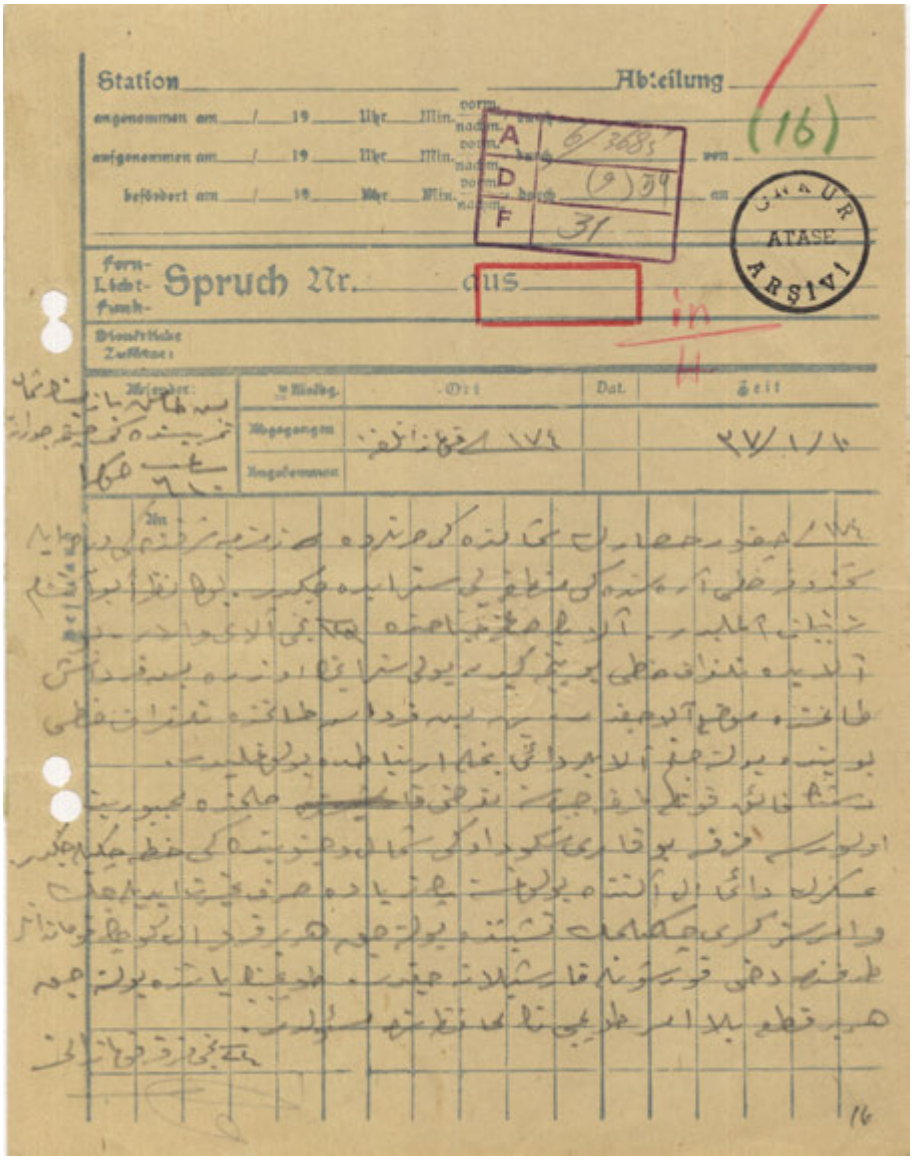

Station _____ Abteilung _____

angenommen am ___/___ 19___ Uhr ___ Min. vorm. nachm. durch _____ von _____

aufgenommen am ___/___ 19___ Uhr ___ Min. vorm. nachm. durch _____ an _____

befördert am ___/___ 19___ Uhr ___ Min. vorm. nachm. durch _____

A 6/3685 D (9) 39 F 31

(16)

ATASE ARŞİVİ

Fern- Licht- Funk- **Spruch Nr.** _____ aus _____

in 4

Besondere Zusätze:

Absender:	Meldg.	Ort	Dat.	Zeit
	Abgegangen	١٧٤ / قوماندانلغی		٢٧/١/١٥
	Angekommen			

An

١٧٤ / حضور حصارلر قماندانه کوندرده ده زنجیرلی قشلغی ده بولنان
تعدد رخصلی آدملرک منطقه یی ترک ایده جکلری بولنقلری بوکا
تبلیغ اولنور. آلیناجق تدابیر حقنده کلجک امر
آلدیغه قدر رخصلی بولنجق یوکسز ایفا اولنه بیله فرداسی
طاغنه موقع آلدیغنه بیله فرداسی طاغنه تفراق قطعی
بوینه بولنجق آلاجق بغداد ایستیاسنه بولنمالدر.
A نائب قومانداری جه تفرق قالمیه جق حالده مجبوریت
اولدیغی اظهار بوقاری کوردکلری تدابیر تنبیه کی حفظ جکلر
عسکری دائما الکنده بولنمالدر چاریاده صرف ایتمیه جک
وایسترکی جکلمالدر تنبیه بولنجه هر فرد ایکی طاغنار
طرفنه دفعی قوه کونه قالمیه جقدر. طوغنیا یاتنه بولنجه
هر قطعه بلا امر طاغیلمامق نظامنه سالدر.

قومانداری

16

BELGE NU. 32

10/11 Ocak 1921
Saat 21.00

Tümen Emri

1. 4'üncü Tümen Oklubalı'nın batı sırtlarını işgal edecektir.

2. 58'inci Alay diğerlerine göre en az yorgun olan taburuyla, bu sırtlarda İnönü İstasyonu'na karşı ileri karakol tertibatı alacaktır. Sol kanadımızda 11'inci Tümen birlikleri, Kütahya şosesi üzerinde ve sağımızda 24'üncü Tümen birlikleri vardır.

Karargâh piyade takımından demir yolu hattına bir keşif kolu göndermek gereklidir.

3. Tümenin diğer birlikleri büyük ağırlıklarını Oklubalı'nın doğu sırtları gerisine Eskişehir yolu üzerine alacaklardır. Dağ takımı da doğu sırtlarında bir mevzi seçecektir. Binbaşı Şevki ve büyük ağırlık komutanları burada 4'üncü Tümene bağlı olmayan birlikleri çıkaracaklardır. Bunların nereye sevk edileceklerini Tümen Kurmay Başkanlığından öğreneceklerdir.

Birlikler köyün doğusundaki evlerde hemen silah başı edecek şekilde geceleyebilirler. Ancak bir baskına karşı korunmak gereklidir. Toplu bulunmalıdır.

4'üncü Tümen Komutanı
Nazım

Aslı gibidir. / 13 Şubat 1921
4'üncü Tümen Kurmay Başkanı
(İmza)

Tebligat:

58'inci Alay Komutanlığı Vekaleti
Hücum Bölüğü Komutanlığı
Süvari Bölüğü Komutanlığı
Dağ Takımı Komutanlığı
İstihkâm Bölüğü Komutanlığı
Telgraf Takımı Komutanlığı

Büyük Ağırlık Komutanlığı
Karargâh Komutanlığı
Şevki Bey'e

BELGE NU. 32

10-11/1/37
Sâat 9 sonra

Fırka Emri

1. 4. Fırka Otlubalı garb sırtlarını işgal edecekdir.

2. 58. Âlây bi-n-nisbe en az yorgun olan taburuyla bu sırtlarda İnönü İstasyonu'na karşı ileri karakol tertîbâtı alacakdır. Sol cenâhımızda 11. Fırka kıtaâtı Kütahya şosesi üzerinde ve sağımızda 24. Fırka kıtaâtı vardır.

Karâr-gâh piyâde takımından şimendifer hattına bir keşif kolu göndermek lâzımdır.

3. Fırkanın diğer kıtaâtı büyük ağırlıklarını Otlubalı'nın şark sırtları gerisine Eskişehir yolu üzerine alacaklardır.

Cebel takımı da şark sırtlarında bir mevzi' intihâb edecekdir.

Binbaşı Şevkî ve büyük ağırlık kumandanları burada Dördüncü Fırkaya mensûb olmayan kıtaâtı çıkaracaklardır. Nereye sevk edileceklerini Fırka Erkân-ı Harbinden öğreneceklerdir.

Kıtaât köyün şarkındaki evlerde hemen silâh başına edecek sûretde geceleyebilirler. Ancak bir baskından sakınmak lâzımdır. Toplu bulunmalıdır.

4. Fırka K.
Nâzım

Aslına mutâbıkdır. / 13 Şubat 37
4. Fırka Erkân-ı Harbi
(İmza)

Teblîgat:

58. Âlây K. V.
Hücûm Bölüğü K.
Sü. Bölüğü K.
Cebel Takımı K.
İsth. Bölüğü K.
Tlgr. Takımı K.
Büyük Ağırlık K.
Karâr-gâh K.
Şevkî Bey'e

BELGE NU. 32

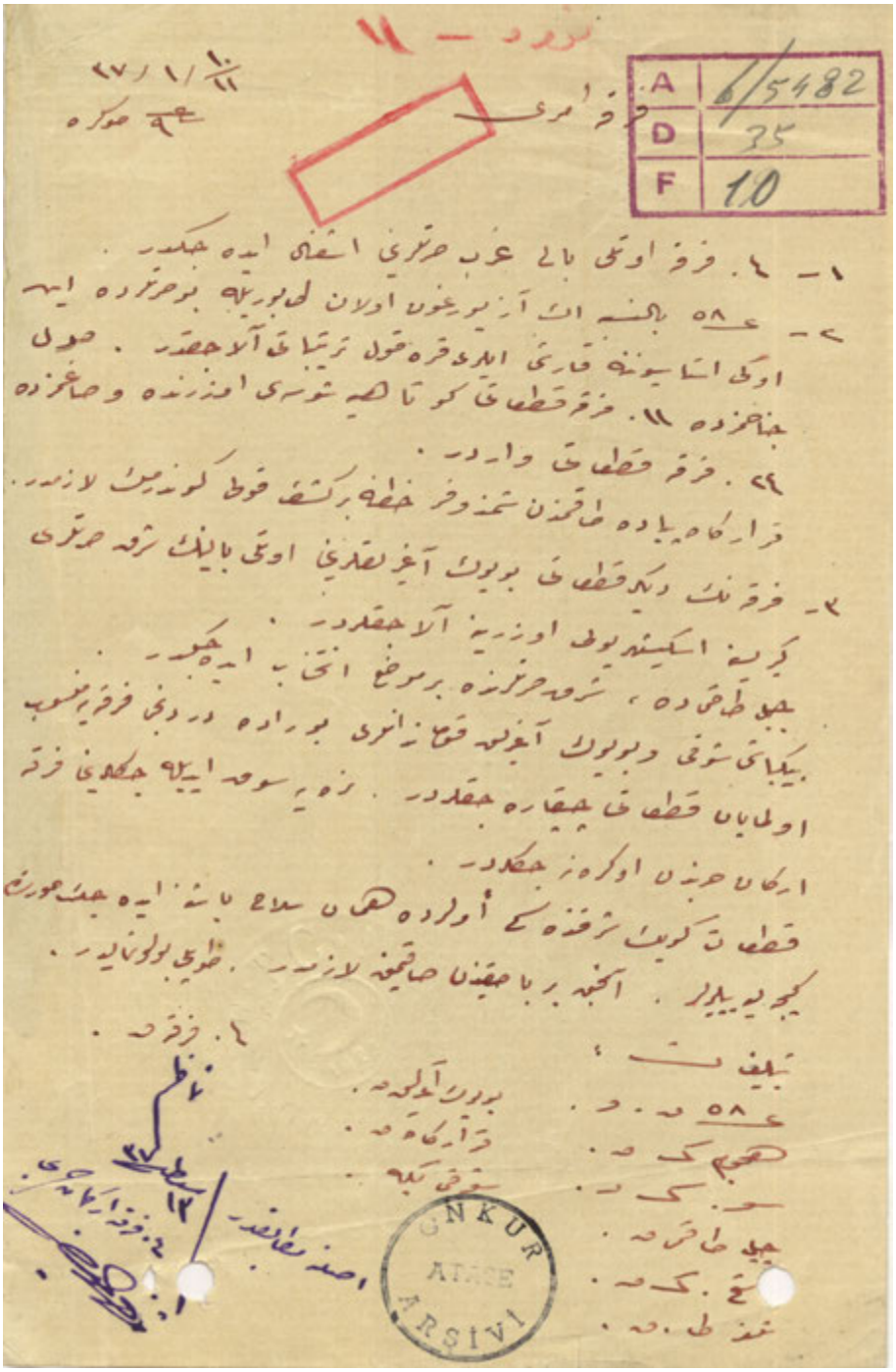

BELGE NU. 33

Oklubalı
10 Ocak 1921
Saat 21.30

11 Ocak 1921 Günü İçin Cephe Emri

1. Ordu 11 Ocak 1921'de Beşkardeş Dağı-Zemzemiye'nin batısındaki sırtlar-Oklubalı batısındaki sırtlar hattında savunma yapacaktır.

a. 24'üncü Tümen, kendisine katılan 174'üncü Alay ile 132'nci Alaydan iki taburla beraber mevzinin demir yolu hattına kadar olan kuzey kısmını işgal edecek ve savunacaktır.

b. 11'inci Tümen, Oklubalı'nın batısındaki sırtları işgal edecek ve savunacaktır.

c. 4'üncü Tümen, benim ihtiyatım olarak Kaynarca'nın batısında toplanacaktır.

d. Depo Alayı, 11'inci Tümen emrine verilmiştir.

2. Ben, Oklubalı civarında bulunacağım. Tümenlerin arkasından yarın sabah erzak ve cephaneleri Eskişehir'den gönderilecektir.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Aslı gibidir. / 13 Şubat 1921
4'üncü Tümen Kurmay Başkanı
(İmza)

BELGE NU. 33

Otlubalı
10/1/37
Sâat 9.30 sonra

11/1/37 İçin Cebhe Emri

1. Ordu yarın (11/1/37) Beşkardeş Dağı-Zemzemiye'nin garbındaki sırtlar-Otlubalı garbındaki sırtlar hattında müdâfaa edecekdir.

a. 24. Fırka: Kendisine ilhâk edilen 174. Âlây ile 132. Âlâydan iki taburla berâber mevziin şimendifer hattına kadar olan şimâl kısmını işgal ve müdâfaa edecekdir.

b. 11. Fırka Otlubalı garbındaki sırtları işgal ve müdâfaa edecekdir.

c. 4. Fırka benim ihtiyâtım olarak Kaynarca garbında tecemmu' edecek ve tanzîm olunacakdır.

d. Depo Âlâyı 11. Fırka emrine verilmişdir.

2. Ben Otlubalı civârında bulunacağım. Fırkaların arkasından yarın ale-s-sabâh erzâk ve ceb-hâneleri Eskişehir'den gönderilecekdir.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

Aslına mutâbıkdır. / 13 Şubat 37
4. Fırka Erkân-ı Harbi
(İmza)

BELGE NU. 33

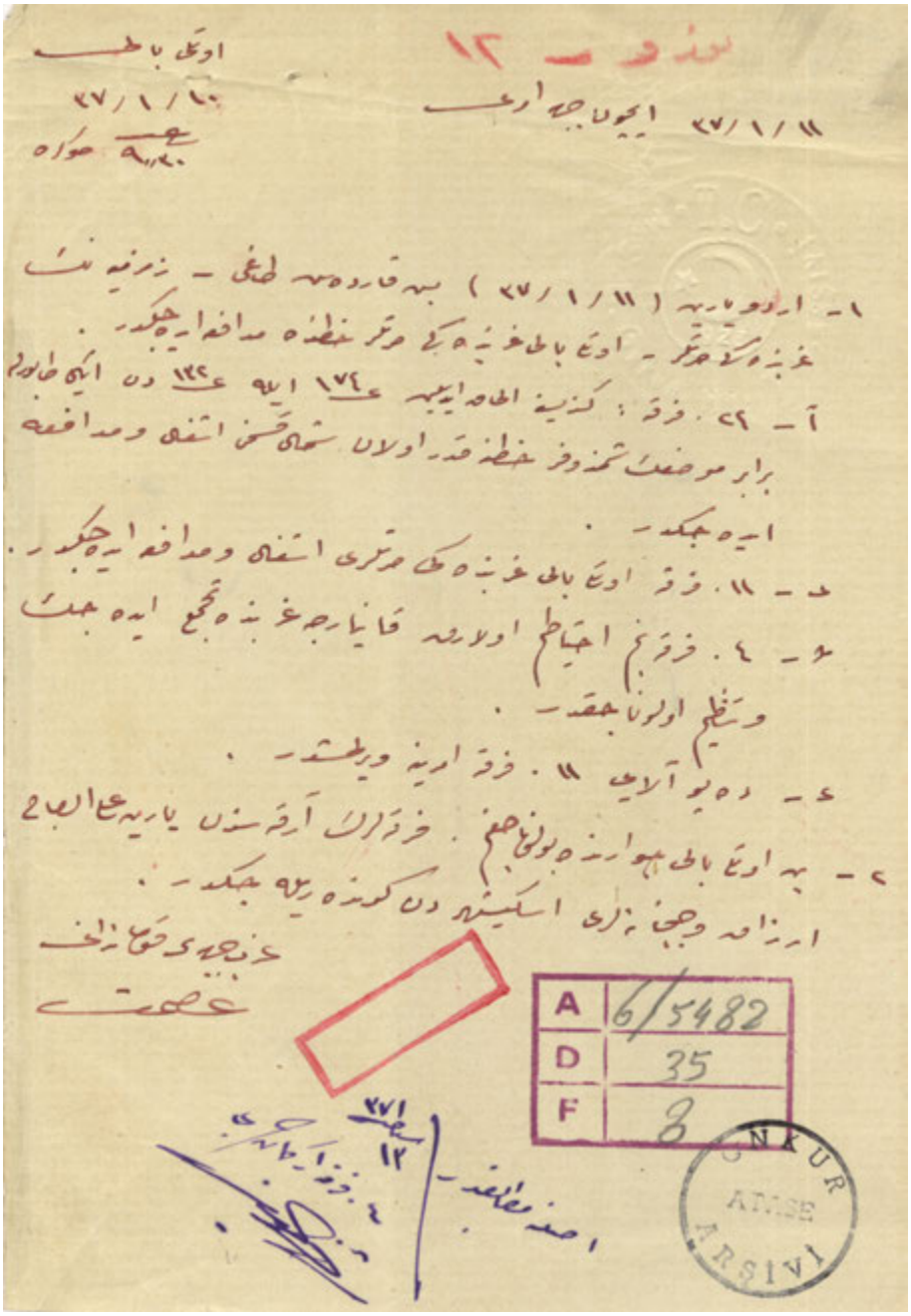

BELGE NU. 34

Beşkardeş Dağı'nın Kuzeybatısında 1090 Rakımlı
Tepenin Güneyinde Çeşme Civarından
10 Ocak 1921

24'üncü Tümenin Akşam Raporu

143'üncü Alay bugün önce Teke civarında, Bozüyük istikametinden gelen beş-altı tabur kadar bir düşman kuvvetinin taarruzuna uğramış ve Rızapaşa-Oluklu hattına çekilmiştir. Akşama kadar bu sırtlarda kalarak Gündüzbey'deki topçu ve piyadelerin çekilmesini sağlamıştır. 32'nci Alayın 1'inci Taburunun Çepni civarında düşmanın taarruzuna direnemediği ve dağılarak Oklubalı'ya doğru gittiği haberi akşamüzeri geldi. 32'nci Alayın 3'üncü Taburu Poyra'nın kuzeydoğusunda akşama kadar savunmada kalmıştır. Öğle vakti İnönü İstasyonu'na irtibat subayı olarak gönderilen subay, İnönü İstasyonu'nda düşman piyade ateşine maruz kalmış ve İsmet Bey'in İnönü'den Kütahya yoluyla otomobille gittiği haberini göndermiştir. 4'üncü ve 11'inci Tümenler cephesinde saat 16.00'ya kadar top ve tüfek ateşi devam etmiş ise de bulunduğumuz yerden durumu görmek mümkün olmamıştır. Telgraf makinesinin de Gündüzbey'den çekildikten sonra yanlış yoldan gitmesi sonucu bu zamana kadar hiçbir taraftan bilgi alınamamıştır. Akşamüzeri saat 18.00'e doğru İsmet Bey'in İnönü'nün doğu sırtlarından saat 13.00'te yazdığı bir emri 174'üncü Alaydan bir subay getirmiştir. Bu emirde, 24'üncü Tümenin Eskişehir istikametini örtmesi, 4'üncü ve 11'inci Tümenlerin İnönü ile Oklubalı arasındaki sırtlara çekilmesi yazmaktadır.

Rızapaşa civarındaki 143'üncü Alay ile 32'nci Alayın 2'nci ve 3'üncü Taburları, Dağ ve Obüs Takımları bu gece Beşkardeş Dağı'na çekilecektir. Dün 174'üncü Alayın iki taburu ve sahra bataryası ile 32'nci Alayın 2'nci Taburunun elde kalan iki bölüğüne Çukurhisar'ın kuzeyindeki sırtları işgal etmesi emredilmiştir. 143'üncü Alayın bugünkü kaybı fazladır. Dağ Takımının 50 mermisi kalmıştır. Birlikler aç, hayvanlar yemsizdir. Eskişehir-Söğüt telgraf hattı boyunca giden yoldan Tümene erzak ve cephane gönderilmesi lazımdır. Diğer tümenlerden hangi bilgileri aldınız? Tümen, yarın kendi cephesine karşı üstün düşman kuvvetlerinin taarruzuna maruz kalırsa, Yukarı Söğütönü'nün kuzey ve güneyindeki tepelerde mevzi almak zorunda kalacaktır. Otomobilimizin Çukurhisar'a kadar benzini kalmadı. Bu gece trenle, olmazsa Tümenin otodrezinesiyle[10] Çukurhisar'a fazlaca benzin göndermenizi ve Çukurhisar İstasyon Komutanının köyde araştırarak bize benzin ulaştırmasını rica ederim. Tümenin bütün ağırlıkları Eskişehir'e gönderilmişti. Başında Binbaşı Hilmi var. Duruma göre bu ağırlıkların nerede bulunması gerektiği hususunda Binbaşı Hilmi'ye emir veriniz. Biz şimdi buradan hareket ederek Keskin'in batısına gideceğiz. Gittiğimiz

[10] Yol kontrol ve bakımı için demiryollarında kullanılan küçük araba.

yerde tekrar telgrafla hat bağlarız. O zamana kadar bu yazdıklarımızın cevabını beklemekteyiz. Şimdi sol kanat hakkında bilgi vermenizi rica ederim. Tümen Karargâhında alışılageldiği üzere şifahi olarak yazdırılmıştır.

24'üncü Tümen Komutanı ve Kurmay Başkanı notuyla yazdırmışlardır.

24'üncü Tümen Kurmay Başkanı } İmzasını vermiştir.
Cemil

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

BELGE NU. 34

Kardaş Dağı'nın Şimâl-i Garbîsinde Bin Doksan Râkımlı
Tepenin Cenûbunda Çeşme Civârından
10/1/37

24. Fırkanın Akşam Raporu

143. Âlây bugün evvelâ Teke civârında Bozüyük istikametinden gelen beş altı tabur kadar bir düşman taarruzuna ma'rûz kalarak Rızapaşa-Oluklu hattına çekilmişdir. Gündüzbey'deki topçu ve piyâdelerin çekilmesini bu sırtlarda akşama kadar te'mîn etmişdir. 32. Âlây 1. Tabur Çepni civârında düşmanın taarruzuna karşı mukavemet edememiş ve dağılarak Otlubal'a doğru gitdiğini akşam üzeri haber verdiler. 32. Âlây 3. Tabur Poyra şimâl-i şarkîsinde akşama kadar müdâfaa etmişdir. Öğle vakti İnönü İstasyonu'na irtibât zâbiti olmak üzere gönderilen zâbit İnönü İstasyonu'nda zevâlde düşman piyâde âteşine ma'rûz kalmış ve İsmet Bey'in İnönü'nden Kütahya yoluyla otomobille gitdiği haberini göndermişdir. Dördüncü ve On Birinci Fırkalar cebhesinde sâat dört sonraya kadar top tüfek âteşi devâm etmiş ise de bulunduğumuz yerden vaz'iyyeti görmek kabil olmamışdır. Telgraf makinesi de Gündüzbey'den çekildikden sonra yanlış yoldan gitmesi dolayısıyla bu zamâna kadar hiçbir tarafdan bir ma'lûmât alınamamışdır. Akşam üzeri sâat altıya doğru İsmet Bey'in İnönü şark sırtlarından sâat 1 sonrada yazdığı bir emri 174. Âlâydan bir zâbit getirmişdir. Bu emirde 24. Fırkanın Eskişehir istikametine setr etmesi ve Dördüncü, On Birinci Fırkaların İnönü ile Balı arasındaki sırtlara çekileceği yazılmışdır.

Rızapaşa civârındaki 143. Âlây ve 32. Âlây 2. ve 3. Taburları cebel ve obüs takımı bu gece Beşkardaş Dağı'na çekilecekdir. 174. Âlây dün iki taburu ve sahrâ bataryası ve 32. Âlây 2. Taburunun elde kalan iki bölüğü Çukurhisar şimâlindeki sırtları işgal etmesi emr edilmişdir. 143. Âlâyın bugünkü zâyiâtı fazlacadır. Cebel takımının elli mermisi kalmışdır. Kıtaât ve hayvanlar aç ve yemsizdir. Eskişehir-Söğüd telgrafı hattı boyunca giden yoldan Fırkaya erzâk ve ceb-hâne gönderilmesi lâzımdır. Diğer fırkalardan ne ma'lûmât aldınız? Fırka yarın kendi cebhesine karşı fâik düşman taarruzuna ma'rûz kalırsa Yukarı Söğüdönü şimâl ve cenûbundaki tepelerde mevzi' almağa mecbûr olacakdır. Otomobilimiz Çukurhisar'a kadar benzini kalmadı. Bu gece trenle olmazsa Fırkanın ototrezinesiyle Çukurhisar'a fazlaca benzin göndermenizi ve Çukurhisar İstasyon Kumandanının köyde aratdırıb benzin îsâl etmesini ricâ ederim. Fırkanın tekmîl ağırlıkları Eskişehir'e gönderilmişdi. Başında Binbaşı Hilmi Bey vardır. Vaz'iyyete göre bu ağırlıkların nerede bulunması lâzımsa mûmâ-ileyhe emr veriniz. Biz şimdi buradan hareket ederek Keskin garbına gideceğiz. Gitdiğimiz yerde tekrâr telgrafla hat bağlarız. O vakte kadar bu

yazdıklarımızın cevâbına intizâr ederiz. Şimdi sol cenâh hakkında ma'lûmât vermenizi ricâ ederim. Fırka Karâr-gâhında alışık olduğu için ağızdan yazdırmışlardır.

24. Fırka Kumandan
ve Erkân-ı Harbi
notuyla yazdırmışlardır.

24. Fırka Erkân-ı Harbi
Cemil } İmzâsını vermişdir.

Erkân-ı Harb Reîsi
Muzaffer

BELGE NU. 34

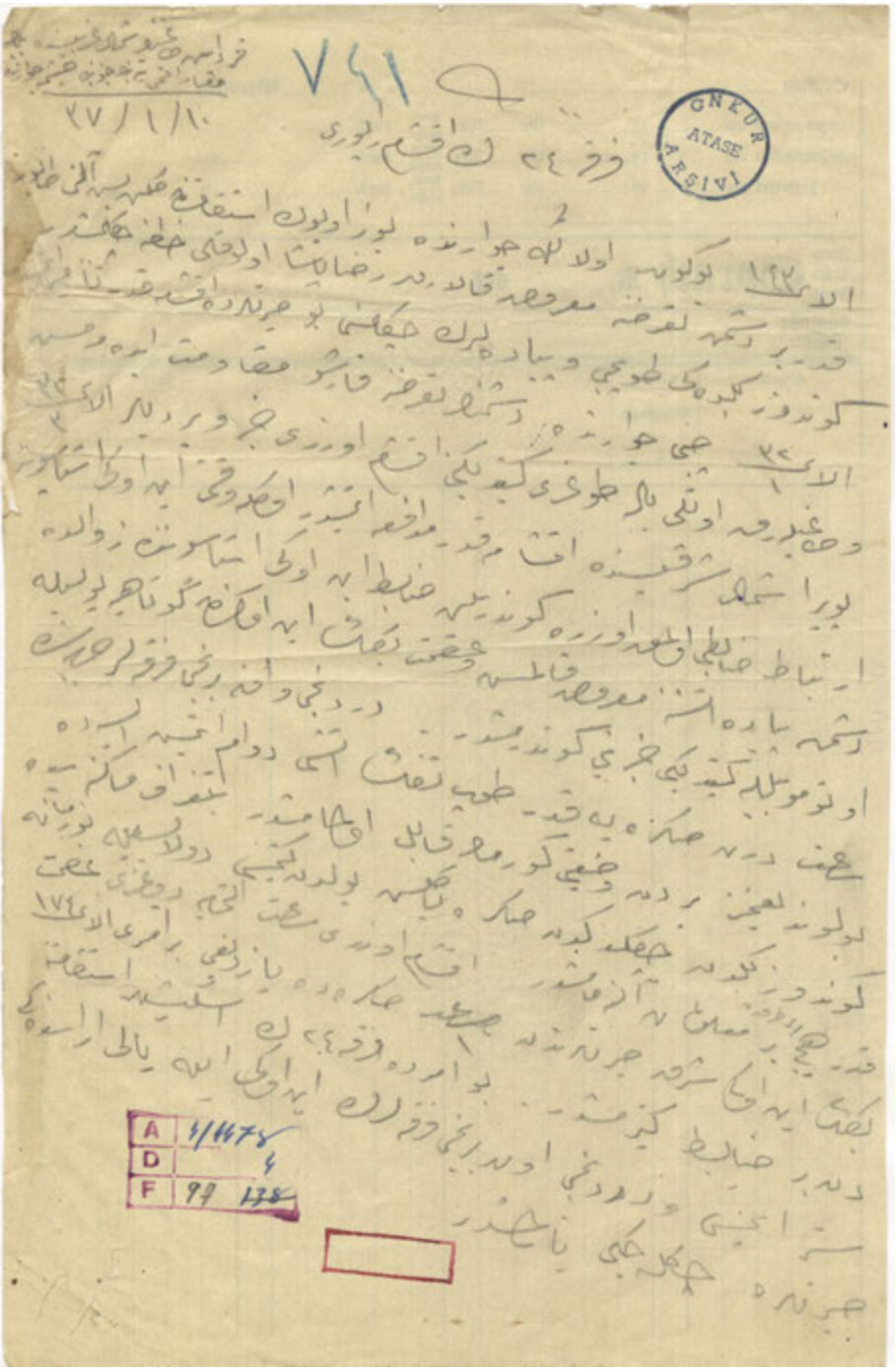

رضا پاشا جوارنده کی الای ۱۴۲ والای ۲۲/۲۱ نومرولی جبل
و اولوه حجی بوکچه سنه قراسنه چیقیدجکدر الای ۱۷۴ دوه
اکی نومرولی و حوا آبطاریه سی والای ۲۲ نفر آلده قالاره ایکی بولوکی
حصار کتالنده کی چرتلری استعمال ایتمی امر ایتمشدر الای ۱۴۲ نی بولکدنه
قطعاتی قصد جدد - جبل نفوسنی اخلی یونجی کیده بولوده وقت بیلدرمه
آچ بیرز - سلسله کوندلکی دیکر وقت لرده نه معلوم نه آلدلر
و حجی کوندلکی لازمدر - موقعه قالیرسه توقاری کوندلکی
وقت بابه کنده لری جهتنه دکمه لوقه موقعه قالیرسه اولاحقه اوتومو سلکز
اوکی شمال و جنوبکی یه لرده موضع المعه مجبور ۲۲۲۱۲ وقت نه اولو
جهتده حصار قدر بزیه قالماری بوکچه ترتیب ۲۲۱ کوندلکی و حصار
ترتیبه حصار قصد جهتده حصار ایتمی رجا
استاسیونه قوماندانه کوبده اتدروب بزیه ایصال ایتمی
وقت نه تکمیل اخلقدی کوندلشدی باشنده بکیاکی
ایدم وضعیه کوره بو اخلقدن زیاده بولمنی
جهتی یاپاردر - موسی ایله امر ویریلز بیکرا تعداد ایله حفظ باعلاز اوقه
لازمه جاکر کیه بکیزیده کلمه ایدی - شمدی حصار
عربه کیده بکیزیده انتظار وقت قرارکاهنه انسیه احدیه
قدر بو یازدقه مزلی جوابه انتظار
حفظ معلومات ایدرم
ایجوبه اخذ ده یازدرمشدر -

وقتی نوع نداد
یاپاماوف
نوطیه یازدیرمشدر

ایکاماجه سی
نظمیه

وقتنی ایکاماجه
ایکاماکی دیدیلمشدر
بازنده
جبل

GNKUR ATASE ARSIVI

BELGE NU. 35

9 Ocak 1921 Muharebe'nin İlk Günü 4'üncü Tümenin İnönü Muharebe Meydanında Bulunan Muharip Birliklerinin Kısaltılmış Genel Kuvvesi

Birlik İsimleri	Subay		Er		Silahlar								Cephane						Tüfekçik Bomba	Hayvanlar		Açıklamalar
								Tüfek								Cephane						
	Muharip	Gayr-i Muharip	Muharip	Gayr-i Muharip	Top Kudretli Dağ	Kundaklı Makineli Tüfek	İngiliz Otomatik Tüfek	Osmanlı	Alman	Rus	Mizrak	Kasatura	Top Mermisi	Makineli Tüfek Cephanesi	Otomatik Tüfek Cephanesi	Osmanlı Cephanesi	Alman Cephanesi	Rus Cephanesi		Binek	Yük Taşıyan	
58'inci Alay 1'inci Tabur	9	3	275	111		2		275						6000		46050			21	6	44	
58'inci Alay 2'nci Tabur	7	3	185	35				2	15	Muaddel 168		45				300	15223		75	4	21	
58'inci Alay 3'üncü Tabur	11	5	184	70		4			177			136		14324			24194		26	7	42	
Hücum Bölüğü	2		80	8			4	77				17			4000	11550			66	1	3	
Süvari Bölüğü	2		83	16					83		29						8300		10	100	10	
Dağ Takımı	2		60	5	2								108							7	24	
İstihkam Bölüğü	1		57	7					57								8550			1	3	
Tümen Karargâhı	14	8	63	77				10	51	Muaddel 2						400	4402			45	14	Ayrıca 14 merkep ve 6 öküz de vardır.
Toplam	48	19	987	329	2	6	4	364	383	170	29	198	108	20324	4000	58300	60669		198	171	161	
Tümen Silah Ambarı																			50 sandık 28 sandık 10 sandık 9 sandık 6600 adet			

10 Ocak 1921 Muharebe'nin İkinci Günü Saat 07.30'da İnönü İstasyonu'na Gelen 132'nci Alay 1'inci Taburun Kısaltılmış Genel Kuvvesi

132'nci Alay 1'inci Tabur	11	5	181	71		3			138	10		8		13450			36161			13	36	

BELGE NU. 35

9/1/37 İlk Muhârebe Günü Dördüncü Fırkanın İnönü Muhârebe Meydânında Bulunan Muhârib Kıtaâtın Muhtasar Kuvve-i Umûmiyyelerini Mübeyyen Cedveldir.

Esâmî-i Kıtaât	Zâbit		Efrâd		Esliha								Ceb-hâne						Tüfenkcik Bomba	Hayvânât		Mülâhazât
					Top Kudretli Cebel	Kundaklı Makineli Tüfenk	İngiliz Otomatik Tüfenk	Tüfenk			Mızrâk	Kasatura	Top Mermîsi	Makineli Tüfenk Ceb-hânesi	Otomatik Tüfenk Ceb-hânesi	Ceb-hâne				Binek	Mekkârî	
	Muhârib	Gayr-i Muhârib	Muhârib	Gayr-i Muhârib				Osmanlı	Alman	Rus						Osmanlı Ceb-hânesi	Alman Ceb-hânesi	Rus Ceb-hânesi				
58. Âlây 1. Tabur	9	3	275	111		2		275						6000		46050			21	6	44	
58. Âlây 2. Tabur	7	3	185	35				2	15	Muaddel 168		45				300	15223		75	4	21	
58. Âlây 3. Tabur	11	5	184	70		4			177			136		14324			24194		26	7	42	
Hücûm Bölüğü	2		80	8			4	77				17			4000	11550			66	1	3	
Süvâri Bölüğü	2		83	16					83		29						8300		10	100	10	
Cebel Takımı	2		60	5	2								108							7	24	
İstihkâm Bölüğü	1		57	7					57								8550			1	3	
Fırka Karârgâhı	14	8	63	77				10	51	Muaddel 2						400	4402			45	14	Ayrıca 14 merkeb ve 6 öküz de vardır.
Yekûn	48	19	977	229	2	6	4	364	383	170	29	198	108	20324	4000	58300	60669		198	171	161	
Fırka Esliha Anbarı																50 sandık 28 sandık 10 sandık 9 sandık 6600 aded						

10/1/37 İkinci Günü Sâat 7.30 Evvelde İnönü İstasyonu'na Muvâsalat Eden 132. Âlây 1. Taburun Muhtasar Kuvve-i Umûmiyyesi

132. Âlây 1. Tabur	11	5	181	71		3			138	10		8		13450			36161			13	36	

*Belgede verilen sayı ve toplamlar bu şekildedir. Ancak genel toplamlarında bazı yanlışlıklar mevcut olduğundan günümüz Türkçe'sine çevirisinde bu yanlışlıklar düzeltilmiştir.

BELGE NU. 35

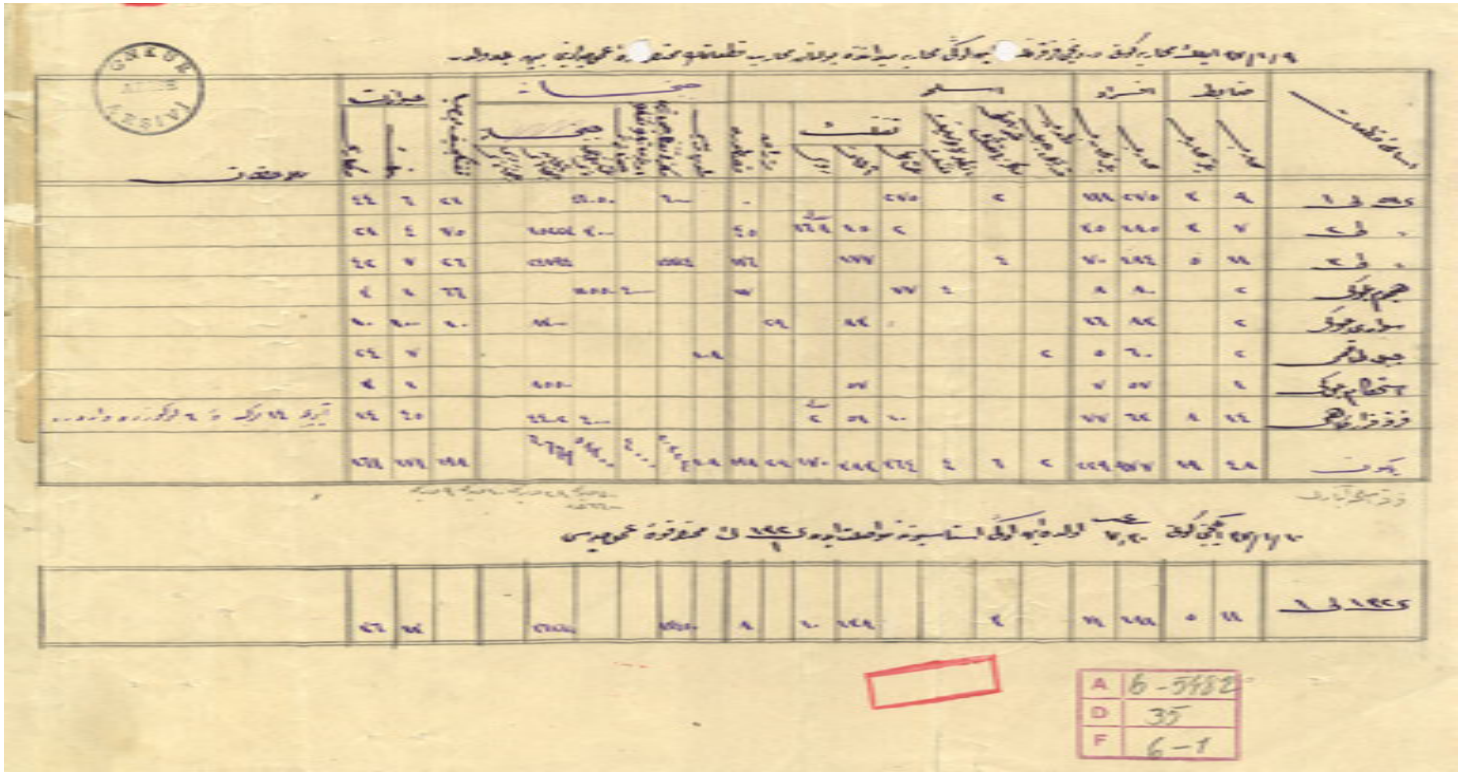

BELGE NU. 36[11]

İnönü
9 Ocak 1921

Tümen Emri 9

1. Pazarcık'ı işgal eden düşman Karaköy'de durmuş, Mezit Vadisi'nden ilerleyen bir kolu da Yukarı Armutlu'dan ileriye geçmemiştir. Süvarilerimiz Bozüyük ve iki tarafındaki tepelerde, 24'üncü Tümen birlikleri Söğüt'le Çepni arasında toplanmaktadır.

2. 11'inci Tümenin Hücum Taburu şimdilik Poyra'da kalacaktır.

3. İstihkâm Bölüğü, Akpınar'daki 11'inci Topçu Alayının 1'inci Sahra Bölüğünün yanına gidecektir.

4. 70'inci Alay iki taburuyla Kovalca'ya gidecek, bir taburunu da Kandilli'ye gönderecektir. Kandilli'deki tabur Kapanalan ve Dodurga istikametlerini keşfedecektir.

5. 127'nci Alay ve Dağ Obüs Bataryası İnönü İstasyonu'nda emir bekleyecektir.

6. Sıhhiye Bölüğü İnönü'ye gelecektir.

7. Ben, alaturka saat[12] 8'de Kovalca ve Karaağaç sırtlarında bulunacağım.

8. 126'ncı Alayın taburlarıyla birikintileri Alay Komutanının emri altında Çukurhisar'da toplanacaktır. Alay, mevcuduyla muharebe raporunu bir an önce Tümene gönderecektir.

11'inci Tümen Komutanı
Arif

Bu emir üzerine 1'inci ve 3'üncü Taburlarımızla Alay Karargâhı Kovalca'ya, 2'nci Taburumuz da Kandilli'ye hızla hareket ettirildi.

Muharebe

Taburların yukarıda belirtilen yerlere hareketi için emir vererek durumu görmek üzere taburlardan önce Kovalca istikametine gittim. Kovalca'da halk çok fazla telaş ve heyecan içindeydi. Onlara sakin olmalarını söyledim. Daha ileriye gidince Tarassut Tepe ve gerilerinde yaralanmış birkaç er gördüm ve yaralarının sarılması için Kovalca'ya Alay Doktoruna gönderdim. Ateşlerden

---

[11] 70'inci Alayın Birinci İnönü Muharebesi'ne ait harp raporunun 9 ve 10 Ocak 1921 günlerine ait kısmı alınmıştır.

[12] Alaturka/ezani saat: Güneşin battığı anın yani akşam ezanından başlayan saatin yeni günün başlangıcı kabul edildiği saattir. Bir sonraki gün batımına değin geçen süre iki 12 saatlik dilime ayrılır. Yani gün iki kez 12 saatlik çevrim yaptıktan sonra ertesi gün batımında sona erer. M. Zeki Pakalın; Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Fasikül 4-7, İstanbul, Millî Eğitim Basımevi, 1946, s. 580.

Tarassut Tepe ve Karaağaç'ın kuzeybatı sırtlarında hafif muharebe olduğu anlaşılıyordu. Tümen Komutanının Karaağaç sırtlarına doğru gelmekte olduğunu görünce hemen yanına gittim. Beraber durumu gözetlemeye başladık. Bu sırada 1'inci ve 3'üncü Taburlarımız Kovalca'ya ulaşmış ve Tümenden aldıkları emir üzerine ilerlemişlerdi. 1'inci Taburun Kovalca'nın 1,5-2 km kadar kuzeybatısındaki tepe gerisinde, 3'üncü Taburun da Kovalca'nın 2 km kadar batısındaki sırtın gerisinde durmaları ve ilerilerinde emniyet tertibatı alarak gözetleme yapmaları hususunda Alay Yaveri vasıtasıyla Tabur Komutanlarına emir verdim. Gelişecek duruma göre emir vermek için 3'üncü Tabur Komutanını yanıma çağırdım. Bu sırada Karaağaç'ın kuzeyindeki Karatepe'de bir toplu birlik görüldü. Tümen Komutanıyla bu birliğin orada muharebe etmekte olan 58'inci Alayın 3'üncü Taburu olduğuna ihtimal verdik. Hâlbuki bu birliğin bize doğru yayılarak ateşe başlamasından düşman olduğu ve 58'inci Alayın 3'üncü Taburunun geriye çekildiği anlaşıldı. Düşman topçusu bulunduğumuz yeri ve civarını şiddetle bombardımana başladı. 3'üncü Tabura, Karatepe istikametinden taarruz eden düşmanın, karşı taarruzla uzaklaştırılması; 1'inci Tabura da 58'inci Alayın 2'nci Taburu tarafından terk edildiği anlaşılan Tarassut Tepe istikametinde yürüyerek gerisindeki taşlı tepeyi işgal etmesi hakkında emir verdim.

3'üncü Tabur üç bölüğünü yayarak hemen ateşe başladı. Bir süre sonra karşı taarruza geçerek düşmanı Karaağaç sırtlarında durdurdu (Alaturka saat 10). Bu tabur karşısındaki düşman kuvveti bir tabur piyade, bir dağ bataryası, 50 kadar süvari, dört otomatik tüfekten ibaretti. 1'inci Tabur emri alır almaz Tarassut Tepe'ye doğru ilerlemeye başladı. Bu tepeye 500 m mesafe kalınca düşmanın piyade ateşine tutuldu. Düşman tahminen iki bölük piyade ve dört otomatik tüfekle Tarassut Tepe'yi işgal etmişti. 1'inci Taburun 1'inci ve 2'nci Bölükleri hemen açıkta mevzi aldı. Ateşiyle düşmanın ileri hareketini durdurdu. Bu bölüklerin işgal ettikleri tepe çok taşlıktı. 1'inci Taburun karşısındaki düşman kuvvetinin de bir taburu cephede, diğer taburları Saraycık Deresi'nde ihtiyatta olmak üzere bir alay piyadeden ibaret olduğu tahmin edilmektedir.

Kandilli'de bulunan 2'nci Taburumuzun cephesinde, düşmanın hiçbir hareketi görülmedi.

1'inci ve 3'üncü Taburlarımız karşılarındaki düşman taarruzlarını sonuçsuz bırakmış ve cepheyi tutmuşlardır. Her iki taburdaki yeni verilen ikmal erleri istisna olmak üzere, subay ve erlerin hepsi şiddetli piyade ve topçu ateşleri altında soğukkanlılıklarını koruyarak emredilen mevzileri ele geçirmişlerdi. 58'inci Alay birlikleri geri çekilmekte olduğundan Alayımız zamanında yetişmemiş olsaydı düşman en önemli savunma hattımızı elde edip İnönü'ye kadar gelebilir ve genel durum çok kötü bir hâl alabilirdi. Alayımızın, düşman taarruzunu iyi bir mevkide karşılayarak sonuçsuz bırakması hususunda büyük hizmeti görülmüştür.

58’inci Alayın 2’nci Taburu cephenin tutulmasının ardından toplanarak 1’inci Taburumuz gerisine geldi.

Tarassut Tepe’nin öneminden dolayı 58’nci Alayın 2’nci Taburuyla birleşerek bu tepenin mutlaka ele geçirilmesini 1’inci Tabura emrettim. 58’nci Alayın 2’nci Taburundan yardım gelmemesine rağmen söz konusu tepenin ele geçirildiği ve şimdi elimizde bulunduğu 1’inci Tabur Komutanlığından bildirildi ve Tümen Topçu Alay Komutanıyla beraber Tümenimize aşağıdaki rapor gönderildi:

9/10 Ocak 1921

11’nci Tümen Komutanlığına

1. Düşman Karaağaç’ın kuzeyinde daha önce yaptırmış olduğumuz siperlerin bulunduğu Karatepe’nin gerisine çekilmiştir. Şimdi sükûnet vardır.

2. 3’üncü Tabur, tarafınızdan gösterilen yerlerde bulunmaktadır. 2’nci Tabur Kandilli’nin ilerisindeki sırtlardadır. 1’inci Tabur sağ kanatta Tarassut Tepe adını verdiğimiz tepededir. Bu tepede 4’üncü Tümenden 58’inci Alay 2’nci Tabur da bulunmaktadır. Taburlar gereken emniyet tertibatını almışlardır.

Kandilli’deki Taburumuz, düşmanın birinci maddede arz edilen Karatepe gerisinde toplu olarak bulunduğunu bildirmiştir.

3. Bir sahra takımı 3’üncü Taburun sol gerisinde, Kovalca’nın batı sırtlarındadır. Diğer sahra takımı da 4’üncü Tümen Komutanının uygun bulması üzerine Kovalca ile İnönü yolu arasındaki küçük tepeye gönderilecektir. Fakat henüz 127’nci Alay gelmediğinden ve 70’inci Alay mevzilerde bulunduğundan takımlar korumasızdır. Bu takımlara kendiliklerinden emniyet tertibatı almaları için emir verilmiştir.

4. Piyade ve topçu cephanesine çok fazla ihtiyaç olduğunda nereden alınacağının bildirilmesi arz olunur.

70’inci Alay Komutanı Binbaşı (İmza)	11’inci Topçu Alayı Komutanı Binbaşı (İmza)

Taburlardan gece alınan raporlar aşağıdadır:

Tarassut Tepe
9/10 Ocak 1921

70’inci Alay Komutanlığına

58’inci Alay Komutanlığına şimdi gelen emirde Alayın iki taburuyla Kovalca’da toplanması emredildiğinden, Taburum ancak bir bölüğü ile Tarassut Tepe’yi işgal etmiştir. Diğer bölük de Tarassut Tepe’yle 3’üncü

Tabur arasında tahminen 1500 m kadar açık kalan ara yerde ve en önemli toplanma hattına karşı konuşlanmıştır. Diğer bölüğümüz Tarassut Tepe ile 58'inci Alay 2'nci Tabur arasındaki bölgeye konuşlandırılmıştır. Bu bölüğün cephesi Bozüyük'e karşıdır. Elde yalnız bir makineli tüfek takımı kalmıştır. 58'inci Alay 2'nci Tabur aldığı emir üzerine Kovalca'ya çekilecek olursa bu Taburun bölgesi boş kalacaktır. Bununla beraber Taburumuzun işgal ettiği cephe de çok zayıftır. Ya bu Taburun geriye alınması ya da başka bir taburun buraya sevk edilmesi gerekmektedir. Bu husustaki emrinizi bekliyorum. Cephede sükûnet vardır.

70'inci Alay 1'inci Tabur Komutan Vekili
Yüzbaşı
İsmet

9 Ocak 1921

70'inci Alay Komutanlığına

1. Taburumuz Kandilli köyünün güney muhitinin dışındaki yamaçta toplanmıştır.

2. Cephemizin ilerisi postalarla tutulmakta ve gözetlenmektedir.

3. 1'inci ve 3'üncü Taburlar cephesindeki düşmanın tahminen bir taburluk kısmı Karaağaç köyünün kuzey sırtlarında bulunmaktadır.

70'inci Alay 2'nci Tabur Komutanı
Binbaşı
Nazım

Kovalca'nın Güney Sırtlarından
9/10 Ocak 1921

70'inci Alay Komutanlığına

1. Kanadımızdaki Alayımızın her iki taburuyla da irtibat kurulmuştur. Yalnız 2'nci Taburla sol kanat postamız arasında 1500 m mesafe olduğundan bu Tabura bizimle daha yakından irtibatta bulunması emredilmelidir.

2. İlerimize keşif kuvvetleri çıkarılmıştır. Asker tamamen istirahat hâlindedir. Gündüzki tertibatı aynen korumaktadır.

3. Saat iki sularında Tarassut Tepe istikametinden düşman topçu ateşi açmış ve cephemizin ilerisinden de birkaç el aydınlatma fişeği atılmıştır.

4. Cephane tedariği için İnönü'ye atlı memur gönderilmiş ise de eğer Tümende varsa şimdilik bir miktar cephanenin gönderilmesini arz ederim.

70'inci Alay 3'üncü Tabur Komutanı
Mustafa Remzi

Taburlara Alaydan yazılan emir:

Kovalca'nın 1 km Batısındaki Tepeden
9/10 Ocak 1921

Alay Emri

1. Allah'ın yardımıyla düşman Karaağaç köyünün kuzeyindeki sırtlara kadar püskürtülmüştür.

2. Alayın 1'inci Taburu sağ kanatta bulunan en yüksek Tarassut Tepe'de, 3'üncü Taburu Kovalca köyünün tahminen 1500 m batısındaki sırtlarda, 2'nci Taburu da Kandilli köyünün ilerisinde mevzilerdedir.

3. Taburlar birbirleriyle sıkı bir irtibat kurarak cepheleri ilerilerine keşif kolları sevk edecekler, düşmanla teması kaybetmemeye, düşmanın hareketi hakkında bilgi edinmeye çalışacaklardır.

4. Taburlar bulundukları yerlerin mümkün olduğu kadar tahkimatını da unutmamalıdır.

3'üncü Taburun bugünkü kahramanca muharebesine çok teşekkür ederim.

70'inci Alay Komutanı
(İmza)

9/10 Ocak 1921

1'inci Tabur Komutanlığına

1. İlerinizdeki yüksek Tarassut Tepe'yi 58'inci Alayın 2'nci Taburuyla birleşerek elden çıkarmamanız 4'üncü Tümen Komutanlığının kesin emridir. Bundan dolayı her türlü tedbir alınarak bu tepe mutlaka elinizde bulunacaktır. Bu hususu 58'inci Alay 2'nci Tabur Komutanına da tebliğ ediniz.

2. Solunuzda Alayın 3'üncü Taburu vardır. Birbirinizle irtibat kurmanız çok önemlidir.

3. Cephane konusuna dikkat ve önem verilerek israfına kesinlikle izin vermeyiniz.

4. Önünüze subay keşif kolu çıkararak düşmanla teması kaybetmeyiniz, kanatlarınıza da dikkat ediniz.

5. Yaralılarınız Kovalca'ya gönderilecektir.

6. Muharebenin durumu değişmedikçe raporlarınızı sık sık göndermenizi ve her hususta mutlaka beni haberdar etmenizi rica ederim.

70'inci Alay Komutanı
(İmza)

Mevzilerde siper olmadığından gecenin sükûnetinden faydalanarak taburların mıntıkalarına siper yaptırmak gerekiyordu. Asker çok yorgun olduğundan Tümen İstihkâm Bölüğünün Alay emrine gönderilmesi Tümenden rica edildi. Kabul edilerek İstihkâm Bölüğü Alay emrine geldi. Bu Bölüğün bir takımı 1'inci Tabura, bir takımı da 3'üncü Tabura tahkimat yapmak üzere gönderildi.

1'inci Taburun bulunduğu cephenin çok taşlı olmasından dolayı burada baş siperinden başka tahkimat yapılamamıştır. 3'üncü Tabur cephesinde kısmen boy, kısmen diz siperi olmak üzere yirmi mangalık siper yapılmış ve ayrıca iki makineli tüfek siperi de hazırlanmıştır.

9/10 Ocak 1921 gecesi tamamen sükûnetle geçti. Sabahleyin her tarafı sis basmış ve 50 m ilerisi görünmez bir hâle gelmişti. 1'inci Tabur Komutanlığından alınan raporda alaturka saat 1,5'ta düşmanın sis ve fundalıklardan yararlanarak Tarassut Tepe'ye baskın yapıp bu tepeyi işgal ettiği bildirildi. Bu tepenin öneminden dolayı karşı taarruzla elde edilmesi hakkında Alaydan 1'inci Tabur Komutanlığına emir verilmişse de ele geçirilmesi mümkün olamamıştır. Çünkü düşman bu tepeyi üstün kuvvetlerle işgal ettiği gibi topçularımız da sisten buraya atış yapamamışlardır.

Düşman sisten faydalanarak 3'üncü Taburun sol kanadına bir bölük kadar tahmin edilen piyade kuvveti ve iki otomatik tüfekle yaklaşarak bir etki yapmak istemişse de 3'üncü Tabur tarafından karşı konulmuş ve 2'nci Taburun 1'inci Bölüğü tarafından yapılan karşı taarruzla geri atılmıştır. Sis devam ettiği müddetçe durum bu hâlde idi. Öğleye doğru sis kalktı, etraf görünmeye başladı. Sis kalkmadan önce Alayımız mıntıkasına gönderilen 127'nci Alaydan 1'inci Tabur 3'üncü Taburumuz mıntıkasına, 2'nci Tabur Alay ihtiyatına, 3'üncü Tabur 2'nci Taburumuz mıntıkasına gönderildi. Sis kalkar kalkmaz düşman, Karatepe'nin gerisinde iki, Bozalan istikametindeki üç dağ topuyla ve Bozüyük'ten de dört sahra topuyla 1'inci ve 3'üncü Taburlarımız cephelerini dövmeye başladı. Tarassut Tepe'de düşmanın mevziye giren bir tabur kadar piyade, bir ağır makineli tüfek ve dört otomatik tüfeği üzerine 1'inci Taburumuz tarafından ateş açıldı. 15 dakika kadar süren şiddetli ateşin ardından yine etrafı sis kapladı. Düşmanın topçu ateşi kesildi. Geceden Kovalca'ya çekilen 58'inci Alay 2'nci Tabur, takviye için 1'inci Taburumuz gerisine geldi. Tekrar sis kalktı. Düşman bu defa yine bütün topçusuyla ateşini 1'inci Tabur cephesine yoğunlaştırdı. Düşmanın gerek piyadesinin gerekse otomatik ve makineli tüfeklerinin mermileri çok yüksekten geçiyordu. 1'inci Taburumuzun düşmana açtığı ateş o derece etkili olmuştu ki düşmanın avcı hattında bulunan piyadesinin üç defa geriye kaçtığı fakat avcı hattının pek yakınında ve gerisinde bulundurduğu ihtiyat kuvvetlerinin süngüsüyle yeniden hattı takviye ettiği görülüyordu. Bu sırada 4'üncü Tümen Komutanı 1'inci Taburumuz cephesine gelip kendi Hücum Bölüğünü İstihkâm Bölüğü ile de takviye ederek Tarassut Tepe'nin ele geçirilmesiyle görevlendirdi. Bu bölük 100 m kadar ilerlemeyi başarmışsa da düşmanın gerek piyade ve gerekse topçularının cehennemî ateşleri altında

daha ileri gitmeyi başaramadı. Düşmanın burada üstün kuvvetlerle yaptığı taarruzlar, 4'üncü Tümenin arz edilen birlikleri ve 1'inci Taburumuzun direnişi sayesinde sonuçsuz kalıyordu. Fakat moralleri çok sarsılan 58'inci Alay 2'nci Tabur erleri, büyük zorluklarla ve subayların gayretleriyle yerlerinde duruyorlardı. Tahminen alaturka saat 10'a kadar devam eden kanlı muharebelerde geriye giden asker tekrar ileri sürülmüş, bu suretle ileri geri bazı dalgalar meydana gelmiş ve yine cephenin muhafazasında başarı sağlanmıştır. Ancak 4'üncü Tümen birliklerinden özellikle moralleri bozuk olan 58'inci Alay 2'nci Tabur erlerinin ve daha sonra Hücum ve İstihkâm Bölüklerinin perişan bir şekilde 1'inci Taburumuzun cephesinden çekilmeleri, Bozüyük tarafından gelen iki düşman taburunun dört sıra avcı hattı hâlinde hatlar arasında 100 m mesafe ile 1'inci Taburumuz kanadına taarruz etmesi ve topçularımızın çekilmesinden yararlanan düşmanın topçu ateşlerini tamamen 1'inci Taburumuz cephesine yöneltmesi dolayısıyla bu üstün düşman kuvveti karşısında 1'inci Taburumuzun artık dayanma imkânı kalmamış ve Taburumuz geriye çekilmek zorunda kalmıştır. Bu durum diğer 3'üncü Taburumuzu da etkilemiş ve genel bir geri çekiliş meydana gelmiştir. Bu zaman içinde geride tekrar mevzi alınmasına çalışılmıştır. Çekilme emri dolayısıyla mevzi alınamayarak emir gereğince 1'inci ve 3'üncü Taburlarımız İnönü'nün batısında toplandı. Bu çekiliş sırasında taburlardan bazı askerler birliklerine katılmayarak daha gerilere gitmiş fakat bunların bir kısmı henüz dönmemiştir. Bununla birlikte Alayımızın 1'inci ve 3'üncü Taburları muharebede iş görecek kuvvette askerle İnönü'nün batısında toplanmışlardır. 2'nci Taburumuz, Tümenden gönderilen Binbaşı Hafız Hamdi'nin kılavuzluğuyla Kandilli-Yörükyayla-Esnemez-Akpınar-Kümbet-Kızılinler üzerinden Eskişehir'e gitmiş ve üç gün sonra 13 Ocak 1921'de Kandilli'de Alayımıza katılmıştır.

1. Geri çekilme sırasında birlikleri korumakla görevlendirilen 11'inci Tümen İstihkâm Bölüğü görevini çok iyi şekilde yapmıştır. Korkaklık gösteren hiçbir subayımız yoktur. Bütün subaylar cesurca ve fedakâr bir şekilde çalışmış, özellikle Alayımızın 1'inci Taburunun 1'inci Bölüğünden Üsteğmen Muhittin çok fazla cesaret göstermiştir.

2. Taburlar yaralılarını Kovalca'da Alay sargı yerine düzenli bir şekilde sevk etmişlerdir.

3. Cephane Tümenden ikmal olunmuştur.

4. Muharebe zamanında askerlere sıcak yemek yedirmek mümkün olmuştur. Geride pişirilmiş yemekler kazan içerisinde araba ile ileriye sevk edilmiştir.

5. Muharebe sırasında Alay süvarileri, posta erleri, yaver ve emir subaylarıyla ast ve üst arasında irtibat kurulmuştur.

6. Zayiatımız aşağıdadır:

Subay	Er			Hayvan
Yaralı	Yaralı	Şehit	Esir	1 top ateşindendir.
4	17	12	1	

Muharebe Sonucunda Kazanılan Tecrübeler:

1. Erlere mükemmel bir şekilde eğitim verilmesi, özellikle subayların daima erleriyle ilgilenerek morallerini yükseltmeye çalışması,

2. Hiç olmazsa alayda bulunmak üzere bir kısım cephanenin ihtiyat olarak verilmesi,

3. Alayın ast makamla olamazsa bile üst makamla telefonla irtibat kurması,

4. Muharebe sırasında tayyare ile keşif yapılmasıdır.

70'inci Alay Komutanı
Yarbay
(İmza)

9 ve 10 Ocak 1921 günlerindeki muharebe kuvveti aşağıdadır:

Birliği	Muharip Subay	Gayr-i Muharip Subay	Toplam	Muharip Er	Gayr-i Muharip Er	Toplam	Piyade Tüfeği	Cephanesi		Alman Kızaklı Maksim	Bergman Hafif Makineli	Cephanesi		Saplı Bomba	...(?) Bomba	Biksi Bomba	Toplam	Hayvanlar	Dört Tekerlekli Araba	Kasatura
70'inci Alay Karargâhı	2	2	4	11	8	19	4	600		0	0	0	0				0	12	0	0
70'inci Alay Hafif Makineli	1	0	1	9	3	12	2	400		0	2	0	2				0	5	0	0
1'inci Tabur	7	3	10	213	50	263	226	790	18	0	0	0	0				79	31	0	149
1'inci Tabur Makineli	1	0	1	37	5	42	1	100	0	2	0	1000	5				9	12	5	0
2'nci Tabur	9	3	12	201	29	230	228	900	24	0	0	0	0				43	27	0	130
2'nci Tabur Makineli	1	0	1	32	1	33	0	0	0	2	0	1000	5				7	12	3	0
3'üncü Tabur	12	1	13	219	70	289	253	100	19	0	0	0	0				20	26	0	86
3'üncü Tabur Makineli	0	0	0	34	6	40	10	1000	0	2	0	400	4				15	12	2	0
Genel Toplam	33	9	42	756	172	928	724	3890	61	6	2	2400	16	0	0	0	173	137	10	365

BELGE NU. 36[13]

İnönü
9/1/37

Fırka Emri 9

1. Pazarcık'ı işgal eden düşman Karaköy'de tevakkuf etdiği gibi Mezid Vâdîsi'nden ilerleyen bir kol da Yukarı Armudlu'dan ileriye geçmemişdir. Süvârilerimiz Bozüyük ve tarafeynindeki tepelerde, Yirmi Dördüncü Fırka kıtaâtı Söğüd'le Çepni arasında ictimâ' etmekdedir.

2. On Birinci Fırka Hücûm Taburu şimdilik Poyra'da kalacakdır.

3. İstihkâm Bölüğü Akpınar'da 11. Topçu Âlâyı 1. Sahrâ Bölüğü nezdine gidecekdir.

4. 70. Âlây iki taburuyla Kovalca'ya, bir taburu da Kandilli'ye gidecekdir. Kandilli'deki tabur Kapanalan, Dodurga istikametlerini keşf ve tarassud edecekdir.

5. 127. Âlây ve Cebel Obüs Bataryası İnönü İstasyonu'nda emre intizâr edecekdir.

6. Sıhhiyye Bölüğü İnönü'ne gelecekdir.

7. Ben sâat 8 alaturkada Kovalca ve Karaağaç sırtlarında bulunacağım.

8. 126. Âlâyın taburlarıyla birikintileri Âlây Kumandanının taht-ı emrinde olarak Çukurhisar'da ictimâ' edecekdir. Mevcûduyla muhârebe raporunu bir an evvel Fırkaya gönderecekdir.

11'inci Fırka Kumandanı
Ârif

Bu emir üzerine Birinci ve Üçüncü Taburlarımızla Âlây Karâr-gâhı Kovalca'ya ve İkinci Taburumuz Kandilli'ye sür'atle tahrîk edildi.

Muhârebe

Taburların bâlâdaki mahallere hareketi için emir vererek vaz'iyyeti görmek üzere taburlardan evvel Kovalca istikametine gitdim. Kovalca'da ahâlî fevk-al-hadd bir telâş ve heyecân içinde idi. Bunları sükûnete da'vet etdim. Daha ileriye gidince Tarassud Tepe ve gerilerinde yaralanmış birkaç nefere tesâdüfle yaralarının sarılması için Kovalca'ya Âlâyımız tabîbi nezdine gönderdim. Âteşlerden Tarassud Tepe ve Karaağaç şimâl-i garbî sırtlarında hafîf muhârebe olmakda bulunduğu anlaşılıyordu. Fırka Kumandanı Bey'in Karaağaç sırtlarına doğru gelmekde olduğunu görünce derhâl yanına gitdim. Berâberce vaz'iyyeti tarassud etmeye başladık. Bu esnâda Birinci ve Üçüncü

[13] Belgeye " 58'inci Alay 2'nci Tabur değil, 58'inci Alay 3'üncü Taburdur. Ona göre tashih edildi." şeklinde kurşun kalemle not düşülmüş ve belge üzerinde düzeltmeler yapılmıştır. Ancak belgenin çevirisi, aslına sadık kalınarak yapılmıştır.

Taburlarımız Kovalca'ya vâsıl olmuş ve Fırkadan telâkki etdikleri emir üzerine ileriye gelmekde bulunmuşdu. Birinci Taburun Kovalca'nın 1.5:2 kilometre kadar garb-i şimâlisindeki tepe gerisinde ve Üçüncü Taburun Kovalca'nın iki kilometre kadar garbındaki sırtın gerisinde durmasını ve ilerisine emniyyet tertîbâtı almalarını, tarassud etmelerini Âlây Yâveri vâsıtasıyla bu Tabur Kumandanlarına emir verdim. Tavazzuh edecek vaz'iyyete göre emir vermek için Üçüncü Tabur Kumandanını nezdime celb etdim. Bu sırada Karaağaç'ın şimâlindeki Karatepe'de bir toplu kıt'a görüldü. Fırka Kumandanı Bey'le bu kıt'anın orada muhârebe etmekde olan 58. Âlây 3. Tabur olduğuna ihtimâl verdik. Hâl-bu-ki bu kıt'anın bize doğru yayılmalarını müteâkıb âteşe başlamalarından düşman olduğu ve 58. Âlây 3. Taburun geriye çekildiği anlaşıldı. Düşman topçusu bulunduğumuz mahall ve civârını şiddetle bombardımana başladı. Karatepe istikametinden taarruz eden düşmanın mukabil taarruzla tardı hakkında Üçüncü Tabura ve 58. Âlây 2. Tabur tarafından terk edildiği anlaşılan Tarassud Tepe istikametinde yürüyerek gerisindeki Taşlı Tepe'yi işgal etmesi hakkında da Birinci Tabura emir verdim.

Üçüncü Tabur üç bölüğünü yayarak derhâl âteşe başladı. Biraz zaman sonra mukabil taarruza geçerek düşmanı Karaağaç sırtlarında tevkif etdi [Alaturka sâat 10]. Bu tabur karşısındaki düşman kuvveti bir tabur piyâde, bir cebel bataryası, elli kadar süvâri, dört otomatikden ibâretdi. Birinci Tabur emri alır almaz Tarassud Tepe'ye doğru ilerlemeye başladı. Bu tepeye 500 metre mesâfe kalınca düşmanın piyâde âteşine tutuldu. Düşman tahmînen iki bölük piyâde ve dört otomatik tüfengiyle Tarassud Tepesi'ni işgal etmişdi. Birinci Taburun Birinci ve İkinci Bölükleri derhâl açıkda mevzi' aldı. Âteşiyle düşmanın ileri hareketini durdurdu. Mezkûr bölüklerin işgal ettikleri tepe pek ziyâde taşlık idi. Birinci Tabur karşısındaki düşman kuvveti de bir taburu cebhede diğer taburları Saraycık Deresi'nde ihtiyâtda olmak üzere bir âlây piyâde tahmîn edilmişdir.

Kandilli'de bulunan İkinci Taburumuz cebhesinde düşmanın hiçbir hareket ve mevcûdiyyeti görülmedi.

Birinci ve Üçüncü Taburlarımız karşılarındaki düşman taarruzlarını akamete uğratmış ve cebheyi tesbît etmişlerdi. Her iki tabur da yeni verilen ikmâl efrâdı müstesnâ olmak üzere zâbitân ve efrâdın kâffesi şiddetli piyâde ve topçu âteşleri altında soğukkanlılıklarını muhâfaza ederek emr edilen mevâzıı işgal eylemişlerdir. Elli Sekizinci Âlây kıtaâtı ric'at etmekde bulunmuş olmasına nazaran Âlâyımız bu zamânda yetişmemiş olsa idi düşman en mühim hatt-ı müdâfaamızı elde etmiş ve İnönü'ne kadar gelmeleri pek muhtemel bulunmuş idi. Vaz'iyyet-i umûmiyye pek fenâ bir şekle girecekdi. İşte Âlâyımızın düşman taarruzunu iyi bir mevkide karşılayarak akamete uğratması hakkında büyük hidmeti görülmüşdür.

Elli Sekizinci Âlâyın İkinci Taburu cebhenin tesbît edilmesini müteâkıb toplanarak Birinci Taburumuz gerisine geldi.

Tarassud Tepesi'nin ehemmiyyet-i fevk-al-âdesine binâen 58. Âlây 2. Tabur ile birleşerek bu tepenin be-heme-hâl işgal edilmesini Birinci Tabura emir verdim. Elli Sekizinci Âlâyın İkinci Taburundan muâvenet edilmemesine rağmen mezkûr tepenin işgal edildiği ve şimdiki hâlde elimizde bulunduğu Birinci Tabur Kumandanlığından bildirildi ve Fırka Topçu Âlây Kumandanıyla müştereken Fırkamıza âtîdeki rapor gönderildi:

9-10/1/37

11. Fırka Kumandanlığına

1. Düşman Karaağaç'ın şimâlinde evvelce yapdırmış olduğumuz siperlerin bulunduğu Karatepe gerisine çekilmişdir. Şimdi sükûnet-i kat'iyye hüküm-fermâdır.

2. Üçüncü Tabur taraf-ı âlîlerinden gösterilen mevâzıda bulunmakdadır. İkinci Tabur Kandilli'nin ilerisindeki sırtlardadır. Birinci Tabur sağ cenâhda Tarassud Tepesi tesmiye etdiğimiz tepededir. Bu tepede 4. Fırkadan 58. Âlây 2. Tabur da bulunmakdadır. Taburlar îcâb eden emniyyet tertîbâtı almışlardır.

Kandilli'deki taburumuz düşmanın birinci mâddede arz edilen Karatepe gerisinde toplu olarak bulunmakda olduğunu bildirmişdir.

3. Bir sahrâ takımı Üçüncü Taburun solu gerisinde Kovalca'nın garb sırtlarında diğer sahrâ takımı da 4. Fırka Kumandanının muvâfakatı üzerine Kovalca ile İnönü yolu arasındaki küçük tepeye gönderilecekdir. Fakat henüz 127. Âlây gelmediğinden ve 70'inci Âlây mevâzıda bulunduğundan takımlar muhâfazasızdır. Bu takımlara kendiliklerinden emniyyet tertîbâtı almaları için emir verilmişdir.

4. Piyâde ve topçu ceb-hânesine ihtiyâc-ı şedîd olduğunda nereden alınacağının emr ü iş'ârı ma'rûzdur.

70. Âlây Kumandanı Binbaşı (İmza)	11. Topçu Âlâyı Kumandanı Binbaşı (İmza)

Taburlardan gece alınan raporlar ber-vech-i âtîdir:

Tarassud Tepe'den
9-10/1/37

70. Âlây Kumandanlığına

58. Âlây Kumandanlığına şimdi gelen emirde Âlâyın iki taburuyla Kovalca'da ictimâı emr edildiğinden Taburum ancak bir bölüğü ile Tarassud Tepesi'ni işgal etmişdir. Diğer bölük de Tarassud Tepesi'yle 3. Tabur arasında tahmînen 1500 metre kadar açık kalan ara yerde ve en mühim hatt-ı ictimâa karşı ta'biye edilmişdir. Diğer bölüğümüz Tarassud Tepesi ile 58. Âlây 2. Tabur arasındaki mıntıkaya ta'biye edilmişdir. Bu bölüğün cebhesi Bozüyük'e karşıdır. Elde yalnız bir makineli tüfenk takımı kalmışdır. 58. Âlây

2. Tabur aldığı emir üzerine Kovalca'ya çekilecek olursa mezkûr Taburun mıntıkası boş kalmakla berâber Taburumuzun işgal etdiği cebhe dahi pek zaîfdir. Ya bu Taburun geriye celb edilmesi veyâhûd başka bir taburun buraya sevki îcâb etdiği arz olunur. Bu bâbdaki emrinize muntazırım. Cebhede sükûnet vardır.

70. Âlây 1. Tabur Kumandan Vekîli
Yüzbaşı
İsmet

9/1/37

70. Âlây Kumandanlığına

1. Taburumuz Kandilli köyünün cenûb muhît hâricindeki yamaçda ictimâ' hâlindedir.

2. Cebhemiz ilerisi postalarla te'mîn ve tarassud etdirilmekdedir.

3. Birinci ve Üçüncü Taburlar cebhesindeki düşmanın bir kısım kısm-ı küllîsi tahmînen bir tabur Karaağaç köyünün şimâl sırtlarında bulunmakdadır.

70. Âlây 2. Tabur Kumandanı
Binbaşı
Nâzım

Kovalca'nın Cenûb Sırtlarından
9-10/1/37

70. Âlây Kumandanlığına

1. Cenâhımızdaki Âlâyımızın her iki taburuyla da irtibât te'sîs edilmişdir. Yalnız İkinci Taburla sol cenâh postamız arasında 1500 metre mesâfe mevcûd olduğundan Tabur-ı mezkûre bizimle daha yakından irtibâtda bulunmasının emir buyurulması.

2. İlerimize keşif kuvvetleri ihrâc edilmiş ve asker kâmilen hâl-i istirâhatde gündüzki tertîbâtı aynen muhâfaza etmekdedir.

3. Sâat 2 râddelerinde topçu Tarassud Tepe istikametinden düşman âteşi ve cebhemiz ilerisinden de birkaç el tenevvür fişengi atılmışdır.

4. Ceb-hâne celbi için İnönü'ne atlı me'mûr göndermiş isem de eğer Fırkada mevcûd ise şimdilik bir mikdâr ceb-hânenin gönderilmesini arz ederim.

70. Âlây 3. Tabur K.
Mustafa Remzî

Taburlara Âlâydan yazılan emir:

Kovalca'nın 1 km Garbındaki Tepeden
9-10/1/37

Âlây Emri

1. Avn-i Hakk'la düşman Karaağaç köyünün şimâlindeki sırtlara kadar püskürdülmüşdür.

2. Âlâyın Birinci Taburu sağ cenâhda bulunan en yüksek Tarassud Tepe'de, Üçüncü Taburu Kovalca köyünün tahmînen 1500 metre garbındaki sırtlarda, İkinci Taburu Kandilli köyünün ilerisinde mevzilerdedir.

3. Taburlar yek-dîgerleriyle sıkı bir irtibât te'sîsi ile cebheleri ilerilerine keşif kolları sevk edecekler, düşmanla teması gaib etmemeye, düşmanın hareketi hakkında ma'lûmât edinmeye çalışacaklardır.

4. Taburlar bulundukları mevâzıın mümkin mertebe tahkîmâtını da unutmamalıdır.

Üçüncü Taburun bugünkü kahramân-âne muhârebesine alenen beyân-ı teşekkür ederim.

70. Âlây K.
(İmza)

9-10/1/37

Birinci Tabur Kumandanlığına

1. İlerinizdeki yüksek Tarassud Tepesi'ni 58'inci Âlâyın İkinci Taburuyla birlikde birleşerek elden çıkarmamaklığınız Dördüncü Fırka Kumandanlığının emr-i kat'îsidir; binâen aleyh her dürlü tedâbîr istihsâl edilerek mezkûr tepe be-heme-hâl elinizde bulunacakdır. Bu husûsu 58'inci Âlâyın İkinci Taburu Kumandanına da teblîg ediniz.

2. Solunuzda Âlâyın Üçüncü Taburu vardır. Yek-dîgerinizle irtibâtın te'sîsi gayet mühimdir.

3. Ceb-hâne husûsuna dikkat ve ehemmiyyet verilerek isrâfına kat'iyyen meydân vermeyiniz.

4. Önünüze zâbit keşif kolu çıkararak düşmanla teması gaib etmeyiniz, cenâhlarınıza da dikkat ediniz.

5. Yaralılarınız Kovalca'ya gönderilecekdir.

6. Vaz'iyyet-i harbiyye tebeddül etmedikçe raporlarınızı sık sık göndermenizi ve her husûsda be-heme-hâl beni haber-dâr etmenizi ricâ ederim.

70. Âlây Kumandanı
(İmza)

Mevzilerde siper olmadığından gecenin sükûnetinden bi-l-istifâde taburların mıntıkalarına siper yapdırmak îcâb ediyordu. Efrâd pek yorgun olduğundan Fırka İstihkâm Bölüğünün Âlây emrine gönderilmesi Fırkadan ricâ olundu. İs'âf buyurularak İstihkâm Bölüğü Âlây emrine geldi. Bu Bölüğün bir takımı Birinci Tabura bir takımı da Üçüncü Tabura tahkîmât yapmak üzere gönderildi.

Birinci Tabur cebhesi pek taşlıklı olmasından dolayı burada baş siperinden başka tahkîmât yapılamamışdır. Üçüncü Tabur cebhesinde kısmen boy kısmen diz siperi olmak üzere yirmi mangalık siper vücûda getirilmiş ve ayrıca iki makineli tüfenk siperi de hâzır edilmişdir.

9-10/1/37 gecesi tamâmen sükûnetle geçdi. Sabâhleyin [10/1/37] her tarafa sis basmış ve 50 metre ilerisi görünmez bir hâle gelmiş idi. Birinci Tabur Kumandanlığından alınan raporda sâat 1,5 alaturkada düşman sis ve fundalıklardan bi-l-istifâde Tarassud Tepe'ye baskın yaparak bu tepeyi işgal etdiği bildirildi. Bu tepenin ehemmiyyetine binâen mukabil taarruzla elde edilmesi hakkında Âlâydan Birinci Tabur Kumandanlığına emir verilmişse de istirdâdı mümkün olamamışdır. Çünkü düşman bu tepeyi fâik kuvvetlerle işgal etdiği gibi topçularımıza da mürâcaat edilmişse de sisden buraya endâht edememişlerdir.

Düşman sisden bi-l-istifâde Üçüncü Taburun sol cenâhına bir bölük kadar tahmîn olunan piyâde kuvveti ve iki otomatik tüfengiyle takarrüb ederek bir te'sîr yapmak istemişse de Üçüncü Tabur tarafından mukabele ve İkinci Taburun Birinci Bölüğü tarafından icrâ' edilen mukabil taarruzla geri tard edilmişdir. Sis devâm etdiği müddetçe vaz'iyyet bu hâlde idi. Zevâle doğru sis kalkdı, etrâf görünmeye başladı. Sis kalkmazdan evvel Âlâyımız mıntıkasına gönderilen 127. Âlâydan Birinci Tabur Üçüncü Taburumuz mıntıkasına, İkinci Tabur Âlây ihtiyâtına, Üçüncü Tabur İkinci Taburumuz mıntıkasına gönderildi. Sis kalkar kalkmaz düşman Karatepe gerisinde iki cebel topuyla, Bozalan istikametindeki üç cebel topuyla, Bozüyük'den dört sahrâ topuyla Birinci ve Üçüncü Taburlarımız cebhelerini döğmeye başladı. Tarassud Tepesi'nde düşmanın mevzie giren bir tabur kadar piyâde, bir ağır makineli tüfenk ve dört otomatik tüfengi üzerine Birinci Taburumuz tarafından âteş açıldı. Bir çaryek sâat kadar şedîd bir âteşi müteâkıb yine etrâfı sis istîlâ' etdi. Düşmanın topçu âteşi kesildi. Geceden Kavalca'ya çekilen 58. Âlây 2. Tabur berây-ı takviye Birinci Taburumuz gerisine geldi. Tekrâr sis kalkdı. Düşman bu def'a yine bütün topçusuyla âteşini Birinci Tabur cebhesine temerküz etdirdi. Düşmanın gerek piyâdesinin gerekse otomatik ve makineli tüfenklerinin mermiyâtı pek yüksek geçiyordu. Birinci Taburumuzun düşmana vâki' olan âteşi o derece müessir olmuşdur ki düşman avcı hattında bulunan piyâdesinin üç def'a geriye kaçdığı ve fakat avcı hattının pek yakınında ve gerisinde bulundurduğu ihtiyât kuvvetlerinin süngüsüyle yeniden hattı takviye eylediği görülüyordu. Bu esnâda Dördüncü Fırka Kumandanı Bey Birinci Taburumuz cebhesine gelerek kendi Hücûm Bölüğünü İstihkâm Bölüğü ile de takviye ederek Tarassud Tepe'nin istirdâdına me'mûr etdi. Yüz metre kadar ilerlemeye muvaffak olmuşlarsa da

düşmanın gerek piyâde ve gerekse topçularının cehennemî âteşleri altında daha ilerlemeye muvaffak olamadılar. Düşmanın burada fâik kuvvetlerle yapdığı savletler 4. Fırkanın arz edilen kıtaâtı ve Birinci Taburumuzun sebâtı sâyesinde akamete mahkûm oluyordu. Fakat 58. Âlây 2. Tabur efrâdının kuvve-i ma'neviyyeleri pek sarsılmış, pek büyük müşkilâtla sırf zâbitânın gayretleriyle yerlerinde duruyorlardı. Tahmînen sâat 10 alaturkaya kadar devâm eden kanlı muhârebelerde geriye giden efrâd tekrâr ileri sürülmek, bu sûretle geri ve ileri bazı dalgalar hâsıl olmak üzere yine cebhenin tesbîtine muvaffakıyyet hâsıl olmuşsa da 4. Fırka kıtaâtından bi-l-hâssa kuvve-i ma'neviyyeleri bozuk olan 58. Âlây 2. Tabur efrâdının ve bil'âhire Hücûm ve İstihkâm Bölüklerinin perîşân bir sûretde Birinci Taburumuzun cebhesinden çekilmeleri, Bozüyük cihetinden gelen iki düşman taburunun dört sıra avcı hattı hâlinde ve hatlar beyninde 100 metre mesâfe ile Birinci Taburumuz cenâhına taarruz etmiş ve topçularımızın çekilmesinden düşman meydân bularak topçu âteşlerini kâmilen Birinci Taburumuz cebhesine tevcîhi dolayısıyla bu fâik düşman kuvveti karşısında Birinci Taburumuza artık sebât imkânını bırakmamış ve geriye çekilmeye mecbûr etmişdir. Bu keyfiyyet diğer Üçüncü Taburumuza da sirâyet ederek umûmî ric'at hâsıl olmuşdur. Bu zamânda geride tekrâr mevzi' alınmasına çalışıldı. Ric'at emri dolayısıyla mevzi' alınamayarak emir mûcibince İnönü garb mahrecinde Birinci, Üçüncü Taburlarımız ictimâ' etdi. Bu ric'at esnâsında taburlardan bazı efrâd kıt'alarına iltihâk etmeyerek daha gerilere gitmişler, bunların bir kısmı henüz iltihâk etmemişlerdir. Maa-mâ-fîh Âlâyımızın Birinci ve Üçüncü Taburları oldukça ve bir muhârebede iş görecek bir kuvvetde olarak garb mahrecinde toplanmışlardır. İkinci Taburumuz Fırkadan i'zâm buyurulan Binbaşı Hâfız Hamdi Bey delâletiyle Kandilli-Yörükyayla-Esnemez-Akpınar-Künbet-Kızılinler üzerinden Eskişehir'e gitmiş ve üç gün sonra [13/1/37]'de Âlâyımıza Kandilli'de iltihâk etmişdir.

1. Ric'at esnâsında himâyeye me'mûr edilen 11. Fırka İstihkâm Bölüğü vazîfesini pek güzel îfâ etmişdir. Cebânet gösteren hiçbir zâbitimiz yokdur. Bütün zâbitân cesûrâne ve fedâkârâne çalışmış, bi-l-hâssa Âlâyımızın Birinci Taburunun Birinci Bölüğünden Mülâzım-ı evvel Muhiddin Efendi pek ziyâde cesâret ibrâz etmişdir.

2. Taburlar mecrûhlarını Kovalca'da Âlây sargı mahalline muntazaman sevk etmişlerdir.

3. Ceb-hâne Fırkadan ikmâl olunmuşdur.

4. Muharebe zamanında efrâda sıcak yemek yedirmek mümkün olmuşdur. Geride pişirilmiş yemekler kazgan içerisinde araba ile ileriye sevk edilmişdir.

5. Muhârebe esnâsında Âlây süvârileri, posta neferleri, yâver ve emir zâbitleriyle madûn ve mâ-fevk arasında te'sîs-i irtibât olunmuşdur.

6. Zâyiâtımız ber-vech-i âtîdir:

Zâbitân	Efrâd			Hayvânât
Mecrûh	Mecrûh	Şehîd	Esîr	1 top âteşindendir.
4	17	12	1	

Muhârebe Netîcesinden İstihrâc Edilen Tecârib:

1. Efrâdın mükemmel ta'lîm ve terbiye edilmesi, bi-l-hâssa zâbitânın dâimâ efrâdıyla meşgul olarak kuvve-i ma'neviyyelerinin tezyîdine çalışmalıdır.

2. Hiç olmazsa âlâyda bulunmak üzere bir kısım ceb-hânenin ihtiyât olarak verilmesi;

3. Madûn makamla olamazsa bile mâ-fevk makamla telefonla âlâyın irtibât te'sîs etmesi;

4. Tayyâre ile muhârebe zamânında keşfin icrâsı.

70. Âlây Kumandanı
Kaim-makam
(İmza)

9 ve 10 günlerindeki muhârebe kuvveti ber-vech-i âtîdir:

Kıt'ası	Muhârib Zâbitân	Gayr-i Muhârib Zâbitân	Yekûn	Muhârib Efrâd	Gayr-i Muhârib Efrâd	Yekûn	Piyâde Tüfengi	Ceb-hânesi		Alman Kızaklı Maksim	Bergman Hafif Makineli	Ceb-hânesi		Saplı Bomba	...(?) Bomba	Biksi Bomba	Yekûn	Hayvânât	Dört Tekerlekli Araba	Kasatura
70. Âlây Karâr-gâhı	2	2	4	11	8	19	4	600		0	0	0	0				0	12	0	0
70. Âlây Hafif Makineli	1	0	1	9	3	12	2	400		0	2	0	2				0	5	0	0
1. Tabur	7	3	10	213	50	263	226	790	18	0	0	0	0				79	31	0	149
1. Tabur Makineli	1	0	1	37	5	42	1	100	0	2	0	1000	5				9	12	5	0
2. Tabur	9	3	12	201	29	230	228	900	24	0	0	0	0				43	27	0	130
2. Tabur Makineli	1	0	1	32	1	33	0	0	0	2	0	1000	5				7	12	3	0
3. Tabur	12	1	13	219	70	289	253	100	19	0	0	0	0				20	26	0	86
3. Tabur Makineli	0	0	0	34	6	40	10	1000	0	2	0	400	4				15	12	2	0
Yekûn-ı Umûmî	33	9	42	756	172	928	724	1140	63	6	2	1000	16	0	0	0	173	137	10	365

*Belgede verilen sayı ve toplamlar bu şekildedir. Ancak genel toplamlarında bazı yanlışlıklar mevcut olduğundan günümüz Türkçe'sine çevirisinde bu yanlışlıklar düzeltilmiştir.

BELGE NU. 36

1.94-14
K.950
01.12-6

و ۱۳۰۸ هـ ش در جریان کودتا کشته شده. دستهٔ طرفدار مولوی نیز محو و خواری شده و بسیار زیان بار شده. قوهٔ استقامت قندهار در دستهٔ مقابل فرضه طرف حق و حق بود و ۱۳۰۸ هـ ش واقعه زن بدرگی کمانده نمود ترجمه استقامت بود در کوشش ها هشتاد نه استاد حق ده بود و امر دوم.

او حق بود. اوج بلوکی بایرمه و دیگر آتش بلند بود. بر زیاد جنگ مقابل قندهار کرد و دیگر قرار اجماع خود زن توقف نمود [الاوزجان ۲۰] . بود. فاتوسه ها دستهٔ قوی بود. بیاده. بعضی بطرف، الله قرسواری، و زن او قوماندان ها زن. بود. از آن آغاز ترجمه، دوغر ایدر و نگه بلند بود. بوده ۱۳۰۸ تا زمان فالج دستهٔ یاد آتش طولانی. دستهٔ جنبا ۲ بدون بیاده و ۲ اوغانف توفنگ ترجمه نه استاد آمده. بود بود و دیگر بلکه و دیگر بلکه و بیعه موضع آمده. آنسبه دستهٔ ایده حرکتی طوردیده. مذکور حرکت استاد آنکه نه بیعه زده شده ایده. بود. فاتوسه ها دستهٔ قوی ده بود و جرح و دیگر بود و سراجه در سنگ اخالق و علم اورزه زلو بیاده تجمه بلند.

قندهار بلوکه بکی بود از جهت دستهٔ صحیح بر حرکت دیگر و دیگر کور و بود.

بود و اوج بود از فاتوسه ها دستهٔ قندهار عفانه اوغانه و جرح بیت آمده. هر بکی بود و یکه و بیعه آغاز و استاد اوزه خابه و اوزان آمده شده بیاده و طرح آنده آتش صفه تا بیعه محافظه ایده ایله سواحل استاد ایده شده.

الله بخش آمده قفانه رحمت آنکه. الله بخش نظر آلاز بوزیاده بیشه سه اوله ده دستهٔ الله رحم خط مراغه ده آمده و نه و کو خوز کلمه بیت کو الله ایه. و ضعیف بیت تا رستگار کو بکده. آنسه آلاوزن دستهٔ قوی بابر موقعه فاتوسه ها عفانه اوغانه حق بود هدیه کو. وطنه.

الله بخش آلاوزن بکی بود و جرح فلق بیت ایلنه مشاقت طویلاز ده بکی بود و زکاسه کلمه. رحمت نه جهت قوماندار دستهٔ باز ۱۳۰۸ هـ ش ایدر بند بوزنه نه بکی استاد ایلنه بکی بود و اوزه. الله بخش آلاوزن بکی بود و زه معاونت ایدلنه زن بکی نه بکی استاد ایدیکه دستهٔ حالی اوزه. مولوی بکی بود. قوم نه آمده بلدیده و دقت طوغوتلو قوماندانه مشاقه و قوزه آتش ها ایلو. کوندرده:

۲۷/۱/ج

وحالی قرار آمده

۱- دستهٔ قوماندانه سنان ایلو بایرمه اولیز مولوی قوزه کلمه جکلرنه. سنه سکوت قیلمه جکلرنه.

۲- اوچ بود. قوماندانه کوزه آمده بولونمقده. بکی بود. قندهار بلدیه ایدیکی جرح دیر. بکی بود. صاغ جانبده رحمت نه نیز ایکز نه دیر. بوزده و وجه دیر ۱۳۰۸ ده بولونمقده. بود را جانبده استه زنبان آلمقده.

قندهار بود و دستهٔ بکی بیاده و عجله ده قوزه کلمه طویلاز بولونمقده اولیز بلدیه.

۳- بکی بود اوچ بود اوزه جوا کلمه قوماندانه عزت خوزن دیگر جوابم ده. وجه قرار نه بولونمقده اوزه قوماندار ایدوک بوا استه ها کوهیه نه کوزه جکلر. فقط هوز ۱۳۰۷ کلمه جکلر و ۱۳۰۷ آلمه بولونمقده قوماندار محافظه. بود قنده که بلکه استه زنبان آلاوزن بود اردو جکلر.

۴- بیاده و جوه جهانه اجتماع سیده اولیقده زه و نه آنه جهنده اردو استاده بلدیه.

قومندان بلدیه قرار

۷۰ قرار

-5-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ISN-14
KL 340
01-21-5

[illegible]

[illegible]

[illegible]

BELGE NU. 37

Bir dakika terki idam sebebidir.

Batı Cephesi Komutanlığına

Refet Bey'e yazılan şifre ile alınan cevap sureti aşağıda arz olunur:

Genelkurmay Başkanı Vekili
Fevzi

11 Ocak 1921
Saat 07.30

Suret

1. 10 Ocak 1921'de İnönü mevzisinde meydana gelen muharebeye düşmanın iki piyade tümeni ve bir süvari tugayı katılmıştır.

2. Sağ kanattaki 24'üncü Tümen birlikleri Beşkardeş Dağı-Çukurhisar hattına kadar geri çekilmeye mecbur olmuş ise de sol kanatta Akpınar-Karaağaç mıntıkasındaki 4'üncü ve 11'inci Tümenler akşama kadar düşmana başarıyla karşı koymuştur.

3. 2'nci Süvari Tümeni kararlaştırıldığı gibi bir iki gün sonra tekrar emrinize iade edilebilir. Fakat Batı Cephesi yarın da düşmanla kesin sonuçlu bir muharebe yapmayı istediğinden hemen yarın bu Tümeni iadeye imkan yoktur. Yarın için bu Tümenden istifade etmek zorundayız. Bununla beraber Eskişehir civarında kesin sonuçlu olmayan bir muharebe cereyan ederken, asiler yüzünden Kütahya bölgesinde süvari tugayından başka, bir alay piyade ve 12 top terk edilmiş, bunlardan muharebe meydanında istifade edilememiştir. Bundan dolayı 2'nci Süvari Tümeninin gelmesini beklemeksizin, Kütahya mıntıkasına sevkine şimdiden başlamanızı rica ederim. Bu sırada 61'inci Tümenin Kütahya havalisindeki birlikleri İnönü cephesine nakledilecektir. Merkezde yeterli tren malzemesi varsa, tercihen piyade kuvvetiyle, malzeme yettiği kadar en azından bir batarya topunun yarınki muharebeye yetişebilecek şekilde süratle Eskişehir'e, Batı Cephesi emrine sevkini rica ederim. O hâlde arzu edildiği takdirde Kütahya mıntıkasındaki 61'inci Tümen birlikleri ve Süvari Tugayı emrinize verilebilir. Eskişehir civarında durum başarıyla tespit edilir. Güney Cephesi'nin ihtiyacı olursa piyade alayınızı hemen iade edip Ankara'daki 4'üncü Tümenden iki alayı da sevk edebiliriz. Ankara'daki 3'üncü Süvari Tümeni nakliyat durumunun uygun olmaması dolayısıyla şimdiye kadar Eskişehir'e sevk edilememiştir. Fakat ilk fırsatta sevk etmek niyetindeyiz.

Genelkurmay Başkanı Vekili
Fevzi

Suret

Tren malzemesini araştırıyorum. Trenle 8'inci Tümenin mümkün olduğu kadar fazla kuvvetini Eskişehir'e sevke çalışacağım. Ben de süvarilerle bugün Kütahya mıntıkasına yetişeceğim. Fakat ne Eskişehir ve ne Kütahya için bugün etkili olmak mümkün değil. Çünkü şimdi sabahın altısı. Ayrıca bilgi vereceğim.

BELGE NU. 37

1 dakika terki mûcib-i i'dâmdır.

Garb Cebhesi K.

Re'fet Beyefendi'ye yazılan şifre ile alınan cevâb sûreti ber-vech-i zîr arz olunur:

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîsi Vekîli
Fevzî

11/1/37
Sâat 7.30 evvel

Sûret

1. 10/1/37'de İnönü mevziinde vukua gelen muhârebeye düşmanın iki fırka kadar piyâde bir süvâri livâsı iştirâk etmiş.

2. Sağ cenâhdaki 24. Fırka kıtaâtı Beşkardaş Dağı-Çukurhisar hattına kadar gerilemeye mecbûr olmuş ise de sol cenâh Akpınar-Karaağaç mıntıkasındaki 4. ve 11'inci Fırkalar akşama kadar düşmana muvaffakıyyetle mukabele etmişdir.

3. 2'inci Süvâri Fırkası esâsen musammem olduğu vechle bir iki gün sonra tekrâr emr-i devletlerine iâde edebilir. Fakat Garb Cebhesi yarın da düşmanla kat'î bir muhârebeyi kabûl etmek niyyetinde olduğundan hemen yarın bu Fırkayı iâdeye imkân yokdur ve yarın için bu Fırkadan istifâde etmek zarûretindeyiz. Bununla berâber Eskişehir civârında gayr-i kat'î bir muhârebe cereyân ederken usât yüzünden Kütahya etrâfında Süvâri Livâsından başka bir âlây piyâde ve 12 top terk edilmiş ve bunlardan meydân-ı muhârebede istifâde edilememişdir. Binâen aleyh İkinci Süvâri Fırkasının vürûduna intizâr etmeksizin Kütahya mıntıkasına sevkine şimdiden tesellüm etmenizi ricâ ederim. Bu sırada 61. Fırkanın Kütahya havâlîsindeki kıtaâtı İnönü cebhesine nakl edilecekdir. Merkezde kâfî tren malzemesi varsa tercîhen piyâde kuvvetiyle malzemenin kifâyeti müsâade etdiği kadar a'zamî lâ-akall bir batarya topu yarınki muhârebeye yetişebilecek vechle sür'at-i a'zamî ile Eskişehir'e Garb Cebhesi emrine sevkini ricâ ederim. O hâlde ârzû buyurulduğu takdirde Kütahya mıntıkasındaki 61. Fırka kıtaâtı ve Süvâri Livâsı emrinize verilebilir. Eskişehir civârında vaz'iyyet muvaffakıyyetle tesbît edilir. Ve Cenûbdan ihtiyâc hâsıl olursa piyâde âlâyınızı derhâl iâde ve fazla olarak Ankara'daki 4. Fırkadan iki âlâyı da ilk sevk edebiliriz. Ankara'daki Üçüncü Süvâri Fırkası nakliyyât vaz'iyyetinin adem-i müsâadesinden şimdiye kadar Eskişehir'e sevk edilememişdir. Fakat ilk fırsatda sevk etmek niyyetindeyiz.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîsi Vekîli
Fevzî

Sûret

Tren malzemesini tahkik ediyorum. Trenle sevkini Sekizinci Fırkanın mümkün olduğu kadar fazla kuvvetini Eskişehir'e sevkine çalışacağım. Ben de süvârilerle bugün 11/1/37 Kütahya mıntıkasına yetişeceğim. Fakat ne Eskişehir ve ne Kütahya için bugün 11/1/37 müessir olmak mümkün değil. Çünkü şimdi sabâhın altısı ayrıca arz-ı ma'lûmât ederim.

BELGE NU. 37

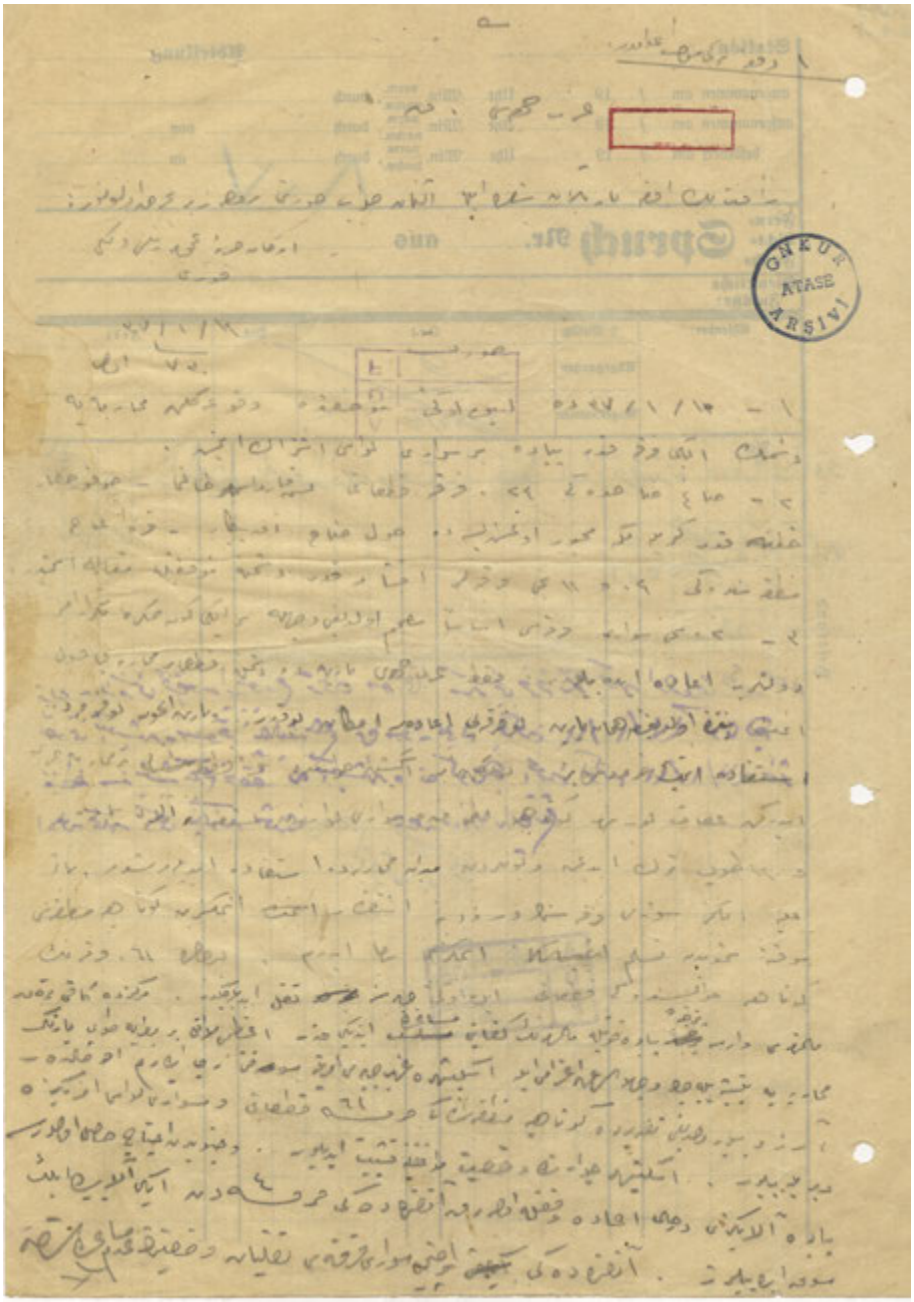

ONKUR ATASE ARSIVI

Station ..... Abteilung .....

angenommen am ... / ... 19 ... Uhr ... Min. vorm. / nachm. durch .....

aufgenommen am ... / ... 19 ... Uhr ... Min. vorm. / nachm. durch ..... von .....

befördert am ... / ... 19 ... Uhr ... Min. vorm. / nachm. durch ..... an .....

A. V

Fern- Licht- Funk- **Spruch** Nr. ..... aus .....

Dienstliche Zusätze:

Absender:	v. Meldg.	Ort	Dat.	Zeit
	Abgegangen	9 / E		
		a		
	Angekommen	27/4/14 / V		

An

Heftband

A 4.4478
D 5
F 6

BELGE NU. 38

Çukurhisar
11 Ocak 1921

Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına

1. 10/11 Ocak 1921 gecesi sükûnetle geçmiştir.

Şiddetli bir şekilde cereyan eden 9 ve 10 Ocak 1921 muharebelerinde düşmanın önemli kayba uğradığı kesindir. Bugün saat 11.00'e kadar henüz hiçbir hareketi ve faaliyeti görülmeyen düşmanın durumu hakkında keşif çalışmaları devam ediyor. Birlikler Beşkardeş Dağı-Zemzemiye-Oklubalı doğusu hattını ele geçirip savunacaktır. 4'üncü Tümen Satılmışoğlu'nda ordu ihtiyatını oluşturacak ve 2'nci Süvari Grubu sol kanatta faaliyet gösterecektir.

2. 11 Ocak 1921 tarihli sabah raporu, saat 11.45'te Çukurhisar İstasyonu'ndan Genelkurmay Başkanlığına, Millî Savunma Bakanlığına, Güney Cephesi Komutanlığına, 12'nci Kolordu Komutanlığına, Kastamonu ve Bolu Havalisi Komutanlığına, 61'inci Tümen Komutanlığına ve Eskişehir'de Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına yazılmıştır.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Açtım. / 11 Ocak 1921

BELGE NU. 38

Çukurhisar
11/1/37

Garb Cebhesi Erkân-ı Harb Riyâsetine

1. 10-11/1/37 gecesi sükûnetle geçmişdir.

Pek anûdâne seyrân eden 9 ve 10 Kânûn-ı sânî 37 muharebâtında düşmanın mühim zâyiâta uğradığı muhakkakdır. Bugün sâat 11 evvele kadar henüz hiçbir hareketi ve fa'âliyyeti meşhûd istikşâfât devâm ediyor. Kıtaât Beşkardeş [Dağı Zemzemiye] Otlubalı şarkı hattını işgal ve müdâfaa edecekdir. Dördüncü Fırka Satılmışoğlu'nda ordu ihtiyâtını teşkîl ve İkinci Süvâri Grubu sol cenâhda icrâ-yı fa'âliyyet edecekdir.

2. 11/1/37 sabâh raporu Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine, Müdâfaa-i Milliyye Vekâletine, Cenûb Cebhesi K., 12. Kolordu K., Kastamonu ve Bolu Havâlîsi K., 61. Fırka K., Eskişehir'de Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine sâat 11.45 evvelde Çukurhisar İstasyonu'ndan yazılmışdır.

Garb Cebhesi K.
İsmet

Açdım. / 11 minh
(İmza)

BELGE NU. 38

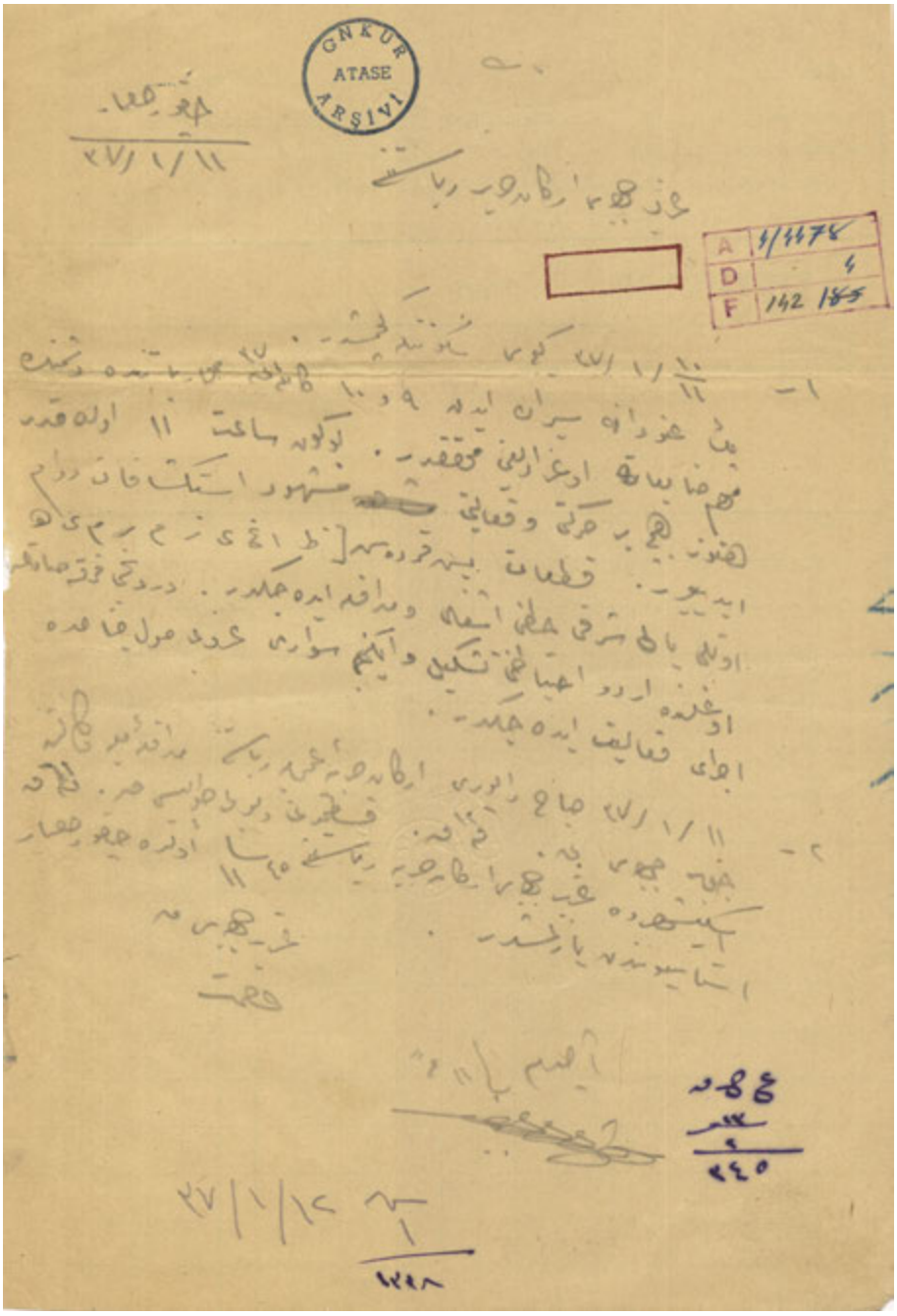

BELGE NU. 39

Kızılin
Saat 16.10

Eskişehir'de Batı Cephesi Kurmay Başkanı Muzaffer Bey'e

1. 70'inci Alayın 2'nci Taburu ile 127'nci Alayın 3'üncü Taburu Kızılinler'de ancak saat 16.00'da toplanabilmiştir. Askerler bütün gece ve bugün saat 16.00'ya kadar yürüyüş hâlinde ve aç olduğundan dökülmüşlerdir. Burada askerlere, bulunabilirse biraz yiyecek verilecektir. Komutanları ancak saat 18.00'de hareket edebileceklerini söylediler. Bu birliklerin arkasını alıncaya kadar burada bulunacağım. Topçu Komutanı Yaverinin getirdiği zarfta Cephe Komutanının bu birliklerin Çukurhisar'a gelmesini istediğini okuduğum için daha önce kendisine yazdığım kararımı uygulayamadım.

2. Gerek bu taburlar gerekse Süvari Bölüğü askerleri aç olduğundan Eskişehir'e vardıklarında kendilerine sıcak yemek yedirilmesini tarafınızdan bekleriz. Taburların mevcutları şu şekildedir: 70'inci Alayın 2'nci Taburu yaklaşık 180, 127'nci Alayın 3'üncü Taburu yaklaşık 130, süvari 79'dur.

3. Ben Kızılin'deyim.

Başyaver Şükrü

Başyaver Şükrü Bey'e

1. 70'inci Alayın 2'nci Taburu ile 127'nci Alayın 3'üncü Taburu ve Süvari Bölüğünün toplanması uygundur.

2. Bunlar bu gece Eskişehir'e gelince sıcak yemek verilecektir.

3. Süvari harekâtımız bu muharebede iyi cereyan etmemiştir. Düşman bugün geri çekildi. İnönü bizdedir. Bozüyük telgraf memurları gönderildi.

4. Ordu yarın ileri harekâta başlayacaktır. 2'nci Süvari Grubunu bularak Komutanının Cephe Komutanlığından emir ve talimat almasını sağlarsanız ve süvarinizle düşmanı takip edebilirseniz en iyi vazifeyi yapmış olursunuz.

5. Ordu Komutanlığı şimdi Çukurhisar İstasyonu'ndadır. İrtibata son derece dikkat etmenizi rica ederim.

Harekât Şubesi Müdürü Tevfik Bey'e

Başyaver Şükrü Bey'den alınan rapor ile gönderilen cevap sureti yukarıda arz olunmuştur.

11 Ocak 1921

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

BELGE NU. 39

Kızılin
Bilâ

Sâat 4.10 sonra

Eskişehir'de Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Reîsi
Muzaffer Beyefendi'ye

1. 72. Âlây 2. Tabur[14] ile 127. Âlây 3. Tabur Kızılinler'de ancak sâat 4 sonrada toplanabilmişdir. Efrâd bütün gece ve bugün sâat 4 sonraya kadar yürüyüş hâlinde ve aç olduğundan dökülmüşlerdir. Burada efrâda bulunabilirse biraz yiyecek verilecekdir. Fakat kumandanları ancak sâat 6 sonrada hareket edebileceklerini söylediler. Bu kıtaâtın arkasını alıncaya kadar burada bulunacağım. Topçu Kumandanı Yâveri Bey'in getirdiği mazrûfda Cebhe Kumandanı Beyefendi'nin bu kıtaâtı Çukurhisar'a istediğini okuduğum için evvelce zât-ı âlîlerine yazdığım karârımı tatbîk edemedim. Mâdde 2. Gerek bu taburlar ve gerekse Süvâri Bölüğü efrâdı aç olduklarından Eskişehir'e vürûdlarında kendilerine sıcak yemek yedirilmesi re'y-i âlîlerine menûtdur. Taburların mevcûdları 70. Âlây 2. Tabur mutasavver 180, 127. Âlây 3. Tabur mutasavver 130, süvâri 79. Mâdde 3. Ben Kızılin'deyim.

Ser-yâver Şükrü

Ser-yâver Şükrü Bey'e

Mâdde 1. 70. Âlây 2. Tabur ile 127. Âlây 3. Tabur ve Süvâri Bölüğünün toplanmış olması pek muvâfıkdır. 2. Bunlar bu gece Eskişehir'e gelince sıcak yemekle iâşe edileceklerdir. 3. Süvâri harekâtımız bu muhârebede iyi cereyân etmemişdir. Düşman bugün ric'at etdi. İnönü bizdedir. Bozüyük telgraf me'mûrları gönderildi. 4. Ordu yarın ileri harekâta ibtidâr edecekdir. İkinci Süvâri Grubunu bulur ve Kumandanını Cebhe Kumandanlığından emir ve ta'lîmât almağa muvaffak kılar ve süvârinizle düşmanı ta'kîb ve keşfe müessir olursanız en iyi vazîfeyi yapmış olursunuz. 5. Ordu Kumandanlığı şimdi Çukurhisar İstasyonu'ndadır. İrtibâta son derece dikkat etmenizi ricâ ederim.

Harekât Şu'besi Müdîri
Tevfîk Bey'e

Ser-yâver Şükrü Bey'den alınan rapor ile gönderilen cevâb sûreti ber-vech-i bâlâ arz olunur.

11 minh

Erkân-ı Harbiyye Reîsi Muzaffer

[14] Belgede 72'nci Alay 2'nci Tabur olarak geçen birliğin, Birinci İnönü Muharebesi'ne katılan 70'nci Alay olduğu için 70'nci Alayın 2'nci Taburu olduğu değerlendirilmedir.

BELGE NU. 39

ONKUR ATASE ARSIVI

BELGE NU. 40

11 Ocak 1921
Saat 16.25

Genelkurmay II nci Başkanlığına

Sabahtan beri sükûnet var. Şimdi düşmanın çekildiği anlaşılıyor. İnönü'de kalan cephane ve erzak vagonlarımız kurtarıldı. İsmet Bey 2'nci Tümen birliklerinin ne zaman geleceklerini soruyorlar. Büyük ihtimalle yarın ileri hareket yapacağız. Birliklerin nakliyatı hakkında bilgi verilmesini rica ederim.

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

BELGE NU. 40

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâset-i Sâniye Vekâletine

Sabâhdan beri sükûnet var. Şimdi düşmanın çekildiği anlaşılıyor. İnönü'nde kalan ceb-hâne ve erzâk vagonlarımız kurtarıldı. İsmet Beyefendi İkinci Fırka kıtaâtının zamân-ı vürûdlarını soruyorlar. İhtimâl yarın ileri hareket yapacağız. Kıtaât nakliyyâtı hakkında tenvîr buyurulmaklığımı istirhâm eylerim efendim.

11/1/37 Sâat 4.25 sonra

Cebhe Erkân-ı Harbiyye Reîsi
Muzaffer

BELGE NU. 40

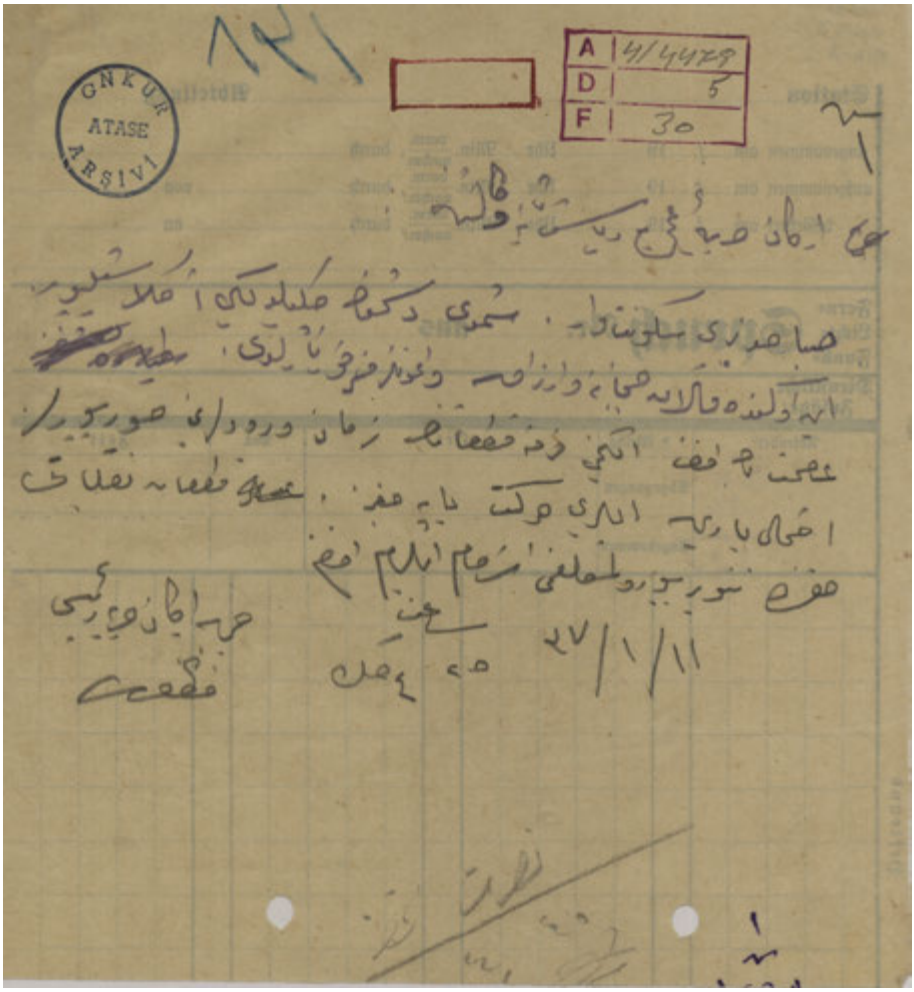
GNKUR ATASE ARŞİVİ
A 41/4478
D 5
F 30

BELGE NU. 41

Çukurhisar İstasyonu
11 Ocak 1921
Saat 19.00

Harp Telefonu

4'üncü Tümen Komutanlığına
12 Ocak 1921 Günü İçin Cephe Emri

1. Şimdiye kadar alınan keşif raporlarına göre iki günlük kanlı ve şiddetli muharebede birliklerimizin kahramanca direnişi sayesinde düşmanın önemli kayba uğrayarak 10/11 Ocak 1921 gecesi kuzeybatıya doğru çekildiği anlaşılıyor.

2. Ordu, 12 Ocak 1921'de aşağıdaki şekilde Teke-Akpınar-Karaağaç hattına yürüyecektir.

3. 2'nci Süvari Grubu 12 Ocakta Dutluca'dan hareketle İnönü-Akpınar üzerinden geçerek geceyi büyük kısmıyla Murat Deresi'nde Kızılcapınar-Yukarı/Aşağı Armutlu mıntıkasında geçirecektir. Bozüyük kuzeyinde Alibeyköy üzerinden Kurtköy-Pazarcık hattına karşı ve Murat Deresi üzerinden Pazarcık-Mezit Vadisi'nde Osmaniye hattına karşı keşif yapacaktır. Grup büyük kısmıyla öğle vakti İnönü'ye varmış olmalıdır.

Söğüt-Bilecik istikametini 24'üncü Tümen keşfedecektir.

4. 24'üncü Tümen kendisine katılan 174'üncü ve 132'nci Alaylardan ikişer taburla beraber Söğüt caddesinden yürüyerek Savcıbey-Teke-Hayriye-Gündüzbey mıntıkasına yerleşecek ve gerekirse 10 Ocak 1921'de muharebe edilen mevzinin Savcıbey'den demir yolu hattına kadar olan kısmını savunacaktır.

Tümen, emrindeki iki süvari bölüğünü toplu olarak düşmanla temas edinceye kadar ileri gönderecektir.

5. 11'inci Tümen İnönü üzerinden Akpınar-Kovalca mıntıkasına gidecek ve gerektiğinde muharebe edilen mevzinin demir yolu hattının batısındaki kısmını savunacaktır. 174'üncü Alayın 1'inci Taburu şimdilik 11'inci Tümenin emrindedir.

6. 4'üncü Tümen ordu ihtiyatı olarak saat 15.00'te İnönü'ye ulaşacak şekilde hareket edecektir.

7. 24'üncü ve 11'inci Tümenler Beşkardeş-Oklubalı hattını saat 11.00'de geçmiş bulunacaklardır.

8. 11'inci Tümenin Akçayır ve Çerkes Kartal köylerine gittiği haber alınan toplu ve perakende birlikleriyle 4'üncü Tümenin Süvari Bölüğü, Dutluca-İnönü üzerinden Tümenlerine katılacaklardır. 2'nci Süvari Grubu

Komutanı bu emri adı geçen birliklerle beraber bulunan Kurmay Yüzbaşı Şükrü Bey'e ulaştıracaktır.

9. Yarın iaşe, İnönü İstasyonu'ndan sağlanacaktır.

10. Ben yarın İnönü İstasyonu'nda bulunacağım. Telefon ve telgraf irtibatı tamamıyla sağlanıncaya kadar tümenlerin ve Süvari Grubunun oraya birer emir subayı göndermelerini rica ederim.

11. 24'üncü, 11'nci, 4'üncü Tümenlere ve 2'nci Süvari Grubu Komutanlığına 11 Ocak 1921'de saat 19.00'da tebliğ edilmiştir.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Teğmen Safvet'e yazdırılmıştır. 11/12 Ocak 1921 Saat 20.10

BELGE NU. 41

Çukurhisar İstasyonu
11/1/37
Sâat 7 sonra

Harb Telefonu

4. Fırka Kumandanlığına
12/1/37 İçin Cebhe Emri

1. Şimdiye kadar alınan keşif raporlarına nazaran iki günlük kanlı ve şiddetli muhârebede kıtaâtımızın dilîr-âne mukavemeti sâyesinde düşmanın zâyiât-ı mühimmeye uğrayarak 10-11/1/37 gecesi şimâl-i garbîye doğru ri'cat etdiği anlaşılıyor.

2. Ordu; yarın 12/1/37 ber-vech-i zîr Teke-Akpınar-Karaağaç hattına yürüyecekdir.

3. İkinci Süvâri Grubu; 12 Kânûn-ı sânîde Dutluca'dan hareketle İnönü-Akpınar üzerinden kısm-ı küllîsiyle akşamını Murad Deresi'nde Kızılcapınar-Yukarı Aşağı Armudlu mıntıkasında geçirecek ve Bozüyük şimâlinde Alibey köyü üzerinden Kurdköy-Pazarcık hattına karşı ve Murad Deresi üzerinden Pazarcık-Mezid Vâdîsi'nde Osmaniye hattına karşı keşif yapacakdır. Grub kısm-ı küllîsiyle zevâlde İnönü'ne varmış bulunmalıdır.

Söğüd-Bilecik istikametini Yirmi Dördüncü Fırka keşf edecekdir.

4. Yirmi Dördüncü Fırka kendisine ilhâk edilen 174. Âlây ve 132. Âlâydan ikişer taburla berâber Söğüd câddesiyle yürüyerek Savacıbey-Teke-Hayriye-Gündüzbey mıntıkasına yerleşecek ve lede-l-îcâb 10 Kânûn-ı sânî 37'de muhârebe edilen mevziin Savacıbey'den şimendifer hattına kadar olan kısmını müdâfaa edecekdir.

Fırka emrindeki iki süvâri bölüğünü toplu olarak düşmanla temas edinceye kadar ileri gönderecekdir.

5. 11'inci Fırka İnönü üzerinden Akpınar-Kovalca mıntıkasına gidecek ve lede-l-îcâb muhârebe edilen mevziin şimendifer hattının garbındaki kısmını müdâfaa edecekdir. 174. Âlây 1. Tabur şimdilik On Birinci Fırka emrindedir.

6. Dördüncü Fırka Ordu ihtiyâtı olarak sâat 3 sonrada İnönü köyüne muvâsalat edecek sûretde hareket edecekdir.

7. 24 ve 11'inci Fırkalar (Beşkardeş-Otlubalı) hattını sâat 11 evvelde geçmiş bulunacaklardır.

8. 11'inci Fırkadan Akçayır ve Çerkes Kartal köylerine gitdiği haber alınan müctemi' ve perâkende kıtaâtıyla Dördüncü Fırkanın Süvâri Bölüğü Dutluca-İnönü üzerinden Fırkalarına iltihâk edeceklerdir. 2. Süvâri Grubu

Kumandanı bu emri iş bu kıtaâtla berâber bulunan Erkân-ı Harb Yüzbaşı Şükrü Bey'e îsâl edecekdir.

9. Yarın iâşe İnönü İstasyonu'ndan te'mîn edilecekdir.

10. Ben yarın İnönü İstasyonu'nda bulunacağım. Telefon ve telgraf irtibâtı tamamıyla te'sîs edilinceye kadar fırkaların ve Süvâri Grubunun oraya birer emir zâbiti göndermelerini ricâ ederim.

11. 24, 11, 4'üncü Fırkalara ve İkinci Süvâri Grubu Kumandanlığına 11/1/37 sâat 7 sonrada teblîg edilmişdir.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

Mülâzım Safvet Efendi'ye yazdırılmışdır. /11/12 minh sâat 8.10

BELGE NU. 41

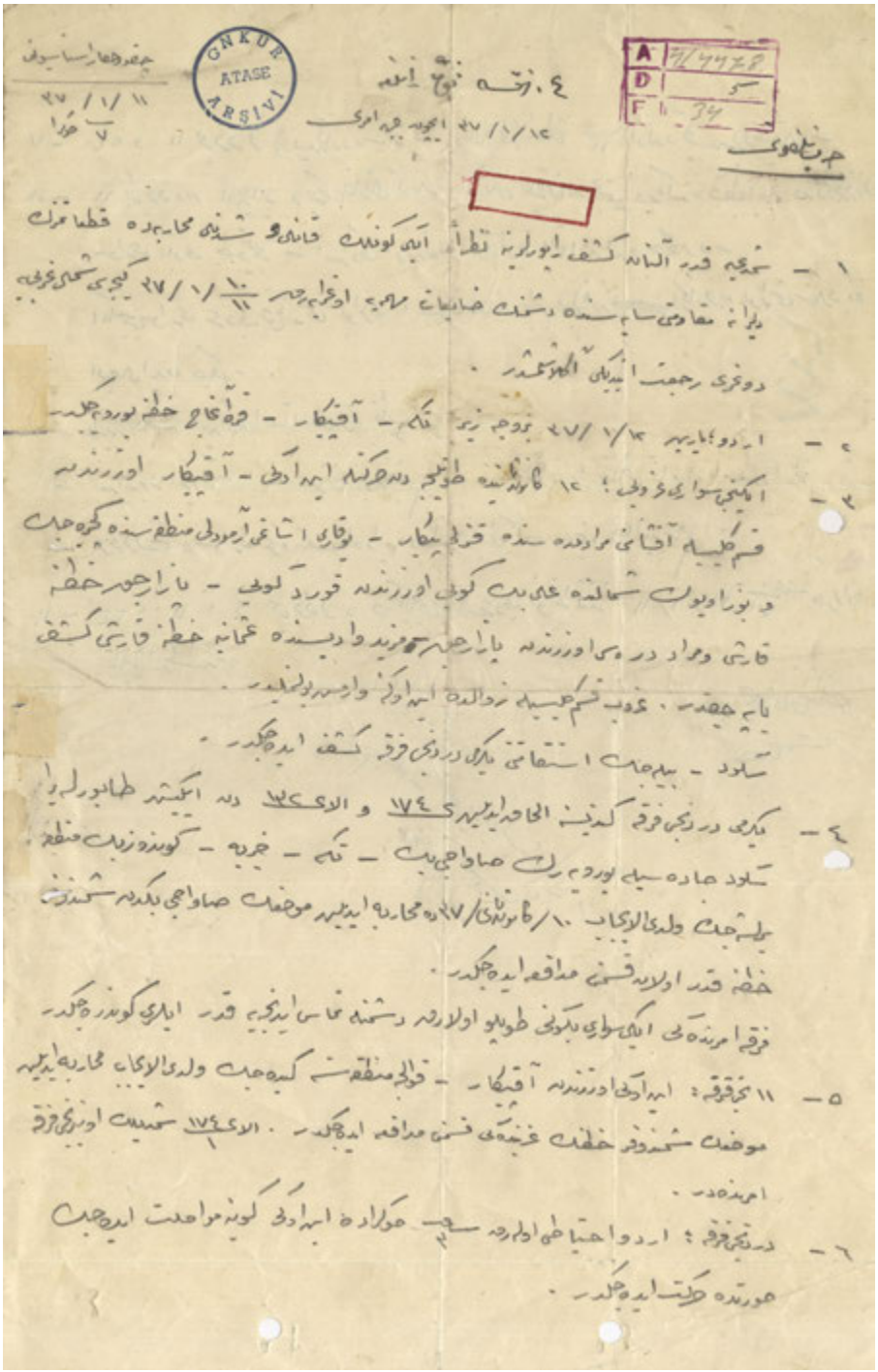

1314-11
K.6697
B:7-4

۷ - ۲۴ و ۱۱ نجی فرقه‌لر (بسه‌قاره‌سه - اوغلی‌بالی) خفه‌ن ۱۱ اولده کچسه‌لر اوخقدر -

۸ - ۱۱ نجی فرقه‌ده آوچیلر و چرکس قازاقلری کوبه‌نه کتدیکی خبرآلنانه مجتمع و پراکنده قطعاتنه در نجی فرقه‌نک سواری بکلری طوپلیجه - ایه‌اوکی اورزنده فرقه‌لرینه التحاقه ایده جکدر -

اکنجی سواری غزوی قوماندانی بولری اشبو قطعاتله برابر بولونه‌رک یوزباشی شکری به ایصال ایده جکدر .

۹ - بارباعاشه ایه‌اوکی استاسیونه تأمینه ایدیلجکدر .

۱۰ - بهاریه ایه‌اوکی استاسیونه بولنجقم . نلفون و تلغراف ارتباطی تأمینی ایدلمجی قدر فرقه‌لر و سواری غزوینک اوراده بولنمه‌سی رجا ایدرم .

۱۱ - ۲۴ ، ۱۱ ، ۴ نجی فرقه‌لر و اکنجی سواری غزوی قوماندانلرنه ۱۱/۱/۲۷ ۷ ساعت حواله تبلغ ایدلمشدر .

غزوی چهارمی قوماندانی
عصمت

ملازم حضور قوماندانلغی
[illegible]

BELGE NU. 42

24'üncü Tümen
Akşam Harp Raporu

Batı Cephesi Komutanlığına

1. Çepni istikametinde gönderilen subay keşif kolundan alınan bilgiden; keşif kolunun Çepni'ye girdiği ve düşmanın burada olmayıp kuzeybatı istikametinde ve büyük kısmının da (…) batıya doğru Bozüyük istikametinde çekildiği anlaşılmıştır. Çekilirken bazı eşya ve cephane sandıklarını yollarda bırakan düşmanın, topçumuz tarafından dün Oluklu batısındaki sırtlara yapılan tesirli ateşle kayba uğradığı ve Poyra köyünde de düşman bulunmadığı görülmüştür.

2. Süvari Bölüğünden biri Gündüzbey istikametine, diğeri Oluklu-Teke-Karabayır istikametine iki kuvvetli subay keşif kolu gönderilmiş ve düşmanla temas edinceye kadar ilerlemesi emredilmiştir. Henüz bu keşif kollarından rapor alınamamıştır.

3. Tümenin bu geceki durumu aşağıdaki gibidir:

132'nci Alay emrine verilen 32'nci Alayın 3'üncü Taburu dağ ve obüs takımlarıyla birlikte Beşkardeş Dağı'nda, 174'üncü Alay 1'inci Taburuyla Oluklu'nun iki kilometre güneydoğusundaki sırtlarda, şosenin iki tarafındaki diğer taburlarıyla emrindeki 32'nci Alayın 2'nci Taburu ve sahra bataryası Zemzemiye köyünde, 143'üncü Alay emrindeki 2'nci Alayın 1'inci Taburu ile birlikte Tümen ihtiyatı olmak üzere İtburnu'nda, Tümen Karargâhı ve yorgun olan bir süvari bölüğü Keskin'de bulunmaktadır.

4. Yarın sabah Keskin'deki süvari bölüğünü Söğüt, diğerini de Karabayır istikametinde ileri süreceğim.

5. Bu rapor 11 Ocak 1921'de saat 19.15'te Keskin'den Batı Cephesi Komutanlığına, Eskişehir'de Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına ve Çukurhisar'da 11'inci Tümen Komutanlığına yazılmıştır.

11 Ocak 1921

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

BELGE NU. 42

24. Fırka
Akşam harb raporudur.

Garb Cebhesi K.

1. Çepni istikametinde gönderilen zâbit keşif kolundan alınan ma'lûmâtda keşif kolunun Çepni'ye girdiğini ve burada düşmanın bulunmayıb şimâl-i garbî istikametinde ve kısm-ı küllîsinin de (…) garba doğru Bozüyük istikametinde çekildiğini görmüşdür. Düşman ric'at ederken bazı eşyâ ve ceb-hâne sandıkları yollarda bırakdığı ve dün topçumuz tarafından Oluklu garbındaki sırtlara yapılan müessir âteşden düşmanın zâyiata uğradığı ve Poyra köyünde de düşman bulunmadığı görülmüşdür.

2. Süvâri Bölüğünden bir Gündüzbey istikametine diğeri Oluklu-Teke-Karabayır istikametine iki kuvvetli zâbit keşif kolu gönderilmiş ve düşmanla temas edinceye kadar ilerlemesi emr edilmişdir. Henüz bu keşif kollarından rapor alınamamışdır.

3. Fırka bu geceki vaz'iyeti ber-vech-i âtîdir. 132. Âlây emrine verilen 32. Âlây 3. Tabur Cebel ve Obüs Takımlarıyla birlikde Beşkardaş Dağı'nda 174. Âlây 1. Taburuyla Oluklu'nun iki kilometre cenûb-i şarkîsindeki sırtlarda şose tarafeyninde diğer taburlarıyla emrindeki 32. Âlây 2. Tabur ve Sahrâ Bataryası Zemzemiye köyünde 143. Âlây emrindeki 2. Âlây 1. Tabur ile birlikte Fırka ihtiyâtı olmak üzere İtburnu'nda Fırka Karâr-gâhı ve yorgun olan bir süvâri bölüğü Keskin'de bulunmakdadır.

4. Yarın sabâh Keskin'deki süvâri bölüğünü Söğüd istikametinde dîgerini de Karabayır istikametinde ileri süreceğim.

5. Bu rapor 11/1/37 sâat 7.15 sonrada Keskin'den Garb Cebhesi K., Eskişehir'de Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine, Çukurhisar'da 11. Fırka K. yazılmışdır.

11/1/37

24. Fırka K.
Âtıf

BELGE NU. 42

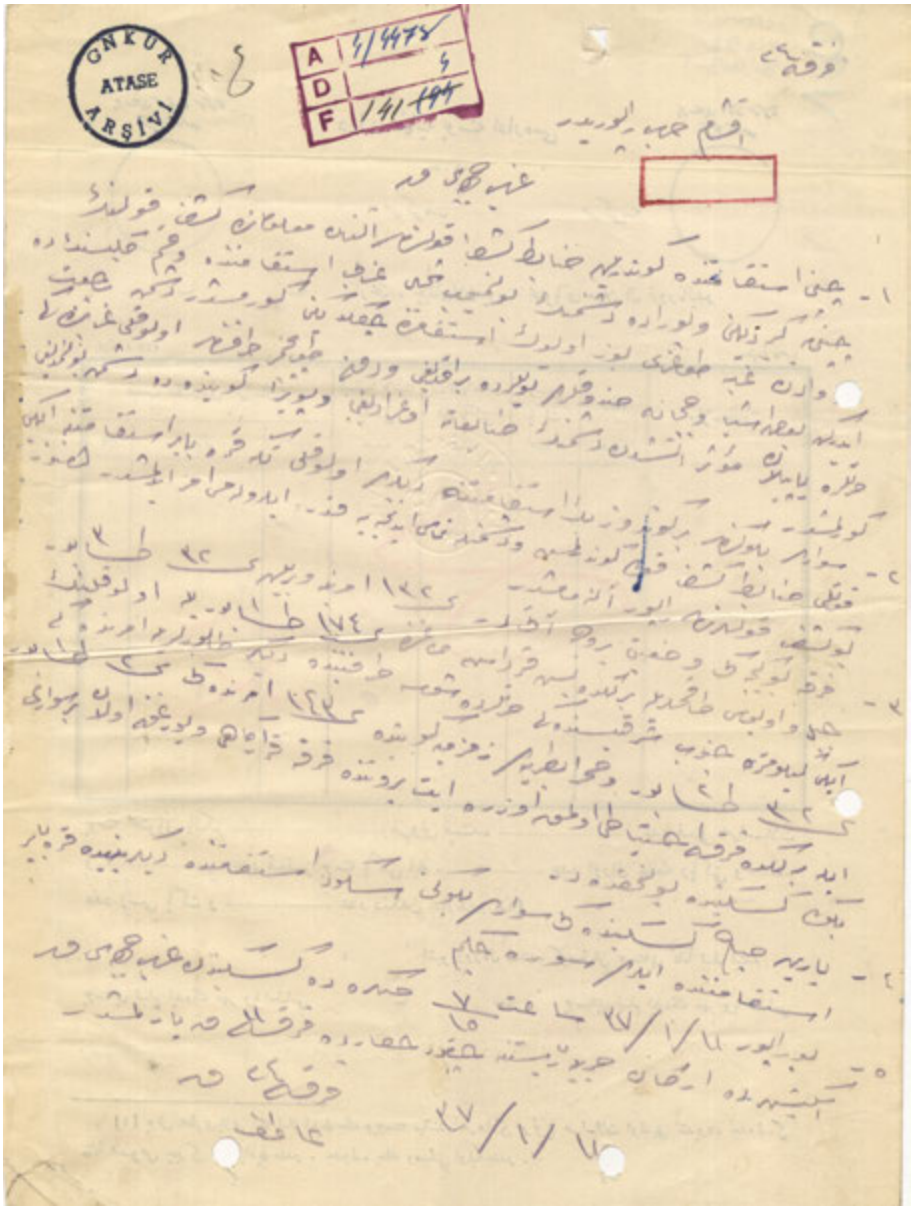

BELGE NU. 43

24'üncü Tümen
11 Ocak 1921

Akşam Raporuna Ek
Saat 19.45

Batı Cephesi Komutanlığına

10 Ocak 1921 tarihinde saat 17.00'de Rızapaşa köyü civarından Gündüzbey-Söğüt istikametine gönderdiğim keşif kolu bu akşam geldi. Keşif kolu, Gündüzbey dün Hayriye istikametinden gelen düşman süvarisi tarafından işgal edildiği için başka istikametten Söğüt'e yarım saat mesafeye kadar yaklaşmış ve köylülerden yaptığı tahkikatta; Söğüt'e de düşmanın Bilecik istikametinden ilerleyen piyade ve süvariden oluşan bir kuvvetinin geldiğini, bunların Söğüt'te hükûmet binasına halkı ve papazları kabul ederek ileride muharebe olduğu için durmayıp hareket etmek gerektiğini söyledikleri ve hemen Gündüzbey istikametine hareket ettiklerini öğrenmiştir. Gündüzbey'e giren düşman, köyün gençlerini toplayıp götürmüş ve "Çetelerin ne kadar topu var?" diye sormuş. Köylüler; "İki topu var." deyince "Siz yalan söylüyorsunuz. Bu sefer ki asker çete değil düzenli asker. Bunların topu da çok." demişler. Keşif kolu, Hayriye istikametinden Gündüzbey'e gelen düşman kuvvetinin dün gece tekrar Hayriye istikametine çekilmiş olduğunu öğrenmiş ve Söğüt'ten Gündüzbey'e ilerleyen düşman hakkında bir bilgi edinememiştir.

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

BELGE NU. 43

24. Fırka

Akşam Raporuna Zeyl
Sâat 7.45 sonra

Garb Cebhesi K.

Dün 10/1/37 sâat 5 sonrada Rızapaşa köyü civârından Gündüzbey-Söğüd istikametine gönderdiğim keşif kolu bu akşam geldi. Gündüzbey'e dün Hayriye istikametinden gelen düşman süvârisi tarafından işgal edildiği için başka istikametden Söğüd'e yarım sâat mesâfeye kadar yaklaşmış ve köylülerden yaptığı tahkikatda Söğüd'e de düşmanın Bilecik istikametinden ilerleyen piyâde ve süvâriden mürekkeb bir kuvveti geldiği ve bunların Söğüd'den hükûmet binasına da ahâlî ve papasları kabûl ederek ileride muhârebe olduğu için durmayıb hareket lâzım olduğunu söyledikleri ve hemen Gündüzbey istikametine hareket etdiklerini öğrenmişlerdir. Gündüzbey'e giren düşman köyün gençlerini toplayıb götürmüş ve çetelerin ne kadar topu var diye sormuş. Köylüler iki topu var deyince siz yalan söylüyorsunuz, bu sefer ki asker çete değil muntazam asker. Bunların topu da çok demişler. Hayriye istikametinden Gündüzbey'e gelen dün gece tekrâr Hayriye istikametine çekilmiş olduğunu öğrenmiş ve Söğüd'den Gündüzbey'e ilerleyen düşman hakkında bir ma'lûmât edinememişdir.

11/1/37

24. Fırka K.
Âtıf

BELGE NU. 43

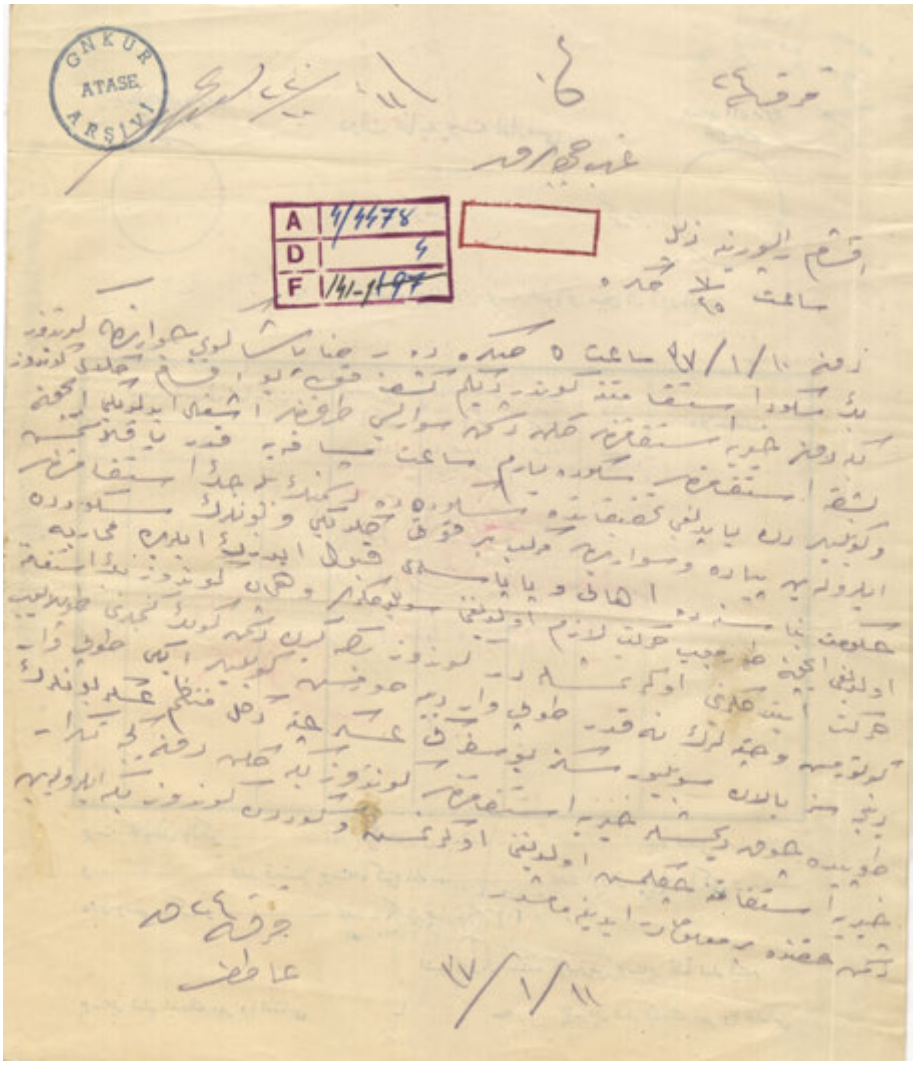

BELGE NU. 44

Çok Acele

Batı Cephesi
11 Ocak 1921

Batı Cephesi Komutanlığına

Kalkış: 01.20
Varış: 02.10

Uçuş İstikameti: Çukurhisar-Poyra-Gündüzbey-Kızılsaray-Bozüyük-Bozalan-Karaağaç-İnönü-Eskisaray (k ş.)

Poyra köyünden yaklaşık iki kilometre mesafede Eskişehir istikametine doğru hareket hâlinde ve emniyet tertibatı almayan bir süvari bölüğü görülmüştür. Bozüyük civarında muharebe yoktur. Bozalan'ın doğusunda 1200 rakımlı sırtın Cephe(?)-Akpınar (istikametinde) yaklaşık iki taburluk piyade siperleri görülmüştür. Poyra-Bozüyük-İnönü-Karaağaç-Bozalan istikametlerindeki şoselerde hiçbir hareket görülmemiştir. Cephede sükûnet vardır. Topçu ateşi yoktur. Tayyare pervanesi yönündeki tenekenin kırılması üzerine pervanenin çarpma tehlikesi dolayısıyla Bilecik-Söğüt istikametine gidilememiştir. Şimdi tamir edilmiştir. Tayyarenin tekrar uçuşa hazır olduğu arz olunur.

Batı Cephesi Kurmay Başkanı
Muzaffer

Gelişi 11 Ocak 1921
(İmza) Saat 19.30

BELGE NU. 44

Gayet aceledir.

Garb Cebhesi
11/1/37

Garb Cebhesi K.

Hareket 1.20 Muvâsalat 2.10 İstikamet-i tayerân; Çukurhisar-Poyra-Gündüzbey-Kızılsaray-Bozüyük-Bozalan-Karaağaç-İnönü-Eskisaray [k ş.]. Poyra köyünden takrîben iki kilometre mesâfede Eskişehir istikametine müteveccihen hareket hâlinde ve emniyyet tertîbâtı almayan bir süvâri bölüğü gözükmüşdür. Bozüyük civârında fa'âliyyet-i harbiyye yokdur. Bozalan şarkında [1200] râkımlı sırtın cebhe(?) Akpınar takrîben iki taburluk piyâde siperleri görülmüşdür. Poyra-Bozüyük-İnönü-Karaağaç-Bozalan istikametlerindeki şoselerde hiçbir hareket görülmemişdir. Cebhe sükûnetlidir. Topçu âteşi yokdur. Tayyâre pervânesi istikametinde tenekenin kırılması üzerine pervâne çarpmak tehlikesi dolayısıyla Bilecik-Söğüd istikametine gidilememişdir. Şimdi ta'mîr edilmiş tayyârenin tekrâr uçuşa hazır olduğu ma'rûzdur.

Garb Cebhesi Erkân-ı Harb Reîsi
Muzaffer

Vürûdu 11/1/37
(İmza) Sâat 7.30 sonra

BELGE NU. 44

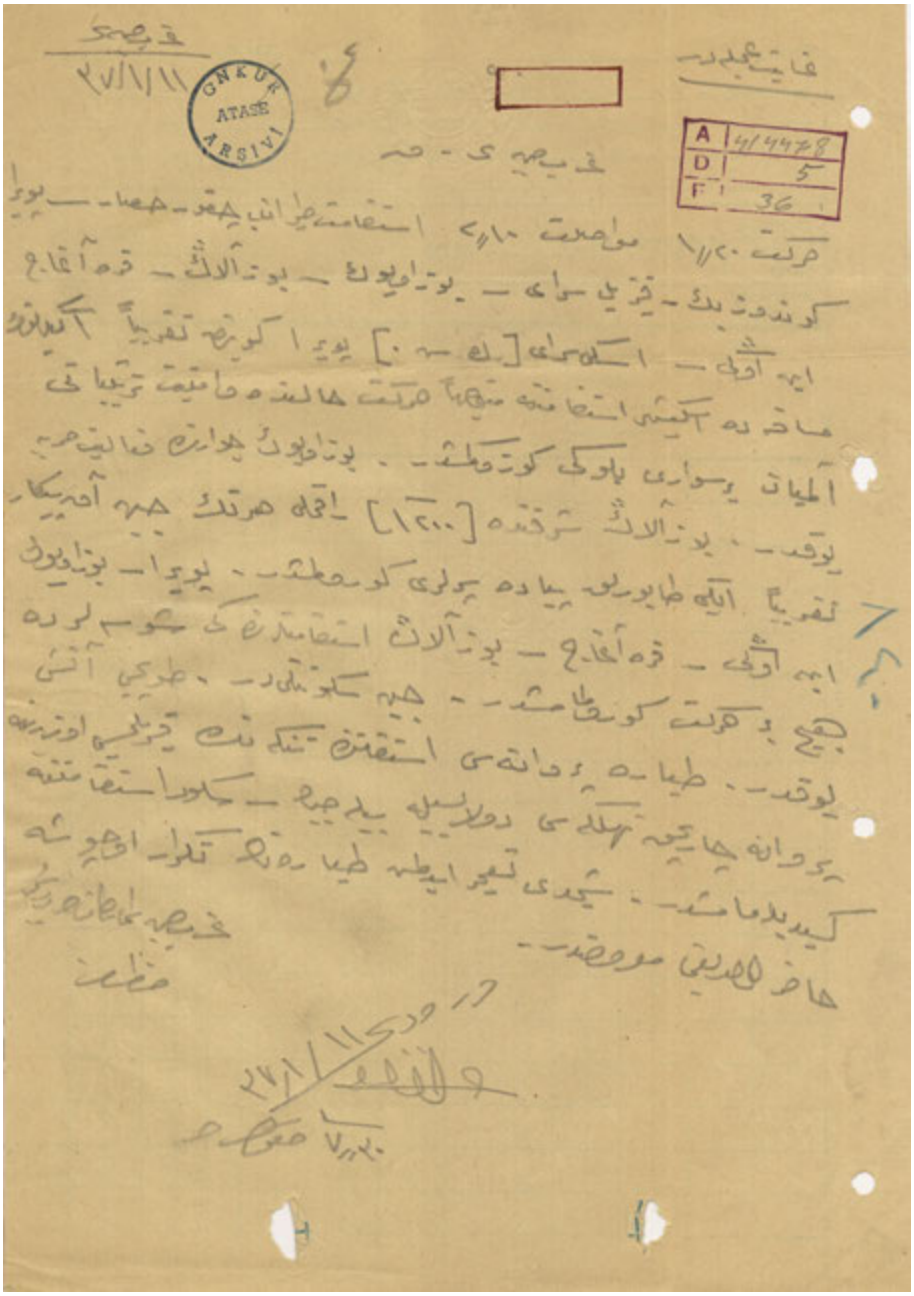

BELGE NU. 45

Büyük Millet Meclisi
Genelkurmay Başkanlığı
1'inci Şube
Sayı 161

Ankara
11 Ocak 1921

3'üncü Şubeye

1. Batı Cephesi:

6 Ocak 1921'de Yenişehir ve İnegöl istikametlerinden başlayarak çeşitli şiddet ve aşamalarla İnönü mevzilerimize kadar uzanan düşman taarruzu, 9 ve 10 Ocak 1921'de Savcıbey-Akpınar-Karaağaç genel hattında meydana gelen çok şiddetli ve devamlı meydan muharebesinden sonra birliklerimizin kahramanca karşı koymaları ve müdafaaları karşısında durmuş ve 10/11 Ocak 1921 gecesi düşman, taarruzdan vazgeçerek hızla geri çekilmeye başlamıştır. Düşmanın çekilme istikameti, her taraftan sürülen keşif ve takip birlikleri vasıtasıyla tespite çalışılmaktadır. Eskişehir üzerine 11 Ocak 1921'de saat 15.30'da gelen iki düşman tayyaresinin attığı yedi bombadan birisi bir demir yolu makasında küçük bir hasar yaratmış ve makas hemen tamir edilmiştir. Atılan diğer bombalardan bir subay şehit olmuş, bir subay ve üç er yaralanmıştır.

2. Kütahya'nın batısında Ilıcadağ'ın kuzey yamaçlarında görülen asiler, saat 16.00'da Kütahya'ya doğru bir ateş baskını yapmışlardır. Aynı zamanda Kütahya'nın güneybatısında Yokuşbaşı civarına kadar sokulan ve 600 kadar oldukları tahmin edilen asilerle birliklerimiz arasında başlayan muharebe, geceye kadar devam etmiş, geceleyin Ilıcadağ kuzey eteklerindeki asiler uzaklaştırılarak mevzileri ele geçirilmiştir. Yokuşbaşı'ndaki asilerin taarruzu da durdurulmuştur.

Yoncalı yönünde bulunduğu anlaşılan asilerin henüz bir faaliyeti görülmemiştir.

3. Güney Cephesinde sükûnet vardır.
4. Adana bölgesinde mühim bir olay yoktur.
5. 2'nci Kolordu cephesindeki durumda değişiklik yoktur.
6. Elcezîre cephesinden yeni bilgi gelmemiştir.

Genelkurmay Başkanı Vekili
Fevzi

Tebligat:

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına	1	Yazı
Bütün Vekâletlere	10	Yazı
Ankara Komutanlığına	1	Yazı
Cephe Komutanlıklarına	4	Şifre
Merkez Ordusu Komutanlığına	1	Şifre
Kastamonu ve Havalisi Komutanlığına	1	Şifre
2'nci Kolordu Komutanlığına	1	Şifre

BELGE NU. 45

Büyük Millet Meclisi — Ankara
Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâseti — 11/1/37
Birinci Şu'be
Numro 161

Üçüncü Şu'beye

1. Garb Cebhesi:

6/1/37'de Yenişehir ve İnegöl istikametlerinden başlayan ve muhtelif şiddet ve safahâtle İnönü mevâzımıza kadar imtidâd eden düşman taarruzu 9 ve 10/1/37'de Savcıbey-Akpınar-Karaağaç hatt-ı umûmîsinde vukua gelen pek şiddetli ve devâmlı meydân muhârebesinden sonra kıtaâtımızın mukavemet ve müdâfaa-i dilîr-âneleri karşısında tevakkuf etmiş ve 10-11/1/37 gecesi düşman taarruzdan ferâgat ederek sür'atle ric'ate başlamışdır. Düşmanın ric'at istikameti, her tarafdan sürülen keşif ve ta'kîb kıt'aları vâsıtasıyla, tesbite çalışılmakdadır. Eskişehir üzerine 11/1/37 sâat 3.30 sonrada gelen iki düşman tayyâresinin atdığı yedi bombadan birisi bir şimendifer makasını cüz'î hasâra uğratmış ve derhâl ta'mîr olunmuşdur. Diğer bombalardan bir zâbit şehîd, bir zâbit ve üç nefer mecrûh olmuşdur.

2. Kütahya garbında Ilıca Dağı'nın şimâl yamaçlarında zuhûr eden usât sâat 4 sonrada Kütahya'ya doğru bir âteş baskını yapmışlar idi. Aynı zamânda Kütahya'nın cenûb-i garbîsinde Yokuşbaşı civârına kadar sokulan ve 600 kadar tahmîn olunan usâtla kıtaâtımız arasında başlayan muhârebe gecenin hulûlüne kadar devâm etmiş, geceleyin Ilıcadağ şimâl eteklerindeki usât tenkîl ve mevzileri işgal olunmuş ve Yokuşbaşı'ndaki usâtın taarruzu da tevkif edilmişdir.

Yoncalı cihetinde bulunduğu anlaşılan usâtın henüz bir teşebbüsü görülmemişdir.

3. Cenûb Cebhesi: Sükûnet vardır.

4. Adana mıntıkasında mühim bir vakıa yokdur.

5. İkinci Kolordu Cebhesi: Vaz'iyyetde tebeddül yokdur.

6. Elcezîre Cebhesi: Yeni ma'lûmât gelmemişdir.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîsi Vekîli
Fevzî

Teblîgât:

Büyük Millet Meclisi Riyâsetine	1	Tahrîrât
Bi-l-umûm Vekâletlere	10	Tahrîrât
Ankara Kumandanlığına	1	Tahrîrât
Cebhe Kumandanlıklarına	4	Şifre
Merkez Ordusu K.	1	Şifre
Kastamonu ve Havâlîsi K.	1	Şifre
2. Kolordu K.	1	Şifre

BELGE NU. 45

آنقره
٤٧/١/١١

بوردك مفتشلكى
اركان حربيه عمومى رياستى
بر نجى شعبه
نمره
١٦٤

A	42/2
D	15 A
F	11

١ — غرب جبهه‌سى .
٦/١/٤٧ ده يكيشهر و اينكول استحكامات‌ندن باشلديغى و مختلف نقطه‌لرده ايدوكى مواضعه‌ده امنادايدن دوشمان نقش ٩ و ١٠/١/٤٧ ده صاوجبلاغ — آق يكا — قره‌آغاج خطلرينده دوشمه كله بشتنكه و دوماك ميدان محاربه‌سنده‌كى قطعاتك مقاومت و مدافعه‌لرى نتيجه‌سنده دوشمك ايلرى نفوذى ايلرى و ١/١/٤٧ جمعه دوشمان تعرضه دوام ايده‌رك سرعتله جنوبه باشلدى . دوشمانك جهت استقامتى ، هر طرفدن سوره‌لر كشف و تعقيب قطعاتى واصل‌ديد ، تثبيت چاليشيلمقده‌در .
اسكيشهر اوزرينه ١٩/١/٤٧ صوكراده كله ايكى دوشمان طيياره‌سنك آتيفى يك بومباسى ايله برسمندفر مقامى جزئى خساره اوغراتمه و دخان تحميل اولونمشدر . ديكر بومبالرك ضابطه‌سى ، ضابط و ايكى نفر مجروح اولمشدر .
٢ — كوتاهيه نرجه ايچون دائمك شمال يامايلرنده كله صوكراده كوتاهيه دوغرو برآنه بلدقين بايلايلر . عبنامنده كوتاهيه‌نك جنوب غربيسنده بوقوسه باغى جوارينه قدر صوقولوش و ٦٠٠ قدر تخميناً اولنان عصاته قطعاتز آتشه باشلديغى محاربه كيجه‌سنده حاصل اولمشدر . دوام ايده‌ن كيجه‌ايچون دائم شمال انكارنده‌كى عصات تنكيل و موضعلرى اشغال اولونمه و بوقوسه باشندكى عصاته تعرضه توقف ايلمشدر .
بو نجى كيجه‌نده بولونديغى آلده‌ديغى عصاته هنوز تشتى كوسترمشدر .
٣ — جنوب جبهه‌سى . سكونت حاكمدر .
٤ — آطه منطقه‌سنده كيمسه بوقدر .
٥ — ايكينجى فراق‌دره جبهه‌سى . وضعيتده تبدل يوقدر .
٦ — اجنبى جبهه‌سى . يك معلومات كلمشدر .

اركان حربيه عمومى رئيس وكيلى

تبيغات :

بوردك مفتشلكى رياستنه
والصح دكانلره
آنقره قومانلغنه
} تحريرات

كيجه قومانلغنه
مركز اوردوسى ده .
غازى معلمه ده .
ده . ده .
} تبليغه

BELGE NU. 46

11 Ocak 1921

Harp Telgrafı

Gökbayrak Taburu Komutanlığına

9 ve 10 Ocak 1921'de Rızapaşa-Çerkes-Çepni-İnönü genel hattında büyük düşman kuvvetleriyle muharebe edilmiştir. İki gün devam eden şiddetli muharebeler sonucunda düşmana önemli kayıplar verdirilmiş ve çok geniş olan muharebe hattının çeşitli kısımları ileri geri dalgalanmıştır. Bugün sağlam bir cephe ile düşmanla karşı karşıya bulunuyoruz. Devamlı takviye birlikleri gelmektedir. Düşmanın karşılaştığı direniş ve uğradığı mühim kayıplar karşısında durdurulması ve Allah'ın yardımıyla karşı taarruzumuzla uzaklaştırılması ümit edilmektedir. Gökbayrak Taburu durumunu kesinlikle korumalı ve karşısında yan yürüyüşü yaparak ilerleyen düşman kollarına ve kafilelerine gece ve gündüz taarruz etmelidir. Gökbayrak Taburu düşmanın yanında ve gerisinde bulunduğundan bu faaliyetler için en uygun zamandır.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 46

11/1/37

Harb Telgrafı

Gökbayrak Taburu Kumandalığına

9, 10 Kânûn-ı sânîde Rızapaşa köyü-Çerkes-Çepni-İnönü hatt-ı umûmîsinde büyük düşman kuvvetleriyle muhârebe edilmişdir. İki gün devâm eden muannidâne muhârebât netîcesinde düşman pek mühim zâyiâta dûçâr edilmiş ve pek vâsi' olan muhârebe hattının muhtelif aksâmı ileri geri dalgalanmışdır. El-yevm muhkem bir cebhe ile düşman ile karşı karşıya bulunuyoruz. Takviye kıtaâtı mütemâdiyen vürûd etmekde ve düşmanın uğradığı mukavemet ve zâyiât-ı mühimme karşısında tevkif ve inâyet-i Hakk ile mukabil taarruzla tardı me'mûl olunmakdadır. Gökbayrak Taburu vaz'iyyetini kat'iyyen muhâfaza etmeli ve karşısında yan yürüyüşü yaparak ilerleyen düşman kollarına ve kafilelerine gece ve gündüz taarruz etmelidir. Gökbayrak Taburunun fa'âliyyeti düşmanın yanında ve gerisinde bulunduğundan en müessir olacak zamândır.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 46

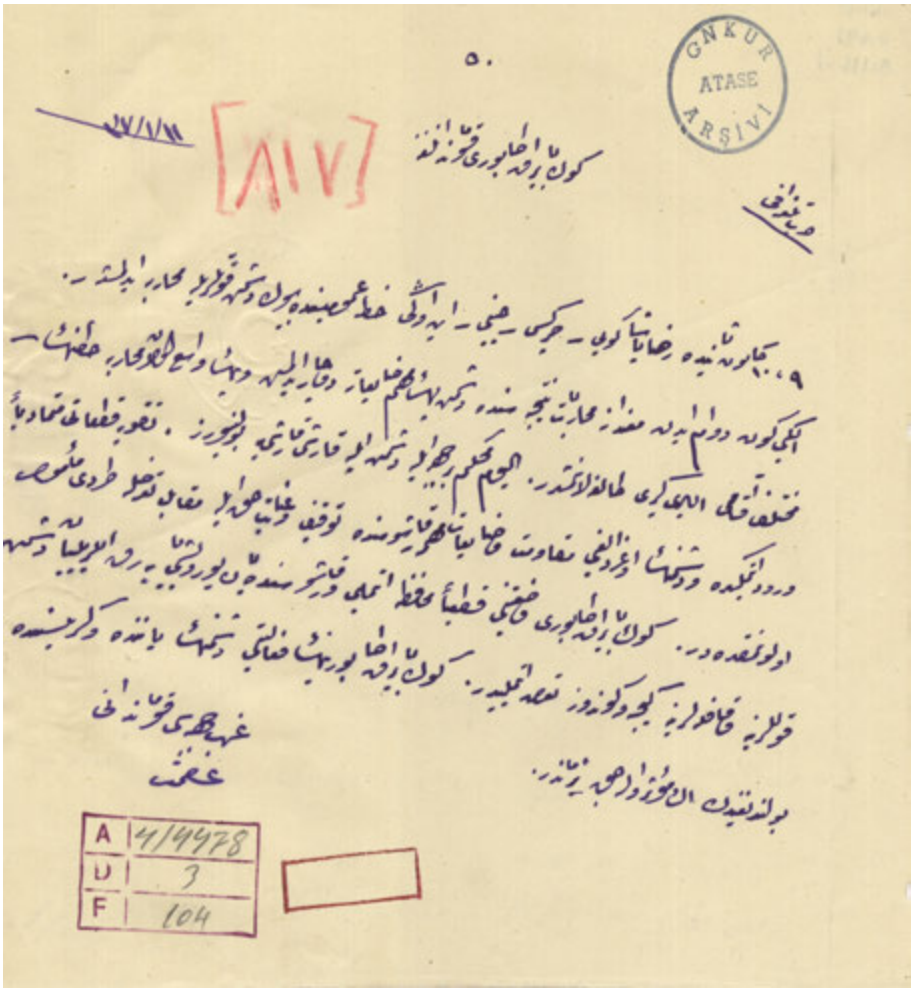

GNKUR ATASE ARŞİVİ

A 414478
D 3
F 104

BELGE NU. 47

126'ncı Alay Komutanlığı

Çukurhisar
11 Ocak 1921

12 Ocak 1921 Günü İçin Tümen Emri

1. Dünkü hücumumuzdan korkan düşman geri çekilmeye başlamıştır. Dün muharebe ettiğimiz Tarassut Tepe'ye kadar keşif kollarımız ilerlemiş ve düşmanla karşılaşmamıştır. Keşfe devam edilmektedir.

2. 127'nci Alay, dün akşamki hatta bir iki karakol postası bırakarak geceyi Poyra köyünde geçirecektir. Her ihtimale karşı dağ obüsü yanında bir bölük muhafız terk edilmeli ve bu muhafız bölüğü özellikle sol kanada keşif kolu çıkarmalıdır. Dağ obüs hayvanları Poyra'da çatı altına konulmalıdır. Depo taburundan sahra bataryası emrindeki muhafızlar da gece orada kalacaktır.

3. 70'inci Alayın 2'nci Taburu ile 127'nci Alayın 3'üncü Taburu Eskişehir'e ulaşmışlardır. Bunların trenle Çukurhisar'a sevklerine başlanmıştır. Depo Alayının 2'nci Taburuyla İstihkâm Bölüğü de Çukurhisar'a varmıştır.

4. Birliklere çarık ve çorap dağıtılacağından kısaltılmış kuvveleri ile beraber memurları levazıma gönderilecektir.

11'inci Tümen Komutanı
Yarbay
Mehmet Arif

Tabur Komutanlıklarına

Elde edilen bilgilere göre hazırlanacak kısaltılmış genel kuvvelerin bu gece düzenlenerek Alaya gönderilmesi ve asker mevcudu kadar çarık çorap almak üzere de Çukurhisar'da 11'nci Tümen Levazımından Yüzbaşı Hafız Ali'ye müracaat edilmesi arz olunur.

11 Ocak 1921

126'ncı Alay Komutanı
Yarbay
(İmza)

Gönderilmiştir. / 11 Ocak 1921
126'ncı Alay 2'nci Tabur Komutanı
Binbaşı
(İmza)

BELGE NU. 47

126. Âlây K.

Çukurhisar
11/1/37

Fırka Emri

-12-

1. Dünkü savletimizden tevahhuş eden düşman geri çekilmeğe başlamışdır. Dün muhârebe etdiğimiz Tarassud Tepesi'ne kadar keşif kollarımız ilerlemiş ve düşmana tesâdüf etmemişdir. Keşfiyyâta devâm olunmakdadır.

2. 127. Âlâydan dün akşamki hatda bir iki karakol postası bırakarak geceyi Poyra köyünde geçirecekdir. Her ihtimâle karşı cebel obüs yanında bir bölük muhâfız terk edilmeli ve bu muhâfız bölük bi-l-hâssa sol cenâha keşif kolu çıkarmalıdır. Cebel obüs hayvânâtı dahi Poyra'da çatı altına konulmalıdır. Depo taburundan sahrâ bataryası nezdindeki muhâfızlar dahi gece orada kalacakdır.

3. 70. Âlây 2. Tabur ile 127. Âlây 3. Tabur Eskişehir'e muvâsalat etmişlerdir. Bunların trenle Çukurhisar'a sevklerine teşebbüs edilmişdir ve Depo Âlâyının İkinci Taburuyla İstihkâm Bölüğü Çukurhisar'a muvâsalat etmişdir.

4. Kıtaâta çarık ve çorab tevzî' edileceğinden muhtasar kuvveleri ile berâber me'mûrlarının levâzıma gönderilmesi.

11. Fırka Kumandanı
Kaim-makam
Mehmed Ârif

Taburlar Kumandanlıklarına

Ma'lûmât husûlüyle muhtasar kuvve-i umûmîyyelerin bu gece tanzîmle Âlâya irsâli ve mevcûd efrâd nisbetinde çarık çorab almak üzere de Çukurhisar'da 11. Fırka Levâzımından Yüzbaşı Hâfız Ali Efendi'ye mürâcaat edilmesi ma'rûzdur.

11/1/37

126. Âlây Kumandanı
Kaim-makam
(İmza)

Gönderilmişdir. / 11/1/37
126. Âlây 2. Tabur K.
Binbaşı
(İmza)

BELGE NU. 47

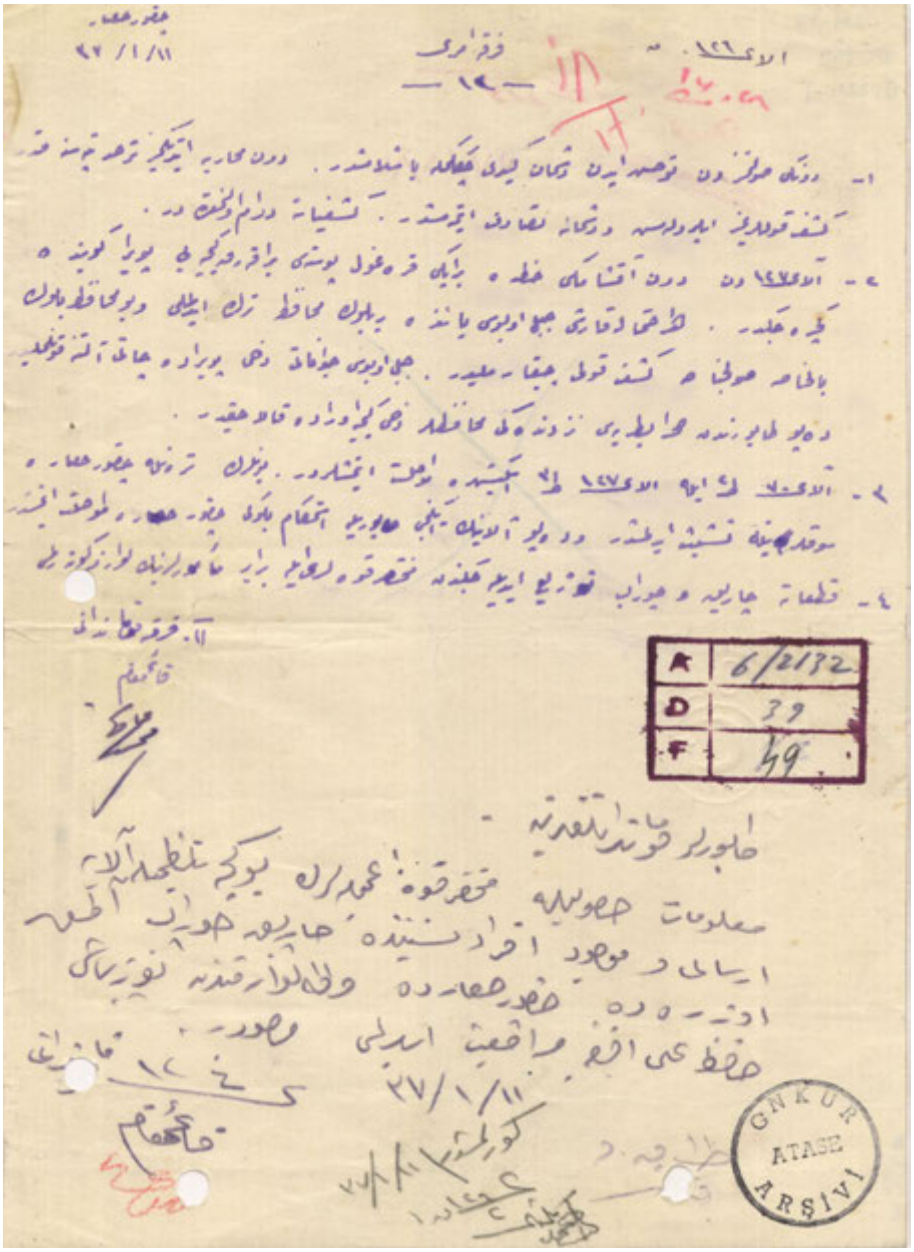

BELGE NU. 48

Genelkurmay Başkanlığı
11 Ocak 1921

Harp Telgrafı

Genelkurmay Başkanı Batı Cephesi Komutanı İsmet Bey'e

Büyük komutanlarının şerefli komutası altında tam bir kahramanlıkla harp eden Batı ordusunun, İnönü Meydan Muharebesi'yle kazanılan son başarılarından dolayı sizi ve Batı Ordusu subay ve erlerini tebrik eder, başarılarının devamını Allah'tan dilerim.

Genelkurmay Başkanı Vekili
Fevzi

Millî Savunma Bakanı Fevzi Paşa'ya

İltifat ve tebriklerinizin Batı Cephesi birlikleri için kuvvet ve iftihar kaynağı olduğunu şükranla bildirir, sevk ve idareniz altında memleketimizin kesin kurtuluşunu sağlamamızı Allah'tan dilerim.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 48

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye
11/1/37

Harb telgrafıdır.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîsi Garb Cebhesi K. İsmet Beyefendi Hazretlerine

Büyük kumandanlarının şerefli kumandanı altında kemâl-i hamâset ve şecâatle harb eden Garb ordusunun İnönü Meydân Muhârebesiyle tecelli eden muvaffakıyyet-i âhirelerinden dolayı zât-ı devletlerini ve Garb ordusu zâbitan ve efrâdını tebrîk eder ve muvaffakıyyât-ı tevâlîyelerini Cenâb-ı Hakk'dan tazarru' ederim efendim.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîsi Vekîli
Fevzî

Müdâfaa-i Milliyye Vekîli Fevzî Paşa Hazretlerine

İltifât ve tebrîkât-ı devletleri Garb Cebhesi kıtaâtı için medâr-ı kuvvet ve sebeb-i iftihâr olduğunu lisân-ı şükrân ile te'mîn ederek sevk ve idâreniz altında memleketimizin halâs-ı kat'îsini idâre etmemizi Eltâf-ı Kibriyâdan tazarru' eylerim efendimiz.

İsmet

BELGE NU. 48

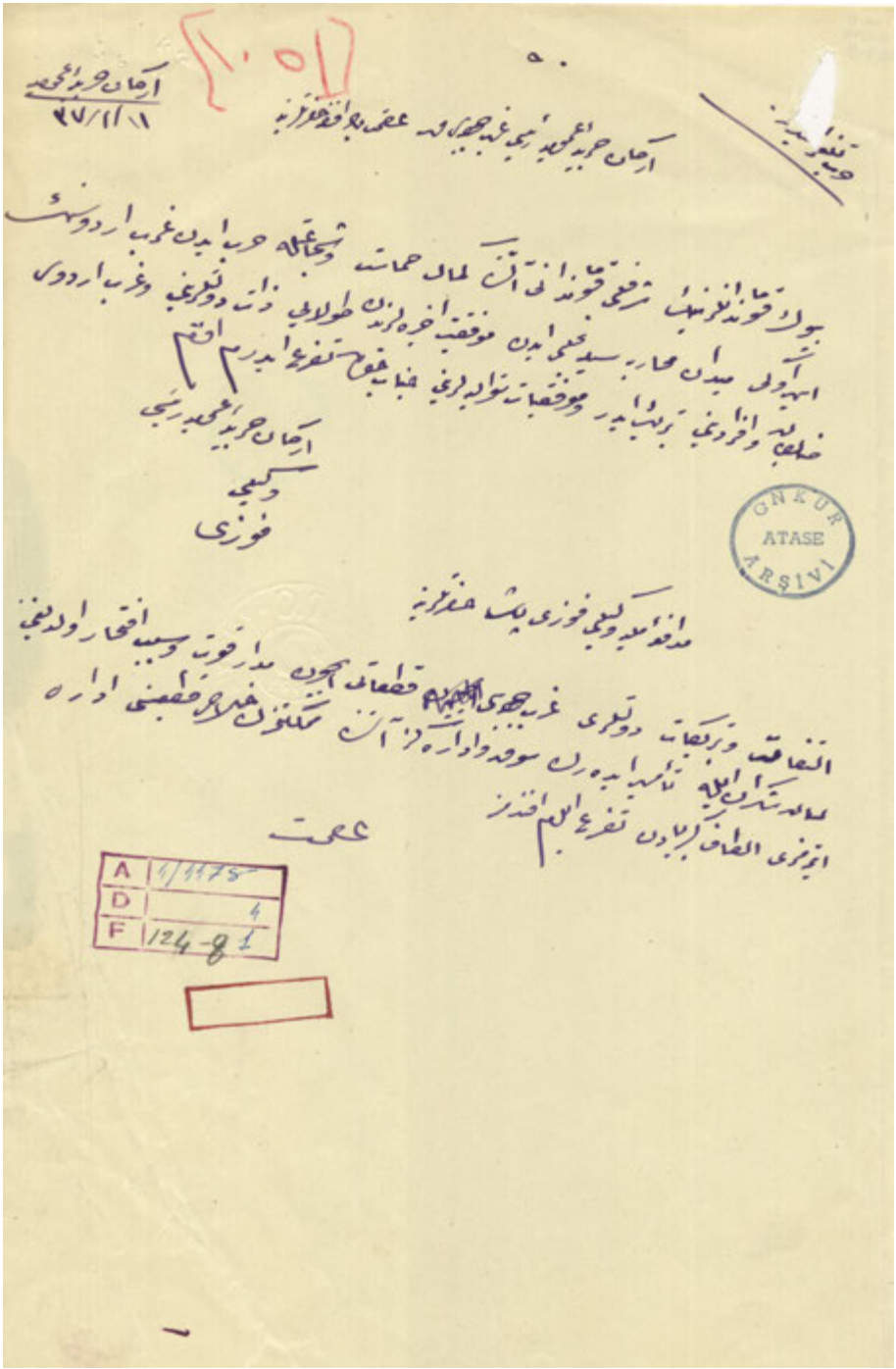

ATATÜRK ARŞİVİ

BELGE NU. 49

12'nci Kolordu Karargâhı
11 Ocak 1921

Genelkurmay Başkanlığına

Akşam Raporu

1. İnönü Muharebesi'nde düşmanın geri çekilmesinden dolayı bütün Kolordum adına tebriklerimi sunarım.

2. 8'inci Tümenin nakliyatı Afyonkarahisar'da durdurulmuştur. Sonra giden bir alay, süvari gruplarına dayanak olmaya ve Kütahya'ya yardım etmeye gerek kalmazsa Afyonkarahisar'a dönmek üzere Alayunt'a sevk edilmiştir. Çekürler İstasyonu vasıtasıyla şimdi irtibat kurulan Refet Bey'e de bilgi verildiği arz olunur.

12'nci Kolordu Komutanı
Fahrettin

BELGE NU. 49

12. Kolordu Karâr-gâhı
11/1/37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Akşam Raporu

1. Düşmanın ric'atini İnönü Muhârebesi dolayısıyla bütün Kolordum nâmına arz-ı tebrîkâne-i müsâraat eylerim efendim.

2. Sekizinci Fırkanın nakliyyâtı Karahisar'da tevkif edilmişdir. Sonra giden bir âlây, süvâri grublarına istinâd olmak ve îcâb ederse Kütahya'ya yardım etmek lüzûmu kalmazsa Karahisar'a avdet eylemek üzere Alayund'a sevk edildi. Ve Çekürler İstasyonu vâsıtasıyla şimdi irtibât te'sîs edilen Re'fet Beyefendi'ye de arz-ı ma'lûmât olunduğu ma'rûzdur.

12. Kolordu K.
Fahreddin

BELGE NU. 49

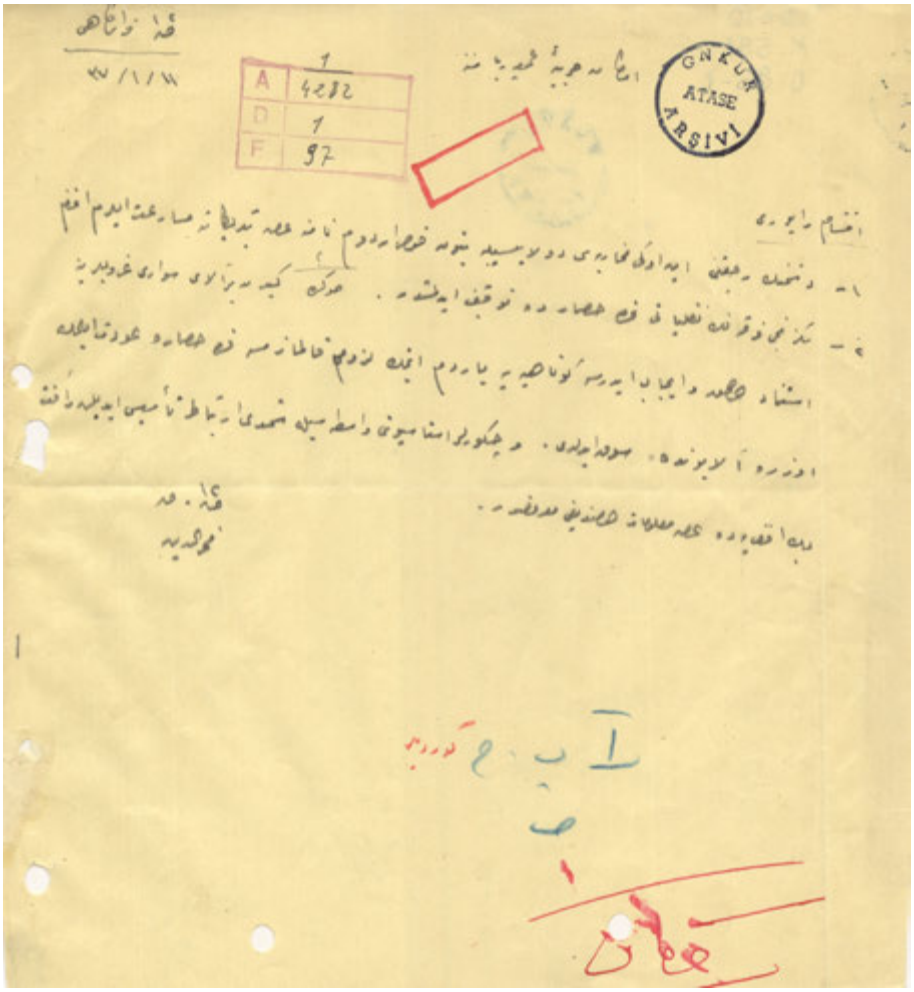

BELGE NU. 50

Keskin: Tümen Karargâhı
12 Ocak 1921 Saat 03.00

12 Ocak 1921 Günü İçin Tümen Emri

1. Alınan keşif raporlarına göre, iki günlük kanlı ve şiddetli muharebede birliklerimizin kahramanca direnişi sayesinde düşmanın önemli kayıplar vererek 10/11 Ocak 1921 gecesi kuzeybatıya doğru çekildiği ve 10 Ocak 1921'de bir piyade alayı, bir süvari bölüğü ve iki toptan oluşan bir düşman kuvvetinin, Söğüt'ün hemen güneyindeki tepelerde ileri karakol tertibatı aldığı anlaşılmıştır. Bu düşmanın bugün nerede bulunduğu hakkında keşif kollarından bir rapor alınmamıştır.

2. Ordu, 12 Ocak 1921'de tekrar eski savunma mevzisini işgal etmek üzere ilerleyecektir. Sol kanadımızdaki tümenler yarın Akpınar-Kovalca hattına ve Süvari Grubu da daha ileriye Bozüyük'ün güneybatısına kadar ilerleyecektir.

3. 24'üncü Tümen 12 Ocak 1921'de Gündüzbey-Hayriye-Teke-Çiftlik hattına ilerleyecek ve gerekirse demir yolu dirsek noktasından itibaren kuzeye doğru Çiftlik-Teke-Gündüzbey hattında kesin savunma yapacaktır.

4. 5'inci Süvari Alayına mensup her iki süvari bölüğü Alay Komutan Vekili Esat Bey'in komutasında olarak 12 Ocak 1921 sabahı saat 07.30'da Keskin'den hareketle Gündüzbey-Söğüt istikametinde ilerleyecektir. İtburnu'ndaki Nafiz Efendi'nin Bölüğü, 1090 rakımlı tepenin güneyinde Çeşme civarında yol üzerinde Alaya katılacaktır. Alay, Söğüt istikametinde düşmanla temas edecek ve bir subay keşif kolu Teke üzerinden Düzdağ kuzeyinden Karabayır istikametine gönderilecektir. Gündüzbey, Hayriye, Teke köylerinde düşman olup olmadığı hakkında alınacak bilgi derhâl Tümene bildirilecektir. Söğüt'ün güneyinde düşman görülürse ve bu düşman Gündüzbey istikametinde hareket ederse Süvari Alayı, piyade gelene kadar Gündüzbey tahkimatını elde bulunduracaktır. Ordu Süvari Grubundan da ayrıca Akpınar üzerinden Alibeyköy istikametinde keşif kolu gönderilecektir.

5. 132'nci Alay emrinde 32'nci Alayın 3'üncü Taburu ve Dağ Takımı olduğu hâlde 12 Ocak 1921'de saat 10.00'da Beşkardeş Dağı'ndan emniyet tertibatıyla hareket ederek Oluklu üzerinden Teke köyüne gidecek ve Teke Tepe ile güneyindeki 1250 rakımlı tepeyi, Düzdağ-Nane Deresi istikametlerinden ilerleyecek düşmana karşı savunacaktır. 32'nci Alayın 3'üncü Taburunun Hayriye köyünde bulundurulması ve bu taburun aynı zamanda Gündüzbey-Söğüt istikametini de gözetleterek gerektiğinde buradaki 2'nci Alay 1'inci Taburu takviye etmesi lazımdır. Bu amaçla Tabur Gündüzbey'de bulunacak ve 2'nci Alayın 1'inci Taburuyla irtibat kuracaktır.

6. 132'nci Alayın emrinde bulunan obüs takımı, Alayı takiben Bekçi Gediği'ne kadar giderek orada emir bekleyecektir. Fakat gerektiğinde

Oluklu'nun batısındaki sırtlar istikametinde karşılaşılacak düşmana karşı ateş etmek üzere gedikte gözetleme yapacak ve 132'nci Alayın harekâtını takip edecektir.

7. 174'üncü Alay, emrindeki 32'nci Alayın 2'nci Taburu ve sahra bataryasıyla birlikte saat 10.00'da emniyet tertibatıyla Zemzemiye'den hareketle Çepni üzerinden Nane Deresi'nin güneyindeki Çiftlik civarına gidecek ve gerekirse demir yolu dirsek noktasından itibaren kuzeye doğru Nane Deresi'ne kadar olan bölgeyi savunarak sağ kanattaki 132'nci Alay ve sol kanattaki 11'nci Tümen ile irtibat kuracaktır. Sahra Bataryasından bir takım Poyra civarında kalarak Bozüyük istikametini ateş altına alacak şekilde mevzi alacaktır. Diğer takım Oluklu'nun doğusunda şose üzerinde Tümen ihtiyatı olmak üzere bulunacaktır. Bu takımı daha sonra Gündüzbey tahkimatına göndereceğim.

8. Çukurhisar'da bulunan 32'nci Alayın 1'inci Taburu saat 09.00'da Çukurhisar'dan hareketle Poyra'ya gidecek, orada bulunacak sahra topçu takımını muhafaza ederek Bozüyük-Poyra yolunu kapatacaktır. Bu tabur da 174'üncü Alay Komutanının emrine verilmiştir.

9. 143'üncü Alay saat 11.00'de İtburnu'ndan hareketle Rızapaşa köyü civarına gidecek ve orada Tümen ihtiyatı olacaktır. Alay gerekirse Teke ve Çiftlik istikametlerine doğru hareket etmek üzere bu istikametleri ve araziyi keşfettirecektir.

10. 143'üncü Alay emrindeki 2'nci Alayın 1'inci Taburu Gündüzbey istikametinde yürüyüşüne devam ederek Gündüzbey'e gidecek ve Gündüzbey tahkimatını Söğüt istikametine karşı savunacaktır. Bu tabur Hayriye köyünde bulunacak olan 32'nci Alayın 1'inci Taburu ile irtibatta olacak ve yardım etmek gerektiğini hissederse derhâl bilgi verecektir.

11. Alayların emrinde bulunan istihkâm müfrezeleri Rızapaşa köyüne gönderilecek ve orada bölük toplanacaktır.

12. Keskin'deki hücum taburu ve geri kalanları saat 09.00'da Keskin'den hareket ederek Rızapaşa köyüne gidecek ve orada Tümen emrinde bulunacaktır.

13. Keskin'de bulunan cephane ve erzak kademesi saat 10.00'da Keskin'den hareket ederek Ahur köyüne gidecektir. Sıhhiye Müfrezesi de aynı saatte hareket edecek ve Ahur köyüne giderek orada emir bekleyecektir.

14. Muhabere Müfrezesi 12 Ocak 1921 sabahı saat 08.00'de Keskin'den hareketle Ahur köyünün batısındaki gediğe gidecek ve orada telgraf ve telefon muhaberesini sağlayacaktır. Gündüzbey'de de bir telefon merkezi açılmalıdır. Telgraf merkezinde atlı muhabere postası bulunduracağım. Birlikler raporlarını telgraf merkezine göndermelidir.

15. Erzak ve cephane yüklü bir tren yarın İnönü İstasyonu'nda bulunacaktır. Birlikler ihtiyaçlarını buradan aldıracaktır. Yalnız 2'nci Alayın 1'inci Taburu ihtiyaçlarını Ahur köyündeki erzak kademesinden aldıracaktır.

16. Ben, sabah saat 09.00'da Keskin'den hareketle Çukurhisar-Zemzemiye yoluyla Oluklu'nun doğusuna gideceğim. Oradan Oluklu'nun batısındaki sırtlara çıkacağım. Gece Rızapaşa köyünde kalacağım.

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

BELGE NU. 50

Keskin: Fırka Karâr-gâhı
12/1/37 Sâat 3 evvel

Fırka Emri
12/1/37 İçin

1. Alınan keşif raporlarına nazaran iki günlük kanlı ve şiddetli muhârebede kıtaâtımızın dilîr-âne mukavemeti sâyesinde düşmanın zâyiât-ı mühimmeye uğrayarak 10-11/1/37gecesi şimâl-i garbiye doğru ric'at etdiği anlaşılmışdır. 10/1/37'de bir âlây piyâde, bir süvâri bölüğü ve iki topdan mürekkeb bir düşman kuvveti gelerek Söğüd'ün hemen cenûbundaki tepelerde ileri karakol tertîbâtı aldığı anlaşılmışdır. Bu düşmanın el-yevm nerede bulunduğu hakkında keşif kollarından bir rapor alınmamışdır.

2. Ordu yarın 12/1/37'de tekrâr eski müdâfaa mevziini işgal etmek üzere ilerleyecekdir. Sol cenâhımızdaki fırkalar yarın Akpınar-Kovalca hattına ve Süvâri Grubu da daha ileriye Bozüyük cenûb-i garbîsine kadar ilerleyecekdir.

3. Yirmi Dördüncü Fırka 12/1/37'de Gündüzbey, Hayriye, Teke, Çiftlik hattına ilerleyecek ve îcâbında şimendifer dirsek noktasından i'tibâren şimâle doğru Çiftlik, Teke, Gündüzbey hattında kat'î müdâfaa edecekdir.

4. Beşinci Süvâri Âlâyına mensûb her iki süvâri bölüğü Âlây Kumandan Vekîli Es'ad Bey'in Kumandasında olarak 12/1/37 sabâhı sâat 7.30 evvelde Keskin'den hareketle Gündüzbey-Söğüd istikametinde hareket edecekdir. İtburnu'ndaki Nâfiz Efendi'nin Bölüğü [1090] rakımlı tepe cenûbundaki Çeşme civârında yol üzerinde âlâya iltihâk edecekdir. Âlây Söğüd istikametinde düşmanla temas edecek ve bir zâbit keşif kolu Teke üzerinden Düzdağı şimâlinden Karabayır istikametine gönderilecekdir. Gündüzbey, Hayriye, Teke köylerinin düşmandan hâlî olduğu veya buralarda düşman bulunduğu hakkında alınacak ma'lûmât derhâl fırkaya bildirilecekdir. Söğüd cenûbunda düşman bulunduğu ve bu düşmanın Gündüzbey istikametinde bir hareketi görülürse süvâri âlâyı piyâdenin vürûduna kadar Gündüzbey tahkîmâtını elde bulunduracakdır. Ordu Süvâri Grubundan da ayrıca Akpınar üzerinden Alibey köyü istikametinde keşif kolu gönderilecekdir.

5. 132. Âlây emrinde 32. Âlây 3. Tabur ve cebel takımı olduğu hâlde 12/1/37 sâat 10 evvelde Beşkardeş Dağı'ndan emniyyet tertîbâtıyla hareket ederek Oluklu üzerinde Teke köyüne gidecek ve Teke Tepe ile cenûbundaki 1250 râkımlı tepeyi Düzdağı, Nane Deresi istikametlerinden ilerleyecek düşmana karşı müdâfaa edecekdir. 32. Âlây 3. Taburun Hayriye köyünde bulundurulması ve bu taburun aynı zamânda Gündüzbey-Söğüd istikametini de tarassud etdirerek lüzûmu hâlinde buradaki 2. Âlây 1. Taburu takviye etmesi lâzımdır. Bu maksadla Tabur Gündüzbey'de bulunacak ve 2. Âlây 1. Taburla irtibâtda bulunmalıdır.

6. 132. Âlây emrinde bulunan obüs takımı Âlâyı ta'kîben Bekci Gediği'ne kadar giderek orada emre intizâr edecek fakat îcâbında Oluklu garbındaki sırtlar istikametinde tesâdüf edilecek düşmana karşı âteş etmek üzere gedikde tarassudâtda bulunacak ve 132. Âlâyın harekâtını ta'kîb edecekdir.

7. 174. Âlây emrindeki 32. Âlây 2. Tabur ve sahra bataryasıyla birlikde sâat 10 evvelde emniyyet tertîbâtıyla Zemzemiye'den hareketle Çepni üzerinden Nane Deresi cenûbundaki Çiftlik civârına gidecek ve îcâbında şimendifer dirsek noktasından i'tibâren şimâle doğru Nane Deresi'ne kadar olan mıntıkayı müdâfaa edecekdir. Sağ cenâhındaki 132. Âlây ve sol cenâhındaki 11. Fırka ile irtibât te'sîs edecekdir. Sahra bataryasından bir takım Poyra civârında kalarak Bozüyük istikametini âteş altına alacak vechle mevzi' alacakdır. Diğer takım Oluklu şarkında şose üzerinde Fırka ihtiyâtı olmak üzere bulunacakdır. Bu takımı bil'âhire Gündüzbey tahkîmâtına göndereceğim.

8. Çukurhisar'da bulunan 32. Âlây 1. Tabur sâat 9 evvelde Çukurhisar'dan hareketle Poyra'ya gidecek orada bulunacak sahra topçu takımının muhâfazasını te'mîn ve Bozüyük-Poyra yolunu sedd edecekdir. Bu tabur da 174. Âlây Kumandanının emrine verilmişdir.

9. 143. Âlây sâat 11 evvelde İtburnu'ndan hareketle Rızapaşa köyü civârına gidecek ve orada Fırka ihtiyâtı olmak üzere bulunacakdır. Âlây îcâbında Teke ve Çiftlik istikametlerine doğru hareket etmek üzere bu istikametleri ve arâzîyi keşf etdirecekdir.

10. 143. Âlây emrindeki 2. Âlây 1. Tabur Gündüzbey istikametinde yürüyüşüne devâm ederek Gündüzbey'e gidecek ve Gündüzbey tahkîmâtını Söğüd istikametine karşı müdâfaa edecekdir. Bu tabur Hayriye köyünde bulunacak olan 32. Âlây 1. Tabur ile irtibâtda bulunacak ve muâvenet lüzûmunu hiss ederse derhâl bu tabur ma'lûmât verecekdir.

11. Âlâylar nezdinde bulunan istihkâm müfrezeleri Rızapaşa köyüne gönderilecek ve orada bölük toplanacakdır.

12. Keskin'deki hücûm taburu ve bakıyyesi sâat 9 evvelde Keskin'den hareket ederek Rızapaşa köyüne gidecek ve orada Fırka emrinde bulunacakdır.

13. Keskin'de bulunan ceb-hâne ve erzâk kademesi sâat 10 evvelde Keskin'den hareket ederek Ahur köyüne gidecekdir. Sıhhiyye müfrezesi de kezâ aynı sâat hareket edecek ve Ahur köyüne gidecek ve orada emre intizâr edecekdir.

14. Muhâbere müfrezesi 12/1/37 sabâhı sâat 8 evvelde Keskin'den hareketle Ahurköy garbındaki gediğe gidecek ve orada telgraf ve telefon muhâberesi te'mîn edecekdir. Gündüzbey'de de bir telefon merkezi açılmalıdır. Telgraf merkezinde atlı muhâbere postası bulunduracağım. Kıtaât raporlarını telgraf merkezine göndermelidir.

15. Erzâk ve ceb-hâneyi hâmil bir tren yarın İnönü İstasyonu'nda bulunacakdır. Kıtaât ihtiyâcını buradan aldıracakdır. Yalnız 2. Âlây 1. Tabur Ahur köyündeki erzâk kademesinden aldıracakdır.

16. Ben sabâh sâat 9 evvelde Keskin'den hareketle Çukurhisar, Zemzemiye câddesiyle Oluklu şarkına gideceğim. Oradan Oluklu garbındaki sırtlara çıkacağım. Gece Rızapaşa köyünde kalacağım.

24. Fırka K.
Âtıf

BELGE NU. 50

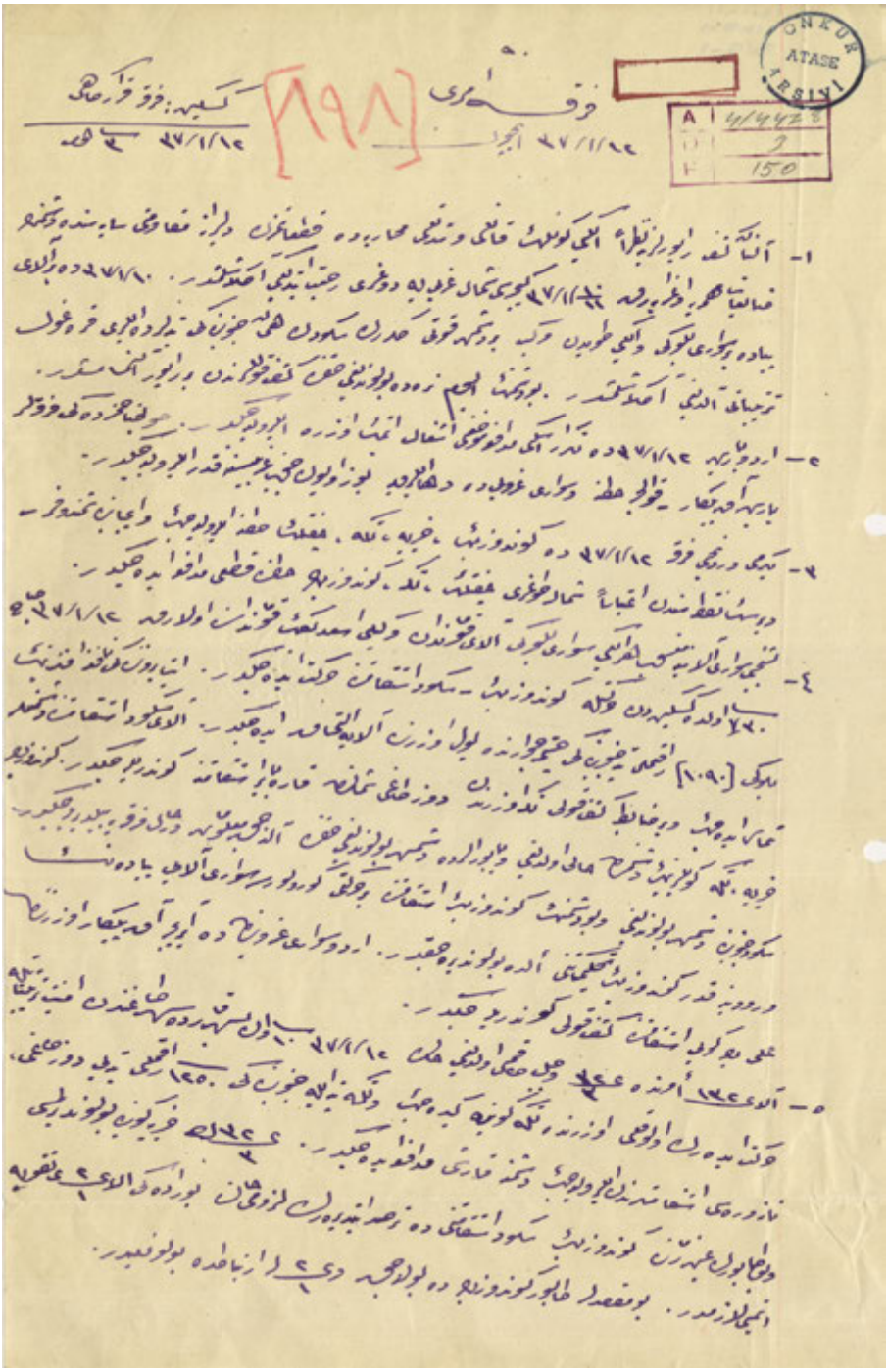

ATATÜRK ARŞİVİ

٦- الاعداد ٧٤٤ نومرولی نیسان ایچون اولان تقیباً کیچی قدر کیدرلر اوراده اوه انتقال ایده جک
فقط اجانب اولوجی غزیده کی قرانتینانک تصادف ایدوجک دکلدر قارنتینانک آتسه اغلو ازره کدیکی
محله بولونجه والاعداد ٧٤٤ نهر کوچانی تعقیب ایده جکدر.

٧- الاعداد ٧٤٤ نومرولی والاعداد ٧٤٤ وحوالیسی برکده اولده اینتریاسیه زمریدن کوتلیجی ازرنه
نازه درهکی جزئی کی بقلمقلر اجرا ایدیلمکده ایسه اجانب شمندوفر دیرکلرنی نقطه سندن اعتباراً شمالدوغری نازه
درهنه قدر اولان منطقه مداخله ایده جکدر. جغلانک کی ٧٤٤ وحوالیسنک کی ٧٤٤ نجی فرقه ایله باطه
تأسیس ایده جکدر. حوالیسی باطه جم بویی اجوران جالارده بولنه بولنه اولان استحکامات آتسه آتنه آدجه وجهلرنه
آلنجقدر. دیگر جهتم اولوجی نزفن شوسه ازرن فرقه خیالی اولوجه ازره بولونجقدر. بوجهتی بالاخره
کوندوزلر تحکیم ایده جکلردر.

٨- قیصر حصارده بولنان ٧٤٤ نجی اون قیصر حصارده کی کوله بویه ایده جک اوراده بولونجه حوالیسی قسمت منطقه سی
تأمین ایده بویه بویه بولنجی سد ایده جکدر. بو بورده الاعداد ٧٤٤ قوندانلغی امره ویریلمشدر.

٩- الاعداد ٧٤٤ نجی اون ایپ بوزنا کوندرلمکده اجرا ایده جک واوراده فرقه خیالی اولوجه ازره بولونجقدر.
الاعداد اجانب نده وخفظ استحکامنده بولنمغی حرکت ایده جک ازره بو استحکامنی وارنجه کی قصه ایتدیره جکدر.

١٠- الاعداد ٧٤٤ نومرولی ٧٤٤ کوندوزلر استحکام بوردنجه دوام ایده رک کوندوزلر کیده جک وکوندوزلر
تحکیمی سکوت استحکامنه قارشی مداخله ایده جکدر. بو بورده خوبه کون بولونجه جه اعلاء ٧٤٤ ایله باطه بولونجه
ومعاونت لزومی حسابیله اون بو بورده مدافعه ایده جکدر. واوراده بیوک طوبیه ایده جکدر.

١١- الاعداد نزدنده بولنان اتحکام مفرزه سی خیالیسی کوبه کوندرلجک واوراده فرقه نده بولونجقدر.

١٢- کیلیبده کی بجم بوردی دیکیسی ٧٤٤ اون کیلیبدن کوندرلمکده ایده رک خیالیسی کوبه کیده جک واوراده فرقه نده بولونجقدر.

١٣- کیلیبده بولنان جمیع وازرخه قدری ٧٤٤ اون کیلیبدن کوندرلمکده واوراده اوه انتقال ایده جکدر.
قدانغه یه کوندرلمکده ایده جک واخور کوبه کیده جک واوراده اوه انتقال ایده جکدر.

١٤- مفرزه سی ٢٧/١/٣٤ جمعه ٧٤٤ اون کیلیبدن کوندرلمکده اخور کوی غزیده کی کوله کیده جک واوراده
تلغراف تلفون مفرزه سی تأسیس ایده جکدر. کوندوز کیده ده تلفون وکزی اجلیدر. تلغراف وکزن الحق یاده
پوستسی بولونده جغم. قطعات ایچرلرن تلغراف وکزنه کوندرلمیدر. قطعات اخیلی بوردن آلدیره جقدر.

١٥- ازرخه وجی زیدیلمکده بوزدولی یاپیلمه اولمغی استحکام بولونجقدر. تعقیب الاعداد ٧٤٤ اخور کوبه کی ازرخه قدر نقل آلدیره جقدر.
اولوجی نزفه کیده جکم. اوردن اولوجی غزیه کی

١٦- جمعه ٧٤٤ اولده کیلیبدن کوندرلمکده قیصر حصار، ازرنه جاده سی
وتره جقدر جکم. کیچه خیالیسی کوبه قالاجغم

عاطف

A 5/44478
U 2
F 150-1

BELGE NU. 51

24'üncü Tümen

Batı Cephesi Komutanlığına

1. 12 Ocak 1921'de Rızapaşa köyüne geldim. Birlikler yürüyüş hedeflerine doğru ilerlemektedirler.

2. Rızapaşa köyü korucusu 11 Ocak 1921'de düşman hakkında bilgi almak üzere Gündüzbey'e giderken Rızapaşa köyü kuzeyindeki Elmacık Dere civarında dört kişilik bir düşman süvari keşif kolu tarafından yakalanarak Gündüzbey'e götürülmüş ve sonra güneyindeki (d v t h) ordugâhına gönderilmiştir. Bu kişinin ifadesine göre, dün öğleden sonra alaturka saat 9.10'da Gündüzbey'de 20 kadar düşman atlısı ve Söğüt'ün yaklaşık 5-6 km güneyinde büyük bir ordugâhı varmış. Köylüler düşman kuvvetini fazla tahmin ediyorsa da dünkü raporlarda arz edildiği gibi bir piyade alayı, bir süvari bölüğü ve iki top yada bir bataryadan ibaret olması muhtemeldir. Köylü, 11/12 gecesi ordugâhta alıkonulmuş, gece yarısından sonra askerin uykuda bulunmasından istifade ederek firar etmiş, 12 Ocak 1921 günü sabaha karşı Rızapaşa köyüne gelmiştir.

3. Düşman, köylüden bizim hakkımızda tahkikat yapmış ve Rızapaşa tepelerinde kuvvetimizin bulunup bulunmadığını sormuştur. Köylü de cevap olarak tepelerde kuvvetimiz mevcut idiyse o zaman niye mevcut olup olmadığını sorduklarını söylemiştir.

4. Çepni'den gelen bir köylünün ifadesine göre, düşman 11 Ocak 1921 sabahından itibaren Teke-Düzdağ istikametinde çekilmeye başlamış. 11/12 Ocak 1921 gecesi Çepni'de ve Teke köyünde düşman yokmuş.

5. 174'üncü Alayın Çepni'li bir köylüden yaptığı tahkikatta, düşmanın 11 Ocak 1921'de geriye giderken Çepni köyünden arpa ve saman aldığı, arabalarla Bozüyük Deveci mezarlığına götürdüğü ve oradan arpaları geriye verdiği anlaşılmıştır. Bu arabacıların getirdiği bilgiye göre, düşman Akpınar'ın karşısındaki toplarını da geriye götürmüştür. Güya Karasu Boğazı'nda kalacaklarmış. Başka bir bilgi alamamıştır.

6. Telgraf hattı çok fazla tahrip olduğundan telgraf muhaberesi biraz gecikecektir. Bu rapor 12 Ocak 1921'de saat 12.45'te Rızapaşa köyünden otomobille Batı Cephesi Komutanlığına gönderilmiştir.

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

Gelişi 12 Ocak 1921
(İmza)
Saat 19.10

BELGE NU. 51

24. Fırka

Garb Cebhesi K.

1. 12'de Rızapaşa köyüne geldim. Kıtaât yürüyüş hedeflerine doğru ilerlemekdedirler.

2. Rızapaşa köy korucusu dün 11/1/37'de düşman hakkında ma'lûmât almak üzere Gündüzbey'e giderken Rızapaşa köyü şimâlindeki Elmacık Dere civârında düşmandan dört kişilik bir süvâri keşif kolu tarafından yakalanarak Gündüzbey'e götürülmüşdür ve ba'de cenûbundaki (d v t h) ordu-gâhına gönderilmişdir. Merkumun ifâdesine göre dün öğleden sonra alaturka sâat 9.10'da Gündüzbey'de düşman 20 kadar atlısı varmış. Söğüd'ün takrîben beş altı kilometre cenûbunda büyük bir ordu-gâhı varmış. Kuvvetini tahmînde köylü mübâlâğa ediyorsa da dünkü raporlarda arz edilen bir piyâde âlâyı, bir süvâri bölüğü ve iki topla veya bir bataryadan ibâret olması muhtemeldir. Köylü 11/12 gecesi ordu-gâhda alıkonulmuş gece yarısından sonra askerin uykuda bulunmasından bi-l-istifâde firâra muvaffak olarak 12/1/37 sabâhına karşı Rızapaşa köyüne gelmişdir.

3. Köylüden düşman bizim hakkımızda tahkikat icrâ' etmiş ve Rızapaşa tepelerinde kuvvetimizin bulunub bulunmadığını sormuşdur. Köylü de cevâben mezkûr tepelerde kuvvetimiz mevcûd idiyse de o zamân niye mevcûd olub olmadığını söylemişdir.

4. Çepni'den gelen bir köylünün ifâdesine göre düşman 11/1/37 sabâhından i'tibâren Teke, Düzdağı istikametinde çekilmeğe başlamış 11/12 gecesi Çepni'de ve Teke köyünde düşman yok imiş.

5. 174. Âlâyın Çepni karyeli bir köylüden yapdığı tahkikatda 11/1/37 düşman geriye giderken Çepni köyünden arpa ve saman almış, arabalarla Bozüyük Deveci mezarlığına götürmüşler oradan arpaları geriye vermişlerdir. Bu arabacıların getirdiği ma'lûmâta göre düşman Akpınar karşısındaki toplarını da geriye götürmüşdür ve gûyâ Karasu Boğazı'nda kalacaklarmış. Başka bir ma'lûmât alamamış.

6. Telgraf hattının tahrîbâtı fazlaca olduğundan telgraf muhâberesi biraz te'hîr edecekdir. Bu rapor 12/1/37 sâat 12.45 sonrada Rızapaşa köyünden otomobille Garb Cebhesi K. gönderilmişdir.

24. Fırka K.
Âtıf

Vürûdu 12/1/37
(İmza)
Sâat 7.10 sonra

BELGE NU. 51

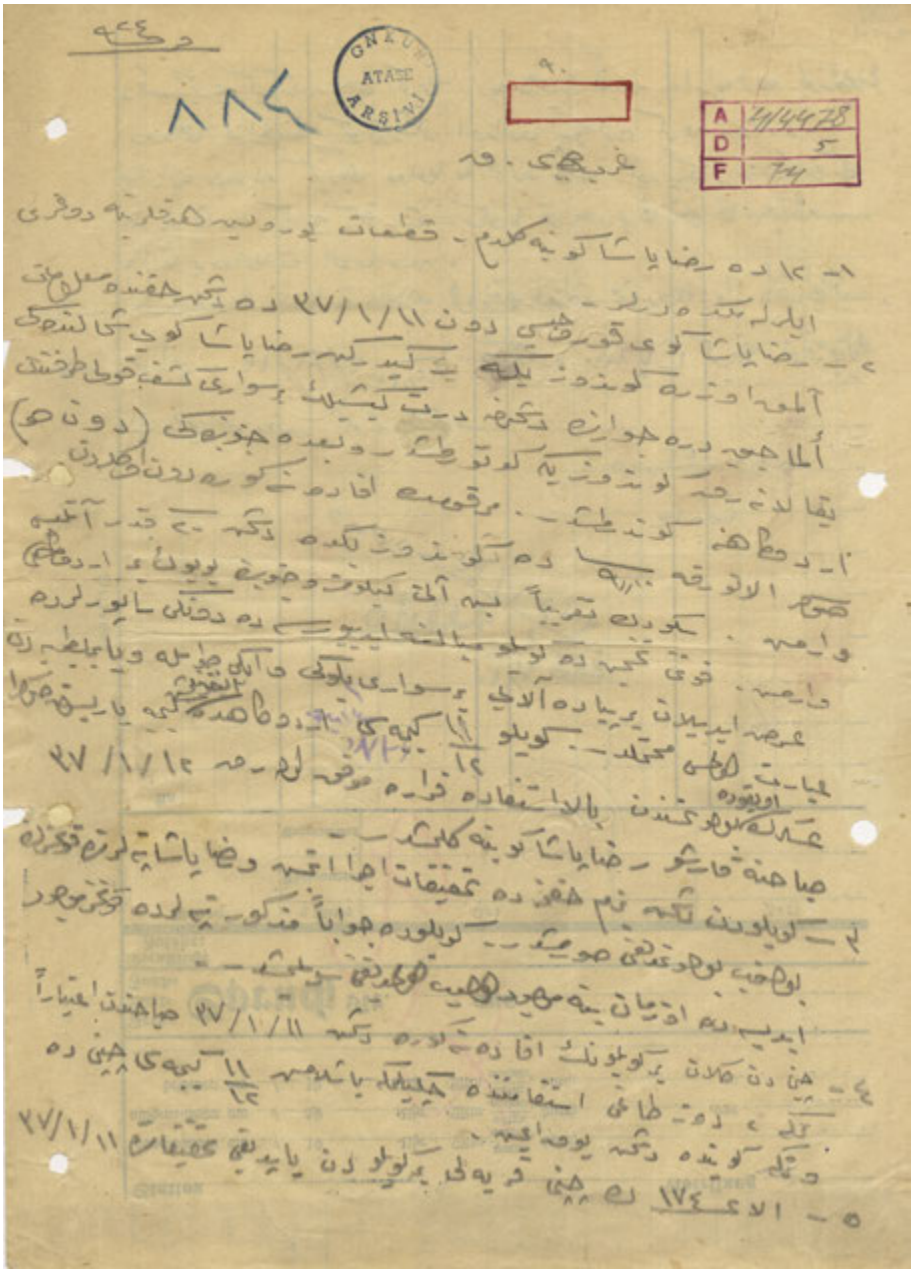

BELGE NU. 52

Rızapaşa Köyünden
12 Ocak 1921
Saat 15.00

Batı Cephesi Komutanlığına

1. Mürettep Süvari Alayı Komutanlığının Gündüzbey sırtlarından saat 14.00'te yazdığı raporda, dün Gündüzbey'e gelen 20 atlıdan ibaret düşman süvarisinin Gündüzbey'i tahliye ederek Söğüt istikametine doğru gittiği, Alayın keşif kollarının düşmanla temas etmek üzere Söğüt istikametine gönderildiği ve Gündüzbey tahkimatını işgal ettiği, görülen dumanlardan düşmanın Bilecik İstasyonu'nu yakmakta olduğunun tahmin edildiği bildirilmektedir.

2. Karabayır istikametine gönderilen keşif kolunun, Teke köyünün batı sırtlarından yazdığı raporda, Teke ve Hayriye köylerinde düşman olmadığı ve düşmanın 11 Ocak 1921'de Düzdağ, Günyarık ve Karabayır istikametine doğru çekildiği bildirilmiştir.

3. Bu rapor, 12 Ocak 1921'de saat 15.00'te Rızapaşa köyünden yazılmış ve Cephe İrtibat Subayı Kurmay Yüzbaşı Faruk Bey'le takdim edilmiştir.

24'üncü Tümen Komutanı
Atıf

BELGE NU. 52

Rızapaşa Köyünden
12/1/37
Sâat 3 sonra

Garb Cebhesi Kumandanlığına

1. Müretteb Süvâri Âlâyı Kumandanlığının Gündüzbey sırtlarından sâat 2 sonrada yazdığı raporda dün Gündüzbey'e gelen yirmi atlıdan ibâret düşman süvârisinin Gündüzbey'i tahliye ederek Söğüd istikametine doğru gitdiği Âlâyın keşif kollarının düşmanla temas etmek üzere Söğüd istikametine gönderildiği ve Gündüzbey tahkîmâtını işgal etdiği, görülen dumanlardan Bilecik İstasyonu'nu düşmanın yakmakda olduğu zannedildiği bildirilmekdedir.

2. Karabayır istikametine gönderilen keşif kolu Teke karyesi garb sırtlarından yazdığı raporda Teke ve Hayriye köylerinin düşmandan hâlî olduğu ve düşmanın dün 11/1/37'de Düzdağ, Günyarık ve Karabayır istikametine doğru çekildiği bildirilmişdir.

3. Bu rapor 12/1/37 sâat 3 sonrada Rızapaşa köyünden yazılmış ve Cebhe İrtibât Zâbiti Erkân-ı Harb Fârûk Bey'le takdîm kılınmışdır.

24. Fırka Kumandanı
Âtıf

BELGE NU. 52

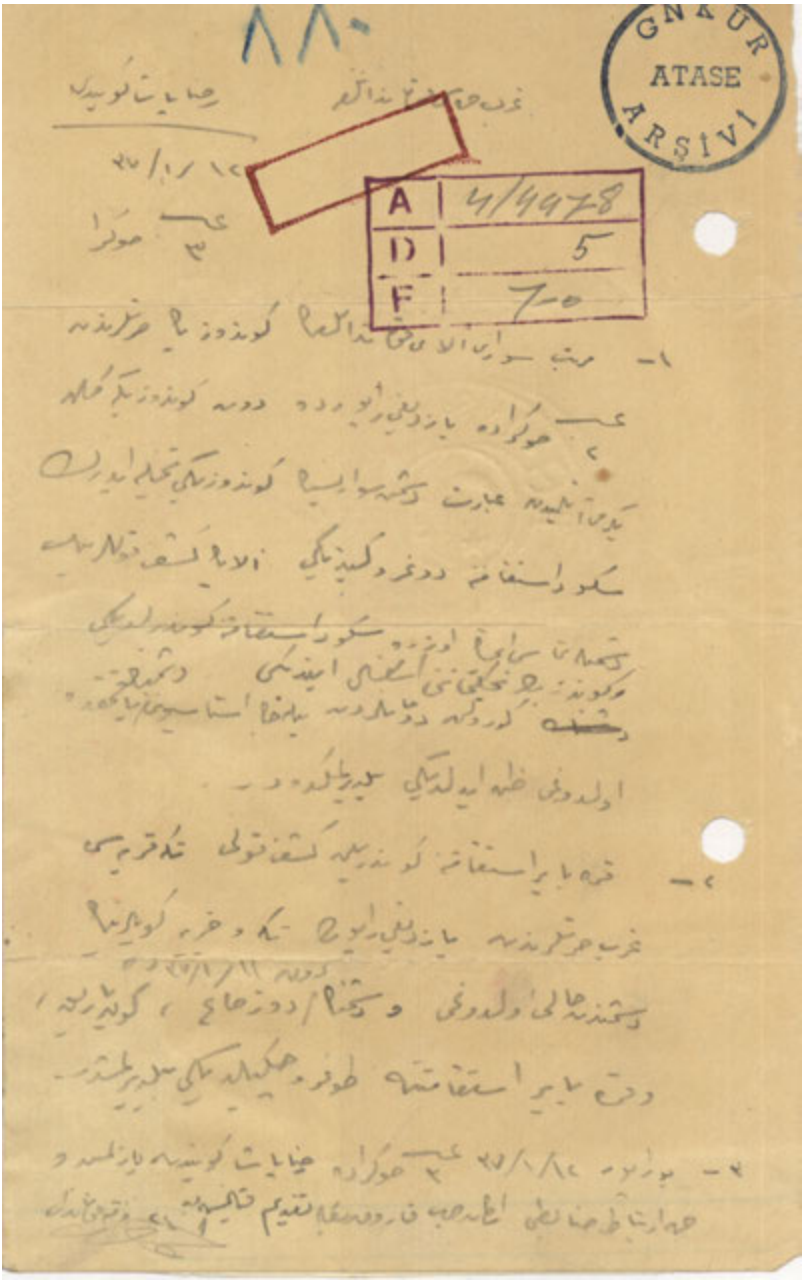

BELGE NU. 53

Karaköy'den
12 Ocak 1921 Saat 19.00

Batı Cephesi Komutanlığına

1. Düşmanın son kuvvetleri Karaköy'den saat 11.00'de Pazarcık istikametine gitmiştir.

2. Düşmanın Pazarcık'ı da tahliye edip Ahi Dağı'nı aştığı köylüler tarafından ifade ediliyor. Yapılan gözetlemede Karaköy-Pazarcık-İnegöl şosesi üzerinde düşmana dair bir şey görülmedi.

3. Düşman Karaköy İstasyonu'nu yakmıştır.

4. Ben Karaköy'de geceleyeceğim. Sabah Pazarcık-İnegöl istikametinde keşfe devam edeceğim.

Keşif Kolu Komutanı
Üsteğmen

BELGE NU. 53

Karaköy'den
12/1/37 Sâat 7 sonra

Garb Cebhesi Kumandanlığına

1. Düşmanın son kuvvetleri Karaköy'den sâat 11 evvelde [ve Pazarcık] istikametine gitmişdir.

2. Pazarcık'ı da tahliye edib Ahi Dağı'nı aşdığı köylüler tarafından ifâde ediliyor. Tarassud netîcesinde Karaköy-Pazarcık-İnegöl şosesi üzerinde düşmana dâir bir şey görünmedi.

3. Karaköy İstasyonu'nu düşman ihrâk etmişdir.

4. Ben Karaköy'de geceleyeceğim. Ve ale-s-sabâh Pazarcık-İnegöl istikametinde keşfiyyâta devâm edeceğim.

Keşif Kolu K.
Mülâzım-ı evvel

BELGE NU. 53

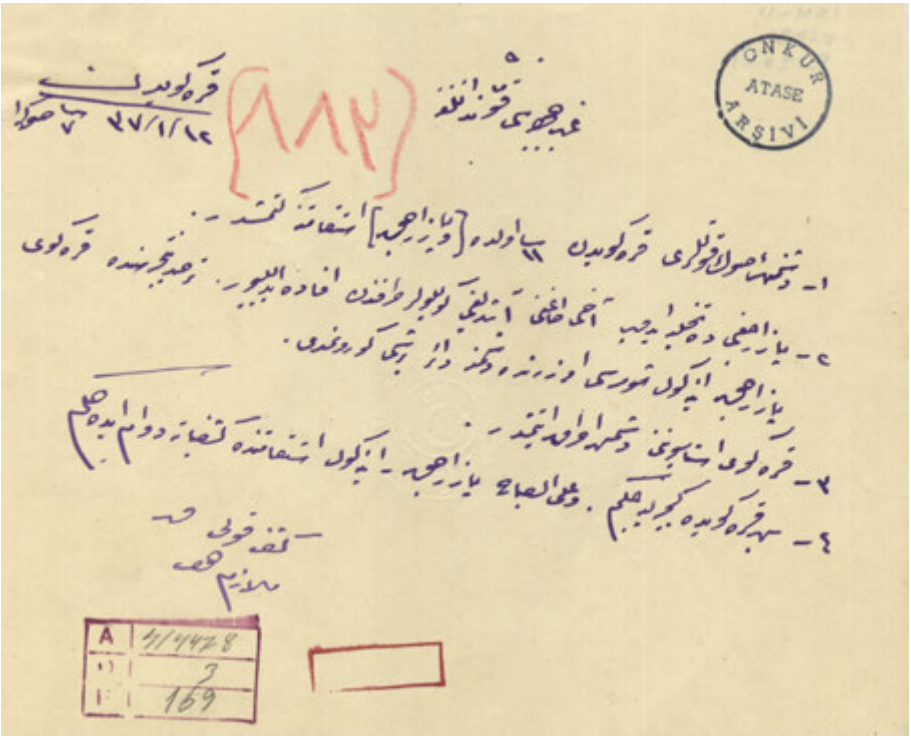

BELGE NU. 54

İnönü
12 Ocak 1921

Akşam Raporu
Şifre Çözümü

Millî Savunma Bakanlığına

1. Bugün piyade tümenleriyle Gündüzbey-Savcıbey-Çiftlik-Akpınar-Karaağaç hattına varılmış, 2'nci Süvari Grubu bir alayıyla Bozüyük, diğer iki alayıyla da Kızılcapınar-Yukarıarmutlu hattına kadar ilerlemiştir.

2. Yapılan keşif ve tahkikata göre, düşmanın 11 Ocak 1921 sabahından itibaren Gündüzbey-Savcıbey-Düzdağ-Bozüyük-Kızılcapınar hattından kuzeye çekildiği ve köylülerin arabalarıyla geriye pek çok yaralı naklettiği doğrulanmıştır. Süvari keşif bölükleri Söğüt-Pazarcık-Mezit istikametlerinde keşif faaliyetlerini sürdürmektedir. Henüz ayrıntılı raporlar alınmamıştır.

3. 12 Ocak 1921 akşam raporu Genelkurmay Başkanlığına, Millî Savunma Bakanlığına, Kastamonu ve Bolu Havalisi Komutanlığına, Güney Cephesi Komutanlığına, Gökbayrak Taburu Komutanlığına, 12'nci Kolordu Komutanlığına ve Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına saat 20.00'de yazılmıştır.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Açtım. / 13 Ocak 1921 (İmza)
Saat 03.00

BELGE NU. 54

İnönü
12/1/37

Akşam raporudur.
Şifre Halli

Müdâfaa-i Milliyye Vekâletine

1. Bugün piyâde fırkalarıyla Gündüzbey-Savacıbey-Çiftlik-Akpınar-Karaağaç hattına varılmış, İkinci Süvâri Grubu bir âlâyıyla Bozüyük diğer iki âlâyıyla da Kızılcapınar-Yukarıarmudlu hattına kadar ilerlemişdir.

2. Keşfiyyât ve tahkikata nazaran düşmanın 11/1/37 sabâhından i'tibâren Gündüzbey-Savacıbey-Düzdağ-Bozüyük-Kızılcapınar hattından şimâle çekildiği ve köyler arabalarıyla geriye pek çok yaralı nakl etdiği te'yîd etmişdir. Süvâri keşif bölükleri Söğüd-Pazarcık-Mezid istikametlerinde icrâ-yı keşfiyyât etmekdedir. Henüz tafsîlâtlı raporlar alınmadığı.

3. 12/1/37 akşam raporu Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine, Müdâfaa-i Milliyye, Kastamonu, Bolu havâlîsi, Cenûb Cebhesi, Gökbayrak Taburu, 12. Kolordu K., Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine sâat 8 sonrada yazılmışdır.

Garb Cebhesi K.
İsmet

Açdım./13 minh (İmza)
Sâat 3 evvel

BELGE NU. 54

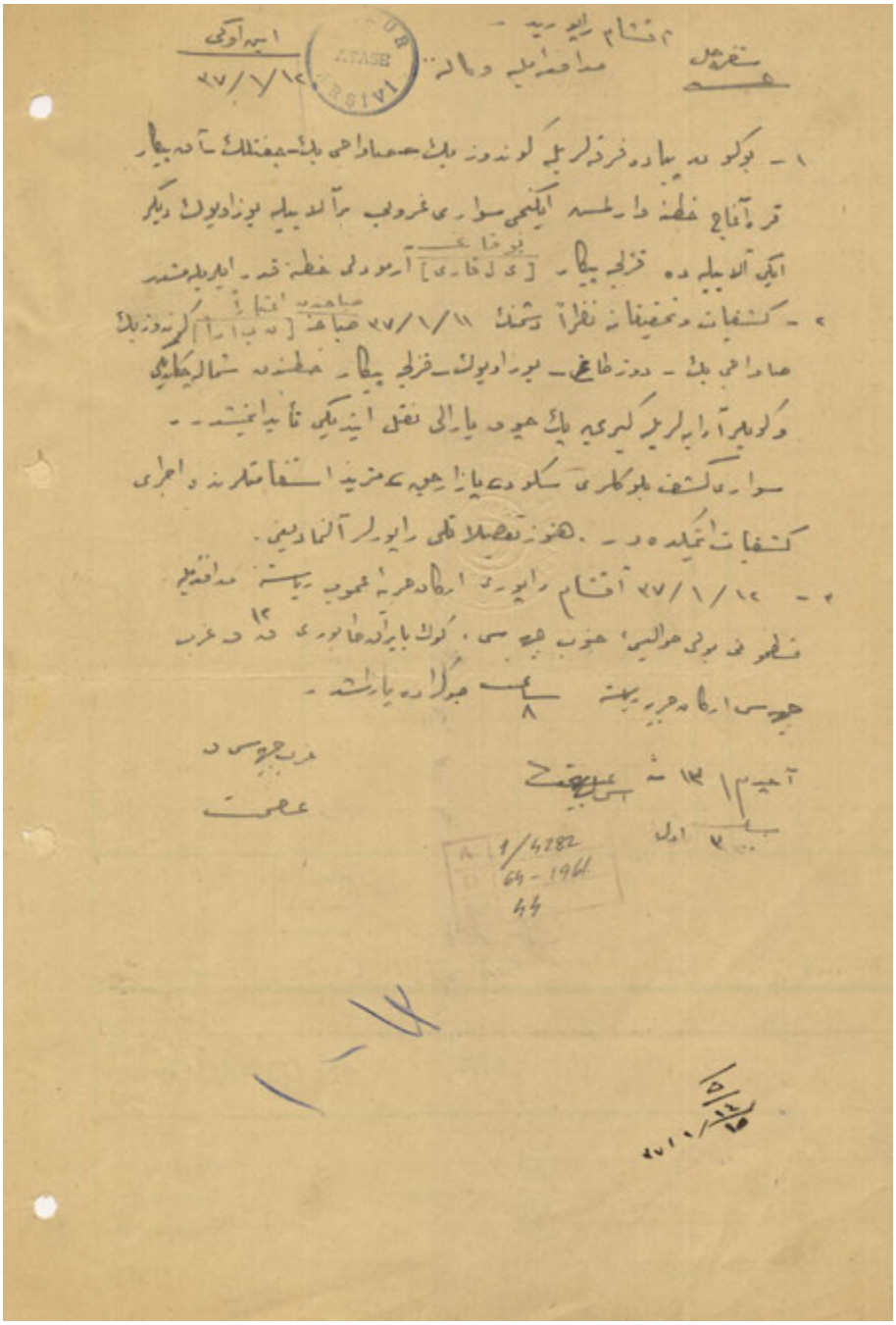

BELGE NU. 55

İnönü İstasyonu
12 Ocak 1921
Saat 22.30

11'inci Tümen Komutanlığına
13 Ocak 1921 Günü İçin Cephe Emri

1. 12 Ocak 1921'de yapılan keşiflere göre, düşmanın 11 Ocak 1921 sabahından itibaren küçük bir kuvvetiyle Söğüt ve asıl kuvvetiyle Karaköy-Pazarcık istikametinde geri çekildiği ve çok sayıda yaralı naklettiği anlaşılmıştır.

Savcıbey-Düzdağ-Bozüyük-Kızılcapınar hattına kadar düşmana rastlanmamıştır. Söğüt-Karaköy-Pazarcık-Mezit istikametlerinde gönderilen süvari keşif birliklerinden henüz rapor gelmemiştir.

2. Ordu, 13 Ocak 1921'de duracak, süvari kuvvetleriyle keşif yapacak ve düşmanı taciz edecektir.

3. 2'nci Süvari Grubu, 12 Ocak 1921 günü için cephe emrinde verilen keşif vazifesine devam etmekle beraber, yarın Pazarcık ile Pazarcık'ın batısı istikametlerine kuvvetli keşif birlikleri göndererek düşmanın asıl kuvvetlerinin nerede bulunduğunu keşfedecek ve raporlarını Bozüyük Telgraf Merkezi vasıtasıyla bana gönderecektir.

2'nci Süvari Grubu, 13 Ocak 1921'de büyük kısmı ile Mezit Vadisi'nden Osmaniye'ye kadar ilerleyecek ve Nazifpaşa-Kurşunlu istikametlerinde düşman gerilerine baskın yapacaktır. Söğüt (Bilecik) istikametinde ileri keşif şimdiye kadar olduğu gibi 24'üncü Tümene aittir.

4. Tümenler, birliklerin düzenlenmesi, perakendelerin toplatılması, silahların temizlenmesi, muayenesi ve ikmali(?), askerlerin ve hayvanların istirahat etmesi maksatlarıyla yarın bulundukları mıntıkalarda kalacaklar ve yakından keşfe devam edeceklerdir.

24'üncü Tümen Söğüt-Bilecik istikametini keşfe devam edecektir.

5. Tümenlerin piyade kuruluşları aşağıdaki gibi olacaktır:

a. 24'üncü Tümen; 32'nci Alay, 143'üncü Alay, 174'üncü Alay (132'nci Alayın iki taburu geçici olarak Tümen emrinde kalacak ve bir iki gün sonra 4'üncü Tümene iade edilmesi tebliğ edilecektir.)

b. 11'inci Tümen; 126'ncı Alay, 127'nci Alay, 70'inci Alay, 4'üncü Alay.

11'inci Tümen düzenlenmeye ihtiyacı olan alaylarından birini geriye çekecek ve cepheye bildirecektir.

c. 4'üncü Tümen; 58'inci Alay, 132'nci Alay.

6. 24'üncü ve 11'inci Tümenler, hemen mıntıkalarında dayanak noktası oluşturmaya ve cephenin her tarafında sahra topu kullanabilecek şekilde topçu yolu hazırlamaya başlayacaklardır.

7. 5'inci maddeye göre 11'inci Tümen, kendi emrindeki 174'üncü Alayın 1'inci Taburunu yarın Nane Deresi'nin güneyindeki Çiftlik'te bulunmak üzere Alayına gönderecektir.

8. Ben, yarın İnönü İstasyonu'nda bulunacağım.

9. Bu emir 12 Ocak 1921'de saat 22.30'da 4'üncü, 11'inci ve 24'üncü Tümen Komutanlıkları ile 2'nci Süvari Grubu Komutanlığına yazılı olarak gönderilmiştir.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 55

İnönü İstasyonu
12/1/37
Sâat 10.30 sonra

On Birinci Fırka Kumandanlığına
(13/1/37 İçin)
(Cebhe Emri)

1. 12/1/37'de yapılan keşfiyyâta nazaran düşmanın 11/1/37 sabâhından i'tibâren ufak bir kuvvetiyle (Söğüd) ve kuvve-i asliyyesiyle (Karaköy-Pazarcık) istikametinde geri çekildiği ve pek çok yaralı nakl etdiği anlaşılmışdır.

(Savacıbey-Düzdağ-Bozüyük-Kızılcapınar) hattına kadar düşmana tesâdüf edilmemiş, Söğüd (Karaköy-Pazarcık) Mezid istikametlerinde gönderilen süvâri keşif kıtaâtından henüz rapor vürûd etmemişdir.

2. Ordu; yarın [13/1/37] de tevakkuf edecek ve süvâri kuvvetleriyle keşf ve düşmanı ta'cîz edecekdir.

3. İkinci Süvâri Grubu; 12/1/37 için cebhe emrinde verilen keşif vazifesine devâm etmekle berâber yarın Pazarcık ile Pazarcık garbı istikametlerine kuvvetli keşif kıtaâtı göndererek düşman kuvâ-yi asliyyesinin nerede bulunduğunu keşf edecek raporlarını Bozüyük Telgraf Merkezi vâsıtasıyla bana îsâl edecekdir.

İkinci Süvâri Grubu (13/1/37) de kısm-ı küllîsi ile Mezid Vâdîsi'nden Osmanlı'ya kadar ilerleyecek ve Nazifpaşa ve Kurşunlu istikametlerinde düşman gerilerine baskın yapacakdır. Söğüd (Bilecik) istikametinde uzak keşif şimdiye kadar olduğu gibi 24'üncü Fırkaya âiddir.

4. Fırkalar kıtaâtın tanzîm ve tensîki, perâkendelerin topladılması, eslihanın tathîr ve muâyene ve ikmâli(?) efrâd ve hayvânâtın istirâhât etmesi maksadlarıyla yarın bulundukları mıntıkalarda kalacaklar ve yakından keşfe devâm eyleyeceklerdir.

24.Fırka Söğüd-Bilecik istikametini keşfe devâm edecekdir.

5. Fırkaların piyâde nizâm-ı harbleri ber-vech-i âtî olacakdır:

a. 24. Fırka; 32. Âlây, 143. Âlây, 174. Âlây (132. Âlâyın iki taburu muvakkaten Fırka emrinde kalacak ve bir iki gün sonra Dördüncü Fırkaya iâde olunması teblîg edilecekdir.)

b. 11. Fırka; 126. Âlây, 127. Âlây, 70. Âlây, 4. Âlây:

On Birinci Fırka muhtâc-ı tensîk âlâylarından birini geriye çekecek ve cebheye bildirecekdir.

c. 4. Fırka; 58. Âlây, 132. Âlây

6. 24'üncü ve On Birinci Fırkalar mıntıkalarında nokta-i istinâd vücûda getirmeye ve cebhenin her tarafında sahrâ topu kullanabilecek vechle topçu yolu ihzâr etmeye derhâl başlayacaklardır.

7. 5'inci mâddeye tevfîkân 11. Fırka kendi emrindeki 174. Âlâyın Birinci Taburunu yarın (Nane Deresi) cenûbundaki Çiftlik'de bulunmak üzere Âlâyı nezdine gönderecekdir.

8. Ben; yarın (İnönü) İstasyonu'nda bulunacağım.

9. Bu emir 12/1/37 sâat 10.30 sonrada 4., 11., 24'üncü Fırka Kumandanlıklarına ve 2. Süvâri Grubu Kumandanlığına tahrîren gönderilmişdir.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 55

GENELKURMAY ATASE ARŞİVİ
A 6/2/32
D 39
F 66

K.949
O. 122

Station

Abteilung

angenommen am ___/___ 19___ Uhr ___ Min. durch

aufgenommen am ___/___ 19___ Uhr ___ Min. durch ___ von

befördert am ___/___ 19___ Uhr ___ Min. durch ___ an

Fern-
Licht-
Funk-
Spruch Nr. ___ aus

Dienstliche Zusätze:

Absender:	Meldg.	Ort	Dat.
	Eingegangen		
	Angekommen		

2

An

7 — 8 تحی عادہ بہ تدفیعاً آ. فرقہ کشی امریزہ کی عدالت
برجی طابوریتی بایہ (قانونہ کی) جیتونیہ کی مفتاکدہ بولنمز
ونزہ آلتدی تی ونیہ کونڈرہ جکدر.

8 — بجی یا بہ (ایجاد کی) استیا سیونڈہ بولنمز
بوار عدالت ایلہ عکرودہ ایلہ ... کی ترجمہ ایتدیر
و جیسواری قروہ قولاندیغی تحریاً کونڈرلمسدر.

غرب قسم کی قرار نداد

BELGE NU. 56

12 Ocak 1921

İnönü Nahiye Müdürlüğüne
Bozüyük Nahiye Müdürlüğüne

Yazılı Olarak

İnönü Meydan Muharebesi'nde din ve memleket uğruna canlarını feda ederek şehit düşen kardeşlerimizin muharebe meydanlarındaki mübarek cesetlerini toplatarak muntazam bir şehitlik yapılmasını sizin gibi gayretli ve çalışkan vatanseverlerden beklerim.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Yazıldı. / 12 Ocak 1921
(İmza)

BELGE NU. 56

İnönü Nâhiye Müdîriyyetine
Bozüyük Nâhiye Müdîriyyetine

Tahrîren

İnönü Meydân Muhârebesi'nde dîn ve memleket uğruna fedâ-yı cân ederek şehîd düşen kardeşlerimizin muhârebe meydânlarından ecsâd-ı mübârekelerini toplatdırılarak muntazam bir şühedâ kabristânı vücûda getirilmesini gayret ü himmet vatan-perverânenizden beklerim efendim.

12/1/37

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

Yazıldı. / 12 minh
(İmza)

BELGE NU. 56

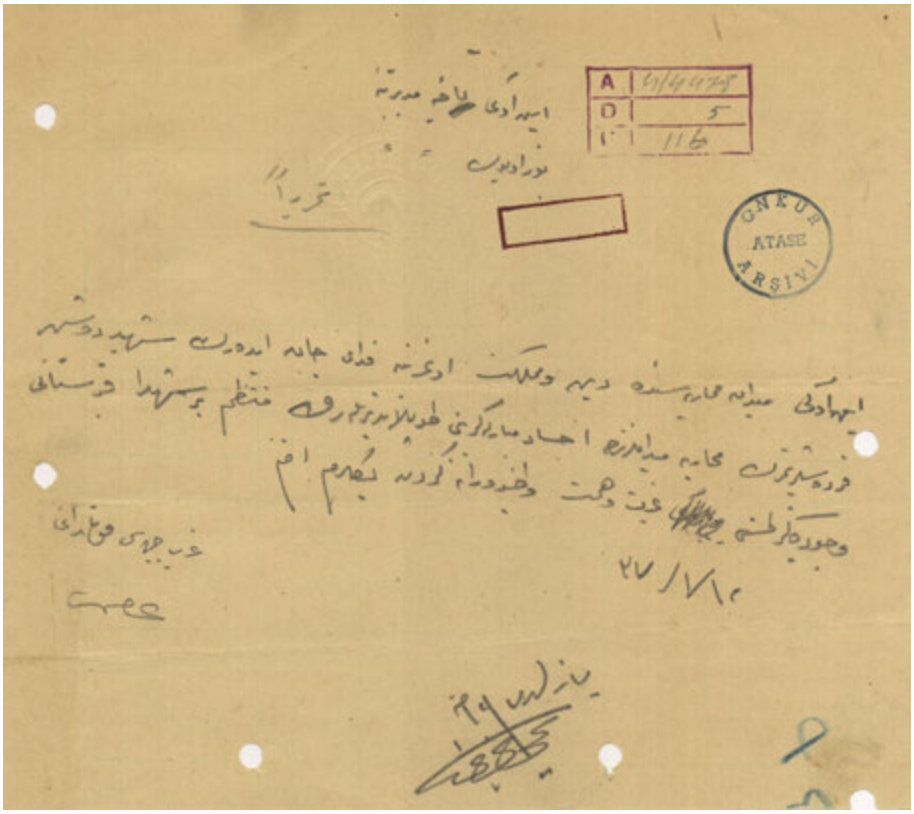

BELGE NU. 57

İnönü
12 Ocak 1921

Eskişehir'de Batı Cephesi Kurmay Başkanı Muzaffer Bey'e

İnönü Meydan Muharebesi'nin kazanılması dolayısıyla Büyük Millet Meclisi Başkanlığının tebrik telgrafıyla buna çekilen cevap sureti aşağıdadır. Bütün subay ve erlere tebliğini rica ederim.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Suret

Genelkurmay Başkanı ve Batı Cephesi Komutanı İsmet Bey'e

İnönü Meydan Muharebesi'nde Batı Cephesi birliklerinin uğurlu ve üstün komutanız altında kazandıkları kesin zaferden dolayı size ve kahraman ordumuzun bütün komutanlarıyla subay ve erlerine Büyük Millet Meclisinin en içten tebriklerini sunar ve bu zaferin, kutsal topraklarımızı düşman istilasından tamamen kurtaracak olan kesin zafere hayırlı bir başlangıç olmasını Allah'tan dilerim. Bu tebriklerimin ordunun bütün er ve subaylarına tebliğini rica ederim.

Büyük Millet Meclisi Başkanı
Mustafa Kemal

Diğer Suret

Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Kemal Paşa'ya

Allah'ın yardımıyla İnönü Meydan Muharebesi'nin kazanılmasından dolayı Büyük Millet Meclisinin kalbî tebrik ve temennileri ordunun bütün er ve subaylarını şereflendirmiştir. Tam bağımsızlığın kazanılması vazifesini üstlenmiş olan Büyük Millet Meclisine kayıtsız şartsız bağlılıktan aldığı manevi güç ile kutsal topraklarımızın kurtarılması görevini yerine getireceğine ordunun tam olarak inandığını arz ederim.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 57

İnönü

Eskişehir'de Erkân-ı Harbiyye Reîsi Muzaffer Bey'e

İnönü Meydân Muhârebesi'nin kazanılması dolayısıyla Büyük Millet Meclisi Riyâsetinin tebrîk telgraf-nâmesiyle keşîde kılınan arîza-i cevâbîye sûreti zîrdedir. Keyfiyyetin umûm zâbitân ve efrâda teblîgini ricâ ederim.

12/1/37

Garb Cebhesi K. İsmet

2

Sûret

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîsi ve Garb Cebhesi Kumandanı İsmet Beyefendi'ye

İnönü Meydân Muhârebesi'nin Garb Cebhesi kıtaâtının yümnlü ve kahir kumandanız altında icrâ eyledikleri galebe-i kat'îyyeden dolayı zât-ı devletlerine ve kahramân ordumuzun bi-l-umûm kumândanlarıyla zâbitân ve efrâdına Büyük Millet Meclisinin kalbî tebrîkâtını takdîm ve bu muvaffakıyyetin mukaddes topraklarımızı düşman istîlâsından kâmilen tahlîs edecek olan zafer-i kat'îyyeye bir mukaddeme-i hayr olmasını Eltâf-ı İlahiyyeden tazarru' eder ve iş bu tebrîkâtın umûm ordu efrâd ve zâbitânına iblâğını ricâ ederim.

Büyük Millet Meclisi Reîsi
Mustafa Kemâl

3

Diğer Sûret

Büyük Millet Meclisi Reîsi Mustafa Kemâl Paşa Hazretlerine: Avn-i Hakk'la İnönü Meydân Muhârebesi'nin kazanılmasından dolayı Büyük Millet Meclisinin kalbî tebrîkât ve temenniyyâtı ordunun bütün efrâd ve zâbitânını fahr ü şükrâna müstagrık kılmışdır. Mukadderâtımızı istiklâl-i mutlak ile der-uhde etmiş olan Büyük Millet Meclisine bilâ-kayd ü şart irtibât ve inkıyâddan aldığım feyz-i ma'nevî ve kudsî ile mukaddes topraklarımızın istihlâsı vazifesini ifâ edeceğine ordunun kanâat-ı kat'îyye ile mutmain bulunduğu zât-ı riyâset-penâhîlerine arz ve te'mîn eylerim.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 57

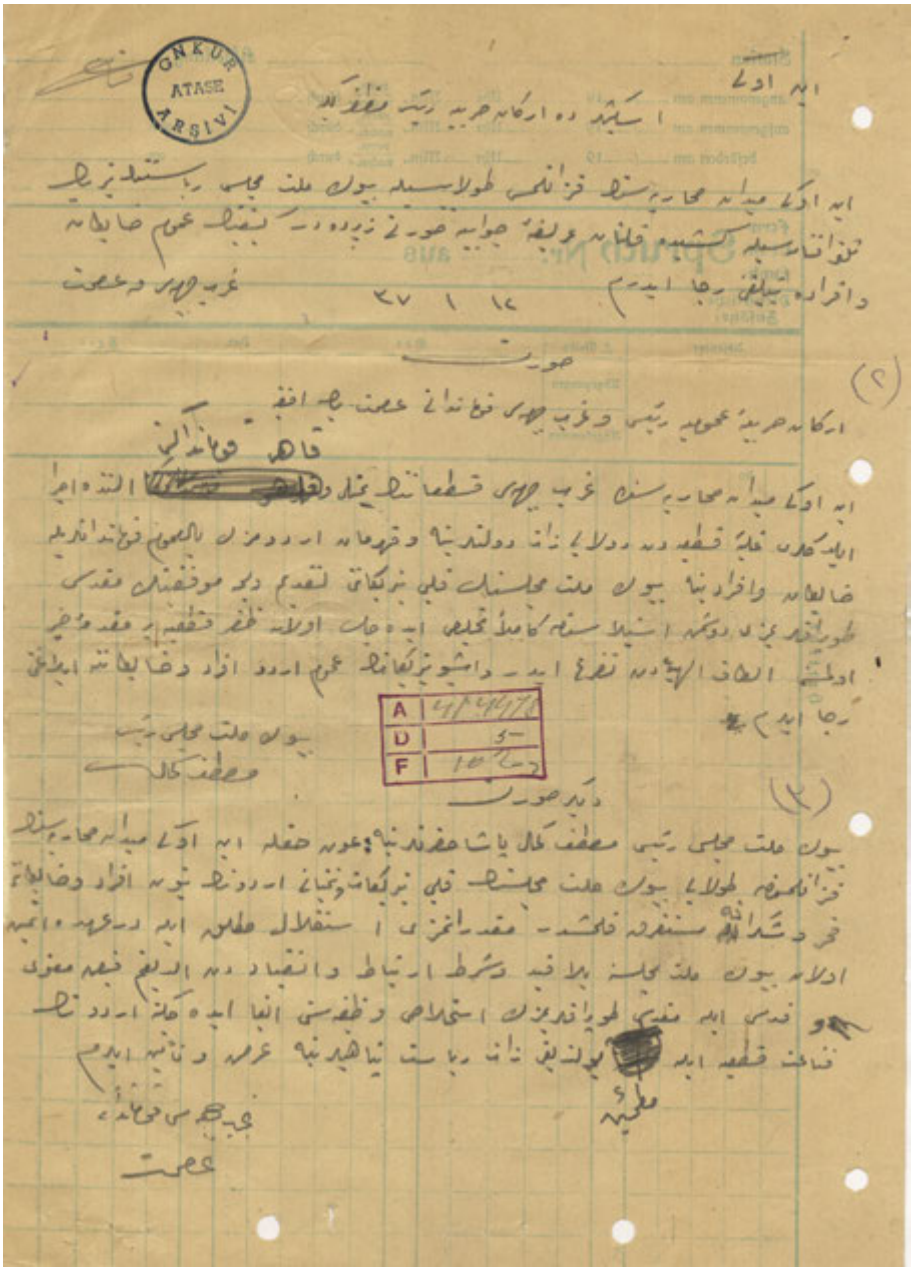

BELGE NU. 58

12'nci Kolordu
12 Ocak 1921

Batı Cephesi Komutanlığına

Batı ordumuzun mert ve kahramanca muharebeleri karşısında düşmanın yenildiği müjdesini alan Afyonkarahisar halkının, bugün bütün şehri bayraklarla donatarak asker, halk ve öğrencilerden oluşan büyük bir insan kalabalığı ile hükûmet ve kolordu dairesine geldiği, milletin yüce ruhu ve büyük azmine tercüman olacak güzel konuşmalar yaparak ordumuza selam gönderip hükûmete tebrik ve teşekkürlerini sunduklarını arz ederim.

12'nci Kolordu Komutanı
Fahrettin

Cevap lazım

BELGE NU. 58

12. Kolordu
12/1/37

Garb Cebhesi Kumandanlığına

Garb ordumuzun merd-âne mukabele ve şecî-âne muhârebeleri karşısında düşmanın makhûriyyeti haber-i beşâretini alan Afyonkarahisar ahâlîsi bugün bütün şehri bayraklarla donadarak asker, ahâlî ve mekteb talebelerinden mürekkeb bir cemm-i gafîr âlâyı ve âlâyla hükûmete ve kolordu dâiresine gelerek milletin be-rûh-ı ulvî ve azm-i hudâ-pesendânesine tercümân olacak beliğ nutuklar îrâdıyla ordumuz ithâf-ı selâm ve hükûmet-i celîleye arz-ı tebrîkât ve teşekkürât eylemiş olduklarını arz ederim.

12. Kolordu K.
Fahreddin

Cevâb lâzım

BELGE NU. 58

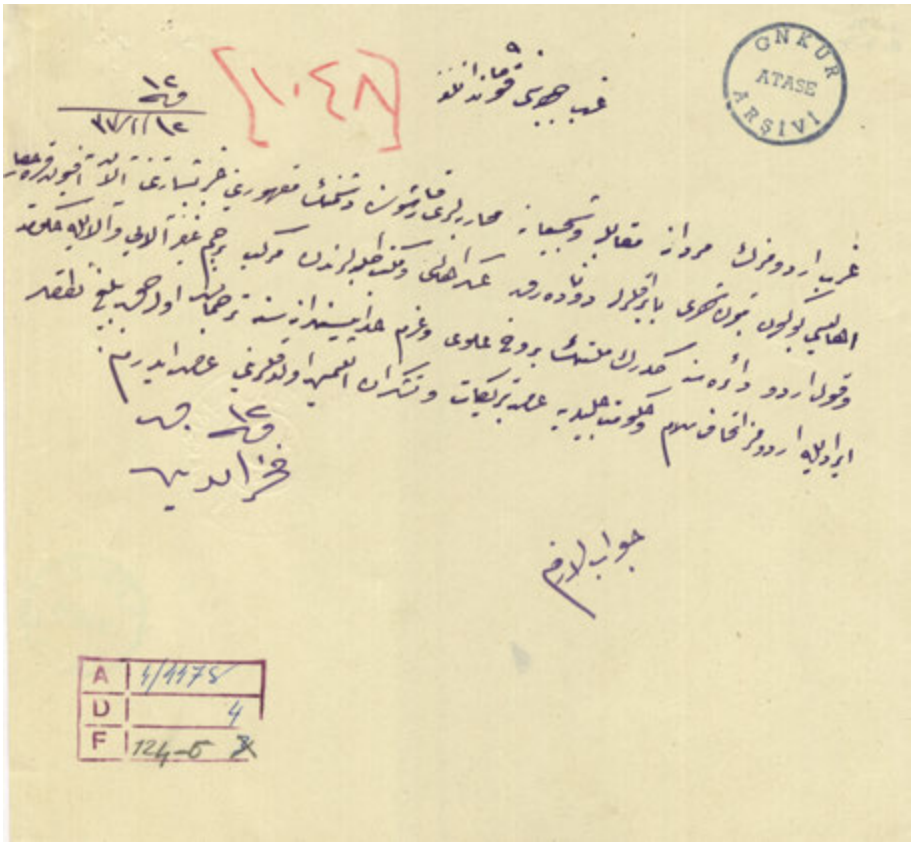

BELGE NU. 59

İnönü İstasyonu
13 Ocak 1921
Saat 20.00

Telgraf

12'nci Kolordu Komutanlığına

Tebriklerinize teşekkür ederim.

Sevgili Anadolu'muzun bu defa da böğrüne hançer saplamak üzere gözü dönmüş bir şekilde saldıran düşman iyi bir ibret dersi alarak perişan bir hâlde kaçmak zorunda kaldı. Yakın gelecekteki şanlı zaferlere bir başlangıç olan İnönü Meydan Muharebesi, millet ve ordumuzun millî gayret ve kahramanlığını bütün parlaklığıyla ispat etmiştir. Bundan dolayı, millî gayenin elde edilmesi uğrunda orduya yardımcı olan sevgili milletimize şimdiden güçlü teminat vadetmekle iftihar etmekteyiz.

12'nci Kolordunun ve Afyonkarahisar'daki sevgili kardeşlerimizin tebrikleri ve samimi yardımları bütün Batı Cephesi subay ve askerleri için kuvvet ve övünç kaynağı olmuştur. Tebriklerinizi bütün orduya tebliğ ediyorum. Afyonkarahisar'ın vatansever muhitini savunan 12'nci Kolordunun İzmir'de Büyük Millet Meclisi ordusunun varlığını temsil etmesi en başta gelen temennimizdir.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Aslı gibidir. / 13 Ocak 1921

Eskişehir'de Cemil Bey'e / 14 Ocak 1921

Saat 5.25

BELGE NU. 59

İnönü İstasyonu
13/1/37 Sâat 8 sonra

Telgraf

12. Kolordu Kumandanlığına

Tebrîkâtınıza teşekkür ederim.

Sevgili Anadolumuzun bu def'a da böğrüne hançer saplamak üzere akur-âne bir sûretde saldıran düşman iyi bir ders-i ibret alarak perîşân bir hâlde firâra mecbûr oldu. Âtî-i karîbin şân-âver fütûhâta bir mukaddime-i zafer olan İnönü Meydân Muhârebesi millet ve ordumuzun hamâset ve gayret-i millîsini bütün parlaklığıyla isbât etmişdir. Binâen aleyh, gaye-i millînin istihsâli uğrunda orduya zahîr olan sevgili milletimize şimdiden te'mînât-ı kavîye va'd etmekle müftehiriz efendim.

On İkinci Kolordunun ve Afyonkarahisarı'ndaki sevgili kardaşlarımızın tebrîkât ve müzâherât-ı sâmîmânesini bütün Garb Cebhesi zâbitan ve askerleri için medâr-ı kuvvet ve mübâhât olmuşdur. Tebrîkâtınızı bütün orduya teblîğ ediyorum. Afyonkarahisarı'nın vatan-perver muhîtini müdâfaa eden On İkinci Kolordunun İzmir'de Büyük Millet Meclisi ordusunun mevcûdiyyetini temsîl ve irâe etmesi ahss-ı temenniyyâtımızdır.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

Aslına mutâbıkdır. / 13 minh

Eskişehir'de Cemîl Efendi'ye / 14 minh

Sâat 5.25

BELGE NU. 59

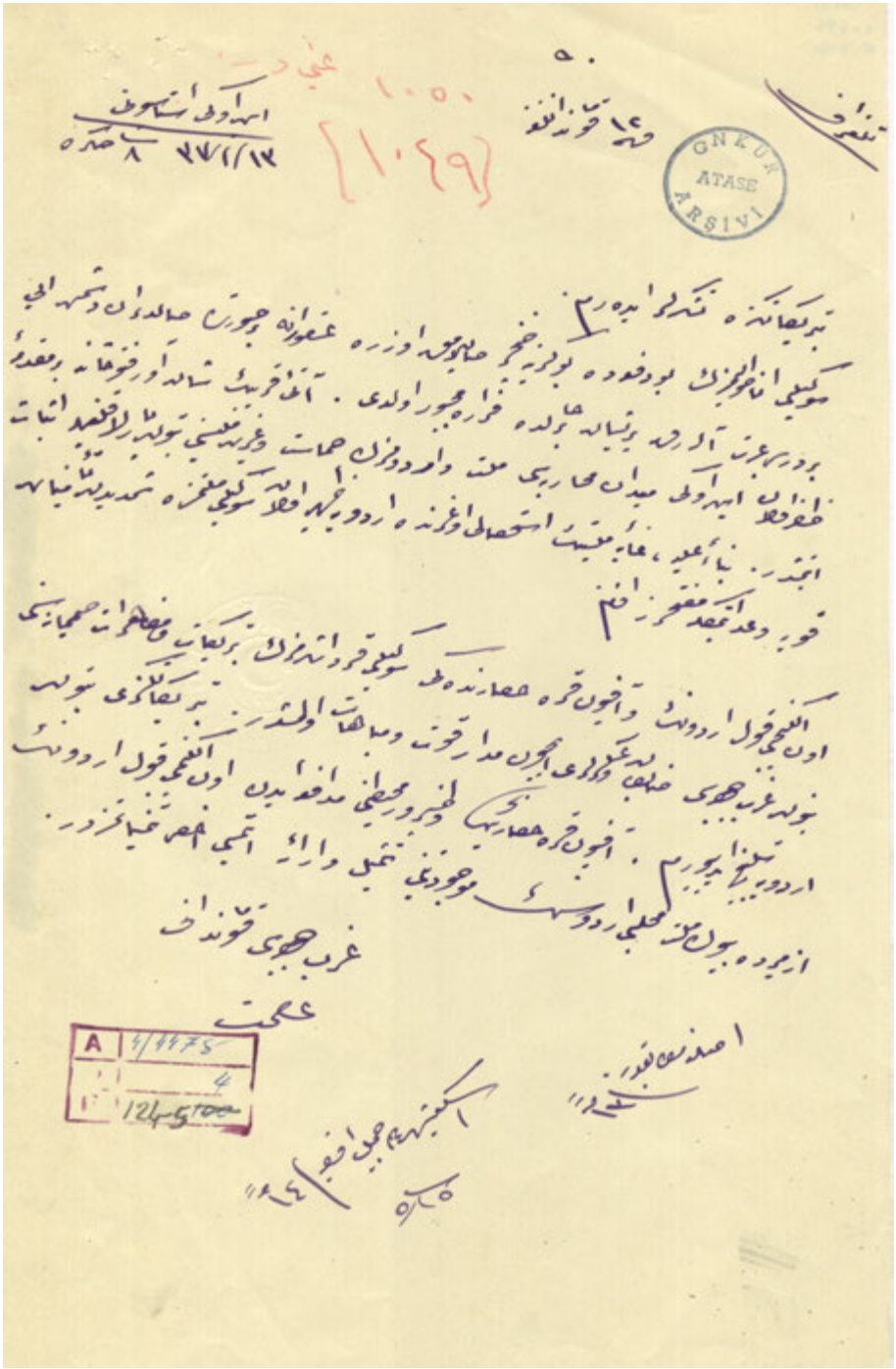

BELGE NU. 60

İnönü İstasyonu
13 Ocak 1921
Saat 13.00

11'inci Tümen Komutanlığına

14 Ocak 1921 Günü İçin Cephe Emri

1. Düşman kuvvetleri, Bilecik ve Pazarcık'ı tahliye ederek Yenişehir ve İnegöl'e çekilmektedir.

2. Süvari kuvvetlerimiz düşmanı şiddetle takip edecektir.

3. 24'üncü Tümen emrindeki 5'inci Süvari Alayı Bilecik üzerinden Yenişehir'e doğru düşmanı takip edecektir. 2'nci Süvari Grubu, Mezit Vadisi yoluyla Çitli-Hasanpaşa üzerinden İnegöl'e gidecek ve asıl kuvvetleriyle karşılaşıncaya kadar düşmanı takip edecektir.

4. 24'üncü Tümen, 174'üncü Alayı bir sahra bataryasıyla, 14 Ocak 1921'de Bilecik'te bulunacak şekilde hareket ettirecektir. 24'üncü Tümen kalan kısımlarıyla Gündüzbey, Teke, Çiftlik, Hayriye, Oluklu, Rızapaşa köyü mıntıkasında kalacaktır. Tümen bir an önce Söğüt ve Bilecik'le telgraf irtibatı kuracaktır.

5. 11'inci Tümen, 4'üncü Piyade Alayını bir sahra bataryasıyla 14 Ocak 1921'de Pazarcık'ta bulunduracaktır. Tümen, asıl kısımlarıyla bulunduğu mıntıkada kalacaktır. 4'üncü Alay ve batarya 24'üncü Tümen Piyade Komutanı Yarbay Şevki'nin emrinde bulunacak ve doğruca bana bağlı olacaktır. Şevki Bey hemen Pazarcık'a gitmelidir. Pazarcık'la hızla telgraf irtibatı sağlanmalıdır.

6. Karargâhı İnönü'de olan 4'üncü Tümen, İnönü ve Çukurhisar'da toplanacaktır. 132'inci Alay tamamıyla Tümen emrine iade edilecektir.

7. Tümenler, hızla birliklerini düzenleyerek çeşitli birliklerin tüfek ve makineli tüfek mevcutlarını 14 Ocak 1921 akşamına kadar bana bildireceklerdir.

8. Ben, şimdi İnönü İstasyonu'ndayım.

9. Bu emir 11'nci, 24'üncü, 4'üncü Tümenlere ve 2'nci Süvari Grubuna yazı ile 13 Ocak 1921'de saat 22.00'de verilmiştir.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 60

İnönü İstasyonu
13/Kânûn-ı sânî/37
Sâat 1 sonra

11'inci Fırka Kumandanlığına

14 Kânûn-ı sânî 37 için cebhe emri:

1. Düşman Bilecik ve Pazarcık'ı tahliye ederek Yenişehir ve İnegöl'e ric'at etmekdedir.

2. Düşman süvâri kuvvetlerimizle kemâl-i şiddetle ta'kîb olunacakdır.

3. 24'üncü Fırka emrindeki Beşinci Süvâri Âlâyı Bilecik üzerinden Yenişehir'e doğru düşmanı ta'kîb edecekdir. İkinci Süvâri Grubu Mezid Vâdîsi tarîkiyle Çitli-Hasanpaşa üzerinden İnegöl'e gidecek ve düşman kuvâ-yi asliyyesine çatıncaya kadar düşmanı ta'kîb edecekdir.

4. 24'üncü Fırka 174'üncü Âlâyı bir sahra bataryasıyla 14/1/37'de Bilecik'de bulunacak sûretde tahrîk edecekdir. 24'üncü Fırka aksâm-ı mütebâkıyyesiyle Gündüzbey, Teke, Çiftlik, Hayriye, Oluklu, Rızapaşa köyü mıntıkasında kalacakdır. Fırka bir an evvel Söğüd ve Bilecik'le telgraf irtibâtı te'sîs edecekdir.

5. 11'inci Fırka 4'üncü Piyâde Âlâyını bir sahrâ bataryasıyla 14/1/37'de Pazarcık'da bulunduracakdır. Fırka aksâm-ı asliyyesiyle bulunduğu mıntıkada kalacakdır. 4'üncü Âlây ve batarya 24'üncü Fırka Piyâde Kumandanı Kaim-makam Şevkî Bey'in emrinde bulunacak ve doğruca bana merbût olacakdır. Şevkî Bey hemen Pazarcık'a gitmelidir. Pazarcık'la telgraf irtibâtı sür'atle te'sîs olunmalıdır.

6. 4'üncü Fırka (Karâr-gâhı İnönü'nde) İnönü ve Çukurhisar'da toplanacakdır. 132'inci Âlây kâmilen Fırka emrine iâde olunacakdır.

7. Fırkalar sür'atle kıt'alarını tanzîm edecekler ve kıtaât-ı muhtelifenin tüfenk ve makineli tüfenk mevcûdlarını 14/1/37 akşamına kadar bana bildireceklerdir.

8. Ben şimdi İnönü İstasyonu'ndayım.

9. Bu emir 11, 24, 4'üncü Fırkalara ve İkinci Süvâri Grubuna tahrîren 13/1/37 sâat 10 sonrada verilmişdir.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 60

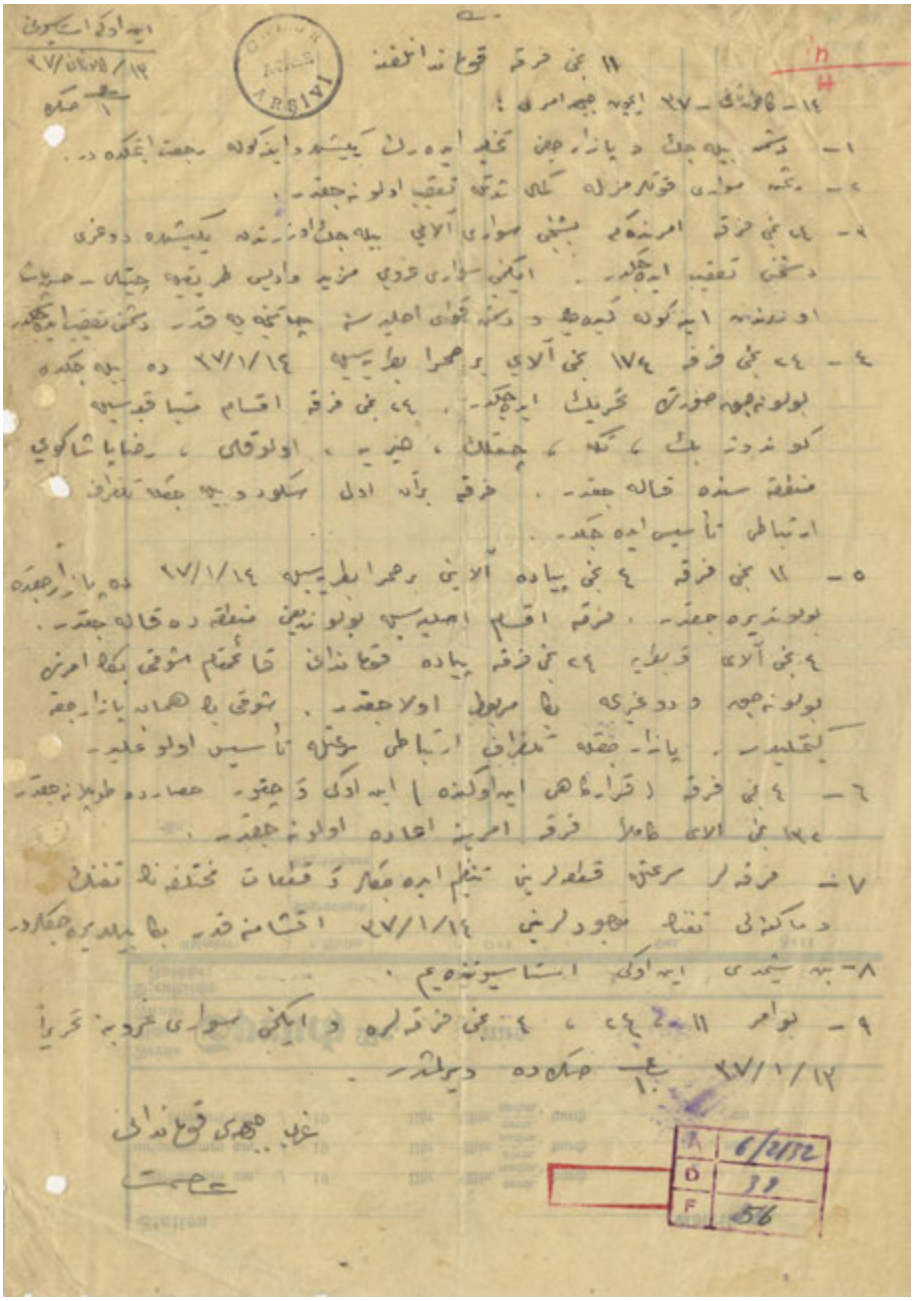

BELGE NU. 61

İnönü
14 Ocak 1921

Şifre Çözümü
Sabah Raporu

Millî Savunma Bakanlığına

1. Yenişehir istikametinde ilerleyen 5'inci Süvari Alayı, 13 Ocak 1921'de Bilecik'e girmiştir. Düşmanı takibe devam etmektedir. Bu istikamette çekilen düşman kuvvetinin; bir alay piyade, yedi sahra ve 11 dağ topu ile 12 makineli ve 30 kadar otomatik tüfekten ibaret olduğu, artçılarının da 12 Ocak 1921 öğleden önce Bilecik'i terk ettiği anlaşılmıştır.

2. 13/14 gecesini büyük kısmıyla Nazifpaşa-Karacakaya hattında geçiren 2'nci Süvari Grubundan henüz rapor alınmadı.

3. 13 Ocak 1921'de saat 13.00'te düşman tayyaresinin İnönü İstasyonu'na attığı bombalardan üç erimiz hafif şekilde yaralanmıştır.

4. 14 Ocak 1921 tarihli sabah raporu, Genelkurmay Başkanlığına, Millî Savunma Bakanlığına, Güney Cephesi Komutanlığına, 12'nci Kolordu Komutanlığına, Kastamonu ve Bolu Havalisi Komutanlığına ve Batı Cephesi Kurmay Başkanlığına saat 14.30'da yazılmıştır.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Açtım. / 14 Ocak 1921 (İmza)

BELGE NU. 61

İnönü
14/1/37

Şifre Halli
Aded
Bilâ

Sabâh Raporu

Müdâfaa-i Milliyye Vekâletine

1. Yenişehir istikametinde ilerleyen Beşinci Süvâri Âlâyı 13/1/37'de Bilecik'i işgal etmişdir. Ta'kîbe devâm etmekdedir. Bu istikametde çekilen düşman kuvvetinin bir âlây piyâde, 7 sahrâ, 11 cebel topu ile 12 makineli ve 30 kadar otomatik tüfenkden ibâret olduğu ve düm-dârlarının 12/1/37 zevâlinden evvel Bilecik'i terk etdiği anlaşılmışdır.

2. 13/14 gecesini kısm-ı küllîsiyle Nazifpaşa-Karacakaya hattında geçiren İkinci Süvâri Grubundan henüz rapor alınmadı.

3. 13/1/37 sâat 1 sonrada düşman tayyâresinin İnönü İstasyonu'na atdığı bombalardan üç neferimiz hafifce mecrûh olmuşdur.

4. 14/1/37 târihli sabâh raporu Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine, Müdâfaa-i Milliyye Vekâletine, Cenûb Cebhesi K. ve 12. K., Kastamonu Bolu Havâlîsi ve Garb Cebhesi Erkân-ı Harbiyye Riyâsetine sâat 2.30 sonrada yazılmışdır.

Garb Cebhesi K.
İsmet

Açdım. / 14 minh (İmza)

BELGE NU. 61

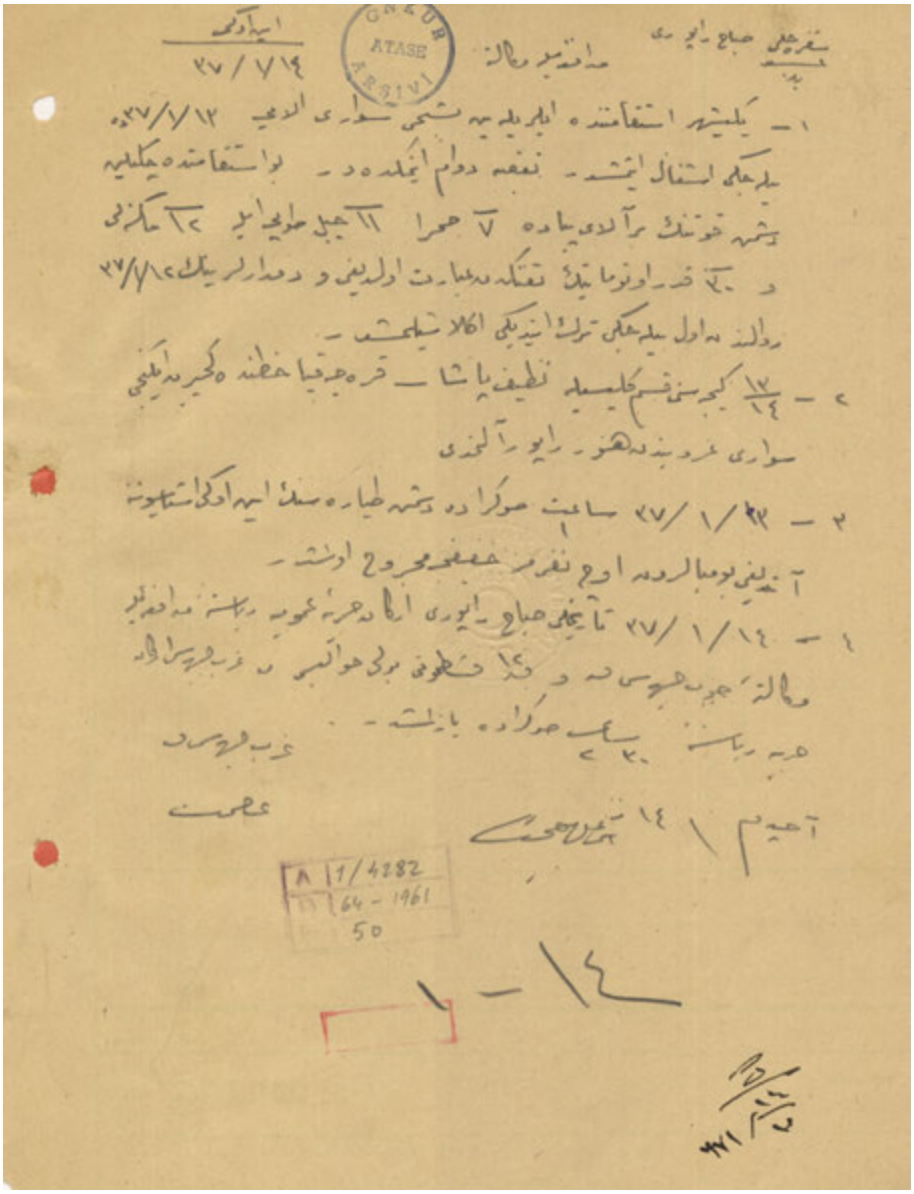

ATASE ARŞİVİ

A 1/4282
11 64 - 1961
50

BELGE NU. 62

Genelkurmay Başkanlığı

Genelkurmay Başkanı ve Batı Cephesi Komutanı
İsmet Bey'e

Mütarekeden beri birçok defa ölümle karşı karşıya gelen milletimizi her zamankinden daha büyük bir tehlikeye uğratan düşmanın son taarruzunu, genç ve büyük komutanımızın harp sanatı ile azim ve imandan oluşan kuvveti, püskürterek perişan etti. Mağrur bir kalp ve minnettar gözlerle muzaffer yürüyüşünüzü takip eden kardeşleriniz, mazlum halkımızı kurtaran kahramanımızı yanındaki silah arkadaşlarıyla beraber kutlarlar.

Adnan Hikmet Hamdullah Suphi Halide Edip

BELGE NU. 62

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reîsi ve Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet Beyefendi'ye

Mütârekeden beri bir çok def'alar ölümle karşı karşıya gelen milletimizi her zamândan daha büyük ve daha kat'î bir tehlikeye uğratan son taarruzu genç ve azîz kumandanımızın san'at-ı harb ile azm ve îmândan mürekkeb kuvveti redd ve perîşân etdi. Mağrûr bir kalb ve minnet-dâr gözlerle muzaffer yürüyüşünüzü ta'kîb eden kardeşleriniz mazlûm halkımıza halâs ve rehâ yetişdiren kahramânımızı yanındaki silâh arkadaşlarıyla berâber takdîs ve tes'îd ederler.

Adnan Hikmet Hamdullah Subhî Hâlide Edîb

BELGE NU. 62

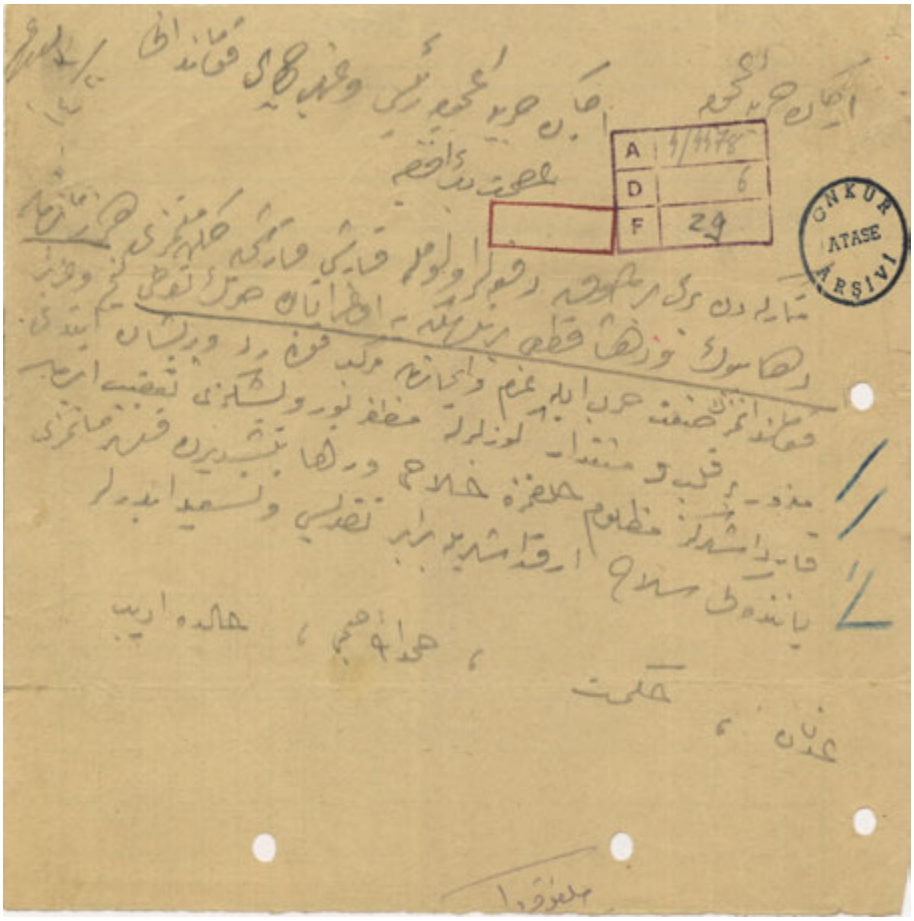

BELGE NU. 63

14 Ocak 1921

Halide Edip Hanımefendi'ye

İltifatınız bize güç verdi. Sevgili kardeşlerime ayrı ayrı minnet ve şükranlarımızı, size de en içten saygılarımızı sunuyorum. Milletimizin şerefi ve yüz akı olan Halide Hanımefendi.

İsmet

Ankara'da Lütfü / 14 Ocak 1921

19/40

BELGE NU. 63

14/1/37

Hâlide Edîb Hanımefendi Hazretlerine

İltifâtınız bizi takviye ve ihyâ' etdi. Sevgili kardeşlerime ayrı ayrı minnet ve şükrânlarımızı ve hâk-i pâyinize en samîmî ve en hâlis tanzîmâtımızı ref' ve takdîm ediyorum. Milletimizin şerefi ve yüz akı olan Hâlide Hanımefendi.

İsmet

Ankara'da Lûtfî / 14 minh

19/40

BELGE NU. 63

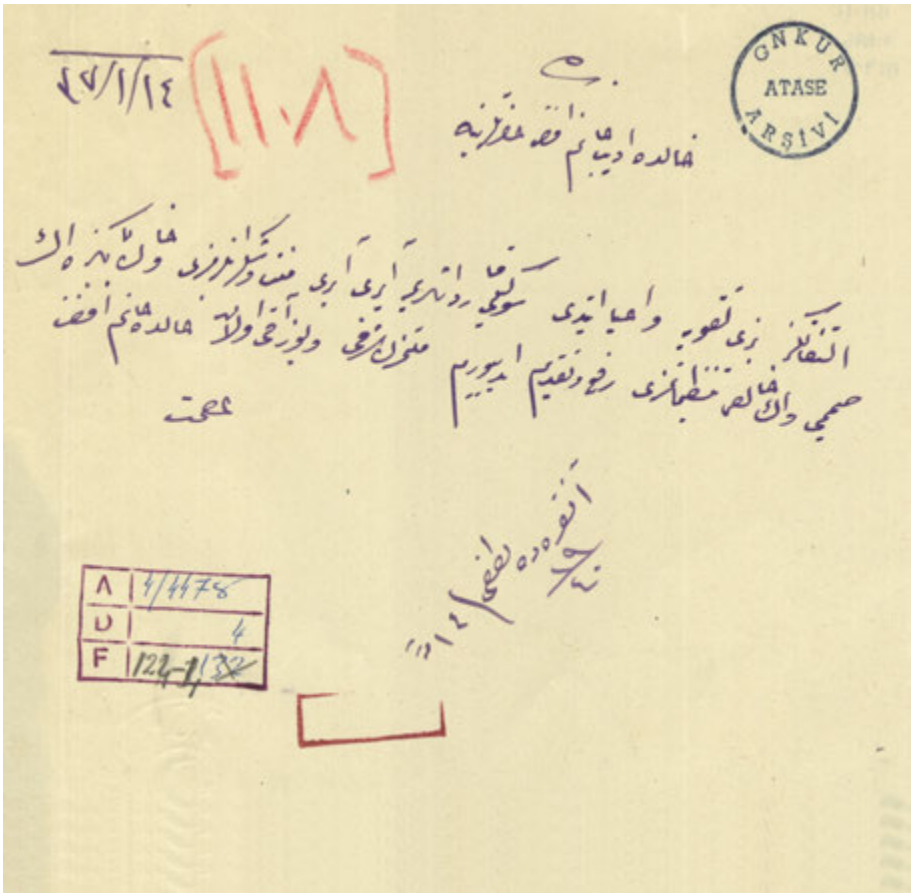

BELGE NU. 64

İnönü
16 Ocak 1921

24'üncü Tümen Komutanlığına

Moskova Büyükelçisi Ali Fuat Paşa'nın Batı ordusuna çektiği tebrik telgrafıyla buna yazılan cevap sureti aşağıdadır.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Suret

Ocak ayının 9 ve 10'uncu günleri Batı Cephesi'nde meydana gelen ve düşmanın asıl ordusunun bozguna uğramasıyla sonuçlanan muharebelerden dolayı en içten tebriklerimi sunar, bu sebeple de başta siz olmak üzere bütün cephe arkadaşlarımızın sürekli zafer kazanmalarını saygılarıma ilave olarak dilerim.

Moskova Büyükelçisi
Ali Fuat

Cevap

Suret

Olağanüstü azim ve metanet ile bizzat kurduğunuz ve komuta etmiş olduğunuz kahraman kitlenin, düşman taarruzunu kırmayı başarmasından dolayı duyulan şeref, ordunun kendisine ve onu yetiştirmiş olan şahsınıza aittir. Bununla beraber bizden esirgemediğiniz iltifat ve tebriklerinize minnet ve şükranlarımızı takdim ederken başta kendim olmak üzere Batı Ordusunun bütün er ve subayları, kendilerini vaktiyle çok büyük zorluklar içinde teşkil ve sevk etmiş olan saygıdeğer komutanlarına bu vesile ile de saygılar sunar ve başarılar dilerler.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 64

İnönü
16/1/37

24'üncü Fırka Kumandanlığına

Moskova Sefîr-i Kebîri Âlî Fuâd Paşa Hazretlerinin Garb ordusuna keşîde etdiği tebrîk telgrafıyla yazılan cevâb sûreti ber-vech-i zîrdir.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

Sûret

Kânûn-ı sânînin dokuz ve onuncu günleri Garb Cebhesinde vukua gelerek düşman ordu-yi asliyyesinin inhizâmıyla netîcelenen muhârebâtdan dolayı an-samîm-il-kalb beyân-ı tebrîkât eyler. Bu vesîle ile de başda zât-ı devletleri olmak üzere bil-cümle cebhe arkadaşlarımızın tevâli-i muzafferiyyâtını ihtirâmâtıma terdîfen dilerim efendim.

Moskova Sefîr-i Kebîri
Âlî Fuâd

Cevâb

Sûret

Zât-ı devletlerinin azm ü metânet-i hârik-ül-âde ile bi-z-zât teşkîl ve kumanda etmiş olduğu bir kitle-i besâletin düşman taarruzunu kırmaya muvaffak olmasından dolayı fahr ü şeref ordunun kendisine ve onu yetişdirmiş olan zât-ı devletlerine âiddir. Bununla berâber ibzâl buyurulan iltifât ve tebrîkât-ı âlî-cenâb-âneden mütehassıl minnet ve şükrânımızı takdîm ederken başda âcizleri olmak üzere Garb ordusunun bütün efrâd ve zâbitânı kendilerini vaktiyle mâfevk-üt-tasavvur müşkilât içerisinde teşkîl ve sevk etmiş olan muhterem ve şânlı kumandanlarına vesîle ile de arz-ı ihtirâmât ve temenni-i muvaffakıyyât ederler.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 64

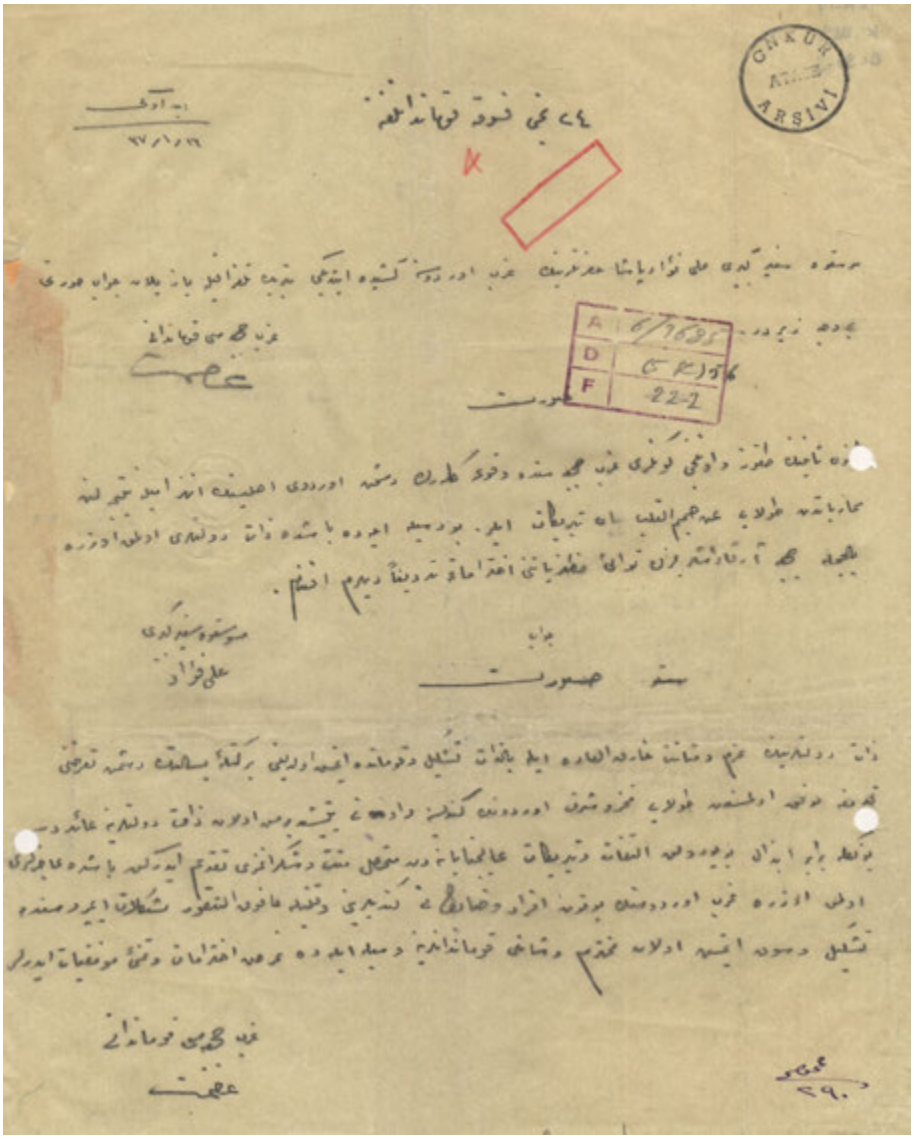

BELGE NU. 65

Batı Cephesi Komutanlığı
Kurmay Başkanlığı 1'inci Şubesi
Sayı 987

Eskişehir
17 Ocak 1921

3'üncü Süvari Tümeni Komutanlığına

İnönü Meydan Muharebesi'ndeki başarıdan dolayı Doğu Cephesi Komutanı Korgeneral Kâzım Karabekir'den gelen tebrik telgrafı ile buna yazılan cevap sureti aşağıdadır. Subay ve erlere bildirilmesini rica ederim.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

Suret

Kazanılan son başarıdan dolayı sizi ve Batı Cephesi'nin bütün mensuplarını içtenlik ve iftiharla tebrik eder ve başarılarının devamını dilerim. Olayların ayrıntıları ve gelişimi hakkında bilgi verilmesini de rica ederim.

Doğu Cephesi Komutanı
Kâzım Karabekir

Suret

Sizin ve kahraman Doğu ordusunun tebriklerini bütün samimiyetimle Batı Cephesi'ne tebliğ ederken maddi ve manevi çok büyük sevinç ve iftihar duymaktayız. Başta kendim olmak üzere Batı Cephesi'nin bütün subay ve erlerinin size ve Doğu Ordusuna sonsuz minnet ve şükranlarını sunarım.

Batı Cephesi Komutanı
İsmet

BELGE NU. 65

Garb Cebhesi Kumandanlığı
Erkân-ı Harbiyye Birinci Şu'besi
Aded
987

Eskişehir
17 Kânûn-ı sânî 337

Üçüncü Süvâri Fırkası Kumandanlığına

İnönü Meydân Muhârebesi'ndeki muvaffakıyyetden dolayı Şark Cebhesi Kumandanı Ferîk Kâzım Karabekir Paşa Hazretlerinden mevrûd tebrîk telgrafı ile yazılan cevâb sûreti âtîdedir. Zâbitân ve efrâda teblîg buyurulmasını ricâ ederim.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

Sûret

Muvaffakıyyet-i âhireden dolayı zât-ı âlîlerini ve Garb Cebhesinin mensûbînini kemâl-i samîmiyyetle ve iftihârla tebrîk ve temâdî-i muvaffakıyyetle mazhariyyetimizi temennî eylerim. Vakayiin tafsîlât ve inkişâfına dâir ma'lûmât lûtuf buyurulmasını da ricâ ederim.

Şark Cebhesi Kumandanı
Kâzım Karabekir

Sûret

Zât-ı devletleriyle kahramân Şark ordusunun tebrîkâtını en hâlis bir rûhla Garb Cebhesine teblîg ve tebşîr ederken mâddî ve ma'nevî pek büyük meserret ve iftihâr duymakdayız. Başda âcizleri olduğu hâlde Garb Cebhesinin bütün zâbitân ve efrâdının zât-ı devletlerine ve Şark ordusuna ebedî minnet ve şükrânını arz ve takdîm eylerim.

Garb Cebhesi Kumandanı
İsmet

BELGE NU. 65

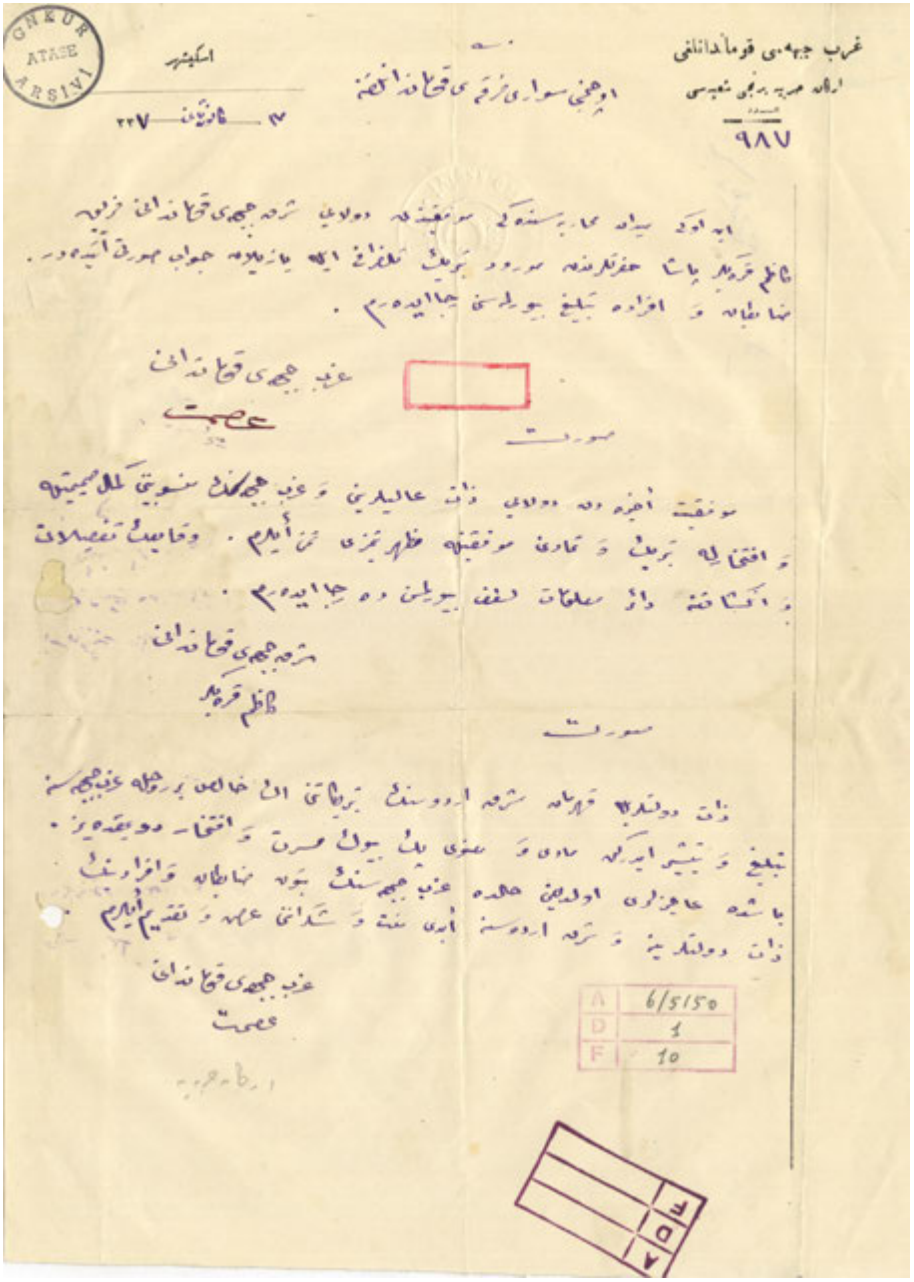

ONKUR ATASE ARSIVI

غرب جبهه‌سی قومانداناغی
ارکان حربیه ریاستی شعبه‌سی
٩٨٧

اسکیشهر
٣ کانون ثانی ٢٢٧

اوچنجی سواری فرقه‌سی قومانداناغنه

ایو اوکه سیاه محاربه‌سنده‌کی موفقیتله دولایی شرقه جهتی قومانداناغی فرقه‌سی قائم‌قامی پاشا حضرتلرنده مورود تبریک تلغرافی ایله بازیلمه جواب مورق ایده‌ورز. نهایتلره و افراده تبلیغ بویورلمسنی چالیه‌رم.

غرب جبهه‌سی قومانداناغی
عصمت

صورت

موفقیت اخیره‌ده دولایی ذات عالیلرینی و غرب جبهه‌سنک سنویتی کامل حیثیتله و افتخارله تبریک و تمادی موفقیتلره ظهیر تمنی ایلرم. وقایعک تفصیلاتی و اکتسابات دائر معلومات لطف بویورلمسنی چالیه‌رم.

شرقه جبهه‌سی قومانداناغی
قائم‌قامی

صورت

ذات دولتلریکه قهرمانانه شرقه اردوسنک تبریکاتی اک خالص بر روحله غرب جبهه‌سنه تبلیغ و تبشیر ایدرکه سادی و معنوی یک بیوک مسرت و افتخار دویقده‌یز باشده عاجزانه اولدیغم حالده غرب جبهه‌سنک بوده نهایتلره و افرادینک ذات دولتلریکه و شرقه اردوسنه ابدی منت و شکرانی عهده و تقدیم ایلرم.

غرب جبهه‌سی قومانداناغی
عصمت

A	6/5150
D	1
F	10

EKLER

EK-1

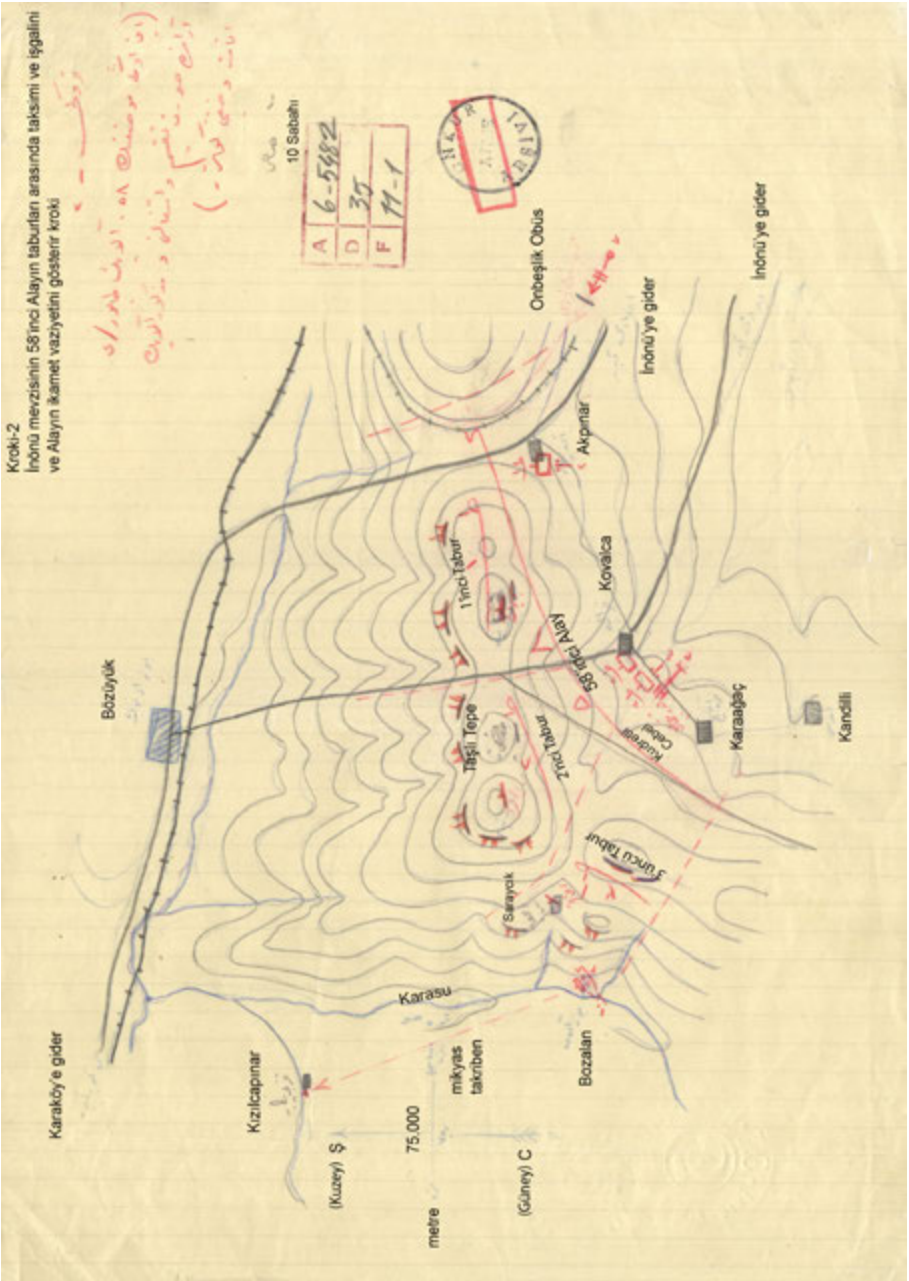
Kroki-2
İnönü mevzisinin 58'inci Alayın taburları arasında taksimi ve işgalini ve Alayın ikamet vaziyetini gösterir kroki
10 Sabahı
A 6-5882
D 39
F 11-1
Onbeşlik Obüs
İnönü'ye gider
İnönü'ye gider
Akpınar
Kovalca
58'inci Alay
1'inci Tabur
Taşlı Tepe
2'inci Tabur
Karaağaç
Kandilli
Bözüyük
Karasu
Sarayık
3'üncü Tabur
Karaköy'e gider
Kızılcapınar
Bozalan
(Kuzey) Ş
75.000
metre
mikyas takriben
(Güney) C

EK-2

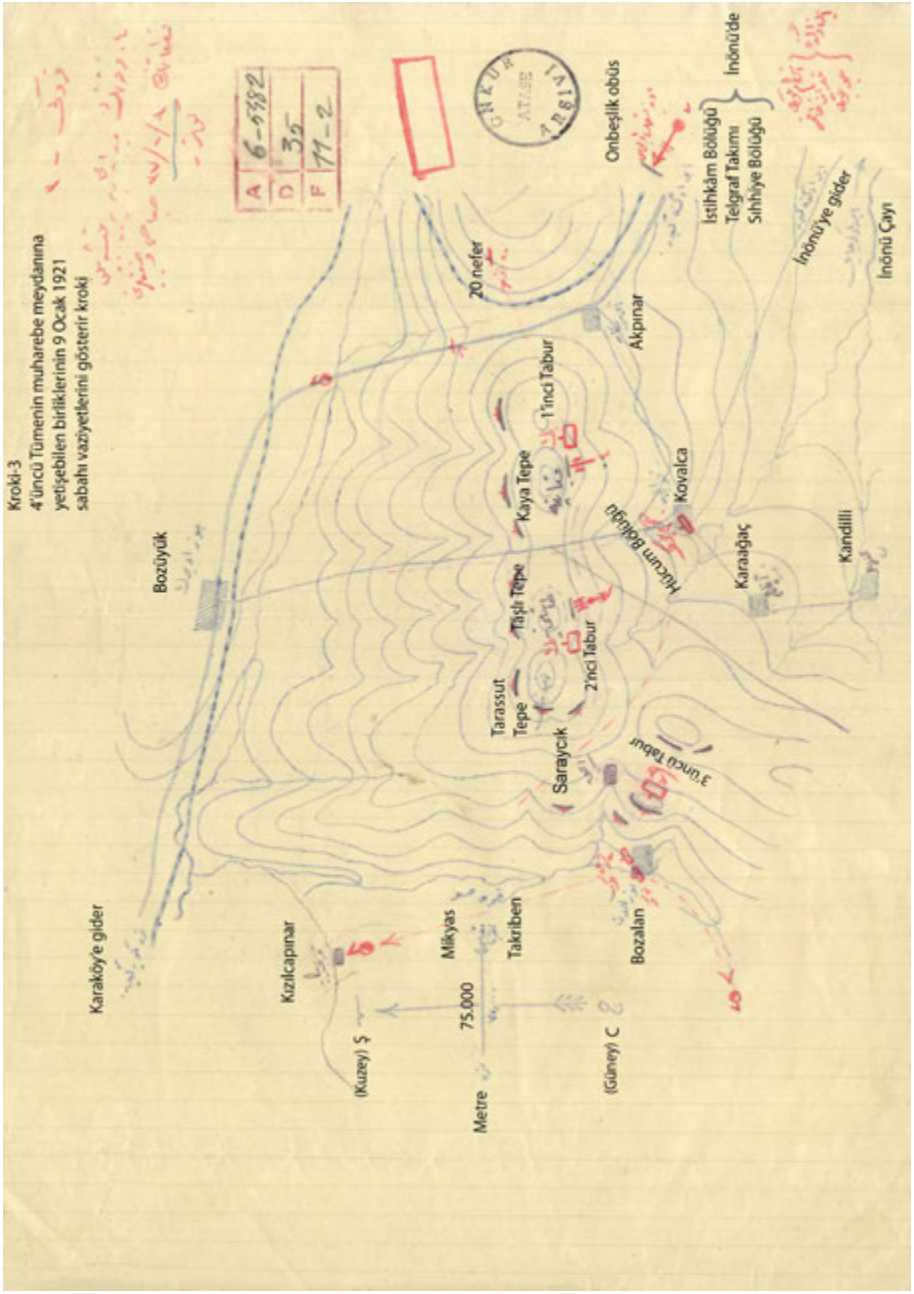
Kroki-3
4'üncü Tümenin muharebe meydanına yetişebilen birliklerinin 9 Ocak 1921 sabahı vaziyetlerini gösterir kroki
Karaköy'e gider
Bozüyük
Kızılcapınar
Mikyas
Takriben
Bozalan
Sarayçık
Tarassut Tepe
Taşlı Tepe
Kaya Tepe
1'inci Tabur
2'inci Tabur
3'üncü Tabur
Hücum Bölüğü
Kovalca
Karaağaç
Akpınar
20 nefer
Onbeşlik obüs
İstihkâm Bölüğü
Telgraf Takımı
Sıhhiye Bölüğü
İnönü'de
İnönü'ye gider
İnönü Çayı
Kandilli
(Kuzey) Ş
(Güney) C
75.000
Metre
A 6-9582
D 35
F 77-2

EK-3

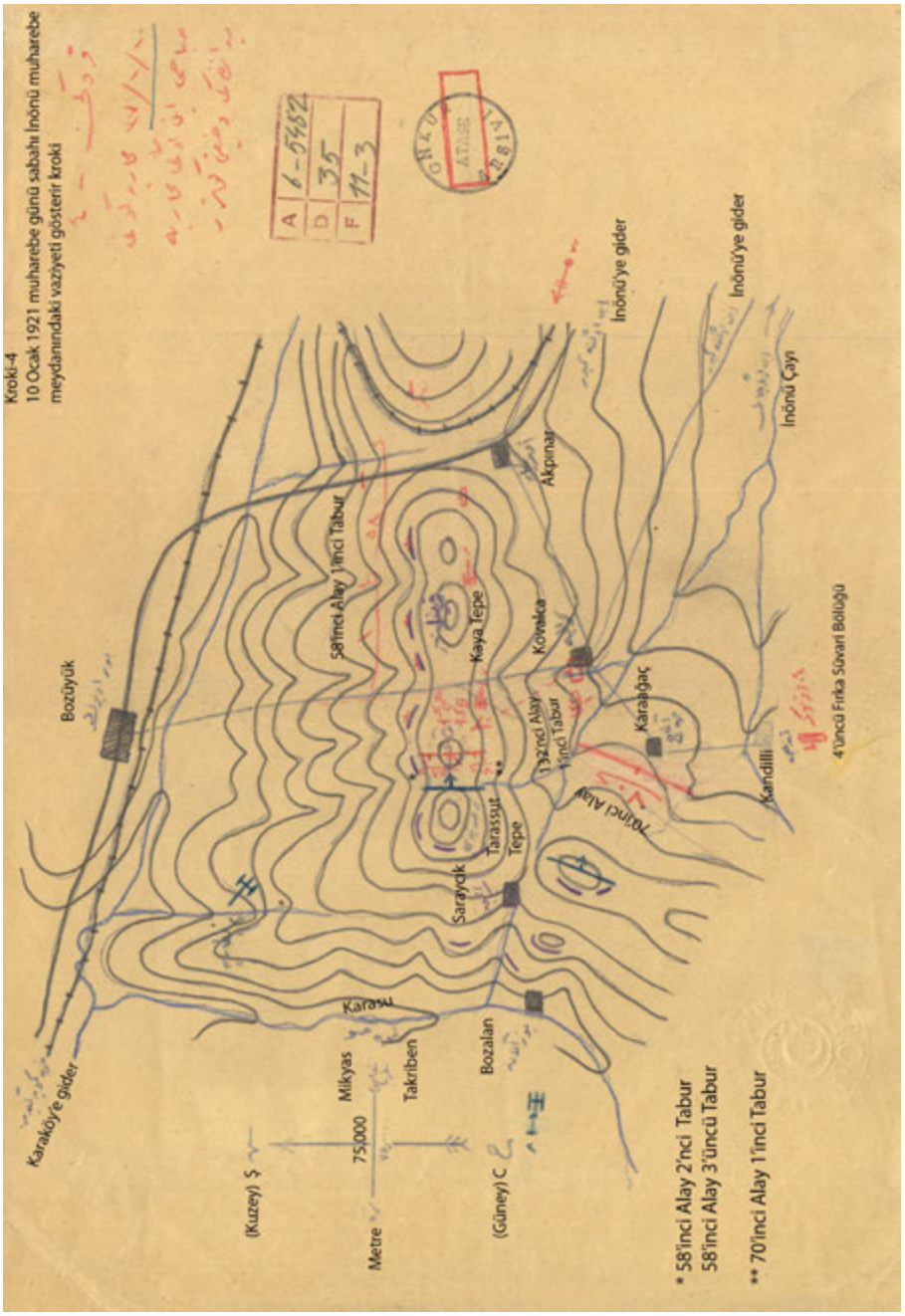
Kroki-4
10 Ocak 1921 muharebe günü sabahı İnönü muharebe meydanındaki vaziyeti gösterir kroki
Karaköy'e gider
Bozüyük
58'inci Alay 1'inci Tabur
Kaya Tepe
Köveke
Akpınar
İnönü'ye gider
İnönü'ye gider
İnönü Çayı
Karaağaç
Kandilli
4'üncü Fırka Süvari Bölüğü
Sarayık
Tarassut Tepe
13'üncü Alay 1'inci Tabur
70'inci Alay
Karasu
Bozalan
Mikyas
Takriben
75000
Metre
(Kuzey) S
(Güney) C
* 58'inci Alay 2'inci Tabur
58'inci Alay 3'üncü Tabur
** 70'inci Alay 1'inci Tabur

EK-4

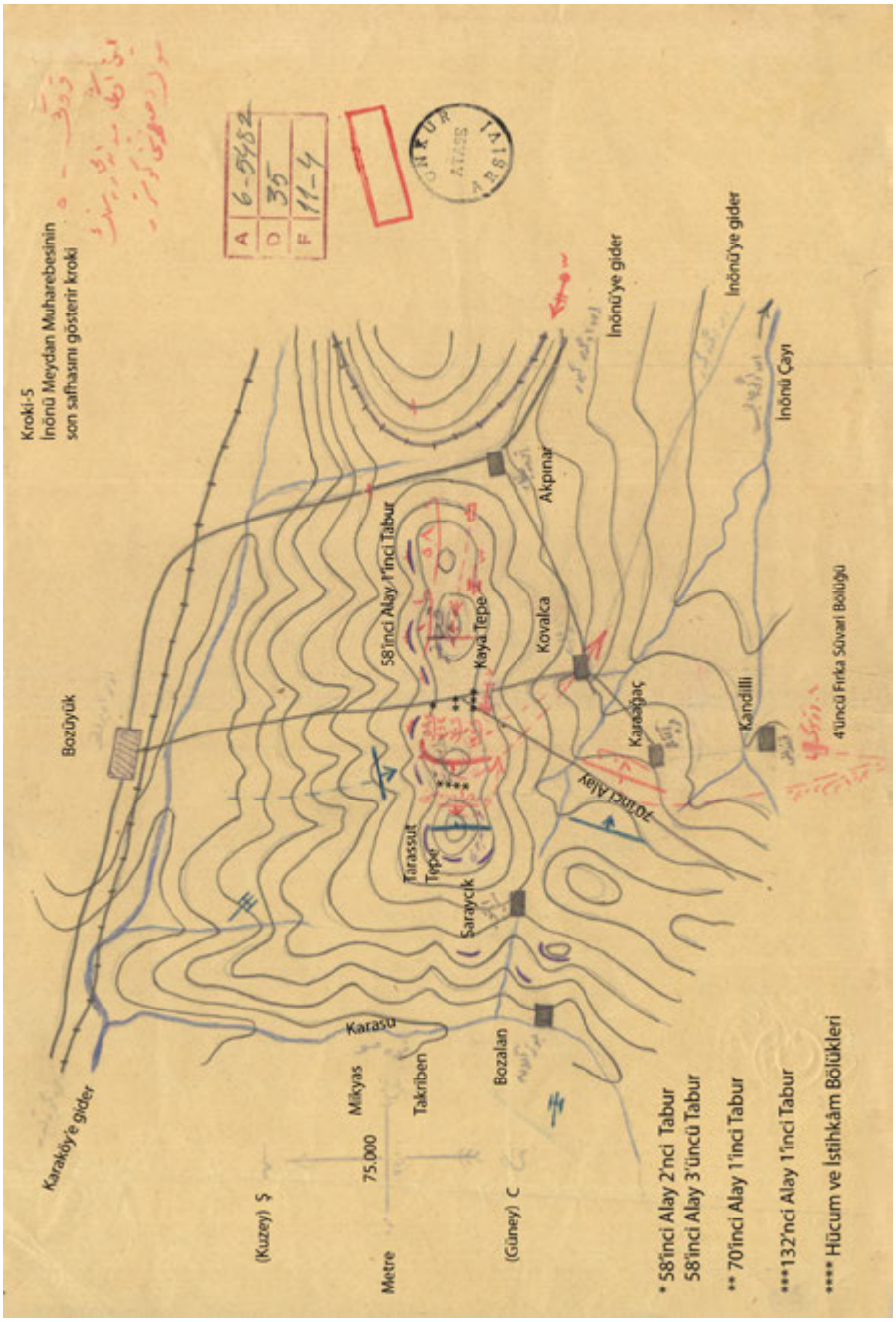
Kroki-5
İnönü Meydan Muharebesinin
son safhasını gösterir kroki
Karaköy'e gider
Bozüyük
Karasu
Mikyas
75.000
Metre
(Kuzey) S
(Güney) C
Takriben
Bozalan
Tarassut Tepe
Saraycık
58'inci Alay 1'inci Tabur
Kaya Tepe
Kovalca
Akpınar
70'inci Alay
Karaağaç
Kandilli
İnönü'ye gider
İnönü'ye gider
İnönü Çayı
4'üncü Fırka Süvari Bölüğü
* 58'inci Alay 2'nci Tabur
58'inci Alay 3'üncü Tabur
** 70'inci Alay 1'inci Tabur
***132'nci Alay 1'inci Tabur
**** Hücum ve İstihkâm Bölükleri